

"ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΑΣ" ΤΟΝ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟ

ένα εγχειρίδιο για τον καθηγητή
της δευτεροβάθμιας
εκπαίδευσης

Ευρωπαϊκό Έτος Εθελοντισμού 2011

Γενική
Γραμματεία
Νέας Γενιάς
www.neagenia.gr

"ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΑΣ" ΤΟΝ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟ

ένα εγχειρίδιο για τον καθηγητή
της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης

μέρος του εθνικού σχεδίου δράσης της Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς,
εθνικός συντονιστικός φορέας για το Ευρωπαϊκό Έτος Εθελοντισμού 2011

Το έργο συγχρηματοδοτήθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τη Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς,
Υπουργείο Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων,
στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Έτους Εθελοντισμού 2011.

Το περιεχόμενο του παρόντος εγχειριδίου αντικατοπτρίζει τις απόψεις της συγγραφέως. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή
δεν έχει την ευθύνη για οποιαδήποτε χρήση η οποία θα βασιστεί σε πληροφορίες που περιέχονται σε αυτό.

© Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς
Αθήνα, Απρίλιος 2012

Έρευνα, επιμέλεια και συγγραφή: Ματίνα Μάγκου,
Σύμβουλος Πολιτιστικής Διαχείρισης και Προγραμμάτων Νεολαίας
με τη βοήθεια της Λήδας Τσενέ, Επικοινωνιολόγος PhD
Διορθώσεις κειμένων: Γιούλη Σοφού, Φιλολόγος
Σκίτσα: Μιχάλης Διαλυνάς

COMICDOM ανάδοχος έργου "Παραγωγή Εκπαιδευτικού Εγχειριδίου για τον Εθελοντισμό"

Ευχαριστούμε για το υλικό μη τυπικής μάθησης, τις μαρτυρίες εθελοντών και τις φωτογραφίες που μας παραχώρησαν, τις οργανώσεις 50plus, Action Aid, AEGEE, AISEC, Europe Direct Κομοτηνής, Fair Trade Hellas, SCI, Αρκτούρος, ΑΡΧΕΛΩΝ, Fair Trade, Γιατροί Χωρίς Σύνορα, Ομάδα Ε Δήμου Πάτρας, Γιατροί του Κόσμου, Διεθνής Αμνηστία, WWF, ΕΣΒΕ, ΕΛΙΞ- Προγράμματα Εθελοντικής Εργασίας, ΚΑΡΠΟΣ, Π.Ε.Ψ.Α.Ε.Ε., ΚΟΤΤΑ Πάτρας, Σώμα Ελλήνων Προσκόπων, Kollektivemind, Τράπεζα Αναμνήσεων, το Εσπερινό Γυμνάσιο - Λύκειο Αργοστολίου και τον εθελοντή των Ολυμπιακών Αγώνων, Σπύρο Λύγδα. Τέλος, ευχαριστούμε τη Διεύθυνση Πληροφόρησης, Εκδηλώσεων και Διεθνούς Συνεργασίας, Τμήμα Διεθνούς Συνεργασίας της Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς για την άριστη συνεργασία, τις εύστοχες παρατηρήσεις και την εμπιστοσύνη που επέδειξε με την ανάθεση του έργου.

Οι φωτογραφίες είναι: σελ 16 από την ΕΛΙΞ, σελ 19 από την AISEC, σελ 23 από την SCI Hellas, σελ 27 από το Σπύρο Λύγδα και τον Παντελή Μάγκο, σελ 29 από την AISEC, την ΑΡΧΕΛΩΝ, το Europe Direct Κομοτηνής και το Σώμα Ελλήνων Προσκόπων, σελ 32 από τους Γιατρούς του Κόσμου και την Άντα Ρεμούνη (Ομάδα Ε Δήμος Πάτρας), σελ 33 από την ΑΡΧΕΛΩΝ, την Comicdom Press και την Action Aid, σελ 34 από τους Γιατρούς Χωρίς Σύνορα, σελ 35 από την Π.Ε.Ψ.Α.Ε.Ε., σελ 37 από την ΕΛΙΞ, την AISEC και τη WWF, σελ 39 από τη Διεθνή Αμνηστία, σελ 42 από το Σώμα Ελλήνων Προσκόπων, σελ 48 από την AEGEE, σελ 52 από τον Κυριάκο Χρυσίδα (Europe Direct Κομοτηνής), σελ 64 από την ΕΛΙΞ, σελ 80 από το Εσπερινό Γυμνάσιο- Λύκειο Αργοστολίου, σελ 82 από την 50και Ελλάς, σελ 83 από την Άντα Ρεμούνη, την ΑΡΧΕΛΩΝ, τη WWF και την ACTION AID, σελ 92 από την Kollektivemind, σελ 96 από το Σώμα Ελλήνων Προσκόπων

Εισαγωγικό σημείωμα από Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς

Η Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς (Γ.Γ.Ν.Γ.) συστάθηκε το 1982 ως επιτελικό κυβερνητικό όργανο με κύριο στόχο τη διαμόρφωση, την παρακολούθηση και το συντονισμό της κυβερνητικής πολιτικής για τη νέα γενιά και τη σύνδεσή της με την κοινωνία και τους φορείς της. Έτσι, η Ελλάδα εναρμονίστηκε με την ευρωπαϊκή και διεθνή πρακτική, για τη δημιουργία αυτοτελών και ολοκληρωμένων κυβερνητικών υπηρεσιών σε υψηλό επίπεδο, με αντικείμενο την πολιτική για τους νέους. Η λειτουργία της Γ.Γ.Ν.Γ. συνδυάστηκε εξ αρχής με την πρόταση ενός νέου περιεχομένου πολιτικής και ύφους, έτσι ώστε να συνάδει με τα ενδιαφέροντα και τις απαιτήσεις των ανθρώπων της νέας γενιάς.

Ο εγγενής διατομεακός χαρακτήρας της Γ.Γ.Ν.Γ. της προσέδιδε ανέκαθεν προστιθέμενη κοινωνική αξία, δεδομένου ότι τα προγράμματα και οι δράσεις της κυμαίνονται σε μία ευρεία κλίμακα θεματικών πεδίων, από την κοινωνική προστασία, τη νεανική επιχειρηματικότητα, την καινοτομία, το περιβάλλον, τον πολιτισμό και την παιδεία, έως και την αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου και την προώθηση της ενεργού συμμετοχής των νέων στα κοινά. Στο πλαίσιο αυτό, η Γ.Γ.Ν.Γ. αποτέλεσε τον πρώτο κυβερνητικό φορέα που ασχολήθηκε από συστάσεώς της έμπρακτα με την προώθηση του εθελοντισμού είτε παρέχοντας ηθική (αιγίδες) ή/και υλική (χρηματοδότηση) υποστήριξη σε εθελοντικές οργανώσεις, είτε μέσα από δικά της ή άλλα, ευρωπαϊκά κυρίως, προγράμματα (π.χ. Διακοπές & Εθελοντισμός, Π.Υ.Π.Μ., Νέα Γενιά σε Δράση) και συναφείς πρωτοβουλίες (έκδοση εκπαιδευτικού υλικού «Μάθε, Δες, Δράσε»).

Το 2011, η Γ.Γ.Ν.Γ. ανέλαβε επίσημα και το ρόλο του εθνικού συντονιστικού φορέα για το Ευρωπαϊκό Έτος Εθελοντισμού, αξιοποιώντας μια ακόμα ευκαιρία για το σχεδιασμό και την υλοποίηση δράσεων και έργων που μπορούν να προωθήσουν τη συμμετοχή ιδίως των νέων σε εθελοντικές δραστηριότητες. Ως γενικοί στόχοι αυτής της προσπάθειας τέθηκαν πρώτον, η ανάδειξη της αξίας της εθελοντικής προσφοράς ως πρότυπο συμπεριφοράς για τη νέα γενιά, δεύτερον, η προώθηση του προτύπου του εθελοντή ως ενεργού πολίτη που έμπρακτα συμμετέχει στα κοινά, παρεμβαίνει στα κοινωνικά δρώμενα και μπορεί να επιφέρει αλλαγές στην καθημερινότητά του, και τρίτον, η προώθηση του εθελοντισμού ως μέσο σφυρηλάτησης της κοινωνικής αλληλεγγύης και ενίσχυσης της κοινωνικής συνοχής, ιδίως μεσοσύσης της τρέχουσας κοινωνικοοικονομικής κρίσης, που την καθιστούν περισσότερο από ποτέ αναγκαία.

Η έκδοση του παρόντος εγχειριδίου αποτελεί μια πρωτοβουλία της Γ.Γ.Ν.Γ ενταγμένη στο εθνικό σχέδιο δράσης για το Ευρωπαϊκό Έτος Εθελοντισμού 2011, που στοχεύει ιδιαίτερα στους καθηγητές και (έμμεσα) στους μαθητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, σε μια ευρύτερη προσπάθεια να δοθεί έμφαση στην αλλαγή νοοτροπίας και στην καλλιέργεια εθελοντικής συνείδησης, ήδη από τα πρώτα στάδια ανάπτυξης και εκπαίδευσης των νέων. Ταυτόχρονα αποτελεί ένα καινοτόμο -σε ευρωπαϊκό επίπεδο- εγχείρημα, που προσπαθεί να διασυνδέσει τη μη τυπική μάθηση με την τυπική εκπαίδευση σε μια απόπειρα να «διδάξει» τον εθελοντισμό...

Ο Γενικός Γραμματέας Νέας Γενιάς

Εισαγωγικό σημείωμα από τη συγγραφέα

Η ενημέρωση, ευαισθητοποίηση, εκπαίδευση και κινητοποίηση των νέων σχετικά με τον εθελοντισμό μπορεί να συμβάλλει αποτελεσματικά στη διαμόρφωση συνείδησης και στάσης ενεργού πολίτη που αναλαμβάνει δράση, συμμετέχει και παρεμβαίνει στα σύγχρονα κοινωνικά προβλήματα. Σε αυτό το σημείο θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τη Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς που μας εμπιστεύτηκε, μετά από δημόσια ανοιχτή πρόσκληση, το έργο αυτό το οποίο ελπίζουμε να ανταποκρίνεται στις ανάγκες των εκπαιδευτικών και να λειτουργήσει ως εργαλείο που θα δώσει κατευθύνσεις στον εκπαιδευτικό, προκειμένου να υποστηρίξει και να καθοδηγήσει τη μαθησιακή εμπειρία γύρω από το θέμα του εθελοντισμού

Το αντικείμενο του εθελοντισμού είναι τόσο ευρύ όσο και η ανθρώπινη δραστηριότητα. Από πού να ξεκινήσεις; Τι να συμπεριλάβεις και τι να αφήσεις έξω; Για αυτό το λόγο είναι σημαντικό να αποσαφηνιστούν τα παρακάτω:

Για ποιο λόγο ένα εγχειρίδιο για τον εθελοντισμό; Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Έτους Εθελοντισμού 2011 πραγματοποιήθηκαν ποικίλες δράσεις για την αναγνώριση της σημασίας του εθελοντισμού για την κοινωνία και τον ίδιο τον εθελοντή. Το εγχειρίδιο επιδιώκει να αξιοποιήσει αυτά τα αποτελέσματα και να αποτυπώσει τις τάσεις και τις πρακτικές στον τομέα του εθελοντισμού και, παράλληλα, να αποτελέσει χρήσιμο εργαλείο για τους μαθητές και τους καθηγητές/ εμπυχωτές στην προσπάθεια ευαισθητοποίησης στον τομέα. Οι νέοι άνθρωποι ζουν σήμερα σε ένα περιβάλλον αρκετά απαιτητικό. Το εγχειρίδιο επιδιώκει με απλό τρόπο να λειτουργήσει ως αφετηρία προβληματισμού και ενημέρωσης γύρω από τον εθελοντισμό αλλά και ενθάρρυνσης για δράση.

Διδάσκεται ο εθελοντισμός; Αν ρωτήσει κανείς τους περισσότερους εθελοντές τι είναι για αυτούς ο εθελοντισμός ή πώς μπορούν να μεταφέρουν τη γνώση τους γύρω από τον εθελοντισμό, οι περισσότεροι θα απαντήσουν "πρέπει να το ζήσεις για να το καταλάβεις". Ο εθελοντισμός είναι άρρηκτα συνδεδεμένος με τις ανάγκες, τα όνειρα, το ήθος του κάθε ανθρώπου που αγωνίζεται για μια καλύτερη ζωή, ένα καλύτερο μέλλον και μια καλύτερη κοινωνία μέσα στην οποία ζει και αναπτύσσεται. Ο βασικός στόχος αυτής της έκδοσης είναι η εξοικείωση με την έννοια του εθελοντισμού και η πρόταση εργαλείων για το πώς θα μπορούσε να "διδασχθεί" ως μια έννοια προσιτή, ευχάριστη και χρήσιμη. Για αυτό το λόγο, ανατρέχουμε σε εργαλεία μη τυπικής μάθησης που δεν προτείνουν μια και μόνο θεώρηση του θέματος, αλλά διευκολύνουν την κατανόηση, καλλιεργούν την πολλαπλή νοημοσύνη, ενθαρρύνουν τη συνεργασία και αλληλεπίδραση των μαθητών και συνδέονται με επιμέρους γνωστικούς τομείς του αναλυτικού προγράμματος εξυπηρετώντας τη συνολική γνωστική, συναισθηματική και κοινωνική ανάπτυξη των μαθητών.

Ποιοι είναι οι στόχοι του εγχειριδίου; Οι γενικοί στόχοι του εγχειριδίου είναι οι εξής: α) η εξοικείωση των μαθητών με τις έννοιες του εθελοντισμού, του εθελοντή, των τομέων προσφοράς εθελοντικής εργασίας και των σταδίων της εθελοντικής διαδικασίας, β) η παρότρυνση των μαθητών για την ενασχόληση σε εθελοντικές δραστηριότητες και ο εφοδιασμός τους με τα απαραίτητα εργαλεία για τη διοργάνωση εθελοντικών δράσεων, γ) η συλλογή προτάσεων για τον καθηγητή ή εμπυχωτή για διάφορες δραστηριότητες που θα του επιτρέψουν να μεταδώσει με δυναμικό τρόπο τις αξίες του εθελοντισμού στους μαθητές με χρήση μεθοδολογιών μη τυπικής μάθησης.

Είναι το εγχειρίδιο μια εγκυκλοπαίδεια σχετικά με τον εθελοντισμό; Πρόθεσή μας δεν ήταν να παράγουμε ένα θεωρητικό βιβλίο για τον εθελοντισμό, αλλά ένα υλικό που θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για να "διδασχθεί" ο εθελοντισμός με εύληπτο τρόπο. Το βασικό περιεχόμενο του εγχειριδίου δεν περιλαμβάνει αναλύσεις σχετικά με τις έννοιες του εθελοντισμού, της κοινωνίας των πολιτών κτλ. Για αυτά υπάρχουν πολλά βιβλία και έρευνες και θα μπορούσαν να γραφτούν ακόμα περισσότερα. Ο εκπαιδευτικός θα βρει πηγές στο σημείο

"για περισσότερες πληροφορίες" που συνοδεύει κάθε κεφάλαιο. Στη περίπτωση μας, όμως, πρόκειται για ένα εγχειρίδιο πρακτικό που βασίζεται σε βιωματικές δραστηριότητες.

Σε ποιους απευθύνεται το εγχειρίδιο; Το εγχειρίδιο απευθύνεται στους καθηγητές και εμπυχωτές που εργάζονται με παιδιά της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, προσφέροντάς τους κατευθυντήριες γραμμές και προτείνοντάς τους δραστηριότητες για περαιτέρω διερεύνηση του θέματος με τρόπο "ζωντανό", ελκυστικό και ευχάριστο. Σχεδιάστηκε με τέτοιο τρόπο έτσι ώστε, εκτός από το να επιτρέπει τη χρήση του σε περιβάλλοντα τυπικής εκπαίδευσης (σχολείο), να περιλαμβάνει ένα πλήθος δραστηριοτήτων που να αφορούν και τους φορείς μη τυπικής εκπαίδευσης (μη κυβερνητικές οργανώσεις και οργανώσεις νεολαίας), εθελοντές και εκπαιδευτές που εργάζονται στον τομέα των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων με νέους και νέες. Η χρήση εργαλείων μη τυπικής μάθησης δίνει την ελευθερία στους εκπαιδευτικούς να προσαρμόσουν τις δραστηριότητες ανάλογα με τον αριθμό των μαθητών, την ηλικία, το κοινωνικό - πολιτικό περιβάλλον στο οποίο βρίσκονται κτλ.

Τι μεθοδολογία προτείνει το εγχειρίδιο; Το εγχειρίδιο επικεντρώνεται σε δραστηριότητες για νέους και νέες. Η προστιθέμενη αξία που επιφέρει το εγχειρίδιο στη γνώση δε βασίζεται στη θεωρία, αλλά στην προσπάθεια σύζευξης της με δραστηριότητες που χρησιμοποιούν εργαλεία μη τυπικής μάθησης. Για αυτό το λόγο, το εγχειρίδιο περιλαμβάνει υλικό με ιδέες, μεθόδους και τεχνικές σε ό,τι αφορά τον τρόπο θεωρητικής εξοικείωσης και βιωματικής εκπαίδευσης των νέων στον εθελοντισμό. Σε κάθε ενότητα δίνονται συμβουλές και προτάσεις σε σχέση με το πώς να προσαρμόσετε τις δραστηριότητες ώστε να καλύπτουν συγκεκριμένα ενδιαφέροντα των νέων ανθρώπων και να είναι κατάλληλες στο αντίστοιχο εκπαιδευτικό πλαίσιο.

Σε τι υλικό βασίστηκε το εγχειρίδιο; Σε πρώτη φάση συλλέχθηκε βασική βιβλιογραφία γύρω από το θέμα του εθελοντισμού, της κοινωνίας των πολιτών, της ενεργού συμμετοχής. Στη συνέχεια εξετάστηκαν εγχειρίδια για τον εθελοντισμό (όπως για παράδειγμα το εγχειρίδιο που εξέδωσε η Γ.Γ.Ν.Γ. το 2005 με τίτλο "Μάθε, Δες, Δράσε") ή συναφή πεδία που έχουν γίνει σε άλλες χώρες είτε από διεθνείς οργανισμούς, αλλά και υλικό που έχει εκδώσει το Συμβούλιο της Ευρώπης, όπως για παράδειγμα τα εγχειρίδια για την Κατάρτιση, "T- Kit on Training", τη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση, "T-Kit on Intercultural Learning", και την Αξιολόγηση, "T-Kit on Evaluation", καθώς και για την εκπαίδευση στα ανθρώπινα δικαιώματα, "COM-PASS". Για εργαλεία μη τυπικής μάθησης, έγινε αναζήτηση και στη βάση δεδομένων του SAL-TO¹. Συλλέχθηκε, επίσης, υλικό εθελοντικών οργανώσεων της Ελλάδας και συγκεντρώθηκαν μαρτυρίες εθελοντών από διάφορους τομείς δράσης. Οι απαντήσεις και το υλικό που πήραμε από τις εθελοντικές οργανώσεις επιβεβαιώνουν ότι υπάρχει μεγάλη εμπειρία και γίνεται πολύ δουλειά στην κατανόηση και προώθηση αξιών, αρχών και εννοιών που σχετίζονται με τον εθελοντισμό με χρήση εργαλείων μη τυπικής μάθησης, τόσο σε εθνικό όσο και διεθνές επίπεδο (ιδιαίτερα στην Ευρωπαϊκή Ένωση). Τα σχόλια και οι προτάσεις των οργανώσεων ήταν πάντοτε καλοδεχούμενα και χρήσιμα. Ιδιαίτερη προσοχή δόθηκε στη συγκέντρωση υλικού από οργανώσεις νεολαίας, οι οποίες έχουν γνώση και εξειδίκευση στις θεματικές ενότητες του εγχειριδίου και εμπειρία στο να δουλεύουν με νέους σε περιβάλλοντα μη τυπικής μάθησης. Πολλές από τις δραστηριότητες που συγκεντρώθηκαν, δε συμπεριλήφθηκαν επειδή δεν υπήρχε χώρος, ενώ πολύ υλικό χρειάστηκε να εξαιρεθεί ή να μειωθεί για τον ίδιο ακριβώς λόγο. Η δουλειά που γίνεται από τις εθελοντικές οργανώσεις στο πεδίο αυτό είναι πολύ σημαντική και λυπούμαστε που δεν μπορούμε να αντικατοπτρίσουμε όλη αυτή τη δυναμική. Για αυτό, προτείνουμε και στους καθηγητές να έχουν υπόψη τους ότι μπορούν να βρουν συμμάχους τις οργανώσεις αυτές για το εκπαιδευτικό τους έργο γιατί εκεί εργάζονται για μια καλύτερη κοινωνία άνθρωποι με όραμα και αφοσίωση.

Ακόμα ένας ρόλος για τον καθηγητή; Συχνά στο σχολείο η διδασκαλία είναι περισσότερο βασισμένη στη γνώση παρά στο βίωμα και αυτό μπορεί να αποτελέσει ανασταλτικό παράγοντα για τη χρήση μεθόδων που προτείνονται. Στόχος του εγχειριδίου είναι να γεφυρώσουμε

1. Το SALTO- YOUTH.NET (Support, Advanced Learning and Training Opportunities- www.salto-youth.net) είναι ένα δίκτυο κέντρων πληροφόρησης και κατάρτισης γύρω από τις προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον τομέα της Νεολαίας.

αυτό το χάσμα μεθοδολογίας μεταξύ τυπικής και μη τυπικής μάθησης και να προτείνουμε δραστηριότητες που θα μπορούσαν να γίνουν στην τάξη. Στο κεφάλαιο "Αντί εισαγωγής: Η μη τυπική μάθηση στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής διαδικασίας" αποσαφηνίζονται οι έννοιες και ο ρόλος του εκπαιδευτικού - εμπνευστή σε αυτή τη διαδικασία. Φυσικά, οι καθηγητές θα χρειαστούν περαιτέρω υποστήριξη για να αποκτήσουν οικειότητα με τις μεθοδολογίες που προτείνονται και ελπίζουμε ότι στο μέλλον θα γίνουν σχετικά σεμινάρια. Θα πρέπει να υπογραμμιστεί ότι αυτό το εγχείρημα, το οποίο γίνεται με πρωτοβουλία της Γ.Γ.Ν.Γ., αποτελεί ένα μέσο υποστήριξης και προώθησης της δια βίου μάθησης και ευχόμαστε να υπάρξουν και άλλες τέτοιες ενέργειες.

Πώς μπορεί ο καθηγητής να χρησιμοποιήσει αυτό το εγχειρίδιο; Ελπίζουμε ο καθηγητής να επιλέγει και να εφαρμόζει δραστηριότητες χωρίς να χρειάζεται να διαβάσει όλο το υλικό του εγχειριδίου. Μπορεί να επιλέξει μια δραστηριότητα και να την εντάξει στο μάθημά του, μπορεί να θελήσει να σχεδιάσει με τα παιδιά μια εθελοντική δράση ή απλά να τους μιλήσει για τον εθελοντισμό. Το εγχειρίδιο δίνει, επίσης, στους χρήστες οδηγίες για το πού θα μπορούσαν να βρουν περισσότερο υποστηρικτικό υλικό.

Ποια είναι η δομή του εγχειριδίου; Το εγχειρίδιο χωρίζεται στις εξής ενότητες:

■ **ΑΝΤΙ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ:** Η μη τυπική μάθηση στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Εισάγει τον εκπαιδευτικό στις έννοιες της μη τυπικής μάθησης και εξηγεί πώς θα μπορέσει να αξιοποιήσει το υλικό που έχει στα χέρια του.

■ **Το ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Ο εθελοντισμός και οι εθελοντές.** Εξοικειώνει τον αναγνώστη με την έννοια του εθελοντισμού, της κοινωνίας των πολιτών, του ρόλου των Μη Κυβερνητικών Οργανισμών (ΜΚΟ), το νομικό πλαίσιο, την αναγνώριση του εθελοντισμού και τις πιο πρόσφατες εξελίξεις και τάσεις στον τομέα αυτόν. Επίσης εισάγει τον αναγνώστη στους διαφορετικούς τύπους εθελοντικής προσφοράς, στα κίνητρα του εθελοντή, παρουσιάζει μαρτυρίες εθελοντών και δίνει ιδέες για δυνατότητες που έχουν οι νέοι για να συμμετέχουν εθελοντικά στην κοινωνική ζωή. Παράλληλα παρακινεί τον εκπαιδευτή να χρησιμοποιήσει εργαλεία μη τυπικής μάθησης που θα επιτρέψουν την καλύτερη κατανόηση των εννοιών.

■ **Το ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Σχεδιασμός εθελοντικής δράσης και "κουτί ιδεών".** Περιγράφει τα βήματα διοργάνωσης ενός εθελοντικού σχεδίου που θα μπορούσαν να ακολουθήσουν οι καθηγητές με τους μαθητές για να σχεδιάσουν μια εθελοντική δράση. Ξεκινάει από το πώς μπορούν να καταλήξουν σε μια ιδέα και πώς να σχεδιάσουν μια εθελοντική δράση μέχρι πώς να την υλοποιήσουν και να την αξιοποιήσουν. Το κεφάλαιο αυτό τελειώνει με ένα "κουτί ιδεών" με προτάσεις και συμβουλές για δράσεις που θα μπορούσαν να ξεκινήσουν από το σχολείο ώστε να ενεργοποιηθεί το αίσθημα της εθελοντικής προσφοράς στους μαθητές.

Σε πολλά σημεία του εγχειριδίου παρουσιάζονται δράσεις που έχουν αναπτύξει διάφορες ΜΚΟ και άλλοι φορείς, που ήδη δραστηριοποιούνται στον τομέα και έχουν αναπτύξει εκπαιδευτικά προγράμματα, ή σχέδια δράσης που στηρίζονται στην υποστήριξη και ανάμειξη των μαθητών. Αυτή η εμπειρία δεν πρέπει να παραμελείται καθώς ευνοεί την συνεργασία του σχολείου με την κοινωνία των πολιτών.

Υπάρχουν πολλά περισσότερα για τον εθελοντισμό πέρα από αυτό το εγχειρίδιο. Ζητάμε συνγνώμη για οποιαδήποτε παράλειψη και λυπόμαστε που δεν είναι δυνατόν να συμπεριλάβουμε όλο το υλικό και τις προτάσεις που λάβαμε, αλλά και όλη τη σπουδαία δουλειά που κάνουν καθημερινά οι οργανώσεις και οι άνθρωποι στο πεδίο αυτό. Το εγχειρίδιο για τον εθελοντισμό αποτελεί ένα σημείο εκκίνησης και ένα σημαντικό εργαλείο για να υποστηριχθεί το ενδιαφέρον και η δράση στον τομέα του εθελοντισμού.

Ελπίζουμε ότι θα σας παρέχει ιδέες, έμπνευση και κίνητρα για να αναλάβετε δράση!

Με εκτίμηση,

Ματίνα Μάγκου
Σύμβουλος Πολιτιστικής Διαχείρισης και
Προγραμμάτων Νεολαίας
για την Comicdom Press

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

σελ.

ΑΝΤΙ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ: Η ΜΗ ΤΥΠΙΚΗ ΜΑΘΗΣΗ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ	10
--	----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Ο ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ Ο ΕΘΕΛΟΝΤΗΣ	17
--	----

Ο ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΣ	18
Τι είναι ο εθελοντισμός;	18
Η κοινωνία των πολιτών	23
Οι αξίες του εθελοντή	26
Ο εθελοντισμός στην Ελλάδα	26
Νομικό πλαίσιο στην Ελλάδα και το εξωτερικό	27
Νέοι, συμμετοχή και εθελοντισμός	28
Ευρωπαϊκές πολιτικές νεολαίας και εθελοντισμός	31
Οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (ΜΚΟ)	31
Διεθνή προγράμματα εθελοντικής εργασίας	36
Άτυπες πρωτοβουλίες εθελοντισμού	38
Ο ακτιβισμός	39
Εθελοντισμός στο πλαίσιο της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης	40
Εθελοντισμός on- line	41
Αναγνώριση του εθελοντισμού	41
Πού βρισκόμαστε σήμερα;	42

Ο ΕΘΕΛΟΝΤΗΣ	43
Τι κινεί τον εθελοντή;	43
Εμπόδια ενασχόλησης με τον εθελοντισμό	45
Τι αποκομίζει ο εθελοντής;	47
Δικαιώματα και υποχρεώσεις εθελοντή	48
Ο κύκλος διοίκησης του εθελοντή	50
Πώς μπορούν οι μαθητές να αξιοποιήσουν τις ικανότητές τους σε ένα εθελοντικό σχέδιο;	53
Ο δεκάλογος του εθελοντή σε κόμικς	54

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ ΚΑΙ "ΚΟΥΤΙ ΙΔΕΩΝ"	55
---	----

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ	56
Η ιδέα	56
Η δημιουργία της ομάδας	64
Το πλάνο δράσης	68
Η προβολή του σχεδίου σας	68
Χρηματοδότηση	71
Υλοποίηση	74
Τι μπορεί να πάει στραβά;	75
Απολογισμός- αξιολόγηση	77
Τι να θυμάστε όταν δουλεύετε με παιδιά σε εθελοντικά σχέδια	78

"ΚΟΥΤΙ ΙΔΕΩΝ"	81
Δράσεις για την κατανόηση της έννοιας της αρχής της διαγενεακής αλληλεγγύης	81
Δράσεις για το περιβάλλον	83
Δράσεις για την υγεία	86
Δράσεις κοινωνικού χαρακτήρα	88
Δράσεις για τον πολιτισμό, τον τουρισμό και τη γειτονιά	97
Ημερομηνίες- κλειδιά	98

ΑΝΤΙ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ: Η ΜΗ ΤΥΠΙΚΗ ΜΑΘΗΣΗ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

Η **τυπική εκπαίδευση** (formal education) αφορά στο δομημένο εκπαιδευτικό σύστημα που οδηγεί σε τίτλους σπουδών ανάλογα με τη βαθμίδα.

Η **μη τυπική μάθηση** (non formal learning) αφορά οποιαδήποτε προγράμματα προσωπικής και κοινωνικής εκπαίδευσης, που είναι οργανωμένα και συγκροτημένα, και πραγματοποιούνται στο πλαίσιο εκπαιδευτικού περιβάλλοντος εκτός του τυπικού συστήματος εκπαίδευσης. Η μη τυπική μάθηση διαφοροποιείται από την τυπική ως προς τους στόχους, τη διάρκεια, το περιεχόμενο, την οργανωτική λειτουργία και τους μηχανισμούς ελέγχου και συχνά πραγματοποιείται από εναλλακτικούς οργανισμούς (οργανώσεις νεολαίας κτλ).

Η **άτυπη μάθηση** (informal learning) αφορά μηχανισμούς και διαδικασίες μάθησης που βοηθούν το άτομο να αναπτύξει αξίες, δεξιότητες και γνώση από χώρους όπως η εργασία, η οικογένεια, οι δραστηριότητες του ελεύθερου χρόνου και οι καθημερινές δραστηριότητες. Η διαδικασία αυτή εντάσσεται στο πλαίσιο της δια βίου μάθησης και συχνά είναι μια μη συνειδητοποιημένη μορφή μάθησης.

Από το 2001, η Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.) έκανε αναφορά για την ανάγκη αναγνώρισης της μη τυπικής μάθησης στη Λευκή Βίβλο για τη Νεολαία. Τα τελευταία χρόνια μάλιστα αναγνωρίζεται ότι η τυπική, η μη τυπική και η άτυπη μάθηση είναι συμπληρωματικά και αλληλοενισχυόμενα στοιχεία μιας διαδικασίας δια βίου μάθησης² και γίνονται προσπάθειες ώστε να ενταχθούν και να συνυπάρξουν στη σχολική ζωή. Ένα παράδειγμα είναι το εγχειρίδιο που κρατάτε στα χέρια σας.

Τα περισσότερα εκπαιδευτικά προγράμματα στοχεύουν στη μετάδοση γνώσεων και πληροφοριών, εστιάζοντας στο γνωστικό αντικείμενο. Η εισαγωγή εργαλείων μη τυπικής μάθησης στη διδασκαλία επιτρέπει την ανάπτυξη κοινωνικό - συναισθηματικών δεξιοτήτων, απαραίτητων για την ολόπλευρη ανάπτυξη του ατόμου. Η μη τυπική μάθηση είναι μια συμμετοχική, μαθητοκεντρική, οργανωμένη διαδικασία, με συγκεκριμένους εκπαιδευτικούς στόχους, που προσανατολίζονται στην εκμάθηση δεξιοτήτων χρήσιμων στην καθημερινή ζωή και στην προετοιμασία των παιδιών για την ανάληψη ρόλων ενεργού πολίτη. Αφετηρία της είναι οι ανάγκες των συμμετεχόντων και δίνεται ιδιαίτερο βάρος στη διαδικασία της μαθησιακής εμπειρίας. Επίσης, είναι σχεδιασμένη έτσι ώστε να περιλαμβάνει τόσο την ατομική όσο και την ομαδική μάθηση με μια συλλογική προσέγγιση. Η έντονη αίσθηση συμμετοχής και υπευθυνότητας, που αποκτούν οι μαθητές μέσα από τη διαδικασία της μη τυπικής μάθησης, ενισχύει την αίσθηση της αλληλεγγύης και την ενασχόληση με κοινωνικές δράσεις, και ικανοποιείται, με αυτό τον τρόπο, η ανάγκη σύνδεσης του σχολείου με την κοινωνία καθώς οδηγεί στην ενασχόληση των μαθητών με τα προβλήματα της κοινότητας.

Σκοπός των εργαλείων μη τυπικής μάθησης και του εκπαιδευτικού υλικού που θα βρείτε στο εγχειρίδιο είναι οι μαθητές:

- να εξοικειωθούν και να κατανοήσουν θέματα που άπτονται του εθελοντισμού

---

2. Στην Ελλάδα έχουν γίνει τα τελευταία χρόνια προσπάθειες για τη συστηματοποίηση της δια βίου μάθησης (με ιδιαίτερη έμφαση στους ενήλικες) που βασίζεται στη διαμόρφωση εθνικού συστήματος προσόντων δια βίου εκπαίδευσης, κατασκευή ενός πλαισίου ικανοτήτων, ανάπτυξη διαδικασιών αξιολόγησης και πιστοποίησης δεξιοτήτων και είναι αρμοδιότητα του Υπουργείου Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων.

- να ενημερωθούν για τα προβλήματα της κοινωνίας τους και να αποκτήσουν επίγνωση της ατομικής υπευθυνότητας για την κοινωνική αλλαγή
- να αναπτύξουν ικανότητες και να διαμορφώσουν στάσεις, αξίες και συμπεριφορές που θα τους επιτρέψουν να διαχειριστούν ζητήματα που αφορούν την κοινωνία τους και να συμβάλλουν στην προώθηση του εθελοντισμού ως πρόταση για την επίλυσή τους
- να βρουν κίνητρα και να νιώσουν έτοιμοι να δράσουν με υπευθυνότητα για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των ίδιων αλλά και των συνανθρώπων τους
- να ενεργοποιήσουν τη φαντασία τους, ώστε να μπορούν να δίνουν λύσεις, να αποκτήσουν αυτοπεποίθηση και να ασχοληθούν με συλλογικές δραστηριότητες και συνεργασίες

Ποια είναι τα προτερήματα των εργαλείων μη τυπικής μάθησης:

Εξαιτίας της βιωματικής τους διάστασης και της συναισθηματικής τους ανάμειξης, τα εργαλεία μη τυπικής μάθησης προσφέρουν ευχαρίστηση μέσα από τη συμμετοχή. Τα παιδιά, ακόμα και το πιο συνεσταλμένα, ενεργοποιούνται από τα ερεθίσματα που δέχονται, με αποτέλεσμα να απελευθερώνουν την πρωτοβουλία, τη δημιουργικότητα και την έκφρασή τους. Μέσα από την ομαδική εργασία, μοιράζονται ευθύνες και γνώσεις, ενώ παράλληλα αναλαμβάνουν δράση σε ατομικό και ομαδικό επίπεδο. Τέλος, συμμετέχουν τα ίδια στη διαδικασία της μάθησης, καθώς εμπλέκονται στη συλλογή πληροφοριών, τη διατύπωση ιδεών, τη δράση, την κατανόηση και την αποτύπωση εννοιών.

Πότε μπορείτε να χρησιμοποιήσετε εργαλεία μη τυπικής μάθησης:

Τα εργαλεία μη τυπικής μάθησης πρέπει να εντάσσονται στο πλαίσιο μιας μαθησιακής διαδικασίας. Μπορείτε να τα χρησιμοποιήσετε ως σημείο εκκίνησης για προβληματισμό και ανάληψη δράσεων, ως κίνητρο μαθησιακών διαδικασιών ή ως στοιχείο ενίσχυσης και βελτίωσης. Επίσης, μπορούν να λειτουργήσουν πολύ αποτελεσματικά ως εργαλείο σύνθεσης και τελικής αξιολόγησης. Είναι σημαντικό να σκεφτείτε ποιος είναι ο στόχος σας για να επιλέξετε το κάθε εργαλείο.

Ποιες δεξιότητες αναπτύσσουν οι μαθητές μέσα από διαδικασίες μη τυπικής μάθησης:

Μέσα από τη χρήση εργαλείων μη τυπικής μάθησης οι μαθητές αποκτούν δεξιότητες που θα τους βοηθήσουν μέσα στην τάξη, στο σχολείο και στη ζωή τους γενικότερα. Κάποιες από αυτές είναι η ενεργητική ακρόαση (active listening), οι επικοινωνιακές δεξιότητες, η κριτική σκέψη, η λήψη αποφάσεων βάση κριτηρίων, η δυνατότητα συνεργασίας και οι οργανωτικές δεξιότητες, η διαχείριση κρίσεων κα.

Ποιες στάσεις και αξίες ενισχύονται μέσα από διαδικασίες μη τυπικής μάθησης:

Το ενδιαφέρον μας επικεντρώνεται στο πώς οι αξίες του εθελοντισμού μπορούν να διαμορφώσουν τη στάση των μαθητών. Οι μαθητές μπορεί να ακούν για τις αξίες, αλλά πολύ λίγες φορές έχουν την ευκαιρία να τις βιώσουν στην πράξη. Στόχος είναι μέσα τα εργαλεία μη τυπικής μάθησης γύρω από το θέμα του εθελοντισμού, οι μαθητές να αναπτύξουν την περιέργεια και με ανοιχτό μυαλό να υιοθετήσουν μια αίσθηση ευθύνης για τις προσωπικές τους δράσεις, να εκφράσουν τη συμπαράσταση και αλληλεγγύη τους προς την κοινωνία και να αναλάβουν δράση προκειμένου να προαχθούν οι αξίες του εθελοντισμού σε τοπικό και διεθνές επίπεδο. Σε πολλές δράσεις θα δείτε ότι επιχειρήσαμε, μέσω συμμετοχικών δραστηριοτήτων ενεργού μάθησης, να συνδέσουμε την έννοια του εθελοντισμού με την εκπαίδευση στα ανθρώπινα δικαιώματα, την περιβαλλοντική εκπαίδευση, τη διαπολιτισμική επικοινωνία καθώς αναδεικνύουν συγκεκριμένες αξίες. Ελπίζουμε αυτές οι ευκαιρίες να αξιοποιηθούν και

να αποτελέσουν τη βάση για την προσωπική και κοινωνική εξέλιξη των νέων.

Πώς θα χρησιμοποιήσετε αυτό το εγχειρίδιο:

Το πώς θα χρησιμοποιήσετε το εγχειρίδιο εξαρτάται από εσάς, από την εμπειρία και την εξοικείωσή σας με εργαλεία μη τυπικής μάθησης, πόσο "τολμηροί" είστε και πώς νιώθετε ότι θα ανταποκριθεί η τάξη. Για κάθε δραστηριότητα θα πρέπει να προσδιορίσετε τον εκπαιδευτικό στόχο και να προσαρμόσετε τη δραστηριότητα στην ομάδα των εκπαιδευόμενων. Στο εγχειρίδιο θα βρείτε πληροφορίες για το πόσος χρόνος απαιτείται, αριθμό ατόμων και τι υλικά ή προετοιμασία χρειάζεται. Ιδανικά, ο χώρος που θα χρησιμοποιήσετε θα πρέπει να είναι ευρύς και άνετος γιατί για πολλές δραστηριότητες χρειάζεται τα παιδιά να έχουν τη δυνατότητα να κάτσουν με τις καρέκλες τους σε κύκλο ή στο πάτωμα, να περιηγηθούν στο χώρο, να χωριστούν σε ομάδες που δουλεύουν παράλληλα κτλ. Αυτό που δε θα βρείτε για κάθε δραστηριότητα είναι αν απευθύνεται περισσότερο σε μαθητές Γυμνασίου ή Λυκείου. Την απάντηση αυτή θα τη δώσετε μόνοι σας, φέρνοντας τις δραστηριότητες "στα μέτρα σας". Το πιο σημαντικό είναι πώς ο εκπαιδευτικός - εμπυχωτής θα καθοδηγήσει τη μαθησιακή διαδικασία και στο σημείο αυτό είναι που επικεντρώνεται η σημασία του ρόλου σας.

Η βιωματική προσέγγιση των εργαλείων μη τυπικής μάθησης συνεπάγεται ενεργή συναισθηματική εμπλοκή από όσους συμμετέχουν. Μέσα από τις δραστηριότητες που προτείνουμε στο εγχειρίδιο, το κάθε άτομο έρχεται σε επαφή με τον εαυτό του, με την ομάδα αλλά και τις διαφορετικές διαστάσεις του θέματος που εξετάζει η ομάδα. Αυτό που αποκτά ιδιαίτερη σημασία είναι τι συμβαίνει εκείνη ακριβώς τη στιγμή, πώς νιώθουν τα παιδιά, τι συναισθήματα τους γεννιούνται και πού οδηγούν τη σκέψη τους. Ο εκπαιδευτικός- εμπυχωτής, μέσα από τη συζήτηση - ανατροφοδότηση, θα καθοδηγήσει τους συμμετέχοντες στο να αντιληφθούν, να περιεργαστούν και να αξιολογήσουν τις συναισθηματικές τους αντιδράσεις και τις σκέψεις που γεννήθηκαν από τη συμμετοχή τους στη δραστηριότητα. Οι σωστές ερωτήσεις έχουν σημασία για να μπορέσετε να καθοδηγήσετε (και όχι να επιβάλλετε) τη μαθησιακή διαδικασία.

Ποιος είναι ο ρόλος του εκπαιδευτικού/ εμπυχωτή:

- παρεμβαίνει, διευκολύνει, συνοδεύει, καθοδηγεί, ενθαρρύνει, εμπυχώνει, δίνει ερεθίσματα και κατευθυντήριες γραμμές χωρίς να επιβάλλει τη γνώμη του
- αναγνωρίζει τις ανάγκες και τις επιθυμίες της ομάδας και αντιλαμβάνεται τη δυναμική των μαθητών καλλιεργώντας ικανότητες ανάληψης πρωτοβουλιών

- ακούει, παρατηρεί και παρέχει γνώση όπου του ζητηθεί και όπου νιώθει ότι μπορεί να διευκολύνει τη μαθησιακή διαδικασία μέσα από υποστηρικτικές ερωτήσεις που συμβάλλουν στη δημιουργία ενός περιβάλλοντος μάθησης
- εμπιστεύεται την ικανότητα αυτορρύθμισης της ομάδας και τη γνώση των μαθητών
- φροντίζει να δημιουργείται θετικό κλίμα συνεργασίας μέσα στην ομάδα που να επιτρέπει την ειλικρινή και ελεύθερη έκφραση των συμμετεχόντων ενώ παρακινεί τα πιο συγκρατημένα παιδιά
- μαθαίνει και ο ίδιος μέσα από τη συμμετοχή του στη δραστηριότητα και λειτουργεί ως πρότυπο συμπεριφοράς
- αναγνωρίζει ότι η νέα γνώση χτίζεται πάνω στην προηγούμενη ενώ ο αναστοχασμός (reflection) ατομικά και μέσα στην ομάδα βοηθά στην κατανόηση

Ποιες τεχνικές χρησιμοποιεί η μη τυπική μάθηση;

Τα παρακάτω εργαλεία είναι ενδεικτικά. Σε πολλές ασκήσεις θα βρείτε να συνδυάζονται περισσότερα από ένα. Αυτή είναι η δυναμική της μη τυπικής μάθησης. Επιλέξτε καλά τη δραστηριότητα που θα κάνετε με τα παιδιά και να θυμάστε ότι το παιδί είναι ο ειδικός, ο εκπαιδευτικός επενδύει πάνω στις ικανότητες του παιδιού και το παιδί μοιράζεται την ευθύνη για τη μάθηση και για το αποτέλεσμα.

καταιγισμός ιδεών

Η μέθοδος αυτή είναι κατάλληλη για την αρχή της μαθησιακής διαδικασίας. Ενθαρρύνεται η αυθόρμητη και ελεύθερη έκφραση των ιδεών όλων των μαθητών χωρίς να προσπαθείται γνώση του θέματος και ακολουθεί επεξεργασία των όσων προτάθηκαν για να βρεθούν λύσεις σχετικά με το υπό εξέταση θέμα.

μελέτη περιπτώσεων

Το υπό εξέταση θέμα αναλύεται μέσα από τη μελέτη αυθεντικού υλικού (εφημερίδες, έντυπα, ταινίες, διαδίκτυο, συνεντεύξεις κτλ) με σκοπό να γίνει ανάλυση του προβλήματος. Μπορεί ο ίδιος ο εκπαιδευτικός να συγκεντρώσει το υλικό είτε να ζητήσει από τους μαθητές να κάνουν αυτή την έρευνα.

δημιουργική - καλλιτεχνική έκφραση

Η δυναμική που έχουν οι τέχνες στη μαθησιακή διαδικασία είναι ανεκτίμητη. Θα ξαφνιαστείτε πόσα μπορούν να μάθουν τα παιδιά μέσα από τη χρήση κόμικς, κολάζ, ζωγραφικής, δημιουργίας σεναρίου για θεατρικό δρώμενο κτλ. Το ζήτημα είναι να μπορέσετε να συνδέσετε την καλλιτεχνική έκφραση με το μαθησιακό στόχο.

δομημένη συζήτηση (debate)

Οι μαθητές καλούνται να αναζητήσουν επιχειρήματα για να υποστηρίξουν κάποια θέση γύρω από ένα υπό διαπραγμάτευση θέμα. Ακούγονται έτσι οι διάφορες απόψεις και εξετάζεται η ευστοχία και τεκμηρίωση των επιχειρημάτων.

προσομοίωση, παιχνίδι ρόλων, δραματοποίηση

Ένα σενάριο λειτουργεί ως σημείο εκκίνησης για να δραματοποιηθούν καταστάσεις πραγματικές ή φανταστικές. Είναι ένας μοναδικός τρόπος για να καταγραφούν θιγόμενες κοινωνικές ομάδες,

3. <http://www.coe.int/t/dg4/autobiography/> και <http://www.youthpass.eu/en/youthpass/> (ημερομηνία ανάκτησης 29.03.2012)

να αναδειχθούν συγκρούσεις, να εκφραστούν απόψεις και συναισθήματα και να αναζητηθούν λύσεις επιτρέποντας στα παιδιά να μπουν στη θέση του άλλου. Όσο πιο αντιφατική είναι η κατάσταση που επιλέγεται, τόσο ευκολότερα αντιλαμβάνονται τα παιδιά την πολυπλοκότητα των ζητημάτων, τις συγκρούσεις των κοινωνικών ομάδων, τους συμβιβασμούς αλλά και το πόσο σημαντικός είναι ο διάλογος και η δράση για να βρεθούν λύσεις κοινωνικά αποδεκτές. Με τις κατάλληλες ερωτήσεις στο τέλος μπορεί να αποτιμηθεί η μαθησιακή εμπειρία.

■ εργασίες συλλογής και επεξεργασίας στοιχείων και υλοποίησης δράσεων (project)

Αυτή η μέθοδος εμπλέκει την τοπική κοινωνία και επιτρέπει τη σύνδεση της εκπαιδευτικής διαδικασίας με την πραγματικότητα, κάτι που ενισχύει τα κίνητρα και τη δημιουργικότητα των μαθητών.

Τι σημαίνει ότι μπορείτε να προσαρμόσετε τις ασκήσεις που προτείνονται;

Στο πλαίσιο της τυπικής εκπαίδευσης, όπου υπάρχει η πίεση του ωρολογίου προγράμματος, ίσως να μην μπορέσετε να κάνετε πολλές δραστηριότητες. Μπορεί, όμως, να σας φανούν χρήσιμες για να τις συμπεριλάβετε σε διάφορα θεματικά πεδία, όπως στη Νεοελληνική Γλώσσα, την Ιστορία, τη Ζώνη καινοτόμων δράσεων για το Γυμνάσιο, τη Περιβαλλοντική Αγωγή, την Αισθητική Αγωγή, την Αγωγή Υγείας και στο μάθημα Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή ή άλλο αντίστοιχο γενικής παιδείας ή επιλογής. Σας δίνεται η δυνατότητα να ενσωματώσετε το υλικό με τον καλύτερο δυνατό τρόπο στη ροή του αντικειμένου σας και στη συγκεκριμένη ομάδα μαθητών. Οι δραστηριότητες δεν είναι αυστηρά σχεδιασμένες και μέσα από την κατάλληλη παρουσίαση των θεμάτων επιχειρείται η κινητοποίηση του ενδιαφέροντος για περαιτέρω έρευνα και ανάλυση. Μπορεί το θέμα που θέλετε να διαπραγματευτείτε να είναι συγκεκριμένο, αλλά να θέλετε να "πειραματιστείτε" με κάποια από τις μεθοδολογίες που θα βρείτε σε άλλη δραστηριότητα. Μην ξεχνάτε να αναζητείτε θέματα που οι νέοι θεωρούν σημαντικά και μπορούν να βρουν τους συσχετισμούς με τις δικές τους ζωές. Στο τέλος του εγχειριδίου θα βρείτε ημερομηνίες- κλειδιά γύρω από τις οποίες θα μπορούσατε να υλοποιήσετε μια δραστηριότητα.

Πώς μπορείτε να αποτιμήσετε τη μαθησιακή εμπειρία;

Ο λόγος για τον οποίο είναι σημαντικό να καταγράψετε τη μαθησιακή εμπειρία είναι για να της προσθέσετε αξία και να την αξιολογήσετε. Σε περίπτωση που δεν έχετε αρκετό χρόνο στη διάθεσή σας, μπορείτε να επιλέξετε έναν τρόπο που θα δώσει αφορμή στους μαθητές να αναλογιστούν μόνοι τους την εμπειρία αυτή. Κάποιες ιδέες που θα μπορούσατε να χρησιμοποιήσετε είναι οι εξής:

■ φόρμες αξιολόγησης εμπειρίας μέσα από κάποιο ερωτηματολόγιο που θα σχεδιάσετε

■ πίνακες δεξιοτήτων (δείτε για παράδειγμα το Council of Europe (2009). *Autobiography of Intercultural Encounters* και το YouthPass3)

■ επανεξέταση και αξιολόγηση μετά από κάθε δραστηριότητα. Είναι σημαντικό να τονιστεί ότι μια δραστηριότητα δεν γίνεται απλά για να γίνει. Η συζήτηση μετά από αυτή χρησιμοποιείται για να αποκαλυφθεί η κεντρική ιδέα. Σε αυτό θα σας φανούν χρήσιμες κάποιες ενδεικτικές ερωτήσεις που σημειώνουμε σε κάθε δραστηριότητα. Χρησιμοποιείτε όμως και το δικό σας κριτήριο για να τις εμπλουτίσετε ανάλογα με τους μαθησιακούς σας στόχους.

■ ημερολόγιο εμπειριών μάθησης. Η βασική ιδέα είναι να δώσετε στους μαθητές ένα εργαλείο για να καταγράψουν αυτά που μάθανε. Ζητείστε τους να αφιερώσουν λίγο χρόνο στο να αναστοχαστούν και δώστε τους ιδέες για το πώς να ξεκινήσουν: τι τους προξένησε το

ενδιαφέρον; ποια εμπειρία και πώς; από ποιους έμαθαν; τι τους μπλοκάρισε; πώς σκέφτονται να συνεχίσουν; Ζητείστε από τα παιδιά να βάλουν ένα πρόγραμμα στη συγγραφή του ημερολογίου τους, πχ. να δεσμευτούν ότι θα γράφουν τουλάχιστον μια φορά κάθε 5 μέρες ή ανάλογα με το σχέδιο που έχετε αναλάβει να πραγματοποιήσετε. Οι μαθητές μπορούν να γυρίσουν πίσω σε αυτό το ημερολόγιο σε κάποια άλλη στιγμή της ζωής τους και να αναλογιστούν τη μαθησιακή τους εμπειρία.

■ ομάδες αναστοχασμού (reflection groups). Η συλλογική εργασία σε μικρές ομάδες βοηθά στην κατανόηση πολύπλοκων εννοιών και αυξάνει τις δυνατότητες επίλυσης προβλημάτων καθιστώντας τους συμμετέχοντες ικανούς να επεξεργαστούν περισσότερο αποτελεσματικές και πρακτικές λύσεις.

■ καλλιτεχνικές μέθοδοι. Ζητείστε από τα παιδιά να εκφραστούν γράφοντας μαζί μια ιστορία, ζωγραφίζοντας ή αναπαριστώντας θεατρικά τη διαδικασία μάθησης, πώς ξεκίνησε, ποια στάδια ακολούθησε, πού βρίσκονται τώρα και τι βλέπουν για το μέλλον.

Μπορεί να πάει κάτι στραβά;

Τα εμπόδια που μπορεί να συναντήσετε σχετίζονται με την έλλειψη χρόνου, χρημάτων ή δυσκολιών μετακίνησης. Όμως, το πιο σημαντικό εμπόδιο είναι κατά πόσο νιώθετε έτοιμοι να αναλάβετε τέτοιες δράσεις. Η μη τυπική μάθηση βασίζεται στο συναίσθημα και την εμπειρία. Μπορεί να έρθετε αντιμέτωποι με έντονη συναισθηματική συμπεριφορά των μαθητών και θα πρέπει να είστε έτοιμοι να το χειριστείτε τόσο σε ατομικό επίπεδο, όσο και σε επίπεδο ομάδας. Άλλωστε, η ίδια η συναισθηματική αντίδραση μπορεί να αποτελέσει αφετηρία μαθησιακής διαδικασίας. Αξιοποιείστε τη! Πολύ πιθανόν είναι επίσης, να αντιμετωπίσετε καχυποψία στην αρχή, γιατί τα παιδιά δεν είναι συνηθισμένα να "παίζουν" μέσα στην τάξη. Τέλος, αν κάποιο ζήτημα ή δράση είναι αμφιλεγόμενα για την τοπική σας κοινωνία, προσπαθήστε να βοηθήσετε τους μαθητές να κατανοήσουν τις πιθανές επιπτώσεις τους. Αν κάποιο ζήτημα είναι λεπτό και εγείρει εντάσεις μεταξύ των μαθητών (πχ. διαφορετικές απόψεις σχετικά με το θέμα των μεταναστών), προσπαθήστε να φέρετε στο προσκήνιο όλες τις απόψεις και επιτρέψτε στα παιδιά να προβληματιστούν. Να είστε δημιουργικοί και προετοιμασμένοι για τις προκλήσεις που σας περιμένουν.

Προς μια "εκπαίδευση για τον εθελοντισμό":

Η "εκπαίδευση για τον εθελοντισμό" σχετίζεται άμεσα με την εκπαίδευση στα ανθρώπινα δικαιώματα αλλά και την περιβαλλοντική, τη διαπολιτισμική και την αναπτυξιακή εκπαίδευση. Οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (ΜΚΟ), ιδιαίτερα αυτές που ασχολούνται με τους νέους, έχουν μεγάλη εμπειρία σχετικά με αυτά τα θέματα και τη χρήση εργαλείων μη τυπικής μάθησης που δίνουν έμφαση στην εμπειρική, συμμετοχική και βιωματική διάσταση της μάθησης και για αυτό το λόγο μπορούν να σχεδιάσουν και να υλοποιήσουν προγράμματα μαζί σας και να γίνουν συνεργάτες σας. Σε πολλά σημεία του εγχειριδίου θα βρείτε πληροφορίες από εκπαιδευτικά προγράμματα που έχουν αναπτύξει διάφορες ΜΚΟ στην Ελλάδα σε θέματα που αφορούν στον εθελοντισμό αλλά και στο περιβάλλον, την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, την υγεία και που θα μπορούσαν να σας βοηθήσουν για να ευαισθητοποιήσετε τους μαθητές γύρω από αυτά. Συχνά, ένας εμπυχωτής από άλλον εκπαιδευτικό οργανισμό μπορεί να είναι η αφορμή για την έναρξη ενός θέματος που θέλετε να διαπραγματευτείτε. Μπορεί το πρόγραμμά των ΜΚΟ να είναι μια παράλληλη δράση και ένα παράλληλο ερέθισμα σε όσα έχετε προγραμματίσει ή να αξιοποιηθεί ως τελική δράση στο πλαίσιο του θέματος που σας έχει απασχολήσει.

Μια "εκπαίδευση για τον εθελοντισμό" θα έχει αποτέλεσμα εάν οι μαθητές αποκτήσουν επίγνωση, αρχίσουν να ενδιαφέρονται για όσα συμβαίνουν γύρω τους και είναι ικανοί να δρουν, όταν το κρίνουν απαραίτητο, ώστε να αλλάζουν την υπάρχουσα τάξη πραγμάτων.

Τι περιμένετε λοιπόν; Τολμήστε το και δεν θα απογοητευτείτε!

ΓΙΑ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ:

- Αρχοντάκη, Ζ. & Φιλίππου, Δ. (2003). 205 βιωματικές ασκήσεις για εμπύχωση ομάδων, ψυχοθεραπείας, κοινωνικής εργασίας, εκπαίδευσης, Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη
- Frey, K. (1998). Η μέθοδος Project. Μια μορφή συλλογικής εργασίας στο σχολείο ως θεωρία και πράξη, Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη
- Katz, L.G, Chard S.C. (1988), Engaging Children's minds: the project approach, New Jersey: Ablex Publishing Corporation
- Knud, I. (2007). How we learn. Learning and non-learning in school and beyond. London: Routledge,
- Lauritzen, P. (2004). Pathways towards validation and recognition of education, training and learning in the youth field, Working Paper European Commission
- Robinson, K. (2009), 'The Element'- How Finding Your Passions Changes Everything. London: Penguin
- Smith, M. K. (2009). Facilitating learning and change in groups, the encyclopaedia of informal education. www.infed.org/biblio/b-facil.htm. (ημερομηνία ανάκτησης 29.03.2012)
- Taylor, M., Kloosterman, P. (2010). L2L Learning to Learn in practice. Handbook for facilitators, DG Education and Culture Life Long Learning Program http://issuu.com/gfbertini/docs/learning_2_learn_handbook_for_facilitators (ημερομηνία ανάκτησης 29.03.2012)
- UNESCO Institute of Education (2005). Recognition, Validation and Certification of informal and non-formal learning

> ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1:
Ο ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΣ
ΚΑΙ Ο ΕΘΕΛΟΝΤΗΣ

Ο ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΣ

Τι είναι ο εθελοντισμός;

Σύμφωνα με την Ελληνική Ομοσπονδία Μη Κυβερνητικών Οργανισμών⁴ «εθελοντισμός είναι η πρόθυμη δέσμευση ενός ατόμου να εργαστεί χωρίς αμοιβή για ένα καθορισμένο ή αόριστο χρονικό διάστημα για το γενικό καλό της κοινωνίας». Ο εθελοντισμός διευκολύνει την άσκηση ορισμένων κοινωνικών δικαιωμάτων, ενδυναμώνει τη δημόσια σφαίρα και έρχεται να δώσει μια βιώσιμη και έγκυρη απάντηση σε κοινωνικά προβλήματα. Ο Διεθνής Οργανισμός Εργασίας προτείνει ως ορισμό της εθελοντικής εργασίας «οποιαδήποτε μη αμειβόμενη και μη υποχρεωτική εργασία, που σημαίνει το χρόνο που αφιερώνουν οι άνθρωποι χωρίς πληρωμή σε δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα στο πλαίσιο ενός οργανισμού ή απ' ευθείας προς άλλους ανθρώπους εκτός του νοικοκυριού τους»⁵. Ως εργασία λοιπόν ο εθελοντισμός⁶:

- περιλαμβάνει δραστηριότητες που παράγουν αγαθά/υπηρεσίες και συνεισφέρουν σε περιεχόμενο με ουσιαστική αξία στον παραλήπτη αυτής (της εργασίας), η οποία και παρέχεται σε έναν ελάχιστο και μετρήσιμο χρόνο
- είναι μη αμειβόμενη εργασία, σε χρηματική αξία ή σε είδος, μπορεί όμως να προβλέπεται περιορισμένη αμοιβή ή αποζημίωση στο βαθμό που προκύπτει για να καλύψει δαπάνη που έχει υποστεί ο εθελοντής ή ώστε να αντισταθμίσει βασικά έξοδα που έχει πραγματοποιήσει
- είναι μη υποχρεωτική, δηλαδή, προκύπτει από την αυτόβουλη συμμετοχή, χωρίς έννομη συμμόρφωση ή παροχή της υπό πίεση ή εντολή
- είναι άμεση και διενεργείται όχι μόνο μέσω των εθελοντικών οργανώσεων αλλά και απευθείας από άτομα (άτυπος ή άμεσος εθελοντισμός), ιδιαίτερα σε περιπτώσεις περιοχών όπου η υλοποίηση τέτοιων δράσεων δεν είναι δυνατό να παρασχεθεί από οργανώσεις (είτε δε δρουν σε αυτή είτε δεν εξασφαλίζουν τη ζητούμενη παροχή/υπηρεσία)
- πραγματοποιείται για ωφέλεια κάποιου εκτός του νοικοκυριού (ή της οικογένειας) του εθελοντή

Η έννοια της προσφοράς στον συνάνθρωπο και της συμμετοχής στα κοινά είναι σύμφυτη με τη ζωή του ανθρώπου και έτσι η ιστορία του εθελοντισμού είναι δύσκολο να αποτυπωθεί με σαφήνεια. Παρόλα αυτά, από τη δεκαετία του '70, η πτώση των σοσιαλιστικών καθεστώτων, οι ανεπάρκειες της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας, τα δημοσιονομικά προβλήματα, η κρίση του κοινωνικού κράτους, η μοναξιά στις μεγαλουπόλεις και η παγκοσμιοποίηση, κατέστησαν την κοινωνία των πολιτών ολόένα και πιο σημαντική. Όπως χαρακτηριστικά λέει ο Anthony Giddens, "το κράτος έγινε πολύ μικρό για τα μεγάλα και πολύ μεγάλο για τα μικρά προβλήματα της ζωής"⁷. Έτσι, η παρακμή του κοινωνικού κράτους και η διακοπή της εξασφάλισης του "συλλογικού αγαθού", με το αποτέλεσμα να προκύπτουν συνεχώς ανάγκες τις οποίες το παραδοσιακό κοινωνικό κράτος να μην μπορεί να καλύψει, δημιούργησαν τις συνθήκες που επέτρεψαν την εμφάνιση των ΜΚΟ.

Για να εξοικειώσετε τα παιδιά με την έννοια του εθελοντισμού μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τις παρακάτω δραστηριότητες:

4. <http://www.ngofederation.gr/>

5. Ο ορισμός είναι ελεύθερη μετάφραση της συγγραφέως του ορισμού που δίνει ο Διεθνής Οργανισμός Εργασίας "Volunteer work is unpaid non-compulsory work; that is, time individuals give without pay to activities performed either through an organization or directly for others outside their own household." ILO (2011). Manual on the measurement of volunteer work.

http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@dgreports/@stat/documents/publication/wcms_162119.pdf (ημερομηνία ανάκτησης 23.04.2012)

6. ΚΕΔΡΟΣ Α.Ε. για τη Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς (2012), Μελέτη για τη διερεύνηση και αποτύπωση της τρέχουσας κατάστασης του εθελοντισμού στην Ελλάδα στο πλαίσιο του προγράμματος "Ευρωπαϊκό Έτος Εθελοντισμού 2011".

7. Anthony Giddens (2001). Οι συνέπειες της νεωτερικότητας, Αθήνα: Κριτική

"ΕΙΝΑΙ Η' ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΣ:"

Ποια ζητήματα προσεγγίζει;
Ποιοι είναι οι στόχοι;

έννοια και αξίες εθελοντισμού
να αναπτύξουν τα παιδιά την επίγνωση
των προσωπικών στάσεων για τον εθελοντισμό
και να αναπτύξουν δεξιότητες
συζήτησης και διαπραγματεύσεων

Χρόνος:
Για πόσα άτομα;
Τι θα χρειαστείτε;

60 λεπτά
από 10 μέχρι 40
2 μεγάλες λευκές κόλλες χαρτί

Οδηγίες:

- χωρίστε την αίθουσα στη μέση με μια διαχωριστική γραμμή όπου από τη μια μεριά είναι το ΣΥΜΦΩΝΩ και από την άλλη το ΔΙΑΦΩΝΩ
- γράφετε κάποιες δηλώσεις σχετικά με το τι είναι εθελοντισμός στα λευκά χαρτιά
- ξεκινήστε με μια σύντομη εισαγωγή για την έννοια του εθελοντισμού και εξηγήστε ότι πρόκειται να διαβαστούν διάφορες δηλώσεις για τις οποίες θα πρέπει οι μαθητές να συμφωνήσουν σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό
- υποδείξτε τις δυο θέσεις ΣΥΜΦΩΝΩ και ΔΙΑΦΩΝΩ προς τις οποίες θα πρέπει να μετακινούνται και να στέκονται οι συμμετέχοντες ανάλογα με το τι πιστεύουν για τη δήλωση που διαβάζετε
- σε περίπτωση που δεν γνωρίζουν, στέκονται στη διαχωριστική γραμμή
- διαβάστε την πρώτη δήλωση και αφήστε λίγο χρόνο ώστε να πάρουν θέση ανάλογα με το πόσο διαφωνούν ή συμφωνούν με την πρόταση
- ρωτήστε τους συμμετέχοντες γιατί δηλώνουν ότι συμφωνούν ή διαφωνούν και ποια είναι η δική τους άποψη για τη δήλωση
- εξηγήστε ότι υπάρχει δυνατότητα αλλαγής θέσης στο δωμάτιο κατά τη διάρκεια της συζήτησης και δώστε τη δυνατότητα συζήτησης σε όλους τους συμμετέχοντες
- στη συνέχεια διαβάστε τη επόμενη δήλωση
- όταν έχετε διαβάσει όλες τις δηλώσεις, συγκεντρώστε την ομάδα ξανά μαζί για τον απολογισμό

Ερωτήσεις που βοηθούν στην κατανόηση: Πώς νιώσατε κατά τη διάρκεια της άσκησης; Ήταν δύσκολο να πάρετε την απόφαση σε ποια θέση να σταθείτε; Γιατί; Τι επιχειρήματα χρησιμοποιήσατε; Ήταν βασισμένα σε γεγονότα ή σε συναισθήματα; Ποια ήταν ποιο αποτελεσματικά; Υπάρχει κάποια παράθεση με τη πραγματικότητα αυτών που τα άτομα έκαναν και είπαν στην άσκηση; Είναι έγκυρες οι δηλώσεις; Ήταν η άσκηση ωφέλιμη; Γιατί;

Συμβουλές για τον εμπυχωτή: Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τις παρακάτω δηλώσεις και να σκεφτείτε κι εσείς κάποιες άλλες:

- Εθελοντισμός είναι να προσφέρεις τις υπηρεσίες σου σε μία οργάνωση καθαρισμού της γειτονιάς σου.
- Εθελοντισμός είναι η διανομή τροφίμων και ιατρική ή υλική βοήθεια σε ένα καταφύγιο.
- Εθελοντισμός είναι να γίνεις ιερέας ή γενικότερα να προσφέρεις τις υπηρεσίες σου σε μία θρησκευτική οργάνωση.
- Εθελοντισμός είναι να βοηθάς μια μη κυβερνητική οργάνωση στη συλλογή δειγμάτων νερού χωρίς αποζημίωση.
- Εθελοντισμός είναι η παροχή νομικών συμβουλών χωρίς αποδοχές σε νομικό γραφείο.
- Εθελοντισμός είναι να συμμετέχεις στην κατασκευή κατοικιών για αστέγους.
- Εθελοντισμός είναι να προσφέρεις τις υπηρεσίες σου ως προπονητής σε μία αθλητική ομάδα στην οποία συμμετέχει και το παιδί σου.
- Εθελοντισμός είναι να βοηθάς το παιδί κάποιου στα μαθήματα του σχολείου.
- Εθελοντισμός είναι να συμμετέχεις στην εκλογική διαδικασία (προετοιμασία εκλογικών καταλόγων, εκλογικών κέντρων κλπ).

Σκοπός της δραστηριότητας δεν είναι να καταλήξετε να συμφωνήσετε για κάθε δήλωση, αλλά να μπορέσουν να προβληματιστούν τα παιδιά γύρω από το τι είναι για αυτά εθελοντισμός και τι όχι. Δεν υπάρχει σωστό και λάθος σε αυτή την άσκηση και θα πρέπει να το δώσετε στα παιδιά να το καταλάβουν.

Η δραστηριότητα προτείνεται από τη συγγραφέα του εγχειριδίου και τα παραδείγματα των προτάσεων χρησιμοποιούν στοιχεία από το ILO (2011). Manual on the measurement of volunteer work, http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@dgreports/@stat/documents/publication/wcms_162119.pdf (ημερομηνία ανάκτησης 23.03.2012)

"ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΓΙΑ ΕΣΑΣ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΣ;"

Ποια ζητήματα προσεγγίζει;	έννοια και αξίες εθελοντισμού
Ποιοι είναι οι στόχοι;	να μάθουν τα παιδιά τι σημαίνει εθελοντισμός, οπτικοακουστική επικοινωνία, εργασία συνέντευξης
Χρόνος:	1- 2 μέρες
Για πόσα άτομα;	από 2 μέχρι 20
Τι θα χρειαστείτε;	βιντεοκάμερα και αν βρείτε κλακέτα

Οδηγίες:

- χωρίστε τους συμμετέχοντες σε μικρές ομάδες των 3 με 4 ατόμων και ζητήστε από τους συμμετέχοντες να φέρουν κάμερες χειρός (ή κινητό) για να μαγνητοσκοπήσουν τις συνεντεύξεις
- ζητήστε από τους συμμετέχοντες να γυρίσουν στη γειτονιά τους ή το σχολείο τους ζητώντας από νέους ή και άλλους ανθρώπους να εκφράσουν τη γνώμη τους για το "τι είναι εθελοντισμός;"
- ζητήστε από τους συμμετέχοντες να φτιάξουν στο τέλος ένα σύντομο φιλμάκι για την παρουσίαση της δουλειάς τους ή κάποιον άλλον δημιουργικό τρόπο για να παρουσιάσουν τα αποτελέσματα

Ερωτήσεις που βοηθούν την κατανόηση: Πώς νιώσατε κατά τη διάρκεια της δραστηριότητας; Πώς αντέδρασε ο κόσμος; Ήταν εύκολο για τους ανθρώπους να εκφράσουν τη γνώμη τους για την έννοια του εθελοντισμού;

Συμβουλές για τον εμπυχωτή: Η δραστηριότητα αυτή χρειάζεται κάποια προετοιμασία που

μπορείτε να κάνετε με τα παιδιά εισάγοντάς τα στη μεθοδολογία της συνέντευξης αλλά και του οπτικοακουστικού γυρίσματος. Μπορείτε επίσης να επιλέξετε οι συνεντεύξεις που θα πάρουν τα παιδιά να είναι από εθελοντές και από εθελοντικές οργανώσεις της κοινότητάς τους.

Προτάσεις για τη συνέχεια: Μπορείτε να "ανεβάσετε" το φιλμάκι στην ιστοσελίδα του σχολείου σας ή να το στείλετε στις οργανώσεις από τις οποίες πήρατε συνεντεύξεις για να το "ανεβάσουν" εκείνες.

Η δραστηριότητα προτείνεται από τη συγγραφέα του εγχειριδίου.

"ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟ"

Θέλετε να βοηθήσετε τα παιδιά να διηγηθούν μια ιστορία με εικόνες και ήχους γύρω από τον εθελοντισμό;

Η οπτικοακουστική επικοινωνία, δηλαδή η επικοινωνία με εικόνες και ήχους, είναι μια σύγχρονη μορφή έκφρασης σκέψεων και συναισθημάτων, ανταλλαγής πληροφοριών και δημοσιοποίησης απόψεων. Τα ηλεκτρονικά, οπτικοακουστικά κείμενα είναι ένα μέσον που -στην εποχή μας- συνδέει άτομα, κοινότητες, πληθυσμούς και κοινωνικές συλλογικότητες. Τα οπτικοακουστικά κείμενα δεν είναι, βέβαια, αποτέλεσμα μόνον τεχνολογικών εξελίξεων αλλά κυρίως στηρίζονται στη δημιουργικότητα, την πρωτοτυπία, το χιούμορ και την εκφραστική ένταση όσων τα δημιουργούν και όσων έμαθαν να επικοινωνούν με εικόνες και ήχους.

Για τους εκπαιδευτικούς που επιθυμούν να εξοικειώσουν τους μαθητές τους με την οπτικοακουστική έκφραση και την οπτικοακουστική επικοινωνία, η ιστοσελίδα του "**Καρπού**" (**Κέντρο Εκπαιδευτικής και Διαπολιτισμικής Επικοινωνίας**, www.karposontheweb.org) προσφέρει ιδέες, βιβλιογραφία και ενημέρωση. Ακόμα, περιέχονται προτάσεις-οδηγίες για δραστηριότητες που απευθύνονται σε μικρά παιδιά για την κατανόηση της φωτογραφικής γλώσσας και προτάσεις-οδηγίες για τη δημιουργία φωτοαφηγήσεων - φωτοκόμικς που απευθύνονται σε μεγαλύτερα παιδιά και αποτελούν μια πρώτη εξοικείωση με τα βασικά εκφραστικά μέσα της κινηματογραφικής αφήγησης.

"ΤΟ ΚΟΛΑΖ ΤΟΥ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΥ"

Ποια ζητήματα προσεγγίζει;

Ποιοι είναι οι στόχοι;

Χρόνος:

Για πόσα άτομα;

Τι θα χρειαστείτε;

έννοια και αξίες εθελοντισμού

να μάθουν τα παιδιά τι σημαίνει εθελοντισμός, δημιουργική έκφραση

45 λεπτά

από 5 μέχρι 40

παλιά περιοδικά, ψαλίδια, κόλλα, μαρκαδόρους

Οδηγίες:

- χωρίστε τα παιδιά σε ομάδες των 5 ατόμων και ζητήστε τους να φτιάξουν χωρίς να μιλάνε ένα κολάζ για το τι σημαίνει για αυτά εθελοντισμός
- μπορούν να χρησιμοποιήσουν το υλικό και φωτογραφίες που θα βρουν στα περιοδικά που θα έχετε φέρει και μπορούν να χρησιμοποιήσουν και λέξεις ή γράμματα
- ζητήστε από τα παιδιά να παρουσιάσουν στην τάξη το «έργο» τους και να το εξηγήσουν στα άλλα παιδιά

Ερωτήσεις που βοηθούν την κατανόηση: Πώς νιώσατε κατά τη διάρκεια της δραστηριότητας;

Πώς συνεργαστήκατε; Διαφωνήσατε με κάποια εικόνα που έβαλε κάποιος από τους συμμαθητές σας; Σας εκφράζει το τελικό έργο;

Συμβουλές για τον εμπυχωτή: Η δραστηριότητα αυτή μπορεί να είναι εισαγωγική στο θέμα του εθελοντισμού καθώς δίνεται χρόνο στα παιδιά να αναλογιστούν και να πουν με εικόνες αυτό που φαντάζονται όταν σκέφτονται τι είναι ο εθελοντισμός.

Προτάσεις για τη συνέχεια: Μπορείτε να κολλήσετε τα κολλάζ στην τάξη ή να στολίσετε κάποιον από τους κοινόχρηστους χώρους του σχολείου.

Η δραστηριότητα προτείνεται από τη συγγραφέα του εγχειριδίου.

"ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΣ ΣΤΑ ΚΑΡΕ"

Ποια ζητήματα προσεγγίζει;

Ποιοι είναι οι στόχοι;

Χρόνος:

Για πόσα άτομα;

Τι θα χρειαστείτε;

έννοια και αξίες εθελοντισμού

να εκφράσουν τα παιδιά με δημιουργικό τρόπο τι είναι εθελοντισμός και να περιγράψουν την τυπική μέρα ενός εθελοντή

90- 120 λεπτά

από 10 μέχρι 30

χαρτιά, μολύβια, γόμες, ξύστρες, ένα πίνακα

Οδηγίες:

■ ζητείστε από τα παιδιά να σκεφτούν μόνα τους τι σημαίνει εθελοντισμός, αν έχουν ποτέ συμμετάσχει σε κάποια εθελοντική δράση, ποιες είναι οι δεξιότητες ενός εθελοντή και να προσπαθήσουν να γράψουν ένα σενάριο βασισμένο σε μια προσωπική ή φανταστική τους εμπειρία από εθελοντική δράση είτε να σκεφτούν ποια είναι η τυπική ημέρα ενός εθελοντή

■ σε ένα φύλλο χαρτί που θα χωρίσουν σε τετράγωνα κουτάκια (καρέ) ζητείστε τους να ζωγραφίσουν και να αποτυπώσουν την ιστορία τους

■ μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τα comics, μια ιδιαίτερα οικεία γλώσσα στα παιδιά για να προσεγγίσουν το θέμα του εθελοντισμού

Ερωτήσεις που βοηθούν την κατανόηση: Ρωτήστε τους μαθητές αν τους άρεσε η δραστηριότητα και πώς ένιωσαν; Πόσο δύσκολο τους ήταν να αποτυπώσουν σε εικόνες τι είναι για αυτούς ο εθελοντισμός ή μια εθελοντική δράση; Τι σημαίνει εθελοντισμός και πώς μπορούμε να τον εντάξουμε στη ζωή μας; Πώς μπορούμε να ευαισθητοποιήσουμε και άλλους ανθρώπους να προσφέρουν στο κοινωνικό σύνολο;

Συμβουλές για τον εμπυχωτή: Κάντε μια έρευνα για τη γλώσσα των comics και τα βασικά της συστατικά. Πείτε στα παιδιά ότι σημασία δεν έχει πόσο καλά θα ζωγραφίσουν την ιστορία τους, αλλά πόσο καλή θα είναι η ιστορία και πόσο καλά θα την επικοινωνήσουν.

Προτάσεις για τη συνέχεια: Μαζέψτε τις μονοσέλιδες ιστορίες των παιδιών και φτιάξτε ένα μικρό βιβλίο comic με θέμα εμπειρίες εθελοντών. Στη συνέχεια, οργανώστε μια ενημερωτική βραδιά για τον εθελοντισμό για την κοινότητα και μοιράστε το comic σαν υλικό. Αναρτήστε τις ιστορίες σε blog που θα φτιάξετε και ζητήστε από τα παιδιά να συμπληρώσουν με υλικό που θα αφορά τον εθελοντισμό. Αν θέλετε, μπορείτε να ζητείστε από τα παιδιά να πάρουν πραγματικές συνεντεύξεις από εθελοντές και στη συνέχεια να τις αποτυπώσουν σε comic.

Η δραστηριότητα προτείνεται από την **Comicdom Press**. Μπορείτε να βρείτε περισσότερο υλικό και ιδέες στην ιστοσελίδα junior.comicdom-press.gr.

“ΟΔΟΠΑΙΧΝΙΔΟ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟ”

Η οργάνωση **SCI HELLAS** έχει σχεδιάσει ένα ΟΔΟΠΑΙΧΝΙΔΟ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟ που απευθύνεται σε παιδιά 7- 15 ετών κυρίως. Μπορείτε να προμηθευτείτε το παιχνίδι από την οργάνωση, να διαβάσετε τις κάρτες του παιχνιδιού και να παίξετε οι ίδιοι πριν το παίξουν τα παιδιά. Το ταμπλώ του παιχνιδιού θα πρέπει να απλωθεί σε μεγάλο ανοιχτό κατά προτίμηση χώρο και στη συνέχεια ανάλογα με το αποτέλεσμα της ρίψης του ζαριού και τις αντίστοιχες κινήσεις των πιονιών, γίνονται ερωτήσεις γύρω από τον εθελοντισμό στους παίκτες.

Λίγα λόγια για την οργάνωση: Η **Service Civil International** (www.sci.gr)

είναι ένα διεθνές κίνημα ειρήνης που υφίσταται από το 1920 και προωθεί την ειρήνη και τη διεθνή συνεργασία μέσα από διεθνή προγράμματα εθελοντικής εργασίας μικρής διάρκειας (work-camps), προγράμματα μεσαίας και μεγάλης διάρκειας, εκπαιδευτικά και ενημερωτικά σεμινάρια, καμπάνιες, κ.ά., συνεργαζόμενη με φορείς και ομάδες που προωθούν ανάλογες ιδέες.

Η κοινωνία πολιτών

Με τον ορο *κοινωνία πολιτών* νοείται “ο αυτοτελής χώρος μεταξύ της ιδιωτικής οικονομίας και των επίσημων πολιτικών θεσμών μιας κοινωνίας, τους οποίους αναπόδραστα συμπληρώνει χωρίς να υποκαθιστά, μέσα στον οποίο διασφαλίζεται η ποιότητα και το βάθος μιας συμμετοχικής και αλληλοελεγχόμενης δημοκρατίας και καταξιώνεται ένα κοινωνικώς υπεύθυνο και ατομικώς ανεξάρτητο άτομο, με πλήρη συνείδηση της οικουμενικότητας των κοινών προβλημάτων, της τοπικότητας της συλλογικής μας δράσης και του φθαρτού άρα ηθικού προορισμού του καθενός μας, ένας συνειδητός και ενεργός όχι ανά τετραετία πολίτης”⁸. Στην κοινωνία πολιτών χωρούν τόσο κλασικοί φορείς (πχ. μια θεσμοθετημένη οργάνωση εθελοντών, ένα κοινωνικό κίνημα) και οικείες συλλογικές συμπεριφορές (πχ. διαδηλώσεις, προσφορά εθελοντικής εργασίας), όσο και φορείς και εκδηλώσεις που δεν είναι καθόλου τυπικοί.

Ανάμεσα στους **λόγους ανάπτυξης της κοινωνίας πολιτών** μπορούμε να διακρίνουμε:

- την ανθρώπινη ανάγκη για συλλογική δράση και την αλληλεπίδραση των πολιτών για τη σύσταση εθελοντικών ομάδων για την προστασία του περιβάλλοντος, την αλληλοβοήθεια μεταξύ πασχόντων, την προσφορά βοήθειας σε ευαίσθητες κοινωνικές ομάδες
- την τάση διεθνών οργανισμών (Ε.Ε., Ο.Η.Ε., Ο.Ο.Σ.Α.) για υιοθέτηση νέων πρακτικών συναινετικού χαρακτήρα
- την κρίση εμπιστοσύνης των πολιτών απέναντι σε παραδοσιακούς φορείς αντιπροσώπευσης και συλλογικής δράσης (πχ. κόμματα)

Για να βοηθήσετε τους μαθητές να κατανοήσουν τη θέση των πολιτών στον κόσμο και το ρόλο των ΜΚΟ, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τις παρακάτω δραστηριότητες:

8. Ορισμός του Ν. Γιαννή, Δρ. Πανεπιστημίου Αθηνών-Καθηγητή Ευρωπαϊκής Πολιτικής

"ΕΜΕΝΑ ΤΙ ΜΕ ΝΟΙΑΖΕΙ;"

Ποια ζητήματα προσεγγίζει;	η θέση των ανθρώπων στον κόσμο (θεωρία) και ο ρόλο τους (πράξη)
Ποιοι είναι οι στόχοι;	να σκεφτούν τα προβλήματα που υπάρχουν γύρω τους και τι μπορούν να κάνουν για αυτά
Χρόνος:	από 60 λεπτά και όσο χρειαστεί
Για πόσα άτομα;	από 10 μέχρι 40
Τι θα χρειαστείτε;	τον εκπαιδευτικό φάκελο Κόντρα στο Ρεύμα για το Γυμνάσιο (www.actionaid.gr/kontrastoreuma), σχήμα με ομόκεντρους κύκλους (σχολείο, πλανήτης), κάρτες (φωτογραφίες από αναπτυσσόμενες χώρες)

Οδηγίες:

- μελετήστε προσεκτικά το φάκελο "Κόντρα στο Ρεύμα" που παρέχει το απαραίτητα υλικό για τη υλοποίηση της δράσης
- αντιγράψτε το σχήμα με τους ομόκεντρους κύκλους, στον πίνακα ή σε ένα μεγάλο χαρτί
- χωρίστε τα παιδιά σε 6 ομάδες και ζητήστε τους να καταγράψουν σε ένα χαρτί 3 σημαντικά ζητήματα που πιστεύουν ότι αφορούν όλα τα μέλη του σχολείου, των κατοίκων της πόλης ή περιοχής που μένουν ή της χώρας.
- στη συνέχεια, κάθε ομάδα αναφέρει το πιο σημαντικό πρόβλημα από τα τρία και εξηγεί τους λόγους που πιστεύει ότι αφορά όλα τις ομάδες
- εάν κάποιο πρόβλημα έχει ήδη αναφερθεί, η ομάδα λέει το επόμενο πρόβλημα που έχει εντοπίσει
- συζητήστε τα αποτελέσματα και βρείτε εάν και πώς συνδέεται ένα πρόβλημα/ζήτημα από τον ένα κύκλο με κάποιο πρόβλημα/ζήτημα στον άλλο
- δώστε από μια φωτογραφία σε κάθε ομάδα για να τις συζητήσουν και να συμπληρώσουν τις ερωτήσεις στο φύλλο εργασίας ΟΣΑ ΔΕΝ ΕΠΙΑΣΕ Ο ΦΑΚΟΣ
- κάθε ομάδα μοιράζεται τις απαντήσεις και καταγράφει τα προβλήματα που εντόπισε στις φωτογραφίες (ερώτηση 3) στον τέταρτο κύκλο που λέει πλανήτης.
- επικεντρωθείτε στην τελευταία ερώτηση και συζητήστε τους λόγους που θεωρούν ότι είναι παγκόσμια και αφορούν το σύνολο των κατοίκων του πλανήτη και όχι μόνο τους ανθρώπους της φωτογραφίας.

Ερωτήσεις που βοηθούν στην κατανόηση: Πώς θα κατηγοριοποιούσατε τα προβλήματα; Πώς συνδέονται τα προβλήματα που ανέφεραν στο τοπικό και εθνικό επίπεδο; Ποιες μπορεί να είναι οι συνδέσεις ανάμεσα στη ζωή των παιδιών της φωτογραφίας και εσάς;

Συμβουλές για τον εμπυχωτή: Σας παραθέτουμε 4 κριτήρια (Wheeler, Wheeler, Church, 2005:4), στα οποία μπορείτε να προσθέσετε άλλα που θα βρουν τα παιδιά. Τα παγκόσμια ζητήματα :

1. Έχουν σημαντικό αντίκτυπο.
2. Δεν έχουν γεωγραφικά και πολιτικά όρια στον αντίκτυπό τους σε μεγάλες ομάδες ανθρώπων.
3. Έχουν διάρκεια ή συμβαίνουν επαναλαμβανόμενα.
4. Είναι αλληλοεξαρτώμενα, τόσο που η αλλαγή σε ένα μπορεί να έχει αντίκτυπο στο άλλο.

Προτάσεις για τη συνέχισή: Για να είναι ολοκληρωμένη η δραστηριότητα, αλλά κυρίως για να προετοιμαστεί αποτελεσματικά η ομάδα, καλό θα ήταν να προηγηθούν τουλάχιστον οι δραστηριότητες από τον φάκελο Κόντρα στο Ρεύμα - Γυμνάσιο: Ζω στον κόσμο μου και Το κουβάρι ξεδιπλώνει και ιστορίες ενώνει. Το πλήρες εκπαιδευτικό πακέτο ΚΟΝΤΡΑ ΣΤΟ ΡΕΥΜΑ μπορείτε να το βρείτε στο <http://education.actionaid.gr>

Η δραστηριότητα είναι πρόταση της οργάνωσης ACTION AID.

"ΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΤΟΥ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ"

Ποια ζητήματα προσεγγίζει;	έννοια εθελοντισμού, σχέσεις μειονότητας/ πλειονότητας, ρόλος ΜΚΟ
Ποιοι είναι οι στόχοι;	να προσδιορίσουν τα παιδιά τις σχέσεις ισχύος σε μια κοινωνία και τον αποκλεισμό των ευαίσθητων ομάδων στην πρόσβαση ευκαιριών
Χρόνος:	90 λεπτά
Για πόσα άτομα;	από 10 μέχρι 40
Τι θα χρειαστείτε;	αυτοκόλλητα χαρτάκια (post- its) δυο διαφορετικών χρωμάτων (πχ. κίτρινο και πράσινο), πινέζες ή κολλητική ταινία, πίνακα, μουσική, σοκολάτες και αναψυκτικά (ή ό,τι άλλο σκεφτείτε)

Οδηγίες:

■ γράψτε σε ένα μεγάλο χαρτί μία λίστα 6-8 χαρακτηριστικών για κάθε ομάδα, για παράδειγμα

Η Ομάδα με τα πράσινα χαρτάκια

- δεν μπορούν να κάθονται στις καρέκλες
- δεν μπορούν να βρίσκονται με παραπάνω από ένα άτομο
- δεν μπορούν να μιλάνε στα άτομα με κίτρινο χαρτάκι
- δεν έχουν πρόσβαση στον εξοπλισμό χωρίς άδεια

Η Ομάδα με το (κίτρινο) αυτοκόλλητο

- έχουν προτεραιότητα στα επιτραπέζια παιχνίδια
- έχουν προτεραιότητα να διαλέξουν μουσική
- έχουν ελεύθερη πρόσβαση στον εξοπλισμό
- έχουν δικαίωμα σε δωρεάν αναψυκτικό και σοκολάτα στο τέλος της δραστηριότητας αν τηρήσουν σωστά τους κανόνες
- κολλήστε στους συμμετέχοντες τυχαία τα αυτοκόλλητα των δύο χρωμάτων φροντίζοντας να έχουν από ένα αυτοκόλλητο
- κολλήστε στον τοίχο με την ταινία ή πινέζες τις μεγάλες κόλλες με τις δύο λίστες και επισημάνετε ότι πρέπει να τηρηθούν οι κανόνες ρητώς και ανεξαιρέτως
- δώστε γύρω στα 20 - 30 λεπτά για να λειτουργήσουν τα παιδιά σύμφωνα με τους κανόνες του παιχνιδιού
- επιτρέψτε αρκετό χρόνο στη συζήτηση

Ερωτήσεις που βοηθούν στην κατανόηση: Πώς είναι να είσαι στην πράσινη ή στην κίτρινη ομάδα; Ποιο είναι το καλύτερο/χειρότερο πράγμα που νιώσατε όντας στην πράσινη ή κίτρινη ομάδα; Προσπάθησε κανείς να αλλάξει ομάδα; Ποιες είναι οι διακρίσεις που βιώνουν άτομα από ευαίσθητες κοινωνικές ομάδες στην πραγματική κοινωνία; Ποιος έχει τη δύναμη να φτιάξει τους κανόνες; Ποιος είναι ο ρόλος των ΜΚΟ και των εθελοντικών οργανώσεων; Τι μπορούμε να κάνουμε για να προωθήσουμε τον εθελοντισμό στην τοπική κοινωνία;

Συμβουλές για τον εμπυχωτή: Σχεδιάστε προσεκτικά τους κανόνες ώστε να έχετε τον έλεγχο του παιχνιδιού. Κάντε συνειδητά και ελεγχόμενα την επιλογή των ατόμων στις ομάδες, αλλά να φανεί ότι γίνεται τελείως τυχαία. Να έχετε υπόψη ότι αυτή η άσκηση μπορεί να προκαλέσει έντονα συναισθήματα.

Προτάσεις για τη συνέχεια: Οι κανόνες για έναν δίκαιο κόσμο βρίσκονται στην Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Κατά πόσο γνωρίζουν τα παιδιά για αυτήν τη Διακήρυξη; Μπορείτε να συζητήσετε με τα παιδιά γύρω από τα όσα αναφέρονται σε αυτή.

Η δραστηριότητα είναι προσαρμογή της The rules of the game, η οποία περιλαμβάνεται στο Education Pack, All Different All Equal, European Youth Centre, Council of Europe.

Οι αξίες του εθελοντή

Ο εθελοντισμός είναι μια προωθημένη μορφή συμμετοχής στα κοινά, καθώς ο εθελοντής υπερβαίνει τα ιδιοτελή συμφέροντά του και αφοσιώνεται ενεργά σε ζητήματα που αφορούν την κοινότητα, έχει επίγνωση της αξίας της συμμετοχής και, παράλληλα, κινητοποιείται για ζητήματα σχετικά με τα ενδιαφέροντα και τις ανησυχίες του. Η συμπεριφορά του εθελοντή διέπεται από γενναιοδωρία, αλtruισμό και δοτικότητα, λειτουργώντας παραδειγματικά για τον ευρύτερο περίγυρό του. Προσφέρει πέρα του οφειλομένου από αυτόν ως πολίτη και χωρίς να υποχρεώνεται από δυνάμεις εξωτερικές προς τη συνείδησή του. Διαπιστώνει κοινωνικές ανάγκες ή ανάγκες που έχουν να κάνουν με την ποιότητα ζωής γενικότερα, σχεδιάζει τρόπους ικανοποίησης των αναγκών και αναπτύσσει τις ευρύτερες δυνατές μορφές συνεργασίας και επικοινωνίας μεταξύ ατόμων και ομάδων προκειμένου να υλοποιηθούν το σχεδιασμό αυτό. Ο εθελοντής ανιδιοτελώς διαθέτει χρόνο, ενέργεια, γνώσεις και δεξιότητες σε κάποιο άτομο, σε μια ομάδα ή σε μια οργάνωση, θέλοντας να προσφέρει στην κοινωνία, να μοιραστεί τις ιδέες του με άλλους ανθρώπους, να μεταδώσει τις γνώσεις του και τις εμπειρίες του και να αποκτήσει νέες εμπειρίες που θα του φανούν χρήσιμες στη ζωή, να αξιοποιήσει τις προσωπικές του δεξιότητες, να αναλάβει ατομική πρωτοβουλία και να αναζητήσει λύσεις στα προβλήματα σε ένα περιβάλλον κοινωνικής αλληλεπίδρασης και συλλογικότητας.

Ο εθελοντισμός στην Ελλάδα

Το ιστορικό πλαίσιο μέσα στο οποίο αναπτύχθηκε ο εθελοντισμός στην Ελλάδα δεν είναι ξεκάθαρο. Θα μπορούσε να πει κανείς ότι οι αμφικτιονίες της Αρχαίας Ελλάδας είναι η πρώτη μορφή εθελοντικού κινήματος, λόγω της δομής και των στόχων που υπηρετούσαν. Σε σχέση με τον υπόλοιπο κόσμο, το κίνημα του εθελοντισμού καθυστέρησε να αναπτυχθεί στην Ελλάδα καθώς η χώρα έπρεπε να αντιμετωπίσει σοβαρά προβλήματα αναφορικά με την εθνική της υπόσταση. Μέχρι το 1974, ο εθελοντισμός εκφράστηκε μόνο μέσα από μεμονωμένες πρωτοβουλίες σε στιγμές έκτακτης ανάγκης (πόλεμοι φυσικές καταστροφές). Τα παραρτήματα διεθνών οργανισμών, όπως ο Ερυθρός Σταυρός και η UNICEF αποτελούν εξαίρεση, παρόλα αυτά δεν τους δόθηκε η ευκαιρία να αναπτυχθούν ιδιαίτερα στην Ελλάδα όπως έγινε σε άλλες χώρες. Παρόλα αυτά, από το 1974, η δημοκρατία, η βελτίωση του επιπέδου ζωής, οι ιδεολογικές ανησυχίες, οι διεθνείς σχέσεις και η οικονομική κατάσταση της χώρας είναι πια σε καλύτερο επίπεδο, δίνοντας τη δυνατότητα στους πολίτες να ενδιαφερθούν και για τους συνανθρώπους τους πέρα από τη δικιά τους επιβίωση και να υποστηρίξουν το έργο των ΜΚΟ. Την ίδια στιγμή, η ανάπτυξη των ΜΜΕ βοήθησε τους εθελοντικούς οργανισμούς να προβάλλουν το έργο τους και έτσι να τους γνωρίσει η ευρύτερη κοινωνία. Η αναγνώριση του εθελοντισμού από το ελληνικό κράτος, επίσης, ήταν πολύ σημαντική, καθώς με αυτόν τον τρόπο το κράτος βρήκε συμμάχους από την κοινωνία των πολιτών για να αντιμετωπίσει μεγάλα προβλήματα (όπως οι σεισμοί) αλλά και ειδικές περιστάσεις (όπως οι Ολυμπιακοί Αγώνες)⁹.

Σε μελέτη της Ε.Ε. με τίτλο "Volunteering in the European Union" η Ελλάδα κατατάσσεται στην ομάδα των Ευρωπαϊκών χωρών με αναλογική συμμετοχή του πληθυσμού σε εθελοντικές δραστηριότητες λιγότερο του 10%. Συγκεκριμένα, στο τμήμα της μελέτης που αφορά στην Ελλάδα, αναφέρεται ότι ο αριθμός των Ελλήνων εθελοντών ανέρχεται περίπου σε 30 με 32 χιλιάδες. Παρόλα αυτά, φαίνεται να υπάρχει αυξητική τάση συμμετοχής σε εθελοντικές δραστηριότητες¹⁰.

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες της Αθήνας 2004 υπήρξε σημαντική στιγμή στην ιστορία του εθελοντισμού στη χώρα με μία πρωτοφανή για τα ελληνικά δεδομένα συμμετοχή ενός μεγάλου αριθμού εθελοντών. Ενδεικτικό είναι ότι μόλις ένας στους τρεις από τους υποψήφιους εθελοντές των Ολυμπιακών Αγώνων υποστήριξε ότι έχει εργαστεί ως εθελοντής στο παρελθόν, γεγονός που σημαίνει ότι τα 2/3 ήθελαν να προσφέρουν εθελοντικές υπηρεσίες για πρώτη φορά στη ζωή τους με κίνητρο τη σκέψη ότι οι Ολυμπιακοί Αγώνες διεξάγονται στην Ελλάδα¹¹. Οι Ολυμπιακοί Αγώνες υπήρξαν ένα πολύ σημαντικό κληροδότημα για την Ελλάδα που βοήθησε στην ενίσχυση της αίσθησης του κοινωνικού έργου στην ελληνική κοινωνία, άφησε μια αξιολογή "εθελοντική"

9.Αυτή η παράγραφος αντλεί στοιχεία από το φάκελο για την Ελλάδα έρευνας της Associazione Promozione e Solidarietà σε συνεργασία με την οργάνωση E/IE www.spes.lazio.it/volontariatoeuropa/inglese/1_greece.pdf

10. Educational, Audiovisual & Culture Executive Agency (EACEA) "Study on Volunteering in the European Union", National Report Greece, 2010.

11. Έρευνα που πραγματοποιήθηκε την περίοδο 15 Μαρτίου- 15 Απριλίου 2004 από την κοινοπραξία εταιρειών MRB/ Research International / VPRC σε δείγμα 2.000 υποψήφιων ολυμπιακών εθελοντών από ολόκληρη την Ελλάδα.

κληρονομιά προς αξιοποίηση από την πολιτεία και άλλους φορείς, ενώ δρομολόγησε και ανέδειξε νέες τάξεις για τον εθελοντισμό στην Ελλάδα. Ενδεικτικό του φαινομένου είναι και το γεγονός ότι παρόμοια προσέλευση εθελοντών υπήρξε και στα Special Olympics στην Αθήνα το 2011. Παρόλα αυτά, η μορφή εθελοντισμού σε έναν θεσμό όπως οι Ολυμπιακοί Αγώνες δε θα πρέπει να ταυτιστεί με την έννοια της εθελοντικής προσφοράς αφού πρόκειται για ένα γεγονός πολύ συγκεκριμένο στο χώρο και το χρόνο.

Μαρτυρία εθελοντή: Σπύρος Λύγδας, εθελοντής Ολυμπιακών αγώνων Αθήνα 2004, εγκατάσταση του Beach Volley

"Στην Αθήνα του 2004, την Αθήνα της γιορτής, της χαράς, της λάμψης και του εθελοντισμού, οι στιγμές που έζησα ήταν πραγματικά εκπληκτικές. Η χαρά διαδέχονταν την συγκίνηση που έκανα να αισθώμαι του πατριωτισμού και του εθελοντισμού πλημμύριζε τα πάντα γύρω μου. Ξαφνικά ήθελες όλοι να ξέρουν ότι είσαι Έλληνας, ότι είσαι εθελοντής των Ολυμπιακών αγώνων. Η γιορτή είχε αρχίσει και εγώ ήμουν εκεί, τη ζούσα, τη βοηθούσα, την υποστήριζα. Αν και όλα τα ωραία τελειώνουν γρήγορα, βλέπω τους νέους φίλους που έκανα, συνειδητοποιώ την αξία του να προσφέρεις, αντιλαμβάνομαι την δύναμη της θέλησης και φυσικά καταλαβαίνω πόσο τυχερός ήμουν που τα έζησα όλα αυτά. Η εμπειρία μου από τους Ολυμπιακούς αγώνες και από τα Special Olympics 2011, δεν γράφεται, δεν περιγράφεται, δεν ζωγραφίζεται. Ο μόνος τρόπος να το καταλάβεις, είναι να το ζήσεις!"

Η μελέτη για τη διερεύνηση και αποτύπωση της τρέχουσας κατάστασης του εθελοντισμού στην Ελλάδα που διεξήγαγε η ΚΕΔΡΟΣ Α.Ε. για τη Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Έτους Εθελοντισμού 2011 δίνει περισσότερα στοιχεία για την κατάσταση του εθελοντισμού στην Ελλάδα σήμερα. Γιατί να μην αναζητήσετε περισσότερες πληροφορίες εκεί και να κοιτάξετε με τους μαθητές ποιο είναι το προφίλ του εθελοντή στην Ελλάδα και ποια είναι τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι εθελοντικές οργανώσεις στη χώρα μας;

Νομικό πλαίσιο στην Ελλάδα και το εξωτερικό

Στην Ελλάδα το νομικό πλαίσιο που αφορά στον εθελοντισμό είναι αποσπασματικό και κατακερματισμένο, με περισσότερες ή ειδικότερες ρυθμίσεις σε συγκεκριμένους τομείς (όπως ανθρωπιστική βοήθεια, πολιτική προστασία ή υγεία), ενώ σε πολλά σημεία είναι ελλιπείς και ανεπαρκές ως προς τις τρέχουσες και πραγματικές ανάγκες για την ανάπτυξη του εθελοντισμού στη χώρα. Παρόλα αυτά, οι εθελοντές δεν καλύπτονται από κάποιου είδους νομική προστασία, αλλά εφαρμόζονται οι γενικοί κανονισμοί που διέπουν την απασχόληση, τις κοινωνικές παροχές και τις παροχές υγείας. Σε ότι αφορά τις αποζημιώσεις εξόδων και τη γενικότερη οικονομική υποστήριξη, δεν υπάρχει νομική πρόβλεψη. Οι εθελοντές εξαρτώνται αποκλειστικά από τους οργανισμούς για να καλύψουν τα έξοδα που προκύπτουν στο πλαίσιο της εθελοντικής τους δραστηριότητας, όπως φαγητό, διαμονή και το γενικότερο κόστος διαβίωσης. Επίσης, η προστασία των εθελοντών σε περίπτωση ατυχήματος ή πρόκλησης ζημιάς από τρίτους εξαρτάται από τον οργανισμό, ενώ δεν υπάρχουν συγκεκριμένα οφέλη σε κοινωνικές παροχές.

Η λειτουργία των εθελοντικών οργανώσεων στην Ελλάδα στηρίζεται στο συνταγματικά κατοχυρωμένο δικαίωμα του συνεταιρίζεσθαι (άρθρο 12 του Συντάγματος). Στο πλαίσιο αυτό προβλέπεται στον Αστικό Κώδικα η σύσταση και λειτουργία Νομικών Προσώπων Ιδιωτικού Δικαίου που διαθέτουν μη κερδοσκοπικό χαρακτήρα υπό τη μορφή σωματείου, ιδρύματος ή κοινωφελούς ιδρύματος, επιτροπής εράνου, αστικής Μη Κερδοσκοπικής Εταιρείας, ενώσεων προσώπων. Παρόλα αυτά, ο αριθμός των ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται στον ελλαδικό χώρο δεν είναι γνωστός εξαιτίας της απουσίας χαρτογράφησης του τοπίου και ενιαίου καταλόγου για τις ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται στη χώρα μας.

Η κατάσταση στα υπόλοιπα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι κάπως καλύτερη αν και σύμφωνα με ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (2010)¹², ένα στα πέντε κράτη - μέλη δεν έχει σαφές νομικό πλαίσιο ούτε σαφείς κανόνες για τους εθελοντές.

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με Νόμους, Προεδρικά Διατάγματα, Υπουργικές Αποφάσεις και ρυθμίσεις αρμόδιων Υπουργείων, οι οποίες αναφέρονται στον εθελοντισμό, σε εθελοντικές οργανώσεις, σε εθελοντές και σε ΜΚΟ, δείτε τη σχετική έρευνα που πραγματοποίησε η ΚΕΔΡΟΣ Α.Ε. για τη Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς (2012), Μελέτη για τη διερεύνηση και αποτύπωση της τρέχουσας κατάστασης του εθελοντισμού στην Ελλάδα στο πλαίσιο του προγράμματος "Ευρωπαϊκό Έτος Εθελοντισμού 2011".

Νέοι, συμμετοχή και εθελοντισμός

Η συμμετοχή των νέων στους εθελοντικούς οργανισμούς και στο σχεδιασμό και ανάληψη εθελοντικών πρωτοβουλιών είναι πολύτιμη αφού διαθέτουν ενθουσιασμό και τεράστια αποθέματα ενέργειας, δημιουργικές ιδέες και νέες προοπτικές ενώ παράλληλα τους δίνεται η δυνατότητα να προσφέρουν τη γνώση και τις δεξιότητές τους. Μάλιστα, το δικαίωμα στη συμμετοχή των νέων αναγνωρίζεται από τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού των Ηνωμένων Εθνών (1989). Η συμμετοχή των νέων είναι σημαντική γιατί:

- Μπορούν να είναι μέρος της λύσης. Με αυτόν τον τρόπο αποκτάται θετική στάση, η οποία χτίζεται πάνω στις δυνάμεις, την ενέργεια, τον ενθουσιασμό και τη δημιουργικότητά τους.
- Η συμμετοχή προάγει μια πιο υγιή στάση ζωής. Οι χώροι όπου λαμβάνουν χώρα εθελοντικές δραστηριότητες είναι ασφαλείς και δίνουν νέα ερεθίσματα, ενώ μειώνουν την έκθεσή των νέων σε κινδύνους.
- Η συμμετοχή είναι κεντρικό σημείο της θετικής ανάπτυξης της νεολαίας. Για την ομαλή μετάβαση στην ενήλικη ζωή, οι έφηβοι πρέπει να νιώσουν ικανοί και υπεύθυνοι, να νοιάζονται για τους συνανθρώπους τους, να παίρνουν θέση και να αναλαμβάνουν δράση.
- Οι επιλογές των νέων στον ελεύθερο χρόνο τους καθορίζουν τον τρόπο ζωής τους τη δεδομένη χρονική στιγμή αλλά και μελλοντικά. Η αξιοποίηση και διαχείριση του ελεύθερου χρόνου μπορεί να οδηγήσει στην επιλογή της συμμετοχής σε μια εθελοντική οργάνωση, επιλογή η οποία έχει άμεση σχέση με την οικογένεια, τον κοινωνικό περίγυρο του ατόμου καθώς και προβληματισμούς ή ανησυχίες που μπορεί να αναπτύξει το άτομο με την πάροδο του χρόνου.

Στον Αναθεωρημένο Χάρτη για τη Συμμετοχή των Νέων στην Τοπική και Περιφερειακή Ζωή του Κογκρέσου Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών της Ευρώπης του Συμβουλίου της Ευρώπης¹³, αναγνωρίζεται η ανάγκη ενθάρρυνσης των νέων να αναλάβουν εθελοντική εργασία καθώς και η σημασία των οργανώσεων νέων:

II.5 Ενθαρρύνοντας τους νέους να αναλάβουν εθελοντική εργασία και να αφιερωθούν σε κοινωφελείς σκοπούς

51) Οι νέοι θα πρέπει να υποστηρίζονται και να ενθαρρύνονται να αναλάβουν εθελοντική δράση. Σε μια εποχή που οι νέοι πιέζονται όλο και περισσότερο να λειτουργήσουν και να επιτύχουν σε ατομικό επίπεδο τόσο στην εκπαίδευση όσο και στον κόσμο της εργασίας, είναι σημαντικό να προωθηθεί και να αναγνωριστεί ο εθελοντισμός.

II.7 Προωθώντας τις οργανώσεις νέων

53) Οι οργανώσεις νέων διακρίνονται από όλες τις άλλες, καθώς εστιάζουν πρωτίτως στο να αντικατοπτρίσουν τις απόψεις και να υπηρετήσουν τις ανάγκες και τα συμφέροντα των νέων ανθρώπων. Επίσης παρέχουν τον χώρο εκείνο, όπου οι νέοι μπορούν να μάθουν και να βιώσουν τις δυνατότητες και προκλήσεις που προσφέρει η συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων και στην πραγματοποίηση δράσεων από κοινού με άλλους νέους. Μπορούν να είναι σωστά διαρθρωμένες οργανώσεις ή ανεπίσημες ομάδες νέων/παρέες. Είναι σημαντικό οι νέοι να έχουν στα πλαίσια της κοινότητάς τους την ευκαιρία, εφόσον το επιθυμούν, να γίνουν μέλη μιας οργάνωσης νέων της επιλογής τους. Οι νέοι θα πρέπει επίσης να έχουν το δικαίωμα και να υποστηρίζονται, εφόσον το επιθυμούν, στην ίδρυση των δικών τους οργανώσεων.

II.8 Η συμμετοχή των νέων σε μη-κυβερνητικές οργανώσεις (ΜΚΟ) και πολιτικά κόμματα

54) Ένας ζωντανός, ανεξάρτητος και ενεργός μη-κυβερνητικός τομέας είναι απαραίτητο

13. http://youth-partnership-eu.coe.int/youthpartnership/documents/EKCYP/Youth_Policy/docs/Citizenship/Policy/CoE_Charter_Participation_EL.pdf (ημερομηνία ανάκτησης 11.04.2012)

στοιχείο σε κάθε πραγματικά δημοκρατική κοινωνία. Σημαντικό είναι επίσης και άλλοι τομείς της κοινωνίας των πολιτών, όπως τα πολιτικά κόμματα, να είναι ισχυροί και ενεργοί σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο. Συμμετέχω στη δημοκρατική ζωή μιας χώρας, μιας περιφέρειας ή ενός τόπου σημαίνει κάτι παραπάνω απ' το ψηφίζω κάθε λίγα χρόνια. Γι' αυτό είναι τόσο σημαντική η συμμετοχή σε ΜΚΟ και πολιτικά κόμματα, γιατί βοηθούν τους πολίτες να συμμετέχουν, και να επηρεάζουν, τις αποφάσεις και δράσεις διαρκώς. Γι' αυτό τον λόγο είναι καίριας σημασίας να ενθαρρύνεται και να υποστηρίζεται η συμμετοχή των νέων στη συλλογική ζωή των κοινοτήτων τους.

Στην Ελλάδα το **Ε.ΣΥ.Ν. (Εθνικό Συμβούλιο Νεολαίας)** αποτελεί μια ανεξάρτητη, μη κυβερνητική και μη κερδοσκοπική πλατφόρμα οργανώσεων νέων. Στόχος του είναι η ενίσχυση του ρόλου και ο συντονισμός των δράσεων των οργανώσεων μελών του. Εκπροσωπεί την ελληνική νεολαία στο εσωτερικό και στο εξωτερικό ενώ ταυτόχρονα συμμετέχει σε δεκάδες δίκτυα και συσπείρωσεις της Ελληνικής Κοινωνίας των Πολιτών. Οι οργανώσεις-μέλη του Ε.ΣΥ.Ν., διατηρώντας την αυτονομία τους, συμμετέχουν στο Ε.ΣΥ.Ν. ισότιμα, χωρίς αποκλεισμούς με βάση το θρήσκευμα, τη φυλή, τη διαφορετικότητα ή την σεξουαλική προτίμηση, διαμορφώνοντας κατά τον τρόπο αυτό ένα ευρύτατο πεδίο διαλόγου και ανάδειξης των προβληματισμών για τα ζητήματα που απασχολούν τη νεολαία της χώρας μας. Στην ιστοσελίδα της οργάνωσης www.esyn.gr θα βρείτε περισσότερες πληροφορίες αλλά και λίστα με τις οργανώσεις νεολαίας που είναι μέλη του.

Επίσης μπορείτε να ενημερώσετε τους μαθητές ότι μπορούν να συμμετέχουν στα κοινωνικά δρώμενα του τόπου τους προσφέροντας εθελοντικά μέσα από το Τοπικό Συμβούλιο Νέων του Δήμου.

Σε κάθε Δήμο υπάρχει και ένα **Τοπικό Συμβούλιο Νέων (ΤΟΣΥΝ)**, το οποίο αποτελεί το μοναδικό θεσμοθετημένο¹⁴ φορέα εκπροσώπησης των νέων από 15 έως 28 ετών σε επίπεδο τοπικής αυτοδιοίκησης. Εκεί οι νέοι μπορούν να συμμετάσχουν για να διατυπώσουν και να ανταλλάξουν απόψεις με άλλους νέους από την περιοχή τους αλλά και να συμβάλουν στη διαμόρφωση και την ανάπτυξη της τοπικής κοινωνίας. Επιπλέον, μπορούν μέσω των ΤΟΣΥΝ, να προτείνουν τις δικές τους ιδέες για δράσεις οι οποίες με την έγκριση και τη βοήθεια του Δημοτικού Συμβουλίου, μπορούν να πραγματοποιηθούν σε συνεργασία με Τοπικά Συμβούλια άλλων Δήμων σε όλη την Ελλάδα. Έχουν λοιπόν την ευκαιρία οι νέοι να μη μένουν εκτός, να προτείνουν, να συζητούν, να αποφασίζουν και να δρουν μέσα από το Τοπικό Συμβούλιο Νέων της περιοχής τους. Κατά την τρέχουσα περίοδο το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας των ΤΟΣΥΝ βρίσκεται υπό αναμόρφωση. Μετά το στάδιο αυτό θα διεξαχθούν εκλογές για την ανάδειξη των νέων διοικητικών συμβουλίων τους.

Για περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να επισκεφθείτε την ιστοσελίδα www.tosyn.gr ή να ρωτήσετε στο Δήμο σας!

14. Για περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να δείτε το Νόμος 16ρους των ΤΟΣΥΝ 3443/06 & Ν.3577/07

“ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΣΤΗ ΝΕΟΛΑΙΟΧΩΡΑ”

Ποια ζητήματα προσεγγίζει; Ποιοι είναι οι στόχοι;	συνθήκες συμμετοχής των νέων να συζητήσετε τις αρχές της συμμετοχής των νέων και τις ευνοϊκές συνθήκες για εφαρμογή τους σε τοπικό επίπεδο
Χρόνος:	150 λεπτά
Για πόσα άτομα;	από 10 μέχρι 30
Τι θα χρειαστείτε;	μεγάλα φύλλα λευκό χαρτί, χρωματιστά χαρτιά, κόλλα, μαρκαδόρους

Οδηγίες:

- Χωρίστε τους συμμετέχοντες σε ομάδες των πέντε ατόμων και εξηγήστε τους ότι μόλις έχουν γυρίσει από αποστολή στη Νεολαιοχώρα, όπου υπήρξαν μάρτυρες ιδανικών συνθηκών συμμετοχής των νέων και τώρα κάθε ομάδα θα πρέπει να μοιραστεί την εμπειρία της με τους υπόλοιπους
- δώστε 45 λεπτά στις ομάδες να παρουσιάσουν με δημιουργικό τρόπο τα μέτρα, δράσεις, κανονισμούς και άλλες ιδέες οι οποίες με μεγάλη επιτυχία εφαρμόστηκαν στη Νεολαιοχώρα και να φτιάξουν και μια μικρή αναφορά
- συλλέξτε στον πίνακα όλες τις πληροφορίες σχετικά με τα μέτρα για την υποστήριξη της συμμετοχής των νέων σε τοπικό επίπεδο και αφήστε ελεύθερο το πεδίο για συζήτηση, σχόλια, απόψεις κλπ.
- ζητήστε από τους συμμετέχοντες να σκεφτούν ατομικά ποια από τα μέτρα θα μπορούσαν να εφαρμοστούν στη δική τους κοινότητα.

Ερωτήσεις που βοηθούν στην κατανόηση: Πώς νιώσατε όταν φανταστήκατε τη Νεολαιοχώρα, την ιδανική κοινότητα για τη συμμετοχή των νέων; Πόσο ρεαλιστικά είναι τα μέτρα που εφαρμόστηκαν εκεί; Πώς αξιολογείτε τις παρουσιάσεις που έγιναν από τις αποστολές; Θα μπορούσαν αυτές οι παρουσιάσεις να απευθυνθούν στο δήμαρχο ή στις τοπικές αρχές μιας πόλης ή χρειάζονται κάποιες βελτιώσεις;

Συμβουλές για τον εμπυχωτή: Η δραστηριότητα μπορεί να επικεντρωθεί περισσότερο στην ποιότητα των παρουσιάσεων των αποστολών καθώς η παρουσίαση μπορεί να είναι ένα χρήσιμο εργαλείο για τη δημιουργία συνασπισμών και εποικοδομητικών εταιρικών σχέσεων σε τοπικό επίπεδο.

Προτάσεις για τη συνέχεια: Μπορείτε να μιλήσετε στα παιδιά για τον Αναθεωρημένο Χάρτη για τη Συμμετοχή των Νέων στην Τοπική και Περιφερειακή Ζωή του Κογκρέσου Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών της Ευρώπης του Συμβουλίου της Ευρώπης (2003) και να βρείτε άλλους τρόπους αξιοποίησης των πληροφοριών που υπάρχουν σε αυτόν από τους ίδιους τους νέους χρησιμοποιώντας τις δραστηριότητες που υπάρχουν στο COUNCIL OF EUROPE, Have Your Say - Manual on the Revised European Charter on the Participation of Young People in Local and Regional Life, Ed.Council of Europe, Strasbourg, 200
http://www.coe.int/t/dg4/youth/Source/Resources/Publications/Have_your_say_en.pdf (ημερομηνία ανάκτησης 24.03.2012)

Μπορείτε επίσης να ρίξετε μια ματιά στο εγχειρίδιο για τη συμμετοχή των νέων του Εθνικού Συμβουλίου της Ιρλανδίας National Youth Council of Ireland (2011). Why don't we? <http://www.youth.ie/nyci/why-dont-we-youth-participation-resource-pack> (ημερομηνία ανάκτησης 24.03.2012)

Το 2013 έχει ανακηρυχθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση «Ευρωπαϊκό Έτος Πολιτών». Σκοπός του «Ευρωπαϊκού έτους των πολιτών» είναι να διευκολυνθεί η άσκηση από τους πολίτες της Ένωσης του δικαιώματός τους να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα στο εσωτερικό της Ε.Ε., με τη διασφάλιση της εύκολης πρόσβασης σε πληροφορίες σχετικά με τα δικαιώματά τους. Ειδικότερα, ο στόχος του Έτους είναι:

- να ενισχύσει την ενημέρωση των πολιτών σχετικά με το δικαίωμά τους να διαμένουν ελεύθερα στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης
  - να ενισχύσει την ενημέρωση των πολιτών σχετικά με το πώς μπορούν να αξιοποιήσουν τα δικαιώματα που τους αναγνωρίζονται σε επίπεδο Ε.Ε. και από τις πολιτικές της ΕΕ και να προωθήσει την ενεργό συμμετοχή τους στη χάραξη των πολιτικών της Ένωσης
  - να δώσει ώθηση στις συζητήσεις σχετικά με τον αντίκτυπο και τις δυνατότητες που προσφέρει το δικαίωμα της ελεύθερης κυκλοφορίας, ιδίως από την άποψη της ενίσχυσης της συνοχής και της αλληλοκατανόησης των ανθρώπων
- Γιατί να μη σκεφτείτε να κάνετε κάποια δράση σχετικά με τη συμμετοχή των νέων ως ενεργών πολιτών ώστε να γνωρίσουν καλύτερα τα δικαιώματά τους;

Ευρωπαϊκές πολιτικές νεολαίας και εθελοντισμός

Από το 2001, Διεθνές Έτος Εθελοντισμού και χρονιά που εκδόθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή η **Λευκή Βίβλος "Μια νέα πνοή για την ευρωπαϊκή νεολαία"**¹⁵, ο εθελοντισμός και η κινητικότητα των νέων εθελοντών έχει υπάρξει προτεραιότητα της πολιτικής νεολαίας της Ε.Ε. Στη Λευκή Βίβλο η "εθελοντική υπηρεσία για νέους" ορίζεται ως "μέσο κοινωνικής συμμετοχής και παράλληλα εκπαιδευτική εμπειρία και παράγοντας απασχολησιμότητας και ένταξης". Στο κείμενο, μάλιστα, υπογραμμίζεται ότι είναι απαραίτητη η αναγνώριση της εθελοντικής υπηρεσίας ως εκπαιδευτικής εμπειρίας και μιας μορφής μη τυπικής μάθησης και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή καλεί με αυτό τον τρόπο τα κράτη - μέλη να άρουν τα εμπόδια της κινητικότητας νέων εθελοντών σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Η πρόσφατη **Πράσινη Βίβλος "Πρωθύνοντας τη μαθησιακή κινητικότητα των νέων"** (2009)¹⁶ υπογραμμίζει ότι είναι σημαντικό να γίνει η κινητικότητα, στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής διαδικασίας, ο κανόνας και όχι η εξαίρεση για τους περισσότερους νέους, ενώ είναι απαραίτητο να τεθούν οι βάσεις ώστε να μπορούν οι νέοι να μετακινούνται σε κάποιο άλλο κράτος - μέλος για λόγους εκπαίδευσης ή κατάρτισης, και ο εθελοντισμός αναφέρεται ως μια από τις επιλογές για μάθηση μέσα από την κινητικότητα. Μάλιστα, η "**Στρατηγική 2020**" (2010)¹⁷ της Ευρωπαϊκής Ένωσης έθεσε ως στόχο τη διεθνική κινητικότητα εθελοντών ως μέσο για την εκπαίδευση ενός εργατικού δυναμικού ικανού να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις της οικονομίας της γνώσης.

Οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (ΜΚΟ)

Οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (ΜΚΟ) αποτελούν μια από τις εκφάνσεις της κοινωνίας των πολιτών και είναι "κάθε ανεξάρτητη, μη κομματική, μη κερδοσκοπική, εθελοντική οργάνωση που ανήκει στο χώρο της κοινωνίας των πολιτών ή της κοινωνικής οικονομίας, αναπτύσσει δράση με γνώμονα την επιδίωξη συναίνεσης υπέρ του δημόσιου συμφέροντος παρέχοντας υπηρεσίες πληροφόρησης, διεκδίκησης, κοινωνικής υποστήριξης και γνώσης με σαφώς κοινωφελή χαρακτήρα"¹⁸. Οι εθελοντικές οργανώσεις απαιτούν το μεράκι ανθρώπων που επιθυμούν να δραστηριοποιηθούν ενεργά στα κοινά για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των ιδίων και των συμπολιτών τους.

Οι ΜΚΟ είναι:

5. πολιτικά ανεξάρτητες και κομματικά ανένταχτες
6. προσφέρουν έργο κοινής ωφέλειας και λύσεις για την αντιμετώπιση μεγάλων προβλημάτων
7. είναι μη κερδοσκοπικές και ανεξάρτητες από οικονομικά συμφέροντα
8. στηρίζονται στην εθελοντική συμμετοχή ευαισθητοποιημένων πολιτών
9. λειτουργούν στο πλαίσιο της ισχύουσας νομοθεσίας
1. πολιτικές συναθροίσεις ή συνασπισμοί πολιτικών κομμάτων
2. Θεσμικοί φορείς

15. http://ec.europa.eu/youth/documents/publications/whitepaper_el.pdf (ημερομηνία ανάκτησης 24.02.2012)

16. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2009:0329:FIN:EL:PDF> (ημερομηνία ανάκτησης 24.02.2012)

17. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:EL:PDF> (ημερομηνία ανάκτησης 11.04.2012)

18. Περικλής Βασιλόπουλος, περιοδικό Κοινωνία των Πολιτών, τεύχος 12

3. κερδοσκοπικές εταιρείες
4. ομάδες προάσπισης και προώθησης συμφερόντων (πολιτικών, επαγγελματικών, θρησκευτικών, τοπικής καταγωγής, ψυχαγωγικών, αθλητικών κτλ)
5. ομάδες που ασκούν βία

Οι ΜΚΟ λειτουργούν συμπληρωματικά και όχι ανταγωνιστικά απέναντι στο κράτος αφού εφαρμόζουν μια εναλλακτική πολιτική δραστηριότητα στην οποία είναι συνεργάτες και όχι αντίπαλοι. Μια από τις βασικές τους επιδιώξεις πρέπει να είναι η αυξημένη αξιοπιστία προκειμένου να είναι ισότιμοι συνομιλητές με όλους τους υπόλοιπους φορείς που ασχολούνται με τα ίδια θέματα.

Οι τομείς στους οποίους δραστηριοποιούνται οι εθελοντικές οργανώσεις είναι οι εξής:

- Πολιτισμός, Αθλητισμός και Ψυχαγωγία
- Εκπαίδευση και Έρευνα
- Υγεία
- Περιβάλλον
- Κοινωνικές Υπηρεσίες
- Διεθνής ανθρωπιστική Βοήθεια
- Νομοθεσία, Υπεράσπιση Δικαιωμάτων
- Φιλανθρωπία και Προώθηση του Εθελοντισμού
- Διεθνή Θέματα
- Θρησκεία
- Επιχειρηματικοί και Επαγγελματικοί Σύλλογοι
- Άλλα Θέματα

ΓΙΑ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ:

- Αποστολίδης, Λ. (2002). Το εθελοντικό κίνημα στην Ελλάδα και η κοινωνία των πολιτών, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα
- Γιαννής, Ν. (2001). Κοινωνία των πολιτών και νεολαία, Αθήνα: Παπαζήσης
- Θεοδώρακης, Α. (2003). Η Κοινωνία των πολιτών, νέα συνισταμένη του κοινωνικού μοντέλου. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήσης
- Κοντογιώργης, Γ. (2003). Πολίτης και κράτος. "Έννοια και τυπολογία της "πολιτείας", Αθήνα: Παπαζήσης
- Σκλιάς, Π., Χουλιάρας, Α. (επ.) (2002). Η διπλωματία της κοινωνίας των πολιτών, Αθήνα: Παπαζήσης
- Σκλιάς, Π. (1998). Ο ρόλος των μη κυβερνητικών οργανισμών στην εποχή της παγκοσμιοποίησης: θεωρητικές προσεγγίσεις, Αθήνα: ΕΚΤΠΕ
- Σωτηρόπουλος, Δ. Α. (επιμέλεια) (2004). Η άγνωστη κοινωνία πολιτών. Κοινωνικές κινητοποιήσεις, εθελοντισμός και κράτος στη σύγχρονη Ελλάδα, Αθήνα: Ποταμός

Μαρτυρία εθελοντή: Αφροδίτη, εθελόντρια στους Γιατρούς του Κόσμου Θεσσαλονίκης

"Δουλεύω 22 χρόνια και είναι η πρώτη φορά που είμαι εθελόντρια σε μία οργάνωση. Η καθημερινή επαφή μου με άλλους ανθρώπους, είτε εθελοντές, είτε ανθρώπους που έχουν ανάγκη, μου δίνουν κουράγιο και δύναμη να αντιμετωπίζω και εγώ τα δικά μου προβλήματα. Τα συναισθήματα που δημιουργούνται ως αποτέλεσμα της εθελοντικής μου δράσης είναι απλά ανεκτίμητα. Νιώθω χρήσιμη, απόκτηση πιο άμεση αντίληψη των αξιών, κοινωνικοποιήθηκα περισσότερο, αισθάνομαι εσωτερική γαλήνη και φυσικά έμαθα να μοιράζομαι. Κάθε μέρα που περνάει γίνομαι καλύτερος άνθρωπος, ενισχύοντας τα πλεονεκτήματά μου. Υπάρχει μία διάδραση, όπου, ενώ αντιμετωπίζεις καθημερινά τον ανθρώπινο πόνο κατάματα, ταυτόχρονα γεμίζει η ψυχή σου. Η προσφορά στον συνάνθρωπο σε οποιοδήποτε επίπεδο είναι το υπέρτατο αγαθό όλων. Ο εθελοντισμός μας βοηθάει ενώ βοηθάμε και μετατρέπεται το εγώ σε εμείς. Ο εθελοντισμός είναι ένα δώρο προς τον εαυτό μας, αλλά και προς τους συνανθρώπους μας, αναδεικνύοντας τη γνησιότητα της ύπαρξής μας. Λίγη σημασία έχει ο τρόπος και ο χρόνος, σημασία έχει να είμαστε όλοι εκεί."

Λίγα λόγια για την οργάνωση: Οι Γιατροί του Κόσμου (www.mdmgreece.gr) είναι μια διεθνής, ιατρική, ανθρωπιστική ΜΚΟ η οποία παρέχει ιατρική βοήθεια σε όλους τους ευάλωτους πληθυσμούς στον κόσμο αλλά και στην Ελλάδα, όπως θύματα φυσικών καταστροφών, ασθενειών, εμπόλεμων συγκρούσεων, τοξικοεξαρτημένων και γενικότερα σε όλους τους ανθρώπους που αδυνατούν να έχουν πρόσβαση σε ιατρική περίθαλψη.

Μαρτυρία εθελοντή: Άντα Ρεμούνη, υπεύθυνη Γραφείου Εθελοντισμού Δήμου Πατρέων

"Είμαι Υπεύθυνη του γραφείου Εθελοντισμού στο Δήμο Πατρέων της ομάδας "ΕΨΙΛΟΝ" και οι εθελοντές χαριτολογώντας με φωνάζουν CHIEF. Η εθελοντική μου πορεία ξεκίνησε με την συμμετοχή μου στους Ολυμπιακούς και Παραολυμπιακούς Αγώνες 2004 και το μικρόβιο του εθελοντισμού με έφερε το 2006 στην «Πάτρα, Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης» και

το 2007 έρχεται το Παγκόσμιο Πρωτάθλημα Ρυθμικής Γυμναστικής. Αλίμονο, εγώ δεν θα ήμουν εκεί; Το 2008, ενώ είμαι υπάλληλος του Δήμου Πατρέων μου γίνεται η πρόταση να οργανώσω και να αναλάβω το γραφείο Εθελοντισμού. Δε χρειάστηκε καθόλου να το σκεφτώ. Βρήκα ανθρώπους με κοινούς στόχους, συνείδηση, επιθυμίες, επιδιώξεις, κοινά χαρακτηριστικά, κώδικα επικοινωνίας καθώς και κοινές αρχές και αξίες με εμένα. Δραστηριοποιούμαστε σε πολλούς τομείς (πολιτιστικά, κοινωνικά, αθλητικά, περιβαλλοντικά, εκπαιδευτικά). Πόση εμπειρία και γνώση έχω αποκομίσει όλα αυτά τα χρόνια μέσα από τον Εθελοντισμό!

Λίγα λόγια για την οργάνωση: Το Γραφείο Εθελοντισμού του Δήμου της Πάτρας (ΟΜΑΔΑ ΕΨΙΛΟΝ, www.e-patras.gr/portal/web/citizens/volunteerism), ξεκίνησε τη λειτουργία του τον Ιανουάριο του 2008 και μεριμνά για την προαγωγή και ανάπτυξη της σωματικής, πνευματικής, ηθικής και αισθητικής αγωγής των παιδιών, των νέων και όλων των κατοίκων της περιφέρειας του Δήμου Πατρέων, για την ενθάρρυνση και ενεργοποίησή τους στην ανάπτυξη εθελοντικών αθλητικών, πολιτιστικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών δράσεων.

Μαρτυρία εθελοντή:
Ελένη Θάνου,
εθελόντρια στη
διοργάνωση Comic-
dom Con Athens

"Είμαι στην ευχάριστη θέση να συμμετέχω εθελοντικά στο Comicdom Con Athens από το 2009. Βρίσκω τον τομέα των comics πιο δύσκολο προσεγγίσιμο από άλλους πιο διαφημισμένους (μουσική, κιτ/φορ), γι' αυτό και μια προσπάθεια όπως αυτή, της ομάδας του Comicdom, πέραν του ότι αποτελεί σημείο συνάντησης για τους ήδη λάτρεις της 9ης Τέχνης, δίνει την ευκαιρία σε όσους έχουμε μεγάλο ενδιαφέρον αλλά ελάχιστες (ή καθόλου) γνώσεις, να έρθουμε πιο κοντά στον πλούσιο κόσμο της. Με μεγάλη χαρά συμβάλλω στη φιλική και ενθουσιώδη ατμόσφαιρα της διοργάνωσης".

Λίγα λόγια για την οργάνωση: Η αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία Comicdom Press (www.comicdom-press.gr) ιδρύθηκε το 2004 με σκοπό τη διάδοση και προώθηση των comics. Διατηρεί το ενημερωτικό blog comicdom.gr, το σημαντικότερο ελληνικό ιστότοπο στο χώρο των comics και από το 2006 διοργανώνει το μοναδικό ελληνικό φεστιβάλ για comics. Από το 2007 δραστηριοποιείται και στο χώρο των εκδόσεων comics, με την παρουσία ομώνυμης εκδοτικής.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΕΘΕΛΟΝΤΗ:

Γιάννης Λάσκαρης,
εθελοντής της
ΑΡΧΕΛΩΝ στη
Ζάκυνθο

"Κάτι που με συγκίνησε πολύ ήταν το ότι δεν είχα συνειδητοποιήσει πόσο η πληροφόρηση του κοινού μπορεί να ενισχύσει τη διατήρηση και προστασία των χελωνών caretta caretta. Χαίρομαι ιδιαίτερα που είχα την ευκαιρία να συζητήσω με τουρίστες στο κiosk μας, σε ξενοδοχεία και στην παραλία. Εύκολα υποθέτει κανείς πως οι επισκέπτες δεν ενδιαφέρονται για τέτοια σημαντικά θέματα, όμως και μόνο με μία απλή ενημέρωση πείσθηκα πως τελικά ο κόσμος νοιάζεται και θέλει να προστατεύσει την άγρια ζωή διότι είναι συνάμα το σωστό πράγμα αλλά και το καλύτερο που μπορούμε να κάνουμε για το μέλλον. Η ζωή είναι εύθραυστη, και παρακολουθώντας ένα χελωνάκι που παλεύει για επιβίωση τα πράγματα μπαίνουν σε μία άλλη προοπτική. Πρόκειται για μια αναλογία που αφορά και την υποχρέωση των ανθρώπων."

Λίγα λόγια για την οργάνωση: Ο Σύλλογος για την Προστασία της Θαλάσσιας Χελώνας ΑΡΧΕΛΩΝ (www.archelon.gr) είναι ένα μη-κερδοσκοπικό σωματείο με αντικείμενο τη μελέτη και προστασία των θαλάσσιων χελωνών και των βιοτόπων τους, τη διαχείριση των παράκτιων οικοσυστημάτων στις σημαντικότερες παραλίες ωτοκίας της χελώνας caretta caretta στη χώρα μας, την περιθαλψη τραυματισμένων και άρρωστων χελωνών καθώς και την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινού.

Μαρτυρία εθελοντή:
Αγγελική Γιαννάκη,
Activistas, Action Aid

"Η επιθυμία μου να ασχοληθώ με την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε συνδυασμό με τον περισσότερο χρόνο που είχα στη διάθεσή μου τελειώνοντας το σχολείο, με οδήγησαν στη σκέψη να συμμετάσχω εθελοντικά σε μία μη κυβερνητική οργάνωση με δραστηριοποίηση στον τομέα αυτό. Έχοντας γίνει ανάδοχος ενός παιδιού μέσω της ActionAid, αυτή ήταν και ο πρώτος φορέας στον οποίο απευθύνθηκα. Γνωρίζοντας για πρώτη φορά τα μέλη της -νεοσυσταθείσας τότε- ομάδας νέων εθελοντών, των λεγόμενων Activista, κατάλαβα πως η υποστήριξη των εκστρατειών της ActionAid σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, δεν αποτελούσε μία στεία και απρόσωπη διαδικασία, αλλά το αποτέλεσμα της ομαδικής δουλειάς δυναμικών και δημιουργικών ατόμων! Με αυτά προσπαθούμε μέχρι και σήμερα να φέρουμε την αλλαγή, όσο ανεπαίσθητη κι αν φαίνεται αυτή, ως προς τους όρους ισότητας μεταξύ του αναπτυσσόμενου και

του ανεπτυγμένου κόσμου. Στην προσπάθεια αυτή, οι στιγμές γέλιου, συγκίνησης, χαράς ή ακόμη και απογοήτευσης ήταν αναρίθμητες”.

Λίγα λόγια για την οργάνωση: Η Action-Aid (www.actionaid.gr) είναι μια διεθνής μη κυβερνητική αναπτυξιακή οργάνωση για την καταπολέμηση της απόλυτης φτώχειας και της ανισότητας, η οποία εργάζεται σε τοπικό, εθνικό και διεθνές επίπεδο μαζί με τους φτωχούς και περιθωριοποιημένους ανθρώπους. Η ομάδα Activistas είναι το παγκόσμιο δίκτυο νέων και φοιτητών που υποστηρίζει ενεργά τις εκστρατείες της οργάνωσης.

Μαρτυρία εθελοντή:
Ηρώ Ευλαμπίδου, εθελόντρια των Γιατρών Χωρίς Σύνορα

“Το πρώτο μου ταξίδι στη Ζάμπια με τους Γιατρούς Χωρίς Σύνορα ήταν αυτό που ουσιαστικά μου άνοιξε τα μάτια σε ένα άλλο κόσμο, πολύ διαφορετικό από αυτόν που έχουμε συνηθίσει στην Ευρώπη, αλλά ταυτόχρονα πολύ ιδιαίτερο. Εκεί είδα ανθρώπους να αρρωσταίνουν και να πεθαίνουν αλλά και νέες ζωές να γεννιούνται και να μεγαλώνουν. Τότε ένιωσα ότι έκανα κάτι για ανθρώπους που το είχαν πραγματικά μεγάλη ανάγκη και ωρίμασα η ίδια μέσα από την ίδια την εμπειρία. Αισθάνθηκα πως είμαι χρήσιμη και μπορώ να προσφέρω κάτι εκεί που συχνά δεν υπάρχει τίποτα. Μετά από αυτό ήξερα ουσιαστικά τι θέλω να κάνω και πού να αφιερώσω την ενέργειά μου. Μέσα από τον εθελοντισμό έμαθα να ξεχωρίζω το ουσιώδες από το επουσιώδες, να χαίρομαι με τις μικρές χαρές της ζωής και να κατανοώ και να εκτιμώ τους ανθρώπους για αυτό που είναι και όχι για αυτό που φαίνονται”.

Λίγα λόγια για την οργάνωση: Οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα (www.msf.gr) είναι μια ιατρική ανθρωπιστική οργάνωση, το έργο της οποίας υποστηρίζεται από μεγάλο αριθμό εθελοντών, τόσο στις αποστολές σε πάνω από 65 χώρες στον κόσμο, όσο και στα γραφεία και την επικοινωνία.

Μαρτυρία εθελοντή: Ελένη Μακρुकώστα, Υπηρετής Δάσκαλος ΚΟΠΑ Πάτρας
“Ακούγοντας τις λέξεις εθελοντής και εθελοντισμός σκέφτομαι την δική μου ιστορία και την δική μου εμπλοκή σε αυτό. Πριν από εννέα περίπου χρόνια, η οικογένειά μου αντιμετώπισε σοβαρό πρόβλημα με το αλκοόλ. Συγκεκριμένα, ο γιός μου είχε πρόβλημα με το αλκοόλ. Ψάχνοντας να βρούμε μια λύση, μάθαμε ότι θα αρχίσει να λειτουργεί στην πόλη μας Κλαμπ Οικογενειών με Προβλήματα από το

Αλκοόλ (ΚΟΠΑ). Το Κλαμπ άρχισε τις συναντήσεις του με έναν υπέρτερο δάσκαλο (εθελοντή) και κάποιες οικογένειες. Με τη συμμετοχή μας στη ζωή των Κλαμπ Οικογενειών με Προβλήματα από το Αλκοόλ ο γιος μου σήμερα είναι καθαρός και εγώ εξακολουθώ να παρακολουθώ ως μέλος οικογένειας αλλά και να υπηρετώ τα Κλαμπ προσφέροντας εθελοντικά τις υπηρεσίες μου - ως υπέρτερος δάσκαλος πια.

Μέσα από όλες αυτές τις εμπειρίες και διαδικασίες όλα αυτά τα χρόνια, πήρα μεγάλη βοήθεια για το παιδί μου αλλά και για μένα την ίδια. Αυτή η εκούσια προσφορά μου δίνει δύναμη να προχωρήσω μπροστά και η κούραση που νιώθω παραμερίζεται.”

Λίγα λόγια για την Οργάνωση: Τα Κλαμπ Οικογενειών με Προβλήματα από το Αλκοόλ Πάτρας (ΚΟΠΑ Πάτρας) είναι μέλη του Ελληνικού Συλλόγου Κλαμπ Οικογενειών με προβλήματα από το Αλκοόλ - ΕΣΚΟΠΑ (www.eskopa.gr).

Μαρτυρία εθελοντή: Δημητριάδου Ιωάννα, Ειδική Παιδαγωγός, εθελόντρια στις κατασκηνώσεις της ΕΣΒΕ

“Λένε ότι η καλύτερη στιγμή για να γνωρίσεις πραγματικά κάποιον, είναι το καλοκαίρι, όταν το άτομο είναι γενικά χαλαρό και ευδιάθετο! Κάπως έτσι ξεκίνησε και η δική μου γνωριμία με τους σπουδαστές της Εταιρίας Σπαστικών Βορείου Ελλάδος (ΕΣΒΕ). Εγώ ήμουν λίγο πριν τα 20 και η πλειονότητα εκείνων, λίγο πάνω από 20, λίγο κάτω από 40! Εκείνο το καλοκαίρι είχα αποφασίσει να εργαστώ εθελοντικά στις κατασκηνώσεις της ΕΣΒΕ, με καμία αφορμή, απλά έτσι.... Οι πρώτες ώρες και μέρες υπήρξαν αμήχανες, με πολλές γκάφες (από πλευράς μου και μόνο!) και αρκετή συγκίνηση. Μέσα στην πρώτη εβδομάδα είχα καταλάβει πόσο αφελής είχα υπάρξει! Συνειδητοποίησα ότι τόσα φιλιτιά, τόσες αγκαλιές, τόσα χαμόγελα και τόση αγάπη δεν είχα εισπράξει ΠΟΤΕ στη ζωή μου από φίλους!!! Και, ακριβώς τότε, ήταν που αναρωτήθηκα: «Μα τι έκανα τόσα καλοκαίρια της ζωής μου; Πως περνούσαν πριν;»...”

Λίγα λόγια για την οργάνωση: Η ΕΣΒΕ (www.esbe.gr) αποτελεί ειδικά αναγνωρισμένο φιλανθρωπικό σωματείο το οποίο έχει στόχο να παρέχει υπηρεσίες στα άτομα με ειδικές ανάγκες και τις οικογένειές τους και επίσης να συντελέσει στη δημιουργία των κατάλληλων συνθηκών για την ισότιμη ένταξη των ανάπηρων στην κοινωνία.

**Μαρτυρία εθελοντή:
Γεράσιμου Νγκόι
Καλούτα, εθελοντή
στην Π.Ε.Ψ.Α.Ε.Ε.**

"Είμαι μουσικός και είχα την ευκαιρία να συνεργαστώ με την Π.Ε.Ψ.Α.Ε.Ε προσφέροντας τη βοήθειά μου στο συντονισμό της ομάδας μπάσκετ. Έπαιζα μπάσκετ από τα παιδικά μου χρόνια και τόσο οι αναμνήσεις όσο και οι προπονήσεις με άλλα παιδιά συνομήλικα με έφεραν στο σημείο να κατανοήσω το πώς θα μπορούσα να λειτουργήσω σε μια ομάδα ανθρώπων και κατ' επέκταση στην κοινωνία. Αυτός είναι ο βασικός άξονας πάνω στον οποίο κινούμαστε με τα μέλη της ομάδας, η συνεργασία μας είναι απαραίτητη για να πετύχουμε το σκοπό μας, ο οποίος σε πρώτο επίπεδο είναι πάντα το καλάθι! Αισθάνομαι περήφανος για τα όσα έχουμε πετύχει διότι δουλεύοντας πάνω σε μία βάση, κατά την οποία γυμνάζουμε σώμα, μυαλό και ψυχή, οι παίχτες μου έχουν μάθει να είναι ομαδικοί, έχουν καλλιεργήσει μία φοβερή αντίληψη και αίσθηση του χώρου στον οποίο κινούνται και τέλος καταφέρνουν να λυτρώνονται, εκτονώνονται και να διασκεδάζουν καθ' ότι το μπάσκετ είναι και παραμένει ένα παιχνίδι! Έχω το ρόλο του καθοδηγητή, συντονιστή, προπονητή με την ανεκτίμητη και πολύ σημαντική βοήθεια του Κώστα. Η αλήθεια είναι πως εγώ μαθαίνω από τους παίχτες μου. Τους λέω πάντα πως βασική προϋπόθεση για να λύσεις τα προβλήματα σου είναι η ψυχραιμία, το καθαρό μυαλό και όμως κάθε Δευτέρα μετά την προπόνηση γεμίζω κουράγιο και αδειάζω το δικό μου μυαλό και όλα αυτά συμβαίνουν βάζοντας τη μπάλα στο καλάθι!"

Λίγα λόγια για την οργάνωση: Η Πανελλαδική Ένωση για την Ψυχοκοινωνική Αποκατάσταση και την Επαγγελματική Επανεξέταση (Π.Ε.Ψ.Α.Ε.Ε., www.persaee.gr) ιδρύθηκε το 1997 και αποτελεί Επιστημονικό - Μη Κερδοσκοπικό Σωματείο που στοχεύει στο συντονισμό των ενεργειών, δραστηριοτήτων και πολιτικών για την εξασφάλιση καλύτερων συνθηκών στην πραγματοποίηση της κοινωνικοοικονομικής ενσωμάτωσης και επαγγελματικής απασχόλησης των ατόμων με ψυχοκοινωνικά προβλήματα.

**Μαρτυρία εθελοντή: Χριστίνα Σιάσου, εθελόντρια
στη Διεθνή Αμνηστία**

"Είμαι εθελόντρια αρκετά χρόνια και τα τελευταία τρία από αυτά είμαι μέλος της Διεθνούς Αμνηστίας. Ασχολούμαι με το τμήμα της εκπαίδευσης σε σχολεία, δηλαδή επισκέπτομαι σχολεία και συζητάω με παιδιά κάθε ηλικίας, από πολύ μικρά (Δημοτικού) μέχρι εφήβους (Γυμνασίου-Λυκείου) για θέματα κυρίως της επικαιρότητας, που έχουν σχέση με τα δικαιώματα αυτά. Διαπιστώνω ότι οι μαθητές θέλουν να συζητάνε και έχουν πολλές και διαφορετικές απόψεις. Όταν ακούω από τα παιδιά ότι ενδιαφέρονται για το τι συμβαίνει γύρω τους, για ανθρωπιστικά και πολιτικά θέματα χαίρομαι

γιατί συνειδητοποιώ ότι υπάρχει ελπίδα να αλλάξει αυτός ο κόσμος. Όσο καιρό είμαι εθελόντρια έχω γνωρίσει πάρα πολλούς ανθρώπους που ασχολούνται με τα ίδια πράγματα που ασχολούμαι κι εγώ, έχουν καινούριες απόψεις να μου προσφέρουν κι έχω μάθει πολλά από αυτούς. Οι εμπειρίες μου είναι ανεκτίμητες και νιώθω τρομερή ικανοποίηση όταν βλέπω τον θαυμασμό στα μάτια των ανθρώπων μόλις μαθαίνουν για το έργο της Διεθνούς Αμνηστίας. Θα ήθελα να υπάρξει μεγαλύτερη ανταπόκριση στο έργο της οργάνωσης ώστε το μήνυμά της να φτάσει σε πολύ περισσότερο κόσμο και να αποτελέσει έναυσμα για εθελοντική δράση".

**Μαρτυρία εθελοντή: Σοφία Ρώμα, εθελόντρια
στη Διεθνή Αμνηστία**

"Ο εθελοντισμός είναι σημαντικός, ειδικά σε περιόδους κρίσης, όπως αυτή που βιώνουμε παγκοσμίως και σε εθνικό επίπεδο, αλλά τα συναισθήματά μου δεν είναι άλλα από συναισθήματα σεβασμού προς τον άνθρωπο με όλη την θεωρητική και πρακτική εφαρμογή της έννοιας αυτής. Συναισθήματα ικανοποίησης, όταν δουλεύοντας εθελοντικά για την Αμνηστία, βοήθησα, έστω και στο ελάχιστο, στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Συναισθήματα ενθουσιασμού, όταν συλλέξαμε και στείλαμε ζωγραφιές και γραμμάτια παιδιών, ως μηνύματα συμπαράστασης, σε ανθρώπους σε όλα τα μήκη και πλάτη της γης, των οποίων τα δικαιώματα παραβιάστηκαν. Ο εθελοντισμός μου έδωσε μια διαφορετική προοπτική αντίληψης του κόσμου, βρασιμμένη στις αρχές της ανιδιοτέλειας και της αλληλεγγύης. Το πιο σημαντικό όμως είναι ότι μου έδωσε όραμα ότι ο κόσμος μας μπορεί πράγματι να γίνει καλύτερος! Όραμα ότι εμείς μπορούμε να τον κάνουμε καλύτερο!"

Λίγα λόγια για την οργάνωση: Η Διεθνής Αμνηστία (www.amnesty.org.gr) είναι ένα παγκόσμιο κίνημα περισσότερων από 3 εκατομμύρια υποστηρικτών, μελών και ακτιβιστών που αγωνίζονται για την προστασία των διεθνώς αναγνωρισμένων ανθρωπίνων δικαιωμάτων με όραμα έναν κόσμο όπου όλοι οι άνθρωποι θα απολαμβάνουν όλα τα δικαιώματα που αναγνωρίζονται από την Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και από άλλα διεθνή πρότυπα.

Διεθνή προγράμματα εθελοντικής εργασίας

Δεδομένης της συγκεκριμένης χρονικής τους διάρκειας, τα προγράμματα εθελοντικής εργασίας στο εξωτερικό είναι πιο δομημένα από αυτά που γίνονται σε εθνικό επίπεδο (που συχνά είναι part-time ή ad hoc) και μάλιστα τις περισσότερες φορές καλούνται εθελοντική "υπηρεσία".

Τι μορφές μπορεί να πάρει η διεθνής εθελοντική εργασία:

- διεθνή work camps: είναι η πρώτη μορφή εθελοντικών σχεδίων διασυννοριακής συνεργασίας για νέους και ξεκίνησαν ήδη την περίοδο του Μεσοπολέμου όταν και χρησιμοποιήθηκαν για να ενθαρρύνουν την ειρήνη και τη συμφιλίωση των Ευρωπαϊκών κρατών. Διαρκούν κάποιες εβδομάδες (δύο με τέσσερις συνήθως) και φέρνουν κοντά γύρω στους 10 με 20 ανθρώπους από διαφορετικές χώρες που εργάζονται για ένα σκοπό χωρίς να προϋποθέτονται κάποιες συγκεκριμένες δεξιότητες, ενώ δίνεται η δυνατότητα στους νέους να προσφέρουν στην τοπική κοινότητα.

- μεσοπρόθεσμα σχέδια εθελοντικής εργασίας και μακροπρόθεσμα σχέδια εθελοντικής εργασίας: συνήθως είναι τα προγράμματα που διαρκούν από 1 μήνα μέχρι ένα χρόνο. Δίνεται η δυνατότητα στους εθελοντές να εργαστούν σε μια οργάνωση σε μια ξένη χώρα, να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους, να αναπτύξουν νέες δεξιότητες, να μάθουν μια καινούρια γλώσσα και να έρθουν σε επαφή με ένα νέο πολιτισμό, αλλά και να αποκτήσουν επαγγελματική εμπειρία στον τομέα που θα επιλέξουν (υγεία, πολιτισμός, περιβάλλον, κοινωνικά θέματα κα).

Μπορείτε να βρείτε περισσότερες πληροφορίες στο Council of Europe (2002). T-Kit on International Voluntary Service. http://youth-partnership-eu.coe.int/youthpartnership/documents/Publications/T_kits/5/tkit5.pdf (ημερομηνία ανάκτησης 20.04.2012)

Η Ευρωπαϊκή Ένωση από τα μέσα της δεκαετίας του '90 προσπάθησε να ενθαρρύνει την κινητικότητα των νέων εθελοντών. Η σημαντική συμβολή της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον τομέα της διεθνούς εθελοντικής εργασίας έγινε με την έναρξη του προγράμματος EVS (European Voluntary Service- Ευρωπαϊκή Εθελοντική Εργασία) το οποίο είχε μεγάλη απήχηση σε όλα τα κράτη - μέλη. Η στρατηγική επικεντρώνεται σε τρεις κατευθύνσεις: α) δημιουργία προγραμμάτων διασυννοριακής κινητικότητας β) προώθηση αυτών των προγραμμάτων στους νέους και γ) προσβασιμότητα για περισσότερους νέους (ειδικά αυτούς με τις λιγότερες ευκαιρίες). Παρόλα αυτά, υπάρχουν ακόμα πολλά εμπόδια στη διασυννοριακή κινητικότητα των νέων εθελοντών σε νομικό, διοικητικό, οργανωτικό, κοινωνικό - οικονομικό και πολιτιστικό επίπεδο.

Η **Ευρωπαϊκή Εθελοντική Υπηρεσία** (European Voluntary Service - EVS) προσφέρει τη δυνατότητα σε νέους 18-30 να ζήσουν σε μια άλλη ευρωπαϊκή χώρα προσφέροντας εθελοντική εργασία, από 2 ως 12 μήνες σε τομείς όπως το περιβάλλον, τον πολιτισμό, τις τέχνες, την πολιτική νεολαίας, τον αθλητισμό, την κοινωνική μέριμνα, την ανάπτυξη συνεργασίας κα. Στόχοι της Ευρωπαϊκής Εθελοντικής Υπηρεσίας είναι η ανάπτυξη της αλληλεγγύης και της αμοιβαίας κατανόησης μεταξύ των νέων. Μέσα από την κοινωνική προσφορά οι εθελοντές αναπτύσσουν νέες δεξιότητες, μαθαίνουν γλώσσες και γνωρίζουν νέους πολιτισμούς, αναπτύσσουν σχέσεις φιλίας με άτομα από άλλες ευρωπαϊκές χώρες και έρχονται σε επαφή με τους ευρωπαϊκούς θεσμούς.

Για περισσότερες πληροφορίες:

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2012) Οδηγός Προγράμματος Youth in action http://ec.europa.eu/youth/documents/programme-guide-2012_en.pdf (ημερομηνία ανάκτησης 30.03.2012)

Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς <http://www.neagenia.gr/>

Ίδρυμα Νεολαίας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων <http://www.ify.gr>

Μαρτυρία εθελοντή:
Βασιλική Λ., εθελόντρια
της ΕΛΙΞ σε work-
camp της Ισλανδίας το
καλοκαίρι 2010

"Με την αρωγή της ΕΛΙΞ το καλοκαίρι του 2010 ταξίδεψα στην Ισλανδία παίρνοντας μέρος σε ένα work-camp με κύριο θέμα τη φωτογραφία. Σκοπός του προγράμματος ήταν η εκπαίδευση των εθελοντών σε βασικές τεχνικές της φωτογραφίας με στόχο να απαθανατίσουν την πρωτεύουσα Reykjavik με έναν ξεχωριστό τρόπο, μέσα από τα μάτια δηλαδή ενός ξένου. Η καθημερινότητα σε ένα work-camp μεταφράζεται σε ήχους, εικόνες και γεύσεις από όλο τον κόσμο. Τα ομαδικά παιχνίδια δημιουργούν κλίμα οικειότητας και οι δραστηριότητες που οργανώνονται δεν αφήνουν κανένα παραπονεμένο. Στην προκειμένη, οι ολοήμερες εξορμήσεις μας στο κέντρο της πόλης για φωτογραφίες, οι εκδρομές που πραγματοποιήθηκαν σε μουσεία, ιστορικά μνημεία και στην ισλανδική εξοχή με τα ηφαίστεια, τους θερμοπίδακες και τα σεληνιακά τοπία, μας αποζημίωσαν με το παραπάνω. Προς το τέλος του work-camp κληθήκαμε να παρουσιάσουμε την καλύτερη φωτογραφία μας από τις δυο γεμάτες βδομάδες στην έκθεση φωτογραφίας που πραγματοποιήθηκε με την βοήθεια όλων των συμμετεχόντων."

Λίγα λόγια για την οργάνωση: Η ΕΛΙΞ-Προγράμματα Εθελοντικής Εργασίας (www.elix.org.gr) είναι μια Μη Κυβερνητική Οργάνωση (ΜΚΟ) που από το 1987 καλλιεργεί την εθελοντική συνείδηση, προωθεί την εθελοντική προσφορά και την δια βίου μάθηση μέσα από τη μη τυπική εκπαίδευση. Είναι αστική εταιρεία, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, με κύρια δραστηριότητα τη διοργάνωση διεθνών προγραμμάτων εθελοντικής εργασίας και τις ανταλλαγές νέων, με αντικείμενο την προστασία του περιβάλλοντος, τη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς, την προώθηση του πολιτισμού και την κοινωνική προσφορά.

Μαρτυρία εθελοντή:
Μαριάννα
Χριστοδούλου,
ΑΙΕSEC

"Θέλοντας να ξαναζήσω την απίθανη εμπειρία του να ταξιδεύεις στο εξωτερικό, αφού πρώτα είχα πάει Erasmus, έλαβα μέρος στο MIP [Make It Possible] project της ΑΙΕSEC Ελλάδος στην Πορτογαλία. Το σχέδιο είχε να κάνει με το να αυξήσει την κατανόηση για τους Αναπτυξιακούς Στόχους της Χιλιετίας του Ο.Η.Ε. σε μαθητές ηλικίας 14-18 ετών σε θέματα όπως: φτώχεια, πείνα, παιδική θνησιμότητα, περιβαλλοντολογική βιωσιμότητα. Βρέθηκα ξαφνικά στην θέση της δασκάλας να κάνω μαθήματα για τους

Αναπτυξιακούς Στόχους σε 11 διαφορετικές τάξεις, 270 μαθητές σε 5 διαφορετικά σχολεία κάθε εβδομάδα. Το να εξηγείς στα παιδιά τι γίνεται στον κόσμο και πώς μπορούμε όλοι μαζί προσπαθώντας σκληρά να τον κάνουμε καλύτερο και να ακούς τις ανησυχίες τους και τις ιδέες τους είναι ανεκτίμητο! Δεν θα ξεχάσω ποτέ τους μαθητές και τα μικρά δώρα που έφτιαξαν για εμένα εκείνοι, όπως ζωγραφιές, βραζάκια για να φιλάω τα μυστικά μου και τις πρώτες μουσικές μπαγκέτες μιας μαθήτριάς μου που όταν μου τις έδωσε άρχισα να κλαίω από τη χαρά μου!"

Λίγα λόγια για την οργάνωση: Η ΑΙΕSEC (www.aiesec.gr) αποτελεί ένα διεθνή φοιτητικό οργανισμό που λειτουργεί ως διεθνές δίκτυο πολλαπλών ευκαιριών για νέους για να ανακαλύψουν τις δυνατότητες και τις ικανότητές τους. Αποτελείται από φοιτητές και πρόσφατους πτυχιούχους από εκπαιδευτικά ιδρύματα με ενδιαφέρον κυρίως στα οικονομικά και τη διοίκηση.

Μαρτυρία εθελοντή: Χρήστος Κωνσταντινίδης,
εθελοντής EVS από τη FAIR TRADE στη ΜΚΟ
INEES στο Λουξεμβούργο

"Καθήκοντα μου είναι η προώθηση της έννοιας της κοινωνικής οικονομίας και η δραστηριοποίηση ατόμων όλων των ηλικιών σε αυτό τον τομέα. Συμμετέχω σε έρευνες, εκτελώ εργασίες γραφείου, μαθαίνω να χειρίζομαι προγράμματα σχετικά με την ανανέωση ιστοσελίδων στο διαδίκτυο και έχω μεγάλη υποστήριξη στην εκτέλεση των καθηκόντων μου. Μια άλλη διάσταση είναι η γνωριμία και αλληλεπίδραση με άλλους εθελοντές του EVS, αλλά και με τον τοπικό πληθυσμό. Επίσης, έχω την ευκαιρία να εξοικειωθώ με τις γλώσσες που μιλιούνται στο Λουξεμβούργο (λουξεμβουργιανά, γαλλικά, γερμανικά) αλλά και να ταξιδέψω και να γνωρίσω τη χώρα. Αν και το Λουξεμβούργο είναι μια σχετικά μικρή χώρα, έχει μετανάστες από όλες τις γωνίες του κόσμου (και από την Ελλάδα), οπότε δεν έχω αισθανθεί ούτε στιγμή ότι είμαι «ξένος»."

Λίγα λόγια για την οργάνωση: Η Fair Trade (www.fairtrade.gr) είναι μια οργάνωση που προωθεί τη φιλοσοφία του δίκαιου και αλληλέγγυου εμπορίου, στοχεύει στην καταπολέμηση της φτώχειας σε παγκόσμιο επίπεδο και στην προώθηση της ηθικής και υπεύθυνης κατανάλωσης στην Ελλάδα καθώς επίσης και στη διάθεση στην ελληνική αγορά προϊόντων που προέρχονται από μικρούς παραγωγούς από φτωχές χώρες.

Μαρτυρία
εθελοντών Jorge
Teresa, Julia,
Marisa, Maria.
Εθελοντές EVS στο
Περιβαλλοντικό
Πρόγραμμα της
WWF στο δάσος
της Δαδιάς, Έβρος (2012)

"Είμαι εθελοντής. Δεν έχει να κάνει με χρήματα. Η ανάγκη είναι το νόμισμα: αγάπη για τους ανθρώπους, αγάπη για τη φύση, αγάπη για τα πιστεύω μου"

Jorge, Εθελοντής της WWF

"Αυτό που με έχει ενθουσιάσει περισσότερο είναι η δυνατότητα να βρίσκομαι στο Φυσικό Πάρκο του Δέλτα του Έβρου. Το να μπορώ να παρατηρώ (φλαμίγκο, πελεκάνους, κύκνους...) να πιάνω τα πουλιά, να τα παρατηρώ...και το καλύτερο απ' όλα να τα ελευθερώνω"

Teresa, Εθελόντρια της WWF

"Αποκτάς μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση, μαθαίνεις να είσαι υπεύθυνος, να δουλεύεις ομαδικά. Θα συναντήσεις πολύ κόσμο από όλη την Ευρώπη και θα ανακαλύψεις ότι όλοι μας έχουμε πιο πολλά κοινά από όσο νομίζουμε"

Julia, Εθελόντρια της WWF

"Η δουλειά είναι πολύπλευρη και ενδιαφέρουσα...Είμαι πολύ ευτυχημένη που είχα την ευκαιρία να περάσω ένα χρόνο στην Ελλάδα, δουλεύοντας τόσο κοντά στη φύση και στα όμορφα και σπάνια πουλιά..."

Marisa, Εθελόντρια της WWF

"Η ζωή στο χωριό είναι τόσο ήρεμη...το "φυσικό" μου ξυπνητήρι; ο ξυλοκόπος! Εδώ ο καταναλωτισμός είναι ελάχιστος...δεν υπάρχουν μεγάλα σούπερ μάρκετ...οπότε αναγκάζεις να αγοράζεις τα ελάχιστα απαραίτητα πράγματα...είναι πολύ σημαντικό αυτό για μένα, γιατί στις πόλεις ο καταναλωτισμός είναι μια τρέλα!"

Maria, Εθελόντρια της WWF

Λίγα λόγια για την οργάνωση: Η WWF Ελλάς (www.wwf.gr) έχει ως αποστολή να διατηρήσει την πλούσια βιοποικιλότητα της Ελλάδας ως αναπόσπαστο στοιχείο της Μεσογείου και να παρεμποδίσει - και μακροπρόθεσμα να αντιστρέψει - την υποβάθμιση του περιβάλλοντος, με στόχο την αρμονική συνύπαρξη ανθρώπου και φύσης. Οι Ευρωπαίοι εθελοντές που συμμετέχουν στο πρόγραμμα, «Προστασία και Παρακολούθηση των Γυπών στο Εθνικό Πάρκο του Δάσους Δαδιάς - Λευκίμης - Σουφλίου», απασχολούνται στην παρακολούθηση και τις καταμετρήσεις των αρπακτικών πουλιών και στη διαχείριση των επιστημονικών δεδομένων. Παράλληλα, η παρουσία τους είναι ευεργετική για την τοπική κοινωνία, ενώ ταυτόχρονα εξασφαλίζουν και ισχυρά εφόδια για την περαιτέρω επαγγελματική σταδιοδρομία τους. Στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Εβδομάδας Νέων στην Αμβέρσα, ο Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Jose Manuel Barroso, απένειμε το πρώτο βραβείο για την κατηγορία Global Society (προγράμματα με αποκλειστικό αντικείμενο το περιβάλλον) στο WWF Ελλάς, επιβραβεύοντας έτσι το πολύτιμο έργο τόσο των εθελοντών όσο και της οργάνωσης.

Άτυπες πρωτοβουλίες εθελοντισμού

Οι άνθρωποι έχουν πλέον τη δυνατότητα να οργανώνονται έξω και πέρα από διαμεσολαβημένους, θεσμοθετημένους σχηματισμούς προκειμένου να αναλαμβάνουν δράση, να παρεμβαίνουν και να ενεργοποιούνται αυτόνομα και αυτόβουλα για ζητήματα της επικαιρότητας. Οι έννοιες της συνεργατικής δράσης, παραγωγής και κατανάλωσης, της δικτύωσης και της εμπιστοσύνης ανάμεσα στους ομοίους (peers) και της συλλογικής ευφυίας αποκτούν μια νέα διάσταση, η οποία ακουμπά επάνω στις αξίες που βγάζουν στην επιφάνεια τα νέα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (social media) και μετουσιώνονται σε διαφορετικές δράσεις που αφορούν τόσο στην καθημερινή πραγματικότητα, όσο και στις παγκόσμιες κοινωνικές, πολιτικές και οικονομικές καταστάσεις. Το μοντέλο της μικρής συνεισφοράς (the long tail), όπου ο καθένας από εμάς μπορεί να προσφέρει ένα μικρό κομμάτι γνώσης ή δράσης στην κατεύθυνση μιας συλλογικής αλλαγής, συναντάται πλέον συχνά σε κινήματα-δράσεις όπως για παράδειγμα οι Atenistas, οι οποίοι ασχολούνται με την πόλη (παρόμοια κινήματα υπάρχουν και σε άλλες πόλεις της Ελλάδας, αλλά και του εξωτερικού) ή οι εργασιακές κολλεκτίβες ή ακόμα και οι συνεταιριστικοί αυτοοργανωμένοι πολυχώροι. Παράλληλα, η συνεργατική κατανάλωση, όπως αυτή πραγματώνεται μέσα από χαριστικά παζάρια, συλλογικές κουζίνες, κοινωνικό τουρισμό (πχ. couch surfing), είναι μια ακόμα ένδειξη της τάσης του σύγχρονου πολίτη να οργανώνεται σε συλλογικότητες και ομάδες χωρίς τυπικές ιεραρχίες και να παρεμβαίνει με αυτονομία στα θέματα που τον απασχολούν.

Για περισσότερες πληροφορίες: Clay Shirky (2008). "Here comes everybody: The power of organizing without organizations", London: Penguin Press

Ο ακτιβισμός

Ως ακτιβισμός ορίζεται κάθε μορφή εθελοντικής δράσης η οποία στοχεύει στην άσκηση άμεσης πίεσης στην εξουσία για την αλλαγή ή βελτίωση υφιστάμενων συνθηκών που βλάπτουν την ποιότητα ζωής των πολιτών. Συνήθως, η συγκεκριμένη μορφή δράσης χρησιμοποιείται για την αλλαγή νομοθεσίας η οποία επηρεάζει τα δικαιώματα μειονοτήτων, ευπαθών κοινωνικών ομάδων (πχ.. άτομα με αναπηρία), καθώς και για την αλλαγή συνθηκών που επηρεάζουν την επίλυση προβλημάτων¹⁹.

Για να εξοικειωθούν οι μαθητές με την έννοια του ακτιβισμού, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε την παρακάτω δραστηριότητα που προτείνεται από τη **Διεθνή Αμνηστία** η οποία κάθε χρόνο, οργανώνει έναν Παγκόσμιο Μαραθώνιο Γραμμάτων, κατά τον οποίο φωτίζονται ατομικές περιπτώσεις παραβίασης δικαιωμάτων που έχουν ως συνδετικό στοιχείο το ίδιο δικαίωμα (πχ. την ελευθερία της έκφρασης). Σε αυτόν, οι άνθρωποι καλούνται να υπογράψουν μαζικά εκκλήσεις offline, ή να γράψουν τα δικά τους γράμματα συμπαράστασης.

“ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΜΑΡΑΘΩΝΙΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ”

Ποια ζητήματα προσεγγίζει;
Ποιοι είναι οι στόχοι;

Θεσμική πίεση, κοινωνία των πολιτών
να αναλογιστούν τα παιδιά τη σημασία της διαμόρφωσης
πολιτικής συνείδησης και της παγκόσμιας αλληλεγγύης
μέσα από τον ακτιβισμό

Χρόνος:
Για πόσα άτομα;

60 λεπτά
χωρίς περιορισμό- μπορεί να ξεκινήσει από την τάξη
και να επεκταθεί στο σχολείο

Τι θα χρειαστείτε;

flipcharts και μαρκαδόρους (ένα σετ για κάθε ομάδα)

Οδηγίες:

- πρέπει να εξοικειώσετε πρώτα τους μαθητές με τα θιγόμενα δικαιώματα, προτού περάσετε στις ατομικές περιπτώσεις που λειτουργούν ως πρότυπα

- διανείμετε το υλικό του Μαραθωνίου (ενημερωτικό φυλλάδιο της Διεθνούς Αμνηστίας που “φωτογραφίζει” τις περιπτώσεις και τυποποιημένες εκκλήσεις) και ζητήστε από τα παιδιά να συντάξουν γράμματα συμπαράστασης προς τους ανθρώπους εκείνους που τα δικαιώματά τους παραβιάστηκαν

- οι μαθητές μπορούν να δείξουν τη συμπαράστασή τους με ζωγραφιές, μηνύματα αλληλεγγύης, κολάζ, τραγούδια ή ακόμα και κάποιο σκετς, που θα βιντεοσκοπηθεί

- μπορούν να μάθουν επίσης πώς ασκείται θεσμική πίεση υπογράφοντας εκκλήσεις προς τις αρχές που παραβιάζουν τα δικαιώματα.

Ερωτήσεις που βοηθούν την κατανόηση: Πώς πιστεύετε ότι νιώθει αυτός ο άνθρωπος; Είναι ο μοναδικός του οποίου το συγκεκριμένο δικαίωμα παραβιάστηκε; Τι πιστεύετε για την οικουμενικότητα των δικαιωμάτων; Πώς νιώθουν τα θύματα αυτά όταν λαμβάνουν μηνύματα συμπαράστασης από εμάς; Γιατί χρειάζεται η πίεση από τους πολίτες προς τις αρχές;

Συμβουλές για τον εμψυχωτή: Πρέπει να προσεγγίσετε αρχικά το δικαίωμα που πραγματεύεται ο Μαραθώνιος και στη συνέχεια να αναλύσετε τις σχετικές περιπτώσεις. Θα πρέπει να συμβουλευέτε τους μαθητές ως προς το ποια ορολογία ενδείκνυται και για τα μηνύματα

19. WWF και Συνήγορος του Πολίτη (2009). Νομικός Οδηγός για το Περιβάλλον. http://www.wwf.gr/images/pdfs/WWF%20Ellas_Nomikos_Odigos.pdf (ημερομηνία ανάκτησης 11.04.2012)

συμπάραστασης (αποφυγή θρησκευτικών/πολιτικών σχολίων), και για τις εκκλήσεις πίεσης (επίσημοι τίτλοι αποδεκτών, αποφυγή επιθετικών προσδιορισμών...). Μπορείτε να παροτρύνετε τα παιδιά να εκφραστούν με καλλιτεχνικούς τρόπους, προάγοντας τη δημιουργικότητα των μαθητών και τη διαθεματικότητα στο πλαίσιο της τυπικής εκπαίδευσης. Μπορεί να είναι βίντεο με κάποιο σκετς, φωτογραφική δράση των μαθητών, ζωγραφιές, κολλάζ, γράμματα, κάποιο τραγούδι που θα συνοδέψει τα γράμματά τους.

Προτάσεις για τη συνέχεια: Μπορείτε να ενημερώσετε τους μαθητές για την έκβαση του Μαραθωνίου σε παγκόσμιο επίπεδο και τις αλλαγές που επιτυγχάνονται βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα μέσω αυτού. Μπορείτε, επίσης, να χρησιμοποιήσετε αντίγραφο της καλλιτεχνικής- ακτιβιστικής δράσης των παιδιών, προκειμένου να διοργανώσετε μία έκθεση ή γιορτή ενώπιον όλου του σχολείου.

Η δραστηριότητα προτείνεται από την οργάνωση ΔΙΕΘΝΗΣ ΑΜΝΗΣΤΙΑ.

Εθελοντισμός στο πλαίσιο της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης

Η έννοια της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης (ΕΚΕ) είναι στενά συνδεδεμένη με αυτή του εθελοντισμού. Σύμφωνα με τον ορισμό που δίνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην Πράσινη Βίβλο για την ΕΚΕ (2001), "Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη είναι η έννοια σύμφωνα με την οποία οι επιχειρήσεις ενσωματώνουν σε εθελοντική βάση κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς προβληματισμούς στις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες και στις επαφές τους με άλλα ενδιαφερόμενα μέρη". Ο εθελοντισμός αποτελεί πρακτική Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, τόσο σε επίπεδο εσωτερικής στρατηγικής (πχ. οι εργαζόμενοι μιας εταιρείας εθελοντικά συμμετέχουν σε πρόγραμμα ανακύκλωσης για την ίδια την εταιρεία), όσο και σε επίπεδο εξωτερικής στρατηγικής (πχ. οι εργαζόμενοι μιας επιχείρησης προσφέρουν εθελοντικά την εργασία τους σε κάποιον άλλο οργανισμό).

Εθελοντισμός on-line

Το διαδίκτυο και οι νέες τεχνολογίες επιτρέπουν σε όλους μας να εργαζόμαστε, να συνεργαζόμαστε, να προσφέρουμε, να παράγουμε και να καταναλώνουμε αγαθά, υπηρεσίες, πληροφορίες και γνώσεις οπουδήποτε και αν βρισκόμαστε. Η έννοια του on-line εθελοντισμού στις μέρες μας μοιάζει να επανέρχεται δυναμικά στο προσκήνιο (παρόλο που πρωτοεμφανίστηκε στη διάρκεια της δεκαετίας του '70). Από θεσμοθετημένους οργανισμούς, όπως τα Ηνωμένα Έθνη, μέχρι σχηματισμούς που βασίζονται στη "σοφία των πολλών", όπως η Wikipedia, η προσφορά εθελοντικής εργασίας με τη χρήση του Διαδικτύου και των μέσων συμμετοχικής δικτύωσης (social media) αποτελεί πλέον ένα διαδεδομένο φαινόμενο. Πολλοί ίσως αναρωτηθούν με ποιους τρόπους μπορεί κάποιος να συμμετάσχει σε μια δράση αν δεν βρίσκεται εκεί ως φυσική παρουσία. Η έρευνα, η συγγραφή, η επιμέλεια και η μετάφραση κειμένων, η δημιουργία ιστοσελίδων ή video, ο σχεδιασμός βάσεων δεδομένων, οι απαντήσεις σε ερωτήσεις, η συγγραφή δελτίων τύπου και η αποστολή ενημερωτικού υλικού, ο σχεδιασμός και η υλοποίηση μιας on-line καμπάνιας, ακόμα και το "ανέβασμα" φωτογραφιών σε κάποια ηλεκτρονική πλατφόρμα είναι μερικοί από τους τρόπους δράσης και κάποιος μπορεί να αξιοποιήσει τις δυνατότητες των νέων τεχνολογιών για τη συνεργασία και την προσφορά στο πλαίσιο του εθελοντισμού. Ο on-line ή virtual εθελοντισμός επιτρέπει σε όλους να συνεισφέρουν χρόνο, γνώση και εμπειρία από το σπίτι ή το γραφείο τους.

Για να εξηγήσετε στα παιδιά τι θα μπορούσαν να κάνουν, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε την παρακάτω δραστηριότητα που προτείνει η Διεθνής Αμνηστία και η οποία αφορά στον on-line ακτιβισμό.

On-line ακτιβισμός

Οι μαθητές μπορούν να υπογράψουν ηλεκτρονικά εκκλήσεις, ασκώντας έτσι θεσμική πίεση ή στέλνοντας τη συμπάραστασή τους σε θύματα. Παράλληλα, μπορούν να χρησιμοποιούν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, όπως για παράδειγμα το facebook, κάνοντας Like στη σελίδα μας ή αναρτώντας ένα μήνυμά μας στην προσωπική τους σελίδα. Ακόμη, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να προβάλλουν διάφορα βίντεο της Διεθνούς Αμνηστίας στην τάξη τους, τα οποία αποτελούν έναυσμα για περαιτέρω συζήτηση και κινητοποίηση των μαθητών όσον αφορά στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Παράδειγμα on-line ακτιβισμού ήταν και η εκστρατεία της Διεθνούς Αμνηστίας για τη σεξουαλική βία εναντίον κοριτσιών στη Νικαράγουα, κατά την οποία οι νέοι ακτιβιστές δημιούργησαν ηλεκτρονικές πεταλούδες, σύμβολο ελευθερίας και ελπίδας για τη Νικαράγουα. Όλες οι πεταλούδες εστάλησαν σε γυναικείες οργανώσεις στη Νικαράγουα, που τις χρησιμοποίησαν κατά τη διάρκεια πορείας τους, στην οποία ζητούσαν από τις αρχές τα δικαιώματά τους.

Ερωτήσεις που βοηθούν την κατανόηση: Πιστεύετε ότι οι νέες τεχνολογίες μπορούν να βοηθήσουν στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων; Ξέρετε περιπτώσεις που παραβιάσεις δικαιωμάτων έγιναν γνωστές μέσω του Διαδικτύου; Σε ποιες χώρες πιστεύετε ότι απαγορεύεται τέτοιου είδους ακτιβισμός; Υπάρχει συσχετισμός με την ελευθερία της έκφρασης;

Συμβουλές για τον εμπυχωτή: Ο εκπαιδευτικός πρέπει να έχει υπόψη του να μεταφέρει στα παιδιά την ανάγκη καταχώρησης ενός ονοματεπώνυμου στον on-line ακτιβισμό, ώστε να αποδεικνύεται ότι το άτομο που υπογράφει την έκκληση είναι υπαρκτή υπόσταση και δηλώνει ξεκάθαρα την απαίτησή του για ίσα δικαιώματα. Οι μαθητές, έχοντας εισαχθεί στον ηλεκτρονικό ακτιβισμό, μπορούν στη συνέχεια να συμμετάσχουν και σε offline ακτιβιστικές δράσεις. Επίσης, μπορούν να βρουν τρόπους για να μένουν ενήμεροι για τις εξελίξεις στο θέμα το οποίο τους κινητοποίησε αρχικά, ώστε να έχουν την 'μεγάλη εικόνα' και του κοινωνικού προβλήματος, αλλά και της δικής τους συμβολής στην αντιμετώπισή του.

Η δραστηριότητα προτείνεται από την οργάνωση ΔΙΕΘΝΗΣ ΑΜΝΗΣΤΙΑ.

Αναγνώριση του εθελοντισμού

Η αναγνώριση της σημασίας της εθελοντικής εργασίας είναι απαραίτητη προϋπόθεση για τη συμμετοχή και δέσμευση των εθελοντών σε ένα εθελοντικό σχέδιο. Η αναγνώριση, πέρα από τους τρόπους με τους οποίους ο φορέας ή το σχέδιο επιβραβεύσει την προσφορά των εθελοντών (θα αναφερθούμε σε αυτό στο επόμενο κεφάλαιο), αναφέρεται στην αξιολόγηση από την κοινωνία των δεξιοτήτων που αποκτά ένας άνθρωπος μέσα από τον εθελοντισμό και γενικότερα από πρωτοβουλίες άτυπης μάθησης, δεξιότητες οι οποίες είναι χρήσιμες για την επαγγελματική του σταδιοδρομία αλλά και την καθημερινότητά του. Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι αποφασισμένη να άρει τα εμπόδια αυτά στον εθελοντισμό, καταβάλλοντας προσπάθειες για την αύξηση της αναγνώρισης των δεξιοτήτων που αποκτώνται μέσω των εθελοντικών δραστηριοτήτων με την ανάπτυξη ενός «ευρωπαϊκού διαβατηρίου δεξιοτήτων». Αυτό θα εξασφαλίσει την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων σε διασυνοριακό επίπεδο και θα παρέχει στα άτομα τη δυνατότητα τήρησης ενός μητρώου των δεξιοτήτων και ικανοτήτων που απέκτησαν μέσω του εθελοντισμού. Το διαβατήριο αυτό θα βασίζεται στο υφιστάμενο Europass (ευρωπαϊκό ηλεκτρονικό βιογραφικό σημείωμα), το οποίο θα επιτρέπει την καταγραφή των δεξιοτήτων με διαφανή και συγκρίσιμο τρόπο.

Μαρτυρία εθελοντή: Μαριάννα Φράγκου, ΣΩΜΑ ΕΛΛΗΝΩΝ ΠΡΟΣΚΟΠΩΝ

"Οι ενήλικοι εθελοντές Πρόσκοποι συνεισφέρουμε στη διαπαιδαγώγηση παιδιών, εφήβων και νέων ώστε να προωθήσουμε τη συνεργασία και την αλληλεγγύη μεταξύ όλων των ανθρώπων. Για εμάς, η δημιουργία ενός καλύτερου κόσμου δεν αποτελεί μια ακόμα ευχή, αλλά ένα ευχάριστο, ενάρετο χρέος και συνάμα μια καθημερινή, συνειδητή πρακτική.

Τα οφέλη που αποκομίζει ένας ενήλικος εθελοντής μέσα από τη δράση του είναι σε όλους γνωστά. Εκκρεμεί ωστόσο η ευρεία αναγνώριση της εθελοντικής προσφοράς με τέτοιο τρόπο ώστε να ενθαρρυνθούν περισσότεροι άνθρωποι και κυρίως οι νέοι, να συμμετάσχουν σε εθελοντικές δραστηριότητες. Για παράδειγμα, στην περίπτωση των νέων ανθρώπων, τα οφέλη εκείνα μπορούν να μεταφραστούν σε συγκεκριμένα προσόντα που αυξάνουν τις δυνατότητες απασχολησιμότητάς τους. Ταυτόχρονα, έχει σπουδαία σημασία να αναγνωρίσουμε το δικαίωμα όλων των ανθρώπων, κάθε ηλικίας, να συμμετέχουν στο κίνημα του εθελοντισμού και να άρουμε τα όποια εμπόδια δεν τους το επιτρέπουν, όπως για παράδειγμα η έλλειψη ενημέρωσης για τις εθελοντικές ευκαιρίες που υπάρχουν στο άμεσο περιβάλλον τους, δηλαδή στη γειτονιά τους. Αν ο σπόρος του εθελοντισμού φυτευτεί από νωρίς και καλλιεργηθεί με φροντίδα στην καρδιά και τη συνείδηση των παιδιών και των εφήβων μπορεί να φέρει ουσιαστικό αποτέλεσμα στη βελτίωση της ποιότητας της ζωής εκείνων, αλλά και όλων μας."

Λίγα λόγια για την οργάνωση: Ο Προσκοπισμός (www.sep.org.gr) είναι μια κίνηση νέων ανθρώπων που αποβλέπει στην ανάπτυξη υπεύθυνων και ενεργών πολιτών. Για το λόγο αυτό ασχολείται με πληθώρα θεμάτων από τον κοινωνικό, πολιτιστικό και περιβαλλοντικό στίβο, και προωθεί πρωτίστως τη συνεργασία και την αλληλεγγύη μεταξύ όλων των ανθρώπων. Το έργο του είναι παιδαγωγικό και για αυτό έχει πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα. Είναι η μεγαλύτερη κίνηση νέων στον κόσμο σε περισσότερες από 150 χώρες για παιδιά και νέους 7 έως 30 ετών.

Πού βρισκόμαστε σήμερα:

Η ανακήρυξη του Ευρωπαϊκού Έτους Εθελοντισμού 2011 από το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης²⁰, έγινε μετά από πρόταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και αίτημα μεταξύ άλλων ενός συνόλου εθελοντικών ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται σε υπερεθνικό επίπεδο, με τη μορφή δικτύου - πλατφόρμας συνεργασίας (συνμαχία "Alliance" www.eyv2011.eu). Βασικός στόχος του Ευρωπαϊκού Έτους Εθελοντισμού ήταν η ενθάρρυνση και η υποστήριξη- κυρίως μέσω της ανταλλαγής εμπειριών και βέλτιστων πρακτικών- των προσπαθειών που καταβάλλουν η Ένωση, τα κράτη μέλη και οι τοπικές και περιφερειακές αρχές για τη δημιουργία των συνθηκών εκείνων στην κοινωνία των πολιτών οι οποίες ευνοούν τον εθελοντισμό καθώς και η ενίσχυση της προβολής των εθελοντικών δραστηριοτήτων. Ο στόχος αυτός επιμερίστηκε σε τέσσερις βασικούς άξονες:

- 1) Δημιουργία περιβάλλοντος κατάλληλου για τον εθελοντισμό στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- 2) Ενίσχυση των διοργανωτών εθελοντικών δραστηριοτήτων για βελτίωση της ποιότητας των εθελοντικών δραστηριοτήτων
- 3) Αναγνώριση των εθελοντικών δραστηριοτήτων
- 4) Ευαισθητοποίηση για την αξία και τη σημασία του εθελοντισμού

Τα πολιτικά κείμενα που προέκυψαν από τις εργασίες και τις δράσεις, στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Έτους Εθελοντισμού είναι η Ανακοίνωση της Επιτροπής στα άλλα Ευρωπαϊκά Όργανα «σχετικά με τις πολιτικές της Ε.Ε. και τον εθελοντισμό: αναγνώριση και προώθηση διασυνοριακών εθελοντικών δραστηριοτήτων στην Ε.Ε.» (Σεπτέμβριος 2011)²¹ και κείμενο συμπερασμάτων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου σχετικά με το ρόλο των εθελοντικών δραστηριοτήτων στην κοινωνική πολιτική (Οκτώβριος 2011)²².

Η Πολιτική Ατζέντα για τον Εθελοντισμό²³, που συντάχθηκε από την Alliance ως αποτέλεσμα του Ευρωπαϊκού Έτους Εθελοντισμού 2011, περιέχει προτάσεις για ένα πιο αποτελεσματικό πλαίσιο για την υποστήριξη και προώθηση των εθελοντών και των

20. απόφαση 2010/37/ΕΚ τns 27ns Νοεμβρίου 2009

21. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0568:FIN:EL:PDF> (ημερομηνία ανάκτησης 23.04.2012)

22. <http://register.consilium.europa.eu/pdf/el/11/st14/st14552.el11.pdf> (ημερομηνία ανάκτησης 23.04.2012)

23. EYV 2011 Alliance (2011). P.A.V.E. Policy Agenda for Volunteering in Europe, http://www.eyv2011.eu/images/stories/pdf/EYV2011Alliance_PAVE_copyfriendly.pdf (ημερομηνία ανάκτησης 29.03.2012)

εθελοντικών οργανώσεων. Υπογραμμίζει την ανάγκη συνεργασίας ανάμεσα σε όλους τους εμπλεκόμενους φορείς για την ποιότητα των σχεδίων εθελοντισμού, την αναγνώριση της εθελοντικής εργασίας και τη σημασία του εθελοντισμού στην κοινωνία.

Η Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, εθνικός συντονιστικός φορέας για το Ευρωπαϊκό Έτος Εθελοντισμού στην Ελλάδα, είχε την ευθύνη για την υλοποίηση μιας σειράς δράσεων με στόχο την ανάδειξη και την καλλιέργεια του εθελοντικού πνεύματος στη χώρα μας. Όλες αυτές οι δράσεις αποτέλεσαν προϊόν συνεργασίας και συνδιαμόρφωσης με οκτώ εθελοντικές οργανώσεις. Ανάμεσά τους συγκαταλέγεται η πρώτη πανελλαδική έρευνα πεδίου για την τρέχουσα κατάσταση του εθελοντισμού στη χώρα, η παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού για μαθητές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ντοκιμαντέρ & το παρόν εγχειρίδιο εθελοντισμού), παραγωγή ενημερωτικού και προωθητικού υλικού (κοινωνικά μηνύματα, γραμματόσημο, αφίσες κ.α.), εκδηλώσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης για τον εθελοντισμό καθώς και δημιουργία ειδικής ιστοσελίδας με τίτλο «**Γέφυρα Συνεργασίας για τον Εθελοντισμό**» (<http://volunteers.neagenia.gr>), η οποία στόχο έχει να λειτουργήσει ως σημείο αναφοράς και ως πλατφόρμα συγκέντρωσης πληροφοριών σχετικά με τον εθελοντισμό (ερευνητικά στοιχεία, προγράμματα εθελοντισμού, δυνατότητες συμμετοχής, e-learning κ.α.) και πέραν του Έτους.

Ο ΕΘΕΛΟΝΤΗΣ

Τι κινεί τον εθελοντή;

Ως παρακίνηση εννοείται η συναισθηματική κατάσταση ενός ατόμου να καταβάλλει προσπάθεια για την επίτευξη ενός επιθυμητού στόχου, ενώ κίνητρο είναι ό,τι μπορεί να κατευθύνει τη συμπεριφορά του ατόμου ή να το οδηγήσει σε δράση. Τα βασικά κίνητρα που ωθούν τους ανθρώπους σε κάθε μορφή εθελοντικής δραστηριότητας είναι σε γενικές γραμμές τα εξής:

- Αλtruισμός: πηγάζει από το αίσθημα της αλληλεγγύης και της προσφοράς προς αυτούς που χρειάζονται υποστήριξη
- Δύναμη: πηγάζει από το αίσθημα επιρροής και συμμετοχής στη λήψη αποφάσεων
- Συμμετοχή σε ομάδες: πηγάζει από το αίσθημα συντροφικότητας και κοινωνικότητας
- Επίτευξη: πηγάζει από το αίσθημα προσωπικής ικανοποίησης και ολοκλήρωσης
- Εμπειρία: πηγάζει από το αίσθημα απόκτησης γνώσης, μάθησης και προσωπικής ανάπτυξης
- Καταξίωση: πηγάζει από την ανάγκη αναγνώρισης των δεξιοτήτων και των επιτευγμάτων
- Επαγγελματική δικτύωση: σχετίζεται με την ανάπτυξη επαγγελματικών δεξιοτήτων και δικτύου επαφών
- Διασκέδαση: πηγάζει από την ανάγκη ευχαρίστησης

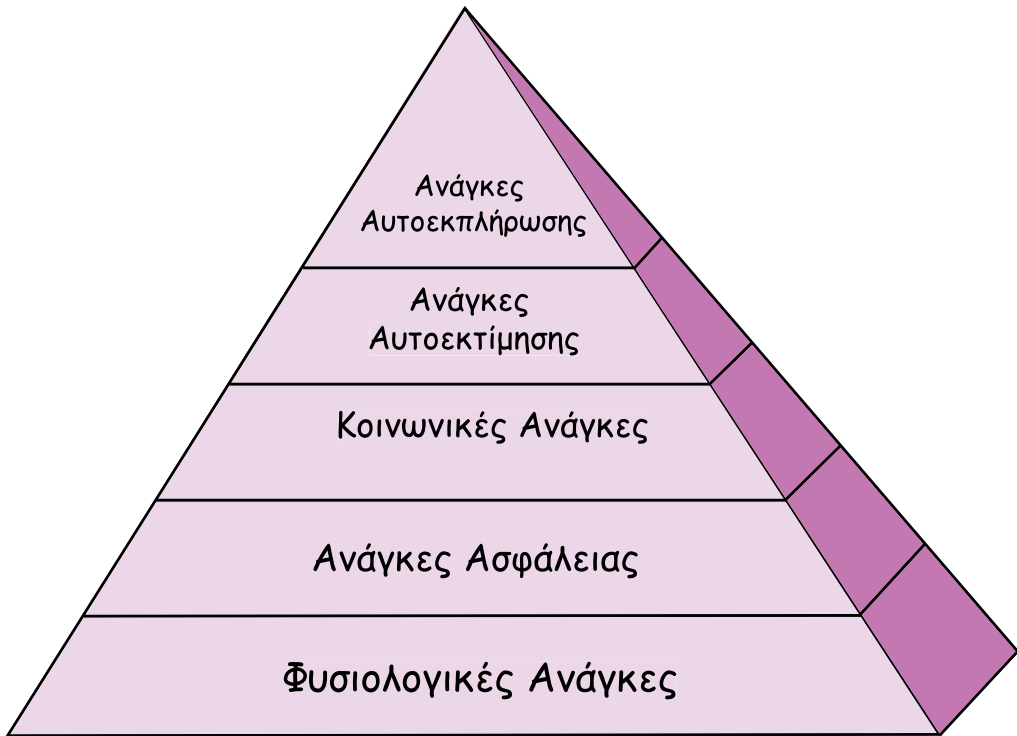
Η σημασία που αποδίδει κανείς σε κάθε ένα από αυτά τα κίνητρα διαφέρει από άτομο σε άτομο και εξαρτάται από τις ανάγκες τους (ό,τι χρειάζεται για την επιβίωση και την ευτυχία του, είτε είναι φυσική είτε ψυχολογική ανάγκη), τις αξίες τους (ό,τι θεωρεί ωφέλιμο και ενεργοποιείται για να το αποκτήσει ή να το διατηρήσει) και τους στόχους του (τα μέσα που οδηγούν στην πραγμάτωση των αξιών, δηλαδή ο μηχανισμός που μετατρέπει τις αξίες σε πράξεις).

Σύμφωνα με τη θεωρία της ιεράρχησης των αναγκών, οι άνθρωποι παρακινούνται από τις ανάγκες τους, οι οποίες κατατάσσονται σε πέντε βασικές κατηγορίες:

- (1) Φυσιολογικές ανάγκες: αυτές που συνδέονται με την επιβίωση (τροφή, ενδυμασία, στέγη κτλ)
- (2) Ανάγκες για ασφάλεια: αυτές που δημιουργούνται από το αίσθημα αυτοσυντήρησης (ανάγκη προστασίας από τους κινδύνους του περιβάλλοντος και σιγουριάς για το μέλλον)
- (3) Κοινωνικές ανάγκες: αυτές που σχετίζονται με τη συναναστροφή με άλλους ανθρώπους, τη συμμετοχή σε κοινωνικές ομάδες και την εκτίμηση, αγάπη και κατανόηση που παίρνουμε από αυτές
- (4) Ανάγκες για αυτοεκτίμηση: αυτές που αναφέρονται στην επιθυμία για αυτοπεποίθηση, αναγνώριση, σεβασμό, ανεξαρτησία
- (5) Ανάγκες για αυτοεκπλήρωση: αυτές που αναφέρονται στην ανάπτυξη των ικανοτήτων και την προσέγγιση αυτού που θεωρεί κανείς ιδανικό

Η ΠΥΡΑΜΙΔΑ ΤΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ ΤΟΥ MASLOW

Κατά τον Maslow, για να εμφανιστεί μια κατηγορία αναγκών και να αποτελέσει κίνητρο για δράση, πρέπει να έχει ικανοποιηθεί, έστω μερικώς, το αμέσως κατώτερο επίπεδο. Αν μια ανάγκη ικανοποιηθεί, η δύναμή της να λειτουργήσει ως κίνητρο μειώνεται. Εξαιρεση αποτελεί η ανάγκη της αυτοπραγμάτωσης, η οποία είναι συνυφασμένη με την αέναη τάση του ανθρώπου για ωρίμανση και δεν καλύπτεται ποτέ.

Σχεδιάστε την πυραμίδα του Maslow στον πίνακα και ζητήστε από τα παιδιά να καταγράψουν τις ανάγκες που μπορούν να σκεφτούν. Ποιες ανάγκες πρέπει να έχει ικανοποιήσει κάποιος για να γίνει εθελοντής; Τι ανάγκες επιθυμεί να καλύψει μέσα από τη συμμετοχή του; Πότε είναι ικανοποιημένος; Αν καλυφθεί η ανάγκη μέσα από την εθελοντική δράση, πώς μπορούμε να διατηρήσουμε τη συμμετοχή του εθελοντή στη συνέχεια; Ποιες άλλες θεωρίες παρακίνησης υπάρχουν; Ποιες είναι οι διαφορές και πώς συνδέονται με τις ανάγκες των εθελοντών; (μπορείτε ενδεικτικά να αναφερθείτε στις θεωρίες των Herzberg, Alderfer, Porter και Lawler, Lewin).

Εδώ θα πρέπει να υπογραμμιστεί ότι, πέρα από τα κίνητρα για να ξεκινήσει κάποιος να ασχολείται με μια εθελοντική δράση, πρέπει να μας ενδιαφέρουν και τα κίνητρα που θα τον οδηγήσουν στην παραμονή του. Για αυτό το λόγο, είναι σκόπιμο η επιλογή των αρμοδιοτήτων και των θέσεων εργασίας να ανταποκρίνονται σε αυτό που χρειάζεται ο εθελοντής. Στον παρακάτω πίνακα μπορεί να δει κανείς ποια χαρακτηριστικά πρέπει να έχει μια εθελοντική θέση εργασίας ανάλογα με τα πιθανά κίνητρα του εθελοντή²⁴.

ΠΙΘΑΝΑ ΚΙΝΗΤΡΑ	ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ
Απόκτηση δύναμης και ελέγχου	Συνεργασία με άτομα εξουσίας ή ανάληψη συνολικής ευθύνης ενός έργου
Καλλιέργεια προσωπικών σχέσεων	Συχνή επαφή με άλλους εθελοντές, το αμειβόμενο προσωπικό και το κοινό
Δημόσια αναγνώριση	Δημόσιες παρουσιάσεις του οργανισμού/σχεδίου στο κοινό ή οργάνωση ομιλιών
Επίτευξη σκοπού και ολοκλήρωση έργου	Ευθύνη ηγεσίας ενός ομαδικού έργου ή αυτόνομη εργασία
Δημιουργικότητα	Δοκιμή καινούριων πραγμάτων, έναρξη ενός νέου προγράμματος, ρίσκα
Ανάγκη για ασφάλεια και σταθερότητα	Σταθερή εργασία με παρόμοιες περιγραφές έργου
Προσωπική ανάπτυξη	Απόκτηση νέων μαθησιακών εμπειριών, προοδευτικά δυσκολότερα έργα
Διασκέδαση	Ζωντανό και χαρούμενο περιβάλλον

Τέλος, θα πρέπει να θυμόμαστε ότι το εργασιακό κλίμα αλλά και η προσωπικότητα και το στυλ ηγεσίας του υπευθύνου είναι καθοριστικά για τη διατήρηση του ενδιαφέροντος και των κινήτρων του εθελοντή.

Εμπόδια ενασχόλησης με τον εθελοντισμό

Οι λόγοι της μη ενασχόλησης με τον εθελοντισμό είναι ποικίλοι και εξαρτώνται από την προσωπική κατάσταση του καθενός.

Σε γενικές γραμμές, τα εμπόδια που μπορούν να προκύψουν είναι τα εξής:

- **Κοινωνικά εμπόδια:** κοινωνικός αποκλεισμός και διακρίσεις, ελλιπής υποστήριξη από το σπίτι, περιορισμένες κοινωνικές δεξιότητες
- **Οικονομικά εμπόδια:** χαμηλό επίπεδο ζωής και εισόδημα οικογένειας, ανεργία ή οικονομικά προβλήματα
- **Ειδικές ανάγκες:** νοητικές, σωματικές κτλ
- **Γεωγραφικά εμπόδια:** απομακρυσμένες γεωγραφικά περιοχές αλλά και δυσκολίες στις μεγάλες πόλεις (μετακινήσεις, εγκληματικότητα κτλ)
- **Έλλειψη χρόνου:** εργασιακές και οικογενειακές υποχρεώσεις
- **Απουσία ενημέρωσης και απουσία υποστήριξης** από το οικογενειακό και κοινωνικό περιβάλλον

24. Κουβαράς, Γ. (2002). Εγχειρίδιο "Η αποτελεσματική διαχείριση των εθελοντών". Γέφυρες Φιλίας, Ινστιτούτο Κοινωνικής Αλληλεγγύης

Ειδικά σε ότι αφορά τα παιδιά και τους νέους, είναι πολύ σημαντικό να αντιλαμβανόμαστε ότι βρίσκονται σε μια περίοδο της ζωής τους όπου ξεκινούν να ορίζουν τους εαυτούς τους και να αναπτύσσουν την αυτοεκτίμησή τους σχετικά με το πού μπορούν να προσφέρουν και πώς να επηρεάσουν το περιβάλλον τους. Οι δύσκολες οικονομικές συνθήκες, η αβέβαιη είσοδος στην αγορά εργασίας και οι απαιτήσεις της εποχής, που απαιτούν την απόκτηση νέων δεξιοτήτων για να μπορεί κανείς να προσαρμοστεί στο ραγδαία μεταβαλλόμενο περιβάλλον, μπορεί να είναι ανασταλτικοί παράγοντες για την ενασχόληση με τον εθελοντισμό. Για αυτό το λόγο, είναι σημαντικό να τονιστούν τα οφέλη που μπορεί κανείς να αποκομίσει από τον εθελοντισμό και τα παιδιά από νωρίς να γνωρίζουν τις δυνατότητες που τους δίνονται από την ενασχόλησή τους σε εθελοντικές δράσεις.

"ΟΝΕΙΡΑ"

Ποια ζητήματα προσεγγίζει;
Ποιοι είναι οι στόχοι;

Χρόνος:
Για πόσα άτομα;
Τι θα χρειαστείτε;

προϋποθέσεις για κοινωνική ευημερία, αλληλεγγύη να αναλογιστούν τα παιδιά τι θα τα παρακινούσε και τι θα τα εμπόδιζε από το να ασχοληθούν με εθελοντικές δράσεις
60 λεπτά
από 6 μέχρι 40
flipcharts και μαρκαδόρους (ένα σετ για κάθε ομάδα)

Οδηγίες:

- χωρίστε τους συμμετέχοντες σε ομάδες των 5- 6 ατόμων και ζητήστε τους να σκεφτούν πώς θα ήθελαν να είναι το μέλλον τους σε σχέση με την οικογένεια, τη δουλειά, τα ενδιαφέροντα, το σπίτι, την προσωπική εξέλιξη, τα κοινωνικά δικαιώματα κτλ
- ζητήστε από κάθε ομάδα να καταγράψει ή καλύτερα να ζωγραφίσει τα όνειρά τους στα φύλλα (πχ. να έχω δουλειά, να έχω παιδιά, να έχω το δικό μου σπίτι κτλ) και να παρουσιάσει τις ζωγραφιές ή τα συμπεράσματά της σε όλους
- ζητήστε να προσδιορίσουν τρία συγκεκριμένα πράγματα που μπορεί να τους εμποδίσουν να εκπληρώσουν τις προσδοκίες τους και τρία συγκεκριμένα πράγματα που ως ομάδα θα μπορούσαν να κάνουν όλοι μαζί για να φτάσουν λίγο πιο κοντά στην πραγματοποίηση των ονείρων τους

Ερωτήσεις που βοηθούν την κατανόηση: Πώς νιώσατε κατά τη διάρκεια της δραστηριότητας; Τι σας άρεσε περισσότερο; Υπάρχει κάτι που σας έχει κάνει εντύπωση; Νομίζετε ότι όλοι έχουν δικαίωμα να πραγματοποιήσουν τα όνειρά τους; Νομίζετε ότι κάποιοι άνθρωποι έχουν περισσότερες ευκαιρίες από κάποιους άλλους; Ποιοι και γιατί, και είναι δίκαιο αυτό; Πώς θα μπορούσατε να στηρίξετε ο ένας τον άλλον για ξεπεράσετε τα εμπόδια και να πραγματοποιήσετε τα όνειρά σας;

Συμβουλές για τον εμπυχωτή: Είναι σημαντικό να τονίσετε την ομαδική προσέγγιση για την άρση ελλείψεων σε προσωπικό επίπεδο (πχ. "δεν ξέρω πώς να κάνω αυτό ή εκείνο...", "δεν έχω τα μέσα..."). Η δραστηριότητα λειτουργεί καλύτερα αν τα οράματα τεθούν ομαδικά με δημιουργικό τρόπο. Αν η ομάδα έχει πρόβλημα στο να ζωγραφίσει, μπορεί να φτιάξει κολάζ από παλιά περιοδικά ή. ακόμα, μπορεί να το δραματοποιήσει με ένα σύντομο θεατρικό δρώμενο. Κάθε μέθοδος που προωθεί τη δημιουργική και αυθόρμητη έκφραση είναι προτιμότερη από τη προφορική ή γραπτή επικοινωνία. Συνδυάστε τα όνειρα με τις ανάγκες της πυραμίδας του Maslow.

Ιδέες για τη συνέχεια: Δουλέψτε πιο εμπειριστατωμένα στις πρακτικές που σκέφτηκαν οι συμμετέχοντες ή οργανώστε άλλη συνάντηση για να βρουν μαζί πρακτικές στις οποίες θα

μπορούσαν να προχωρήσουν. Μπορεί η ομάδα να προτιμήσει να ασχοληθεί με ακτιβιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που οι δράσεις και όνειρά τους διαμόρφωσαν τις κοινωνίες και ενέπνευσαν τον κόσμο.

Η δραστηριότητα είναι προσαρμογή της Dreams που περιλαμβάνεται στο Education Pack, All Different All Equal, European Youth Center, Council of Europe

Τι αποκομίζει ο εθελοντής:

Ο εθελοντισμός έχει ουσιαστικό και θετικό αντίκτυπο στην κοινωνία. Πολλά, όμως, είναι και τα ατομικά πλεονεκτήματα και για όσους συμμετέχουν σε δράσεις εθελοντισμού.

Τι αποκομίζει λοιπόν ο εθελοντής:

- **Μαθαίνει συνεχώς και αναπτύσσει νέες δεξιότητες.** Ο εθελοντής γνωρίζει τις προσωπικές του ικανότητες και τα όριά του και ανακαλύπτει πτυχές του εαυτού του που δε γνώριζε πριν. Αναπτύσσονται δια βίου μαθησιακές δεξιότητες που σχετίζονται με τη διαχείριση χρόνου, ανάληψη ευθυνών, ικανότητα ολοκλήρωσης ενός έργου, λήψη αποφάσεων και επίλυση προβλημάτων.

- **Αναπτύσσει αίσθημα προσφοράς προς το κοινωνικό σύνολο.** Η συνειδητοποίηση του δεσμού με το κοινωνικό σύνολο αλλά και η πίστη ότι όλοι έχουμε κοινωνική ευθύνη, ενθαρρύνει την ανάπτυξη μιας συνειδητοποιημένης στάσης ζωής που χαρακτηρίζεται από έντονο ενδιαφέρον για το συνάνθρωπο και αφοσίωση στην εξυπηρέτηση σκοπών που προάγουν την κοινωνική ευημερία.

- **Νιώθει ένα αίσθημα ολοκλήρωσης.** Μέσα από την ενασχόληση σε εθελοντικές δραστηριότητες, αποκτά θετική εικόνα για τον εαυτό του και αυτοπεποίθηση για τις ικανότητές του. Η αίσθηση χρησιμότητας στο κοινωνικό σύνολο προσφέρει ικανοποίηση και μεγαλύτερη ετοιμότητα στην ανάληψη πρωτοβουλιών.

- **Δίνει ώθηση στις επαγγελματικές του δυνατότητες.** Μέσα από τον εθελοντισμό αποκτούνται εμπειρίες και εξειδίκευση αλλά και γνώση ως προς τις επαγγελματικές του επιλογές. Οι εμπειρίες αυτές είναι σημαντικές για τον εμπλουτισμό του βιογραφικού αλλά παράλληλα αναπτύσσεται και ο κύκλος επαγγελματικών επαφών που μπορεί να είναι χρήσιμες στο μέλλον.

- **Αποκτά νέα ενδιαφέροντα, νέες εμπειρίες και γνωρίζεται με νέους ανθρώπους.** Η έκθεση σε νέες καταστάσεις και νέους ανθρώπους μπορούν να οδηγήσουν σε νέες γνώσεις και δεξιότητες, ενώ αναπτύσσονται ικανότητες στη συναστροφή και συνεργασία με ανθρώπους διαφορετικού υπόβαθρου. Όσοι συμμετέχουν σε εθελοντικές δραστηριότητες αποκτούν νέα ενδιαφέροντα και ερεθίσματα για όσα συμβαίνουν γύρω τους. Οι πλούσιες εμπειρίες, οι νέοι ρόλοι και η εναλλαγή καταστάσεων που προσφέρει η εθελοντική εργασία είναι πολύτιμες για την ανάπτυξη του ανθρώπου.

- **Αποτελεί πηγή έμπνευσης για τους άλλους.** Ο εθελοντής έχει μια δυναμική που μπορεί να αποτελέσει παράδειγμα προς μίμηση για τους άλλους. Η συμμετοχή των νέων σε εθελοντικές δραστηριότητες μπορεί να είναι ιδιαίτερα πολύτιμη και για αυτούς αλλά και για την κοινωνία γενικότερα. Ο ενθουσιασμός, οι φρέσκες ιδέες αλλά και οι δεξιότητες που έχουν οι νέοι (ειδικά σε θέματα που αφορούν νέες τεχνολογίες) μπορούν με την κατάλληλη εκπαίδευση και καθοδήγηση να έχουν τεράστια οφέλη για την κοινωνία.

Τέλος, ο εθελοντισμός δίνει τη δυνατότητα στους νέους να έρθουν κοντά με άλλες γενιές (διαγενεακός διάλογος) και να εργαστούν μαζί τους για την επίτευξη κοινών στόχων. Με αυτό τον τρόπο, οι ενήλικες μαθαίνουν να σέβονται την άποψη των νέων ενώ οι νέοι νιώθουν ότι μπορούν να επηρεάσουν την κοινωνία τους και να ακουστεί η φωνή τους.

Μαρτυρία εθελοντή: Μάνος Βαλάσης, AEGEE

"Ξεκίνησα από ένα εκπαιδευτικό ταξίδι δύο εβδομάδων, που όμως μου άλλαξε τη ζωή! Μερικά χρόνια αργότερα έφτασα να είμαι Πρόεδρος της AEGEE-Europe, συντονίζοντας ένα επταμελές διοικητικό και ένα δίκτυο 15.000 ανθρώπων και 230 τοπικών παραρτημάτων σε όλη την Ευρώπη. Όπως κάθε υγιής σχέση, η σχέση μου με την AEGEE ήταν αμφίδρομη. Όχι μόνο μου έδωσε νέους φίλους που θα με συνοδεύουν μια ζωή, αλλά με έκανε να συνειδητοποιήσω ποιος είμαι και πόσο πολύ νοιαζόμουν για τον κόσμο γύρω μου. Με βοήθησε να το εξωτερικεύσω και να αγωνίζομαι για να τον κάνω καλύτερο, γιατί απλά, απέχει πολύ από το τέλειο. Αλλά ας τα πάρουμε από την αρχή: Έμαθα να δουλεύω μαζί με ανθρώπους από άλλες χώρες και πολιτισμούς, να δημιουργώ και να διαχειρίζομαι projects, να συντονίζω ομάδες και καταστάσεις, να αντιμετωπίζω κρίσεις, να διαμορφώνω πολιτικές, να παρουσιάζω και να προωθώ προτάσεις. Παράλληλα, η μη τυπική μάθηση μου έδωσε εφόδια όπως τα παραπάνω, που, αν και η αγορά εργασίας τα αναζητά, κανένα Πανεπιστήμιο δεν τα διδάσκει."

Λίγα λόγια για την οργάνωση: Η AEGEE (www.aegee.org) είναι μια εθελοντική, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα και πολιτικά ανεξάρτητη μη κυβερνητική οργάνωση που απευθύνεται σε νέους της ευρύτερης Ευρώπης. Πρόκειται για τη μεγαλύτερη διεπιστημονική νεανική οργάνωση στην Ευρώπη. Κύριος στόχος της είναι η προώθηση της ιδέας της ενωμένης Ευρώπης και η συνεργασία και επικοινωνία μεταξύ των μελών της.

Δικαιώματα και υποχρεώσεις εθελοντή

Κάθε εθελοντής απολαμβάνει κάποια δικαιώματα, αλλά έχει και κάποιες υποχρεώσεις. Θα μπορούσατε να σκεφτείτε ποια είναι αυτά; Παρακάτω μπορείτε να βρείτε κάποιες βασικές ιδέες, αλλά ανάλογα με το εθελοντικό σχέδιο ή την οργάνωση με την οποία συνεργάζεται ένας εθελοντής, μπορούν να προκύψουν ακόμα περισσότερα.

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

1. Να λαμβάνει, τόσο στην αρχή όσο και στην πορεία της εθελοντικής του δραστηριοποίησης, ενημέρωση, καθοδήγηση, υποστήριξη και τα απαραίτητα μέσα και υλικά για να εκτελέσει τις αρμοδιότητες που του έχουν ανατεθεί.
2. Να δέχεται μια συμπεριφορά δίχως διακρίσεις, με σεβασμό ως προς την ελευθερία του, την αξιοπρέπεια και τις πεποιθήσεις του.
3. Να συμμετέχει ενεργά στην οργάνωση ή στη δράση στην οποία εμπλέκεται, συμμετέχοντας στην ανάπτυξη, σχεδιασμό, υλοποίηση και αξιολόγηση των προγραμμάτων σύμφωνα με τους κανονισμούς.
4. Να είναι ασφαλισμένος από κάθε κίνδυνο ατυχήματος που μπορεί να προκύψει από την άσκηση των εθελοντικών του καθηκόντων και να εκτελεί τις αρμοδιότητές του σε ένα περιβάλλον ασφαλές και που σέβεται τους κανόνες υγιεινής.
5. Να λαμβάνει αποζημίωση των εξόδων που προκύπτουν από την άσκηση των καθηκόντων του.
6. Να έχει διαπίστευση που να υποδεικνύει ότι είναι εθελοντής.
7. Να λαμβάνει το σεβασμό και την αναγνώριση για την κοινωνική αξία της προσφοράς τουλάχιστον.

ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ

1. Να φέρνει εις πέρας τις δεσμεύσεις του με την εθελοντική οργάνωση ή δράση που έχει αναλάβει, σεβόμενος τους σκοπούς και τους κανονισμούς τους.
2. Να σέβεται σύμφωνα με τις υποδείξεις που του έχουν δοθεί, τον εμπιστευτικό χαρακτήρα κάποιων πληροφοριών.
3. Να αρνείται οποιασδήποτε οικονομική ανταμοιβή που του προσφέρεται για την εθελοντική του εργασία.
4. Να σέβεται τα δικαιώματα των δικαιούχων των εθελοντικών δράσεων.
5. Να έχει αλληλέγγυα συμπεριφορά μέσα σε ένα πλαίσιο συνεργασίας.
6. Να ακολουθεί τα εκπαιδευτικά προγράμματα που προβλέπονται από την οργάνωση ή τη δράση στην οποία συμμετέχει για τη βελτίωση των γνώσεων και των δεξιοτήτων του.
7. Να ακολουθεί τις υποδείξεις που του γίνονται για την άσκηση των καθηκόντων του.
8. Να κάνει σωστή χρήση της διαπίστευσής του και των λογοτύπων της οργάνωσης και να προσέχει το υλικό που του έχει δοθεί για την άσκηση των καθηκόντων του.

👍 Για να βοηθήσετε τα παιδιά να σκεφτούν ποια είναι τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των εθελοντών, ζητείστε τους να διαβάσουν τον Κώδικα Δεοντολογίας του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού και να πάρουν ιδέες για να γράψουν έναν Κώδικα Εθελοντών για το δικό τους σχέδιο.

http://samarites.gr/?section=1131&language=el_GR (ημερομηνία ανάκτησης 23.03.2012)

👍 Μπορείτε επίσης να ρίξετε μια ματιά στο κείμενο εργασίας του Ευρωπαϊκού Φόρουμ Νεολαίας (www.youthforum.org) σχετικά με τη σύνταξη ενός Ευρωπαϊκού Χάρτη για τα Δικαιώματα και τις Υποχρεώσεις των Εθελοντών.

http://www.europolitics.info/pdf/gratuit_en/299434-en.pdf

Ο κύκλος διοίκησης του εθελοντή

Ο εθελοντισμός εντάσσεται σε ένα πλαίσιο οργάνωσης που αποτυπώνονται στα στάδια του κύκλου διοίκησης των εθελοντών και τα οποία είναι απαραίτητα για την ενίσχυση της απόδοσης εθελοντών και την αποτελεσματικότητα του προγράμματος.

■ Ευαισθητοποίηση και προσέλκυση εθελοντών

Οι οργανισμοί ή τα σχέδια εθελοντισμού είναι απαραίτητο να έχουν κάνει όλη την προετοιμασία τεχνικής και διοικητικής υποστήριξης αλλά και την ανάπτυξη ενός στρατηγικού πλάνου για την προσέλκυση εθελοντών. Το πρώτο βήμα στην προσέλκυση εθελοντών είναι η περιγραφή των θέσεων εργασίας, η οποία πρέπει να περιέχει τον τίτλο, το σκοπό ή στόχο, μια συνοπτική περιγραφή των αρμοδιοτήτων, τις γνώσεις, τις δεξιότητες αλλά και τα στοιχεία προσωπικότητας, τα οποία είναι απαραίτητα, τις υποχρεώσεις, τις απαιτήσεις σε επίπεδο χρόνου, τις ανταμοιβές για την προσφορά εθελοντικής εργασίας και την πιθανή εκπαίδευση που προσφέρεται. Επίσης, βάση της περιγραφής των θέσεων εργασίας, θα πρέπει να προσδιοριστεί και η ηλικιακή ομάδα στην οποία απευθύνονται. Τέλος, ανάλογα με την ηλικιακή ομάδα ή στόχο, θα πρέπει να αναλογιστούν ποια κανάλια επικοινωνίας θα χρησιμοποιήσουν για να έρθουν σε επαφή με τους δυνητικούς εθελοντές. Δεν πρέπει να παραβλέπεται η δύναμη της "από στόμα σε στόμα" επικοινωνίας, καθώς πολλοί εθελοντές παρακινούνται από άλλα άτομα που ήδη γνωρίζουν. Παρόλα αυτά, άλλα δυνατά κανάλια επικοινωνίας μπορεί να είναι οι διαφημίσεις στα ΜΜΕ, η διοργάνωση ειδικών εκδηλώσεων, η διανομή έντυπου ενημερωτικού υλικού, η προβολή στο διαδίκτυο (τόσο στην ιστοσελίδα της οργάνωσης ή του σχεδίου, όσο και σε άλλες ειδικές ιστοσελίδες που ασχολούνται με τον εθελοντισμό και την κοινωνική προσφορά).

Η επιλογή και τοποθέτηση των εθελοντών σε θέσεις εργασίας τις περισσότερες φορές γίνεται μέσω συνέντευξης, η οποία θα πρέπει να είναι αρμοδιότητα ενός ατόμου με κατάλληλα προσόντα και εκπαίδευση, που να γνωρίζει καλά τον οργανισμό, το σχέδιο και τις ανάγκες του. Μέσα από τη συνέντευξη μπορούν να αναγνωριστούν τα ενδιαφέροντα, τα κίνητρα αλλά και οι περιορισμοί των ατόμων με στόχο την επιτυχημένη τοποθέτησή τους σε συγκεκριμένη θέση εργασίας (ή και την απόρριψή τους).

■ Υποδοχή εθελοντών

Η εισαγωγική εκπαίδευση είναι απαραίτητη καθώς είναι ένας από τους σημαντικότερους τρόπους ικανοποίησης των αναγκών τόσο των εθελοντών όσο και των οργανώσεων και, μάλιστα, η σωστά στοχευμένη και ολοκληρωμένη εκπαίδευση μπορεί να συμβάλλει καθοριστικά στην αποδοτικότητα του εθελοντή. Η εκπαίδευση μπορεί να δώσει τον κατάλληλο προσανατολισμό για τους εθελοντές σχετικά με την ιστορία της οργάνωσης και το όραμα/ αποστολή της, τις πηγές χρηματοδότησης, τα πεδία δράσης και τους τρόπους λειτουργίας της, τις ανάγκες της, τη σημασία του έργου των εθελοντών, το οργανόγραμμα, τις διαθέσιμες θέσεις εργασίας αλλά και τους χώρους όπου πραγματοποιούνται οι δραστηριότητες της οργάνωσης. Επίσης, μπορεί να αφορά την ανάπτυξη συγκεκριμένων δεξιοτήτων που

είναι απαραίτητες για την οργάνωση ή το σχέδιο. Τέλος, κατά την υποδοχή των εθελοντών σημαντικό εργαλείο μπορεί να είναι ένα "εγχειρίδιο εθελοντή" που θα λειτουργήσει ως πυξίδα για τους εθελοντές και θα περιέχει βασικές πληροφορίες για την οργάνωση, το σχέδιο, τις θέσεις εργασίας, στοιχεία επικοινωνίας υπευθύνου κτλ. Είναι πολύ σημαντικό να προσδιοριστούν τα κανάλια επικοινωνίας των εθελοντών με την οργάνωση και σε περίπτωση που υπάρχει κάποιος συντονιστής, να εξασφαλιστεί ότι όλοι οι εθελοντές θα τον γνωρίσουν και θα έχουν τα στοιχεία επικοινωνίας του.

■ **Επίβλεψη εθελοντών**

Συνήθως σε μια οργάνωση ή ένα σχέδιο ορίζεται κάποιος συντονιστής της ομάδας των εθελοντών ο οποίος επιβλέπει και υποστηρίζει τους εθελοντές αλλά και είναι υπεύθυνος για τη σχέση τους με τους άλλους υπεύθυνους των εθελοντικών σχεδίων και το έμμοισθο προσωπικό (σε περίπτωση που μιλάμε για οργάνωση). Η επίβλεψη περιλαμβάνει τη παροχή υποστήριξης στην επίτευξη των στόχων των εθελοντών, τον επαναπροσδιορισμό των αναγκών τους, τη συνεχή κατάρτιση, την ενίσχυση της συμμετοχής μέσα σε ομάδες εργασίας και την επίλυση προβλημάτων σε περίπτωση που προκύψουν. Στο πλαίσιο της επίβλεψης ενθαρρύνεται η αυτοαξιολόγηση του εθελοντή και ο επαναπροσδιορισμός των αναγκών του ή η προσαρμογή της θέσης εργασίας του, προκειμένου να είναι ικανοποιημένος και να εξασφαλιστεί η παραμονή και ο ενθουσιασμός του για το εθελοντικό σχέδιο.

■ **Αναγνώριση της εθελοντικής εμπειρίας**

Η επιβράβευση και η αναγνώριση είναι πολύ σημαντικά στοιχεία στον κύκλο διοίκησης των εθελοντών γιατί οι εθελοντές έχουν την ανάγκη να αισθάνονται ότι αναγνωρίζεται η συνεισφορά και το έργο τους. Ενώ η επίβλεψη και η εκπαίδευση των εθελοντών μπορεί να αποτελούν μέρος μιας γενικότερης στοχοθετημένης στρατηγικής, η επιβράβευση είναι κάτι που πρέπει να προσαρμόζεται ανάλογα με τις συνθήκες και την προσωπικότητα και τα κίνητρα του κάθε εθελοντή. Για αυτό το λόγο, η οργάνωση είναι απαραίτητο να γνωρίζει όσο γίνεται καλύτερα τους εθελοντές της, ώστε να εφαρμόσει τους κατάλληλους τρόπους επιβράβευσής τους γνωρίζοντας ότι από την επιβράβευση μπορεί να εξαρτηθεί το αν ο εθελοντής θα παραμείνει στο εθελοντικό σχέδιο ή όχι.

Ένας τρόπος επιβράβευσης μπορεί να είναι η αναγνώριση των ικανοτήτων κάποιου εθελοντή και κατά συνέπεια η εκχώρηση περισσότερων αρμοδιοτήτων ή λειτουργιών συντονισμού σχεδίου από αυτόν ή και εκπαιδευτικού ρόλου για νέους εθελοντές. Μπορεί όμως να είναι και κάποιο μικρό δώρο, μια γιορτή προς τιμή τους, μια γραπτή έκφραση ευγνωμοσύνης, δημοσιεύματα στα ΜΜΕ για την αναγνώριση της προσφοράς τους και δημόσια αναγνώριση γενικότερα, η παροχή συστατικών επιστολών και βεβαιώσεων συμμετοχής και ό,τι άλλο μπορεί να σκεφτεί η οργάνωση ή η ομάδα συντονισμού ότι αρμόζει στην κάθε περίπτωση. Τέλος, μην ξεχνάμε πόσο πολύτιμο μπορεί να είναι ένα απλό "ευχαριστώ" για να δώσει δύναμη στους εθελοντές να συνεχίσουν να προσφέρουν το πολύτιμο έργο τους.

■ **Παραμονή στο εθελοντικό σχέδιο ή οργάνωση**

Δε θα πρέπει να ξεχνάμε ότι η παραμονή των εθελοντών στο εθελοντικό σχέδιο είναι συνάρτηση πολλών παραγόντων, ανάμεσά τους ο διαθέσιμος χρόνος και οι προσωπικές υποχρεώσεις του εθελοντή, οι οποίες αλλάζουν σε κάθε φάση της ζωής του. Ιδιαίτερη, όμως, προσοχή πρέπει να δίνεται στο γενικότερο εργασιακό κλίμα και τις διαπροσωπικές σχέσεις που αναπτύσσονται καθώς είναι σημαντικό οι εθελοντές να είναι ευχαριστημένοι και να νιώθουν ότι αναγνωρίζεται η εργασία τους.

Μαρτυρία Εθελοντή:
Κυριάκος Χρυσίδης,
Συντονιστής της εθελοντικής
ομάδας Ευαισθητοποίησης
για Κοινωνικά Θέματα του
Europe Direct Κομοτηνής

"Ο εθελοντισμός στη ζωή μου εμφανίστηκε ως ανάγκη έκφρασης, από τη θηλιά που μου βάζει το αίσθημα της κοινωνικής αδικίας. Ο εθελοντισμός δεν είναι όμως μία απλή δωρεάν παροχή υπηρεσιών, αλλά μία διαδικασία αλληλεπίδρασης και αλληλοϋποστήριξης. Το αίσθημα προσφοράς, λοιπόν, προς την κοινωνία είναι ίσως ένα από τα πιο σημαντικά πράγματα που με ώθησαν να γίνω εθελοντής. Φυσικά, η αναγνώριση των προσπαθειών σου μέσω της δουλειάς σου είναι αυτό που σε κρατά κοντά στον ενεργό εθελοντισμό. Έτσι, ο εθελοντισμός σε κάνει να αισθάνεσαι περισσότερο δημιουργικός, πιο αποφασιστικός, πιο αποτελεσματικός αλλά και έτοιμος να διαχειριστείς λάθη σου, ίσως και για τη μελλοντική σου δουλειά, στις πραγματικές διαστάσεις της αγοράς και της εργασίας, καθώς ο εθελοντισμός είναι μια διαδικασία μη τυπικής μάθησης, με την οποία «χτίζεις» πνευματικές και επικοινωνιακές δεξιότητες. Στο τελευταίο, βοηθά κατά πολύ η διαδικασία της ένταξης σου ως εθελοντής σε μία ομάδα, η ίσως μελλοντική σύγκρουση σου με άλλο μέλος σε μια διαδικασία απόφασης της ομάδας, διαδικασίες που σου αναπτύσσουν δεξιότητες πειθούς και συνεργασίας. Αλλά πέραν τούτων, ο εθελοντισμός είναι μια ευκαιρία να βρεις φίλους, να συναντήσεις ανθρώπους που έχετε τα ίδια ενδιαφέροντα, δένοντας σας σ' ένα αίσθημα «ανήκειν», θέτοντας συλλογικούς στόχους με ανθρώπους πολύ διαφορετικούς από εσένα, με άλλη κουλτούρα, άλλη γλώσσα, μια δοκιμασία που σε κάνει όχι μόνο συμβιβαστικό στην διαφορετικότητα, αλλά «χτίζει» ανθρώπους αντί-ρατσιστές! Ο εθελοντισμός, παράλληλα, σου δίνει την ευκαιρία να σου αναθέσουν αρμοδιότητες και να αναλάβεις ευθύνες. Δηλαδή, σου δίνεται η δυνατότητα να αναλάβεις ρόλους υπεύθυνους, καθοδηγητικούς και καμιά φορά ηγετικούς, όπως αυτή του συντονιστή. Ο ρόλος του συντονιστή δεν είναι τεχνοκρατικός και στατικός, αλλά είναι αυτός που εμπυχώνει και ενδυναμώνει την ομάδα και δίνει τις γενικές γραμμές για τις δράσεις και τα ζητήματα που αναδύονται κατά την διάρκεια των συναντήσεων των εθελοντών. Είναι, τέλος, αρμόδιος να προσεγγίζει τους επικείμενους φορείς συνεργασίας και να διευθετεί λεπτομέρειες για την υλοποίηση των δράσεων-παρεμβάσεων."

Λίγα λόγια για την οργάνωση: Το Κέντρο Ευρωπαϊκής Πληροφόρησης - Europe Direct Κομοτηνής (<http://eurousedirectkomotini.eu>) παρέχει την πιο πρόσφατη ενημέρωση για θέματα ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος και οργανώνει

ή συμμετέχει σε δραστηριότητες και δράσεις που σχετίζονται με την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ο εθελοντισμός αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι του Κέντρου Ευρωπαϊκής Πληροφόρησης - Europe Direct Κομοτηνής και η κινητήριος δύναμη για την πραγματοποίηση των περισσότερων εκδηλώσεων-δράσεων τόσο σε τοπικό, περιφερειακό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Ανάλογα με τα ενδιαφέροντα των εθελοντών, οι οποίοι μάλιστα συμβάλλουν στον σχεδιασμό και την υλοποίηση των δράσεων, έχουν δημιουργηθεί εθελοντικές ομάδες, όπως αυτή της Ευαισθητοποίησης για Κοινωνικά Θέματα, της Εθελοντικής ομάδας Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής, της Εθελοντικής ομάδας επαφής με τα Μ.Μ.Ε., της ομάδας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Δικαιωμάτων του Παιδιού, αυτή του Σχεδιασμού Εκπαιδευτικού υλικού και της Εθελοντικής ομάδας Ενημέρωσης για Ευρωπαϊκά Θέματα με τη Χρήση Νέων Τεχνολογιών.

Για περισσότερες πληροφορίες:
Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς (2005).
Μάθε, δεξ, δράσε! Γίνε ενεργός πολίτης! Γιατί... προσφέροντας κερδίζεις!
ΕΚΤΠΘΕ- Ευρωπαϊκή Έκφραση (2006). Οδηγός Προσέγγισης Εθελοντών.
http://www.ekfrasi.gr/UserFiles/programmes/alkistis_odigos_ethelonton.pdf (ημερομηνία ανάκτησης 28.03.2012)
Κουβαράς, Γ. (2002). Εγχειρίδιο "Η αποτελεσματική διαχείριση των εθελοντών". Γέφυρες Φιλίας, Ινστιτούτο Κοινωνικής Αλληλεγγύης
Medicos del Mundo (2004). Manual de Formación Básica del Voluntariado.
<http://www.plataformavoluntariado.org/resources/148/download> (ημερομηνία ανάκτησης 29.03.2012)
Observatorio del tercer sector (2007).
Buenas prácticas en la gestión del voluntariado. Obra Social LaCaixa http://www.publicacionestecnicas.com/lacaixa/voluntariat/manual_gestion_voluntariado/ και (2009). **Manual de Gestión del Voluntariado. Obra Social LaCaixa** [http://www.publicacionestecnicas.com/lacaixa/voluntariat/manual_gestion_voluntariado/files/publicaciones/manual_de_gestion_voluntariado.pdf](http://www.publicacionestecnicas.com/lacaixa/voluntariat/manual_gestion_voluntariado/files/publicaciones/manual_de_gestion_voluntariado/es/manual_gestion_voluntariado.pdf) (ημερομηνία ανάκτησης 29.03.2012)

Πώς μπορούν οι μαθητές να αξιοποιήσουν τις ικανότητές τους σε ένα εθελοντικό σχέδιο;

Για να βοηθήσετε τα παιδιά να αναλογιστούν τι δεξιότητες έχουν που θα μπορούσαν να συνεισφέρουν σε ένα εθελοντικό σχέδιο, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε την παρακάτω δραστηριότητα:

"Ο ΕΘΕΛΟΝΤΗΣ ΣΟΥΠΕΡ- ΗΡΩΑΣ"

Ποια ζητήματα προσεγγίζει;	ικανότητες και περιορισμοί του εθελοντή
Ποιοι είναι οι στόχοι;	να αναλογιστούν τα παιδιά τι μπορεί και τι δεν μπορεί να κάνει ο εθελοντής, ποια στοιχεία της προσωπικότητάς του αξιοποιεί, την ανάγκη συνεργασίας
Χρόνος:	45 λεπτά
Για πόσα άτομα;	από 6 μέχρι 40
Τι θα χρειαστείτε;	εικόνες από ήρωες, μαρκαδόρους, λευκό χαρτί

Οδηγίες:

- ζητείστε από τα παιδιά να φέρουν μια φωτογραφία από έναν ήρωα των παιδικών τους χρόνων, όπως θα μπορούσε να είναι ο Τουίτι, ο Σνούπυ, ο Ταρζάν, ο Ποπάυ, ο Ντόναλντ Ντακ ή όποιον εκείνοι φανταστούν
- μπορείτε επίσης να έχετε συγκεντρώσει εσείς κάποιες εικόνες αν δε θέλετε να το ζητήσετε από τα παιδιά για να μη σπαταλήσουν χρόνο στο σπίτι και να τους ζητήσετε να επιλέξουν μια από αυτές
- στη συνέχεια ζητήστε τους να κολλήσουν την εικόνα σε ένα χαρτί και να γράψουν όλα εκείνα τα χαρακτηριστικά του ήρωα που επέλεξαν και που θα τον έκαναν πολύ καλό εθελοντή και να τα γράψουν γύρω από την εικόνα

Ερωτήσεις που βοηθούν την κατανόηση: Γιατί επιλέξατε αυτό τον ήρωα; Ποια είναι τα χαρακτηριστικά του που μπορεί να προσφέρει στην εθελοντική εργασία; Μπορεί να τα καταφέρει όλα μόνος του; Μήπως χρειάζεται τη βοήθεια άλλων ηρώων; Πώς θα μπορούσαν να συμπληρώσουν ο ένας τον άλλο;

Προτάσεις για τη συνέχεια: Μπορείτε να ζητήσετε από τα παιδιά να κάνουν το ίδιο με μια δικιά τους φωτογραφία στο κέντρο. Να συμπληρώσουν δηλαδή τα χαρακτηριστικά τους εκείνα που θα τους έκαναν πολύ καλούς εθελοντές (δεξιότητες, γνώσεις, στοιχεία προσωπικότητας) και να δουν μόνα τους πού έχουν "ελλείψεις" και πώς θα μπορούσαν να συνεργαστούν μεταξύ τους για να πετύχουν καλύτερα αποτελέσματα.

Η δραστηριότητα προτείνεται από τη συγγραφέα του εγχειριδίου.

Ο ΚΑΛΟΣ ΕΘΕΛΟΝΤΗΣ!

1. Προσφέρει επειδή ενδιαφέρεται για τους χώρους του και για το περιβάλλον.

2. Είναι ανιδιοτελής και προσφέρει χωρίς οικονομικής ανταμοιβής.

3. Προσφέροντας μαθαίνει: κερδίζει σε γνώση και εμπειρία, αποκτά δεξιότητες και τις βελτιώνει!

4.

Είναι υπεύθυνος και συνεπής σε όσι αναλαμβάνει.

5. Συνεργάζεται, μοιράζεται και βοηθάει τα μέλη της ομάδας στην οποία συμμετέχει.

6. Δεν απογοητεύεται από την απόλυτητα και τυχόν λάθη.

7. Προσφέρει, μαθαίνει και ταυτόχρονα διασκεδάζει.

8. Κοινωνικοποιείται, κάνει φίλους, ταξιδεύει, αποκτά νέες εμπειρίες.

9. Προσφέρει σε διαφορετικούς τομείς ανάλογα με τα ενδιαφέροντα και τις δυνατότητες του.

10. Είναι ενεργό μέλος της Κοινωνίας.

> ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2:

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ ΚΑΙ "ΚΟΥΤΙ ΙΔΕΩΝ"

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ

Ο σχεδιασμός ενός εθελοντικού σχεδίου είναι ο τρόπος που θα σας επιτρέψει να μεταβείτε από την ιδέα στην πράξη. Πρέπει να ανταποκρίνεται στις ανάγκες του περιβάλλοντός σας, να διαδραματίζεται μέσα σε ένα συγκεκριμένο κοινωνικό, τοπικό και χρονικό πλαίσιο και να έχει μια εκπαιδευτική διάσταση, δηλαδή να δίνει τη δυνατότητα στους μαθητές να μάθουν μέσα από αυτόν τον "πειραματισμό". Το σχέδιο είναι αποτέλεσμα μιας συλλογικής δράσης και θα πρέπει να περιλαμβάνει αξιολόγηση ώστε να εξασφαλιστεί η σύνδεση της ιδέας με την πράξη.

Στο πλαίσιο του σχολείου, ο σχεδιασμός μιας εθελοντικής δράσης θα μπορούσε να ταυτιστεί με τη μέθοδο project που είναι ένας τρόπος ομαδικής διδασκαλίας στην οποία συμμετέχουν αποτελεσματικά όλοι, ενώ η ίδια η διδασκαλία διαμορφώνεται και διεξάγεται από όλους όσους συμμετέχουν. Η ομάδα αποφασίζει να ασχοληθεί με ένα συγκεκριμένο θέμα, προγραμματίζει μόνη της την πορεία των ενεργειών και διεκπεραιώνει αυτό που είχε προγραμματίσει. Η εμπειρία που αποκτούν τα μέλη κατά τη διάρκεια των εργασιών αποτελεί σημαντική πηγή μάθησης.

Η μέθοδος αυτή επιτρέπει τη σύνδεση της διδακτικής ενότητας και του μαθήματος με την καθημερινή ζωή και τα σύγχρονα προβλήματα. Οι μαθητές δεν είναι παθητικοί αποδέκτες της γνώσης αλλά συμμετέχουν στη διαδικασία ανακάλυψής της, συναποφασίζοντας για το θέμα που πρόκειται να ερευνήσουν. Ο καθηγητής γίνεται συντονιστής και κατευθύνει την ομάδα χωρίς να επιβάλλει τις απόψεις του, ενώ ο κάθε μαθητής ασχολείται με την υλοποίηση ενός μέρους του σχεδίου που βρίσκεται πιο κοντά στα ενδιαφέροντα και τις δεξιότητές του.

Δείτε το εθελοντικό σας σχέδιο ως μια "περιπέτεια". Τα σχέδια ενέχουν κάποια αμφιβολία και ρίσκο, αλλά μια καλή προετοιμασία, ομαδική δουλειά και πίστη στο σκοπό μπορούν να εξασφαλίσουν την επιτυχία του. Επιχειρήστε το!

Η ιδέα

Πολλοί είναι οι τομείς, όπου οι έφηβοι θα μπορούσαν να συμβάλλουν και να επιφέρουν κοινωνική αλλαγή. Το βασικό είναι να επιλέξουν ένα θέμα που είναι σημαντικό για αυτούς και να μην περιμένουν από τους άλλους να αναλάβουν δράση. Μπορείτε να δείτε κάποιες ιδέες για τομείς δράσης στο επόμενο κεφάλαιο. Είναι σημαντικό η πρωτοβουλία να προκύπτει από μια ανάγκη που εντοπίζουν τα παιδιά για να κατορθώσετε την ενεργή ανάμειξή τους με το σχέδιο. Θα πρέπει επίσης να επικρατούν τέτοιες συνθήκες στην ομάδα ώστε να ενθαρρύνονται όλα τα μέλη να εκφράζονται ελεύθερα.

Οι ερωτήσεις που πρέπει να κάνετε πριν καταλήξετε στην επιλογή ενός σχεδίου είναι οι εξής:

- Τι χρειάζεται ή τι επιθυμούν οι μαθητές από αυτό το σχέδιο; Κατά πόσο είναι αυτό προτεραιότητά τους; Ποιος το προσδιόρισε αυτό; Οι ίδιοι οι μαθητές ή κάποιοι μεγαλύτεροι; Τι σημαίνει αυτό για το σχέδιο;
  - Είναι κάτι χρήσιμο για την κοινωνία και για τους μαθητές;
  - Διαφέρει από άλλες δράσεις που γίνονται ήδη; Τι καινούριο επιφέρει για τη γειτονιά, το σχολείο ή την τοπική κοινότητα; Έχει νόημα στο γενικότερο κοινωνικό περιβάλλον; Ποια λάθη έχουν γίνει από αντίστοιχες δράσεις; Πώς θα μπορούσαν να αποφευχθούν; Ποιους θα μπορούσατε να συμβουλευτείτε;
  - Τι αλλαγή μπορεί να επιφέρει; Κατά πόσο λαμβάνει υπόψη τις ανάγκες της ομάδας-στόχου;
- Είναι η ιδέα εφικτή; Αφού καταλήξετε στην ιδέα, στη συνέχεια θα πρέπει να αναλογιστείτε αν είναι εφικτή. Ποια είναι αυτά τα στοιχεία που θα σας οδηγήσουν για να πάρετε μια απόφαση και να σχεδιάσετε μια επιτυχημένη δράση;

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΑΠΑΝΤΗΣΕΤΕ ΠΡΙΝ ΞΕΚΙΝΗΣΕΤΕ ΕΝΑ ΣΧΕΔΙΟ

Οι παρακάτω ερωτήσεις θα σας δώσουν μια γενική ιδέα του σχεδίου σας που είναι απαραίτητη για το σχεδιασμό των σταδίων υλοποίησης.

ΠΟΙΟΣ; ΓΙΑ ΠΟΙΟΝ; ΜΕ ΠΟΙΟΥΣ;

- Προσδιορίστε ποιοι συμμετέχουν στο σχέδιο και ποιοι είναι οι ρόλοι τους και οι σχέσεις μεταξύ τους. Ποιοι εμπλέκονται εκτός από τους μαθητές; Θα επιδιώξετε συνεργασίες και συνέργειες με άλλους φορείς ή εμπειρογνώμονες; Ποια είναι τα δυνατά και τα αδύνατα σημεία αυτών των συνεργασιών;
- Πώς αντιλαμβάνονται οι μαθητές την εμπλοκή τους στο σχέδιο; Τι νιώθουν για το σκοπό και το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα;
- Σε ποιο κοινό απευθύνεστε; Είναι μια δράση ευαισθητοποίησης για μαθητές, για την κοινωνία γενικότερα, για κάποια συγκεκριμένη κοινωνική ομάδα; Ποια είναι τα χαρακτηριστικά που θα επηρεάσουν το σχέδιο;

ΤΙ;

- Ποιες είναι οι κύριες δράσεις του σχεδίου; Είναι αυθόρμητες, οργανωμένες; Από τι επηρεάζονται;
- Ποιες είναι οι οικονομικές, κοινωνικές, εκπαιδευτικές, πολιτιστικές και πολιτικές του διαστάσεις;
- Ποιος είναι ο αντίκτυπος του σχεδίου;

ΓΙΑΤΙ;

- Ποιες ανάγκες και επιθυμίες ικανοποιεί αυτό το σχέδιο; Είναι ρεαλιστικές;
- Αποτελούν αυτές οι ανάγκες και επιθυμίες δυνατό κίνητρο για τους μαθητές;
- Ποιοι είναι οι κύριοι στόχοι του σχεδίου; Τους συμμερίζονται όλοι οι μαθητές; Τους συμμερίζονται όλοι οι συνεργάτες (φορείς, χορηγοί, οικογένειες, σχολείο); Ποιες είναι οι σχέσεις των συνεργατών;

ΠΟΥ;

- Σε ποιους χώρους θα λάβει χώρα το σχέδιο; Ποιο είναι το κοινωνικό πλαίσιο;
- Χρειάζονται ειδικές άδειες; Πώς θα τις εξασφαλίσετε;

ΠΟΤΕ;

- Ποιο είναι το χρονικό πλάνο για την υλοποίηση του σχεδίου; Είναι η κατάλληλη στιγμή; Ποιοι παράγοντες μπορεί να επηρεάσουν την υλοποίηση του σχεδίου και μπορεί να αποτελέσουν εμπόδιο;
- Ποια είναι η διαθεσιμότητα των συμμετεχόντων; Πόσο χρόνο μπορούν να αφιερώσουν;

ΠΩΣ;

- Ποια είναι η οργανωτική δομή και το πλάνο συμμετοχής για την υλοποίηση του σχεδίου;
- Ποιες μεθοδολογίες και εργαλεία θα χρησιμοποιήσετε;
- Τι εμπειρία υπάρχει στην ομάδα; Τι μπορεί να προσφέρει ο καθένας;
- Υπάρχουν δυνατότητες χρηματοδότησης;

ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΤΙ;

- Πώς θα αξιοποιήσετε τα αποτελέσματα του σχεδίου σας;
- Υπάρχει ένα πλάνο ή κάποιες ιδέες για τη συνέχεια; Πώς μπορεί η δράση να είναι βιώσιμη;

Ένα σημαντικό εργαλείο που μπορεί να σας βοηθήσει να προσδιορίσετε κατά πόσο το σχέδιό σας είναι εφικτό είναι η ανάλυση SWOT (Strengths Weaknesses Opportunities Threats), δηλαδή η ανάλυση των Πλεονεκτημάτων, των Μειονεκτημάτων, των Κινδύνων και των Ευκαιριών. Τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα αναφέρονται στο εσωτερικό περιβάλλον ενός σχεδίου και αφορούν κυρίως το ανθρώπινο δυναμικό και τις σχέσεις μεταξύ των μελών. Οι κίνδυνοι και οι ευκαιρίες σχετίζονται με το εξωτερικό περιβάλλον, το οποίο συγκροτούν τόσο ο γεωγραφικός χώρος άμεσης δραστηριοποίησής του όσο και ο σχετικός ευρύτερος χώρος, περιφερειακός και εθνικός.

Μπορείτε να ζητήσετε από τα παιδιά να σκεφτούν και να συμπληρώσουν τον πίνακα για το σχέδιό τους.

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ	ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ
ΚΙΝΔΥΝΟΙ	ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ

Παρακάτω θα βρείτε κάποιες δημιουργικές μεθόδους για να κινητοποιήσετε το ενδιαφέρον των παιδιών και να τα οδηγήσετε να σκεφτούν τι θα μπορούσαν να κάνουν για την κοινωνία τους.

"ΚΑΤΑΙΓΙΔΑ ΙΔΕΩΝ ΜΕ ΛΕΞΕΙΣ"

Ποια ζητήματα προσεγγίζει;	καταιγισμός ιδεών, κοινωνία πολιτών, συμμετοχή, δημιουργικότητα
Ποιοι είναι οι στόχοι;	να γεννηθούν νέες ιδέες για σχέδια δράσης
Χρόνος:	60 λεπτά
Για πόσα άτομα;	από 10 μέχρι 30
Τι θα χρειαστείτε;	έναν πίνακα και χαρτιά για να γράψετε τις λέξεις

Οδηγίες:

- φτιάξτε στον πίνακα τέσσερις λίστες με λέξεις που αυθόρμητα δίνουν οι μαθητές
- ζητείστε από τους μαθητές να επιλέξουν μια λέξη από κάθε στήλη και με αυτές τις τρεις λέξεις να γράψουν σε μια πρόταση ένα πιθανό σχέδιο

- παρουσιάστε τις ιδέες στην τάξη και επιλέξτε ποια θα μπορούσε να είναι η καλύτερη για υλοποίηση

Συμβουλές για τον εμπυχωτή: Εξηγήστε ότι από "τρελές" ιδέες μπορεί να προκύψουν πολύ ενδιαφέροντα σχέδια. Μην απογοητευτείτε αν δεν καταλήξετε πουθενά. Προσπαθήστε να βρείτε τις αλληλουχίες που προκύπτουν από τις λέξεις, πχ αν έχετε τη λέξη "βάτραχος" ζητείστε από τα παιδιά να σκεφτούν ποια είναι τα χαρακτηριστικά του βατράχου που θα μπορούσαν να δώσουν μια ιδέα (για παράδειγμα ότι πηδάει, ότι κροάζει, ότι είναι πράσινος...).

Η δραστηριότητα προτείνεται από τη συγγραφέα του εγχειριδίου.

"Ο ΦΑΚΕΛΟΣ ΤΩΝ ΙΔΕΩΝ"

Ποια ζητήματα προσεγγίζει:	καταιγισμός ιδεών, κοινωνία πολιτών, συμμετοχή, δημιουργικότητα
Ποιοι είναι οι στόχοι:	να γεννηθούν νέες ιδέες για σχέδια δράσης
Χρόνος:	60 λεπτά
Για πόσα άτομα:	από 10 μέχρι 30
Τι θα χρειαστείτε:	φακέλους και αυτοκόλλητα χαρτάκια (post- its)

Οδηγίες:

- φτιάξτε ομάδες των 10 ατόμων και καθίστε σε κύκλο δίνοντας σε κάθε έναν από τους μαθητές ένα φάκελο και κάποια post- its
- ζητείστε να σκεφτούν ένα θέμα ή ένα ερώτημα που είναι σημαντικό για εκείνους και για το οποίο θα ήθελαν να δώσουν μια λύση, να το γράψουν σε μια λευκή κόλλα και να το βάλουν στο φάκελο
- στη συνέχεια ζητήστε τους να δώσουν το φάκελο σε αυτόν που βρίσκεται δεξιά τους και να πάρουν το φάκελο αυτού που βρίσκεται αριστερά τους και να γράψουν μια ιδέα, μια πρόταση ή μια λύση σε post- it για το ζήτημα που θα βρουν στο φάκελο
- στο τέλος συγκεντρώστε τα θέματα και τις λύσεις και χωρίστε τους μαθητές σε ομάδες ανάλογα με τους τομείς δράσης που προτάθηκαν (κοινωνικά θέματα, περιβάλλον κτλ) και ζητήστε τους να καταλήξουν σε ένα σχέδιο που θα το παρουσιάσουν στην υπόλοιπη ομάδα σε 5 λεπτά και θα δεχθούν ερωτήσεις
- μπορείτε να ζητήσετε από τους μαθητές να "ψηφίσουν" και να καταλήξουν στο σχέδιο που καλύτερα αντιπροσωπεύει αυτό που θέλουν οι περισσότεροι και στη συνέχεια δώστε τους χρόνο να σκεφτούν πώς μπορούν να πραγματοποιήσουν το σχέδιο αυτό

Η δραστηριότητα προτείνεται από τη συγγραφέα του εγχειριδίου.

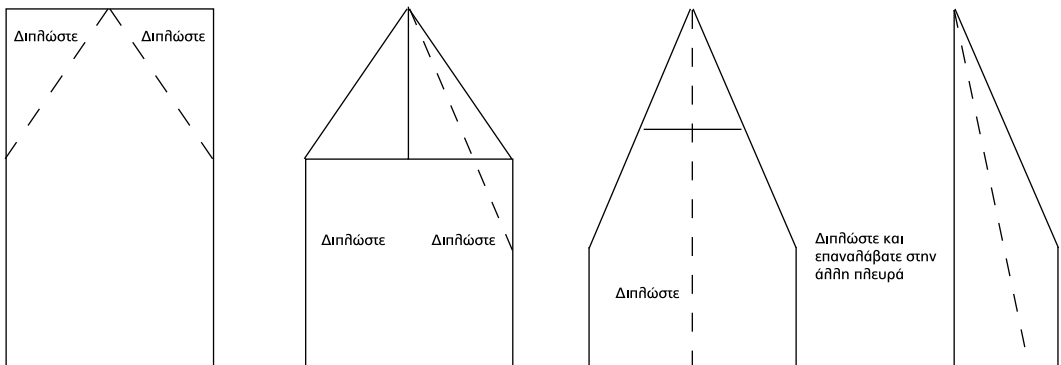
“ΚΑΝΕ ΤΙΣ ΙΔΕΕΣ ΣΟΥ ΝΑ ΠΕΤΑΞΟΥΝ”

Ποια ζητήματα προσεγγίζει;	καταιγισμός ιδεών, κοινωνία πολιτών, συμμετοχή, δημιουργικότητα
Ποιοι είναι οι στόχοι;	να ενισχυθεί η δημιουργικότητα στην αρχική φάση ενός σχεδίου, να αναπτυχθεί το αίσθημα κοινωνικής συμμετοχής
Χρόνος:	30 λεπτά
Για πόσα άτομα;	από 12 μέχρι 36
Τι θα χρειαστείτε;	λίστα με στόχους σχεδίου, λευκές κόλλες χαρτί (για τα αεροπλάνα), στυλό και μουσική

Οδηγίες:

- φτιάξτε με τις κόλλες χαρτί πολλά αεροπλανάκια (δείτε τρόπο παρακάτω) και μοιράστε ένα αεροπλανάκι και ένα στυλό σε κάθε συμμετέχοντα
- εξηγήστε ότι ο στόχος της δράσης είναι να οδηγηθείτε σε δημιουργικούς τρόπους υλοποίησης στόχων ενός σχεδίου και υπογραμμίστε ότι ωραίες ιδέες μπορούν να προκύψουν με τη σύμπραξη ιδεών κάποιου άλλου
- βάλτε μουσική και ξεκινήστε με τον πρώτο στόχο στη λίστα ζητώντας από τους μαθητές να γράψουν μια ιδέα στο αεροπλάνο τους για να ενεργοποιήσουν τον πρώτο στόχο σημειώνοντας ότι για κάθε ιδέα θα πρέπει να χρησιμοποιούνται και οι δύο μεριές του αεροπλάνου
- μετρήστε μέχρι το τρία για να πετάξουν ψηλά το αεροπλανάκι τους και να πιάσουν ένα άλλο που θα προσγειωθεί κοντά τους
- ζητήστε τους να διαβάσουν την πρόταση, να συμπληρώσουν κάτι δικό τους σχετικά με την ιδέα που είναι γραμμένη στο συγκεκριμένο αεροπλανάκι και να ξαναπετάξουν το αεροπλανάκι
- επαναλάβετε όσες φορές θεωρείτε απαραίτητο
- κλείστε τη μουσική και ζητήστε από κάθε συμμετέχοντα να ψάξει το αεροπλάνο του και μετά με τη σειρά να διαβάσουν όσα έχουν γραφτεί
- φτιάξτε λίστες με τις δυνητικές προτάσεις των παιδιών
- ξαναμοιράστε χαρτιά και επαναλάβετε τη δραστηριότητα με τον επόμενο στόχο

ΑΝΑΔΙΠΛΩΣΗ ΑΕΡΟΠΛΑΝΟΥ

Η δραστηριότητα είναι προσαρμογή της MAKE YOUR IDEAS FLY η οποία περιλαμβάνεται στο Education For Sustainable Development Toolkit, Education for Sustainable Development in Action, Learning & Training Tools No1 - 2006, UNESCO Education Sector

"ΤΑ ΜΠΑΛΟΝΙΑ"

Ποια ζητήματα προσεγγίζει;
Ποιοι είναι οι στόχοι;

καταιγισμός ιδεών, εμπόδια στην πραγματοποίηση σχεδίων
να ενισχυθεί η αίσθηση ότι μαζί μπορούμε να κάνουμε τα
όνειρά μας πραγματικότητα

Χρόνος:
Για πόσα άτομα;
Τι θα χρειαστείτε;

20- 30 λεπτά
από 10 μέχρι 30
2 μπαλόνια για κάθε παιδί, 2 σχοινάκια (περίπου 50εκ.) για
κάθε παιδί, αρκετούς μαρκαδόρους, post-its, μολύβια, έναν
πίνακα ανακοινώσεων, αρκετό χώρο για να κινούνται τα
παιδιά

Οδηγίες:

- ζητείστε από τα παιδιά να σκεφτούν μόνα τους για ένα λεπτό το είδος της κοινωνίας στο οποίο θα ήθελαν να ζουν και μετά να προσδιορίσουν ένα με δυο χαρακτηριστικά αυτής της κοινωνίας
- ζητήστε τους να γράψουν τα χαρακτηριστικά της κοινωνίας που ονειρεύονται σε ένα post it και στη συνέχεια το καθένα από τα παιδιά να κολλήσουν το χαρτάκι τους στον πίνακα
- ζητήστε τους να σκεφτούν δυο "αλυσίδες" που τους "δένουν" και τους εμποδίζουν από το να κατακτήσουν τα δυο χαρακτηριστικά της ιδανικής τους κοινωνίας
- μπείτε σε ένα κύκλο και ζητείστε από το κάθε παιδί να πει με τη σειρά του τους δυο περιορισμούς- αλυσίδες που σκέφτηκαν
- κάθε παιδί πρέπει να δέσει στον κάθε αστράγαλό του ένα μπαλόνι και εξηγήστε τους ότι για να σπάσουν τα δεσμά (αλυσίδες/περιορισμούς), πρέπει να τρυπήσουν τα μπαλόνια των άλλων προσπατώντας την ίδια στιγμή τα δικά τους
- δώστε το σήμα για την έναρξη τη δραστηριότητας

Ερωτήσεις που βοηθούν την κατανόηση: Τι κάνει τις αλυσίδες που μας εμποδίζουν τόσο βαριές; Από πού προέρχονται; Πιστεύετε ότι υπάρχουν άνθρωποι που κουβαλούν περισσότερες αλυσίδες από άλλους; Ποιοι είναι αυτοί; Μπορούμε να κάνουμε κάτι για να τους βοηθήσουμε;

Προτάσεις για τη συνέχεια: Συγκεκριμένες προτάσεις για τη συνέχεια θα προκύψουν από τη συζήτηση. Ένα πιθανό αποτέλεσμα είναι τα παιδιά να αναλάβουν μια συγκεκριμένη δράση με την οποία θα ήθελαν να "σπάσουν τις αλυσίδες".

Η δραστηριότητα είναι προσαρμογή της BALLOONS η οποία περιλαμβάνεται στο Education Pack. Ideas, resources, methods and activities for informal intercultural education with young people and adults, Council of Europe, 2004

"ΤΟ ΚΑΡΟΥΖΕΛ"

Ποια ζητήματα προσεγγίζει;
Ποιοι είναι οι στόχοι;

καταιγισμός ιδεών, κοινωνία πολιτών, συμμετοχή,
δημιουργικότητα
να γεννηθούν ιδέες για σχέδια δράσης και τρόπους
υλοποίησης

Χρόνος:
Για πόσα άτομα;
Τι θα χρειαστείτε;

60 λεπτά
από 15 μέχρι 50
μεγάλες λευκές κόλλες χαρτί, μαρκαδόρους

Οδηγίες:

- αφού έχετε καταλήξει σε μια ιδέα για δράση, χωρίστε τα παιδιά σε ομάδες των 5 - 8 ατόμων

- η κάθε ομάδα αποτελεί ένα "σταθμό" του καρουζέλ (γύρω από ένα στρογγυλό τραπέζι ή καρέκλες σε κύκλο) και έχει μια μεγάλη λευκή κόλλα χαρτί
  - έχετε καταγράψει κάποιες κατευθυντήριες ερωτήσεις σε κάθε "σταθμό" ώστε να εντοπίσετε όλα τα θέματα που απασχολούν το σχέδιο σας: για παράδειγμα τι πρέπει να γίνει; ποιοι μπορούν να βοηθήσουν; τι μπορεί να σταθεί εμπόδιο; ποιο είναι το κοινό - στόχος; ποιο είναι το χρονοδιάγραμμα;
  - μοιράστε ρόλους: κάποιος συντονίζει τη συζήτηση, κάποιος σημειώνει τα αποτελέσματα στη λευκή κόλλα και κρατάει το χρόνο, κάποιος δίνει στην επόμενη ομάδα μια σύντομη περίληψη των όσων συζητήθηκαν πριν
  - κάθε δεκαπέντε λεπτά οι μαθητές αλλάζουν ομάδα ενώ δυο άτομα μένουν πίσω για να παρουσιάσουν τι συζητήθηκε στην προηγούμενη ομάδα
- Συμβουλές για τον εμπυχωτή: Η άσκηση μπορεί να βοηθήσει στον καταιγισμό ιδεών με ένα δομημένο τρόπο. Απαιτεί μεγάλο βαθμό αφοσίωσης και οργάνωσης από τη μεριά των συμμετεχόντων γιατί ο καθένας παίρνει ένα ρόλο και όλοι μιλάνε (σχεδόν) σε όλους. Η γνώση χτίζεται πάνω στην πρότερη γνώση καθώς οι υπό - ομάδες έχουν σημείο αφετηρίας αυτά που ειπώθηκαν στην προηγούμενη υποομάδα. Μπορείτε να δουλέψετε πάνω σε διαφορετικές θεματικές την ίδια στιγμή (4- 5 "σταθμοί" του ΚΑΡΟΥΖΕΛ σε μια ώρα)
- Προτάσεις για τη συνέχεια: Αυτή η άσκηση σας βοηθά να περιγράψετε τις εκφάνσεις της δράσης σας. Τώρα μένει να την υλοποιήσετε. Χρησιμοποιείστε τα αποτελέσματα της άσκησης για να προσδιορίσετε τα επόμενα βήματά σας.

Η δραστηριότητα είναι προσαρμογή της CAROUZEL η οποία περιλαμβάνεται στο Bienzle (eds) (2009). Resource Pack for Networkers. Vienna: Die Berater

"ΜΙΚΡΟΙ ΣΤΟΧΟΙ- ΜΕΓΑΛΗ ΑΛΛΑΓΗ"

Ποια ζητήματα προσεγγίζει;	κοινωνική ευαισθητοποίηση, προσωπικές δεσμεύσεις
Ποιοι είναι οι στόχοι;	να συνειδητοποιήσουν τα παιδιά τη σημασία της συμμετοχής και της δέσμευσης
Χρόνος:	30 λεπτά
Για πόσα άτομα;	από 10 μέχρι 40
Τι θα χρειαστείτε;	αυτοκόλλητα χαρτάκια (post its), στυλό, πίνακα για τις δεσμεύσεις

Οδηγίες:

- ζητείστε από τους μαθητές να απαντήσουν στο ερώτημα "τι μπορώ να κάνω αρχίζοντας από εμένα" και να γράψουν τις απαντήσεις τους και προσωπικές τους δεσμεύσεις σε μικρά χαρτάκια (post- its) δίνοντας ποσοτικά και χρονικά δεδομένα για την επίτευξη του στόχου
- ανάλογα με το θέμα που θα επιλέξετε, οι στόχοι μπορεί να είναι πχ. την άλλη εβδομάδα θα συγκεντρώσω όλα τα παλιά περιοδικά για ανακύκλωση, θα ενημερώσω τους συμμαθητές μου για το Χ θέμα κτλ.
- ζητείστε τους να τυλίξουν τα χαρτάκια και να τα κρεμάσουν σε ένα συγκεκριμένο μέρος μέσα στην τάξη (ένα φυτό, ένα πίνακα, ένα άλλο σημείο επιλογής του εκπαιδευτή...)
- όταν θα εκπληρώνεται κάθε στόχος, θα μπορούν να παίρνουν πίσω το χαρτάκι τους και να το κολλάνε ανοιχτό σε κάποιο άλλο πίνακα προκειμένου να λειτουργεί ενθαρρυντικά και για την υπόλοιπη ομάδα το γεγονός ότι ένας στόχος επιτεύχθηκε

Ερωτήσεις που βοηθούν την κατανόηση: Πώς προσδιορίσατε τους στόχους σας; Με ποια κριτήρια; Πώς τους εκπληρώσατε; Με ποια εργαλεία; Ποιοι σας βοήθησαν;

Προτάσεις για τη συνέχεια: Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε αυτή την άσκηση για να θέσετε ομαδικούς στόχους για το εθελοντικό σας σχέδιο ή για να ενθαρρύνετε τα παιδιά να πάρουν στα σοβαρά τις προσωπικές τους δεσμεύσεις.

Η άσκηση είναι προσαρμογή πρότασης από την οργάνωση **ΕΛΙΞ**-Προγράμματα Εθελοντικής Εργασίας.

"ΠΛΕΓΜΑ ΑΙΤΙΩΝ - ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ"

Ποια ζητήματα προσεγγίζει;
Ποιοι είναι οι στόχοι;

αλληλεξάρτηση παραγόντων που επιδρούν στην κοινωνία να συνειδητοποιήσουν τα παιδιά τη σημασία της συμμετοχής για την επίλυση προβλημάτων

Χρόνος:

30 λεπτά

Για πόσα άτομα;

από 10 μέχρι 40

Τι θα χρειαστείτε;

κουβάρια μαλλί σε διάφορα χρώματα, χάρτινες καρτέλες, μαρκαδόροι, ψαλίδι

Οδηγίες:

- ζητήστε από τα παιδιά να καταγράψουν τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η κοινωνία τους (ή η γειτονιά τους) σε όλα τα επίπεδα καθώς και τις αιτίες στις οποίες οφείλονται αυτά
- χωρίστε τα παιδιά σε ομάδες 3 ατόμων και σε κάθε ομάδα δώστε ένα κουβάρι μαλλιού διαφορετικού χρώματος και μια καρτέλα με αναγραφόμενα αιτίες και αποτελέσματα από αυτά που προσδιορίστηκαν προηγουμένως
- σε κάθε ομάδα υπάρχει ένας σταθερός παίκτης και οι σταθεροί παίκτες σχηματίζουν έναν κύκλο κρατώντας την καρτέλα τους
- οι άλλοι δυο παίκτες οι κινούμενοι, αντιγράφουν σε ένα δικό τους χαρτί τις αιτίες και τα αποτελέσματα που αναγράφονται στην καρτέλα της ομάδας τους, και κρατώντας το κουβάρι το οποίο το έχουν δέσει γύρω από τον σταθερό, επισκέπτονται άλλους σταθερούς παίκτες
- συγκρίνουν τα δεδομένα και διαπιστώνουν τις σχέσεις μεταξύ τους και στη συνέχεια δένουν γύρω από τον αντίστοιχο σταθερό παίχτη το κουβάρι και συνεχίζουν

Ερωτήσεις που βοηθούν στην κατανόηση: Πώς σχετίζονται μεταξύ τους τα προβλήματα; Ποια είναι τα αίτια; Πώς μπορούμε να ανατρέψουμε αυτές τις συνθήκες;

Συμβουλές για τον εμπυχωτή: Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε αυτή την άσκηση πριν ορίσετε ένα συγκεκριμένο στόχο ή πρόβλημα προκειμένου να ακουστούν πολλές ιδέες, αλλά μπορείτε επίσης να έχετε ήδη αποφασίσει για ένα θέμα (μετανάστες, περιβάλλον, υγεία κτλ) και με αυτή την άσκηση να καθοδηγήσετε τους μαθητές να αντιληφθούν τις αλληλεξαρτήσεις.

Προτάσεις για τη συνέχεια: Το παιχνίδι μπορεί να συνεχιστεί με έναν ακόμα ρόλο, αυτόν της "ψαλίδας" που θα είναι κάποια πρόταση αλλαγής και αντιμετώπισης του προβλήματος που θα κόβει σιγά - σιγά τα νήματα του πλέγματος απελευθερώνοντας τους στατικούς παίκτες. Με αυτόν τον τρόπο οι μαθητές μπορούν να ενθαρρυνθούν να σκεφτούν και να υλοποιήσουν τη δικιά τους ιδέα για κοινωνική δράση.

Η άσκηση είναι προσαρμογή της πρότασης της οργάνωσης **ΕΛΙΞ**- Προγράμματα Εθελοντικής Εργασίας.

Είναι πολύ σημαντικό να μάθετε περισσότερα για το θέμα με το οποίο θέλετε να ασχοληθείτε πριν προσπαθήσετε να βρείτε λύσεις. Ζητείστε από τα παιδιά να συγκεντρώσουν όσες περισσότερες πληροφορίες μπορούν από διάφορες πηγές. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσα από συνεντεύξεις, αναλύσεις ερευνών και απολογισμών διάφορων οργανώσεων, συναντήσεις για ανταλλαγή ιδεών, ερωτηματολόγιο που θα απευθύνουν στην κοινωνική ομάδα που τους

ενδιαφέρει να βοηθήσουν κα. Το Διαδίκτυο μπορεί να βοηθήσει πολύ σε αυτή την κατεύθυνση. Καλό είναι να ενθαρρύνετε τους μαθητές να καταγράψουν τις πηγές των πληροφοριών τους (είτε είναι από το Διαδίκτυο, είτε από εφημερίδες, είτε από βιβλία ή οπτικοακουστικό υλικό) για να μπορούν να ανατρέχουν σε αυτές κάθε φορά που χρειάζεται να προσδιορίσουν τα βήματα της υλοποίησης του σχεδίου τους.

Η δημιουργία της ομάδας

Η ομάδα είναι ένα σχετικά μόνιμο σύνολο δυο ή περισσότερων ατόμων τα οποία έχουν ένα κοινό σκοπό, αλληλεπιδρούν μεταξύ τους, εξαρτώνται το ένα από το άλλο και αισθάνονται κάποια ικανοποίηση από την αμοιβαία συνεργασία τους. Η ομαδική εργασία είναι ο τρόπος με τον οποίο τα άτομα πρέπει να εργαστούν και να συνεργαστούν μαζί έτσι ώστε να παράγουν κάτι που δε θα μπορούσε να παραχθεί μόνο από ένα άτομο. Οι ομάδες βοηθούν στην ενθάρρυνση της καινοτομίας και της δημιουργικότητας, παίρνουν καλύτερες αποφάσεις από αυτές που λαμβάνουν τα μεμονωμένα άτομα, αυξάνουν την αφοσίωση και τη δέσμευση που χρειάζονται για την υλοποίηση των αποφάσεων, παρέχουν περισσότερες ευκαιρίες αλληλεπίδρασης και αυξάνουν τη συνεκτικότητα των μελών της.

Προσπαθήστε να αναπτύξετε το πνεύμα συνεργασίας μεταξύ της ομάδας για να πολλαπλασιάσετε τις πιθανότητες επιτυχίας του σχεδίου σας. Η παρακάτω άσκηση μπορεί να σας βοηθήσει.

“Ο ΜΟΥΓΚΟΣ ΠΥΡΓΟΣ”

Ποια ζητήματα προσεγγίζει;
Ποιοι είναι οι στόχοι;

Χρόνος:
Για πόσα άτομα;
Τι θα χρειαστείτε;

συνεργασία και ομαδικό πνεύμα
να συνειδητοποιήσουν οι μαθητές πώς λαμβάνονται
αποφάσεις, να ενισχυθεί το πνεύμα συνεργασίας
20 λεπτά
από 10 μέχρι 40
συνδετήρες, χαρτιά, μαρκαδόρους,
τουβλάκια, ψαλίδια, χαρτοταινία

Οδηγίες:

- χωρίστε τα παιδιά σε ομάδες των 5 με 8 ατόμων και δώστε τους τα ίδια ετερόκλητα υλικά όπως 3 μολύβια, 2 μαρκαδόρους, ένα τούβλο, δυο χρωματιστά χαρτιά, ψαλίδι, χαρτοταινία κτλ και ζητείστε τους με αυτά τα υλικά να φτιάξουν ένα πύργο όσο πιο ψηλό και γερό γίνεται αλλά χωρίς να μιλάνε
- ο κάθε πύργος θα περάσει από κάποιες δοκιμασίες, όπως δυνατό φύσημα, (η δοκιμασία του αέρα), κούνημα του φύλλου στο οποίο στηρίζεται ο πύργος (η δοκιμασία του σεισμού), νερό (η δοκιμασία της πλημμύρας), στραγάλια (η δοκιμασία της πολιορκίας του πύργου)
- κερδίζει η ομάδα με τον πιο ψηλό και γερό πύργο

Ερωτήσεις που βοηθούν την κατανόηση: Καταφέρατε να συνεργαστείτε αποτελεσματικά χωρίς να μιλάτε; Ποια στοιχεία επικοινωνίας χρησιμοποιήσατε; Σε ποιες καταστάσεις της ζωής σας μπορεί να σας συμβεί κάτι αντίστοιχο; Είχατε όλοι τις ίδιες ιδέες για το πώς θα φτιάξετε τον πύργο; Πώς επικράτησε η πιο ισχυρή ιδέα; Πώς νιώσατε όταν ο πύργος σας κατέρρευσε ή άντεξε τη δοκιμασία;

Συμβουλές για τον εμπυχωτή: Χρησιμοποιείστε αυτή την άσκηση για να δείξετε στα παιδιά τι σημαίνει να υπάρχει κοινός στόχος και πώς καταφέρνουμε να έρθουμε σε συμφωνία μέσα σε μια ομάδα.

Η δραστηριότητα είναι πρόταση της οργάνωσης **ΕΛΙΞ**- Προγράμματα Εθελοντικής Εργασίας.

Οι ομάδες περιλαμβάνουν ανθρώπους με διαφορετικές ικανότητες κατάλληλες για την εκπλήρωση των εργασιών τους. Υπάρχουν τρία είδη ικανοτήτων τα οποία είναι απαραίτητα για την ολοκληρωμένη ανάπτυξη μιας ομάδας. Χρειάζονται άτομα με τεχνικές ή διαχειριστικές ικανότητες που ασχολούνται με την υλοποίηση των εργασιών της. Χρειάζονται άτομα με ικανότητες που σχετίζονται με την επίλυση προβλημάτων και τη λήψη αποφάσεων, που βοηθούν την ομάδα να αναγνωρίσει τα προβλήματα, να καθορίσει τις προτεραιότητες, να εκτιμήσει τις εναλλακτικές λύσεις και να φτάσει στη λήψη αποφάσεων. Τέλος, χρειάζονται άτομα με διαπροσωπικές ικανότητες, που αντιμετωπίζουν τις συγκρούσεις, ώστε να παρέχουν στήριξη στην ομάδα. Εννοείται ότι όχι όλα τα μέλη της ομάδας έχουν όλες αυτές τις ικανότητες. Ωστόσο, καθώς η ομάδα αναπτύσσεται, δοκιμάζεται και ωριμάζει, τα άτομα που την συνιστούν αποκτούν ολοένα και περισσότερες από τις προαναφερθείσες ικανότητες.

Τα χαρακτηριστικά των ομάδων μπορούν να συνοψιστούν στα εξής:

- το μέγεθος της ομάδας: επιδρά στην απόδοση και στο βαθμό συμμετοχής των μελών στο σχέδιο
- η δομή της ομάδας: αναφέρεται στην ιεραρχία και την κατανομή των ρόλων μέσα σε αυτή
- οι κοινωνικοί κανόνες της ομάδας: αφορά τις κοινά αποδεκτές στάσεις, συμπεριφορές και αντιλήψεις που υιοθετεί η ομάδα για να λειτουργήσει
- η συνοχή της ομάδας: σχετίζεται με το βαθμό αλληλεπίδρασης που υπάρχει μεταξύ των μελών της, κατά πόσο συμμερίζονται τους ίδιους στόχους και κατά πόσο έχουν κάποια κοινά χαρακτηριστικά

Τα στάδια ανάπτυξης μιας ομάδας είναι τα εξής²⁵:

- **Στάδιο σχηματισμού (forming)**: σε αυτή τη φάση του προσανατολισμού τα μέλη γνωρίζονται μεταξύ τους, προσδιορίζουν τους στόχους και τους τρόπους επίτευξής τους
- **Στάδιο ανακατατάξεων (storming)**: είναι η φάση κατά την οποία μπορεί να προκύψουν συγκρούσεις σχετικά με την ηγεσία, τον καταμερισμό αρμοδιοτήτων, τις προτεραιότητες της ομάδας
- **Στάδιο ομαλοποίησης (norming)**: αποτελεί το στάδιο συνεκτικότητας της ομάδας καθώς πια τα μέλη αποδέχονται τους ρόλους και τις αρμοδιότητες και γεννιέται αμοιβαία εμπιστοσύνη και συνεργασία
- **Στάδιο απόδοσης (performing)**: είναι το στάδιο ωριμότητας κατά το οποίο τα μέλη είναι ικανά να εκτελούν αποτελεσματικά τα καθήκοντα που έχουν αναλάβει και να έχουν αποτελέσματα
- **Στάδιο διάλυσης (adjourning)**: όταν η διάρκεια του σχεδίου είναι καθορισμένη και εκπληρώνονται οι στόχοι, αυτό είναι το στάδιο όπου η ομάδα διαλύεται και το κάθε μέλος κρατά την εμπειρία που απέκτησε για να προχωρήσει σε άλλες ομάδες και σχέδια

Αφού προσδιορίσετε το σκοπό και τις γενικές κατευθυντήριες γραμμές του σχεδίου σας, προσπαθήστε να κατανείμετε τις αρμοδιότητες ανάμεσα στα παιδιά. Ρωτήστε τα τι νομίζουν ότι είναι ικανά και τι τους αρέσει να κάνουν. Φτιάξτε υπό - ομάδες και ζητήστε τους να ορίσουν υπευθύνους. Δώστε τους οδηγίες και συμβουλές αλλά αφήστε τα να αναλάβουν πρωτοβουλίες μόνα τους.

25. Tuckman B. W. & Jensen M., (1997), Stages of Small Group Development Revisited. Groups and Organization Studies

Για να τα κάνετε να σκεφτούν τι ηγετικές ικανότητες έχουν αλλά και να ανακαλύψουν τα δυνατά και αδύνατα σημεία τους, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε την παρακάτω άσκηση:

“ΤΙ ΕΙΔΟΣ ΗΓΕΤΗ ΕΙΜΑΙ;”

Ποια ζητήματα προσεγγίζει;	στυλ ηγεσίας
Ποιοι είναι οι στόχοι;	να συνειδητοποιήσει ο κάθε συμμετέχοντας το δυνατά του σημεία και τις ελλείψεις του
Χρόνος:	90 λεπτά
Για πόσα άτομα;	από 4 μέχρι 30
Τι θα χρειαστείτε;	φωτογραφίες από τρία ζώα: μια αλεπού, ένα λιοντάρι, ένα σκύλο Αγίου Βερνάρδου, μεγάλα φύλλα λευκού χαρτιού, μαρκαδόρους, ερωτηματολόγιο για κάθε συμμετέχοντα

Οδηγίες:

- τοποθετείτε τις φωτογραφίες των ζώων σε τρεις διαφορετικούς τοίχους και δίπλα σε κάθε φωτογραφία κολλήστε μια μεγάλη κόλλα χαρτί χωρισμένο σε δύο μέρη βάζοντας σε κάθε μεριά τον τίτλο “θετικά χαρακτηριστικά” και “αρνητικά χαρακτηριστικά” αντίστοιχα
- ζητείστε από τους μαθητές να κοιτάξουν τις φωτογραφίες και μετά να σταθούν μπροστά από τη φωτογραφία που τους αντιπροσωπεύει περισσότερο
- καλέστε τους να σκεφτούν και να γράψουν τις απόψεις τους κάτω από τον τίτλο “θετικά χαρακτηριστικά” και για τα τρία ζώα, στη συνέχεια κάτω από τον τίτλο “αρνητικά χαρακτηριστικά” και συζητήστε αυτά που έχουν γράψει για 20 λεπτά περίπου
- μοιράστε αντίγραφα του ερωτηματολογίου σε όλους του μαθητές για να το συμπληρώσουν μέσα σε 15 λεπτά και ζητήστε τους να αθροίσουν τις στήλες Α, Β και Γ
- αν το άθροισμα στην στήλη Α είναι το υψηλότερο, τότε το ζώο που τους αντιπροσωπεύει είναι το σκύλι του Αγ. Βερνάρδου, αν είναι το άθροισμα της στήλης Β τότε είναι το λιοντάρι και αν είναι το άθροισμα στη στήλη Γ, τότε είναι η αλεπού
- αφού οι μαθητές τελειώσουν με το ερωτηματολόγιο και αθροίσουν τους πόντους τους, αν το άθροισμά τους αντιστοιχεί σε διαφορετικό ζώο από αυτό που έχουν διαλέξει, ζητήστε τους ευγενικά να μετακινηθούν προς εκείνο το ζώο που αντιστοιχεί στο γράμμα με τις περισσότερες επιλογές τους
- αυτά τα τρία ζώα αντιπροσωπεύουν τρία διαφορετικά είδη συμπεριφοράς προς τους άλλους ανθρώπους και κάθε είδος έχει τις ικανότητες και τις αδυναμίες του
- εξηγώντας τα χαρακτηριστικά όλων των ειδών, αναλογιστείτε πως οι ικανότητες μπορούν να μετατραπούν σε αδυναμίες
- ρωτήστε αν κάποιος είχε διαφορετικό είδος συμπεριφοράς στην αρχή σε σχέση με αυτό που προέκυψε από το ερωτηματολόγιο, το οποίο υποδηλώνει τη συμπεριφορά μας υπό συνθήκες πίεσης (όπως ανταγωνισμός, σύγκρουση, κρίση κλπ)
- υπογραμμίστε την ανάγκη για συνύπαρξη και συνεργασία μεταξύ των διαφορετικών ειδών ηγεσίας

Ερωτήσεις που βοηθούν την κατανόηση: Τι μάθατε για τις ικανότητες των υπολοίπων με διαφορετικά είδη συμπεριφοράς; Πώς η συμπεριφορά σας επηρεάζεται από εξωτερικούς παράγοντες (άγχος, σύγκρουση κλπ); Γιατί υπάρχουν διαφορετικά είδη συνεργασίας σε φυσιολογικές καταστάσεις και διαφορετικά σε καταστάσεις σύγκρουσης; Γιατί είναι σημαντικό να γνωρίζουμε τις αλλαγές της συμπεριφοράς μας σε καταστάσεις σύγκρουσης;

Συμβουλές για τους εμπυχωτές: Να έχετε υπόψη σας ότι τα ερωτηματολόγια αυτά δεν είναι απόλυτα. Το σημαντικό είναι να καταλάβουν τα παιδιά ότι πρέπει να γνωρίζουν τον εαυτό τους και τις αδυναμίες τους για να μπορέσουν να συνεργαστούν με τους άλλους.

Η δραστηριότητα είναι προσαρμογή της “Leadership styles exersise” η οποία περιλαμβάνεται στο Peacebag, For Euromed Youth, United Network of Young Peace builders.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

1. Μου αρέσει περισσότερο όταν...

- A. βοηθάω τους άλλους να κάνουν αυτό που θέλουν
- B. βάζω άλλους να κάνουν αυτά που εγώ θέλω
- Γ. κάνω αυτό που θέλω εγώ χωρίς να δίνω λογαριασμό σε κανέναν

2. Θα περιέγραφα τον εαυτό μου ως ένα άτομο που τον περισσότερο καιρό είναι....

- A. φιλικός/ή, ανοιχτό/ή και βλέπει κάτι καλό σε όλους
- B. ενεργητικός/ή, με αυτοπεποίθηση και εκμεταλλεύεται ευκαιρίες που οι άλλοι χάνουν
- Γ. προσεκτικός/ή και δίκαιος/η και αυτός/ή που θα είναι συνεπής σε αυτό που πιστεύει ότι είναι το σωστό

3. Μου αρέσει να βρίσκομαι σε σχέσεις όπου εγώ...

- A. υποστηρίζω ένα δυνατό ηγέτη στον οποίο έχω εμπιστοσύνη
- B. είμαι ο ηγέτης και οι άλλοι με ακολουθούν
- Γ. δεν είμαι ούτε ο ηγέτης ούτε ο/η ακόλουθος αλλά είμαι ελεύθερος/η να ακολουθήσω το δικό μου ανεξάρτητο δρόμο.

4. Όταν κινούμαι αντίθετα από αυτό που κάνω, τότε κυρίως...

- A. παρατάω ό,τι κάνω και χρησιμοποιώ τα θέλω μου για να είμαι βοηθητικός.
- B. γίνομαι ισχυρός/ή και πιέζω προς την κατεύθυνση των δικών μου συμφερόντων
- Γ. γίνομαι διπλά επιφυλακτικός/ή και ελέγχω τη θέση μου πολύ προσεκτικά

5. Όταν συναναστρέφομαι με δύσκολους ανθρώπους, συνήθως...

- A. βρίσκω ευκολότερο το να πάω με τα νερά τους για την ώρα
- B. είναι μια πρόκληση να αντιμετωπίσω
- Γ. σέβομαι τα δικαιώματά τους και επιμένω να σεβαστούν και αυτοί τα δικά μου δικαιώματα και συμφέροντα

6. Εάν δεν καταφέρω να πάρω αυτό που θέλω σε μία σχέση, τότε ....

- A. συνεχίζω να ελπίζω και να πιστεύω ότι τα πράγματα με τον καιρό θα φτιάξουν
- B. γίνομαι πιο ισχυρός/ή και πιεστικός/ή για να πάρω αυτό που θέλω
- Γ. εγκαταλείπω τη σχέση και ψάχνω για κάτι άλλο που θα είναι αυτό που θέλω

Σύνολο για A =

Σύνολο για B =

Σύνολο για Γ =

Το πλάνο δράσης

Όλα όσα έχετε σκεφτεί μέχρι τώρα πρέπει να αποτυπωθούν σε ένα πλάνο δράσης με ένα χρονοδιάγραμμα και κατανομή αρμοδιοτήτων, σε ποιους χώρους θα γίνει το κάθε τι και τι χρειάζεστε σε κάθε περίπτωση. Οι δράσεις είναι ο τρόπος με τον οποίο θα έχετε τα αποτελέσματα που θέλετε για το σχέδιό σας. Θα πρέπει να σκεφτείτε όλα τα στάδια για την υλοποίηση των δράσεων και τις συσχετίσεις μεταξύ τους.

Το πιο σημαντικό βήμα είναι να προσδιορίσετε τις δράσεις μέσα σε ένα χρονικό πλαίσιο. Προφανώς οι οικονομικοί, υλικοί και ανθρώπινοι πόροι θα επηρεάσουν πολύ το σχέδιό σας, αλλά συχνά το χρονικό πλαίσιο καθορίζει και το τι χρειάζεστε σε κάθε βήμα. Μια καθυστέρηση σε κάτι θα επηρεάσει και το επόμενο βήμα, για αυτό φροντίστε το σχέδιό σας να είναι ρεαλιστικό.

Σκεφτείτε:

- Πότε ξεκινάει και πότε τελειώνει η δράση σας; Με τι θα αρχίσετε και με τι θα τελειώσετε;
- Πότε θα κάνετε τι; Με ποιους;
- Ποιοι είναι οι ρόλοι και οι αρμοδιότητες στο σχέδιο;
- Οι δράσεις προετοιμασίας αποτελούν επίσης μέρος του σχεδίου σας και του χρονοδιαγράμματός σας και θα πρέπει να τις συμπεριλάβετε σε αυτό
- Να έχετε πάντα υπόψη τους στόχους σας και πώς μέσα από τις δράσεις σας υλοποιούνται
- Ελέγξτε πόσο οι επιμέρους δράσεις επηρεάζουν τις υπόλοιπες και ποια δράση θα πρέπει να προηγηθεί για να καταλήξετε στην επόμενη.
- Πόση προετοιμασία χρειάζεται για κάθε βήμα;
- Είναι το χρονικό σας πλάνο ρεαλιστικό και λαμβάνει υπόψη γιορτές, διακοπές, απαιτητικές περιόδους εξετάσεων στο σχολείο;
- Τι περιθώρια έχετε για προσαρμογές του χρονοδιαγράμματός σας;
- Τι θα γίνει αν πρέπει να ακυρώσετε μια δράση επειδή δεν προλαβαίνετε;

Φτιάξτε ένα μεγάλο ημερολόγιο και αναρτήστε το στην τάξη. Εκεί αποτυπώστε τις διαφορετικές φάσεις του σχεδίου σας, το χρονοδιάγραμμα, τι χρειάζεστε και ποιος είναι υπεύθυνος για τι. Μπορείτε να γυρίζετε σε αυτό σε κάθε βήμα του σχεδίου σας και να ελέγχετε την πορεία του και αν χρειάζεται να αναπροσαρμόσετε κάτι.

Η προβολή του σχεδίου σας

Γιατί είναι σημαντική η προβολή του σχεδίου σας; Γιατί επιτρέπει στους άλλους ανθρώπους να μάθουν τι συμβαίνει (στο σχολείο σας, στην ομάδα σας, στην κοινότητά σας κτλ) και με αυτόν τον τρόπο πολλαπλασιάζονται τα αποτελέσματα της δράσης σας. Είναι, επίσης, ένας τρόπος για να ασκηθεί πίεση σε αυτούς που λαμβάνουν αποφάσεις και να ακουστεί η φωνή των νέων ανθρώπων. Τέλος, μπορεί να είναι ένας τρόπος που θα σας επιτρέψει να πάρετε υποστήριξη για την ομάδα σας, το σχέδιο ή την εκστρατεία σας.

Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι συχνά οι έφηβοι μπορεί να μη νιώσουν άνετα να προβάλλουν μια πρωτοβουλία που την κάνουν από την καρδιά τους. Αν αυτό είναι απόφαση της ομάδας, θα πρέπει να το σεβαστείτε. Το σημαντικό είναι να τους δώσετε να καταλάβουν ποια μπορεί να είναι τα πλεονεκτήματα της προβολής αυτής.

Οι **ερωτήσεις** που πρέπει να κάνετε πριν σχεδιάσετε ένα πλάνο προβολής είναι:

- Ποιο τελικό αποτέλεσμα θέλετε να επιτύχετε κερδίζοντας δημοσιότητα;
- Ποιο είναι το κοινό - στόχος και γιατί θέλετε να απευθυνθείτε σε αυτό; Ποιος θα ενδιαφερόταν για το μήνυμά σας; Ποιος πρέπει να ακούσει το μήνυμά σας για να επιτύχετε τους στόχους σας; Ποιας ηλικίας είναι το κοινό - στόχος; Πού βρίσκονται; Πώς θα τους προσεγγίσετε;

- Πώς μπορεί το μήνυμά σας να είναι πρωτοποριακό; Πώς θα αποτελέσει νέα ιστορία ή μια άλλη οπτική μιας ήδη υπάρχουσας ιστορίας;
- Πώς μπορεί να ενδιαφέρει το μεγαλύτερο δυνατό αριθμό ανθρώπων;

Σκεφτείτε δημιουργικούς τρόπους για να προβάλετε το σχέδιό σας. Η εφημερίδα ή ιστοσελίδα του σχολείου, τα τοπικά μέσα ενημέρωσης και το Διαδίκτυο μπορούν να είναι σύμμαχοί σας σε αυτή την κατεύθυνση. Το μήνυμά σας πρέπει να είναι σαφές, σύντομο και να μένει στο μυαλό του κοινού - στόχου.

Ξέρουν τα παιδιά τι είναι το flash mob; Είναι μια ομάδα ανθρώπων που συγκεντρώνονται ξαφνικά σε ένα δημόσιο χώρο και εκτελούν μια φαινομενικά "ανόητη" πράξη για ένα σύντομο χρονικό διάστημα και μετά διασπώνται. Οι τρόποι για να καλέσετε ανθρώπους να συμπαρασταθούν στο flash mob σας μπορεί να είναι μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ή με τη χρήση των κοινωνικών Μέσων (twitter, facebook κλπ). Μπορεί αυτή η μέθοδος να χρησιμοποιηθεί για να γίνει μια διαμαρτυρία ή για να εκδηλωθεί συμπάρασταση σε μια κοινωνική ομάδα (πχ στους αστέγους). Μπορείτε να σκεφτείτε δημιουργικές μεθόδους για να τραβήξετε την προσοχή του κοινού, αλλά με σεβασμό στο περιβάλλον και την κοινότητα. Χορέψτε, τραγουδήστε, παίξτε μαξιλαροπόλεμο... Αλλά φροντίστε το μήνυμά σας να είναι σαφές για να είναι αποτελεσματική η δράση.

Μπορείτε να βρείτε περισσότερες ιδέες για δράσεις στο δρόμο για την κοινωνική αλλαγή στο Andreea- Loredana Tudorache (2010), Challenge you and your community- Practical guide for using street animation for social change

Μπορείτε επίσης να χρησιμοποιήσετε τις παρακάτω δραστηριότητες για να ενθαρρύνετε τους μαθητές να σκεφτούν δημιουργικά για τα επικοινωνιακά μηνύματα του σχεδίου τους.

"ΛΕΓΟΝΤΑΣ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΣΑΣ"

Ποια ζητήματα προσεγγίζει;
Ποιοι είναι οι στόχοι;

επικοινωνία μηνυμάτων με δημιουργικό τρόπο να μάθουν οι μαθητές πώς να μεταδίδουν το μήνυμα του σχεδίου τους με πειστικό και προσωπικό τρόπο επιτυχία συγκεκριμένου σχεδίου για την επίτευξη ενός σκοπού

Χρόνος:
Για πόσα άτομα;
Τι θα χρειαστείτε;

60 λεπτά
από 6 μέχρι 30
μεγάλα λευκά φύλλα χαρτί ή πίνακα, χαρτί A4

Οδηγίες:

- εξηγήστε στα παιδιά ότι σε όλους αρέσουν οι ιστορίες και όταν μεταδίδουν το μήνυμα του σχεδίου τους και μιλάνε στους άλλους για αυτό, θα ήταν καλό να εξηγούν γιατί θεωρούν το μήνυμα σημαντικό και γιατί τους εμπνέει για να λάβουν δράση
- χωρίστε τα παιδιά σε ομάδες των δυο ατόμων και ζητείστε στο κάθε παιδί να πει μια δίλεπτη ιστορία στο άλλο παιδί, μια ιστορία αστεία, προσωπική, κάτι που έχουν ζήσει
- απευθύνετε την ερώτηση σε όλη την ομάδα "τι είναι αυτό που σας έκανε να δείξετε ενδιαφέρον για την ιστορία που ακούσατε;" και κρατήστε σημειώσεις στον πίνακα με τα όσα προκύψουν
- ζητείστε από τα παιδιά να γράψουν σε ένα χαρτί το κεντρικό μήνυμα του σχεδίου τους
- σχηματίστε δυο ομόκεντρους κύκλους με τον ίδιο αριθμό συμμετεχόντων στον καθένα με

τρόπο ώστε οι μαθητές που βρίσκονται σε κάθε κύκλο να στέκονται μπροστά σε κάποιον συμμετέχοντα από τον άλλο κύκλο

- ο κάθε μαθητής πρέπει να πει στον "συνομιλητή" του σε δυο λεπτά ποιο είναι το μήνυμα του σχεδίου και τι τους ενέπνευσε για να αναλάβουν δράση
- όταν ο κάθε μαθητής έχει πει την ιστορία του, ο "συνομιλητής" του πρέπει να του δώσει την άποψή του για το μήνυμα, αν ήταν ενδιαφέρον και αν τον ενέπνευσε, τι μπορούσε να ειπωθεί διαφορετικά κτλ
- αλλάζουν οι ρόλοι, το δεύτερο παιδί λέει τη δικιά του ιστορία και ακολουθούν τα σχόλια του πρώτου
- τα παιδιά του εσωτερικού κύκλου κινούνται έτσι ώστε να αλλάξουν "συνομιλητή" και λαμβάνοντας υπόψη τα προηγούμενα σχόλια, επικοινωνούν και πάλι το μήνυμά τους (βελτιωμένο) στον επόμενο μαθητή
- μπορείτε να επαναλάβετε την άσκηση όσες φορές θεωρείτε απαραίτητο

Ερωτήσεις που βοηθούν την κατανόηση: Πώς νιώθετε τώρα; Εμπνευστήκατε από τις ιστορίες των συμμαθητών σας; Αν ναι, γιατί; Αν όχι, γιατί;

Συμβουλές για τον εμπυχωτή: Αυτή την άσκηση μπορείτε να την κάνετε αφού έχει προσδιοριστεί το μήνυμα του σχεδίου σας. Χρησιμοποιείτε τη λίστα των στοιχείων που έκαναν την πρώτη ιστορία ενδιαφέρουσα για να ενθαρρύνετε τους μαθητές να είναι δημιουργικοί στην επικοινωνία του μηνύματος του σχεδίου τους.

Προτάσεις για τη συνέχεια: Μπορείτε πια να σκεφτείτε και να καταγράψετε τους δημιουργικούς τρόπους επικοινωνίας του μηνύματός σας.

Η δραστηριότητα είναι προσαρμογή της Telling your story που περιλαμβάνεται στο Handbook for action against climate change, IfM SEI, 2012

"ΠΩΣ ΘΑ ΓΡΑΨΕΤΕ ΕΝΑ ΚΑΛΟ ΣΛΟΓΚΑΝ"

Ποια ζητήματα προσεγγίζει;

Ποιοι είναι οι στόχοι;

Χρόνος:

Για πόσα άτομα;

Τι θα χρειαστείτε;

επικοινωνία μηνυμάτων, δημιουργία σλόγκαν

να καταλήξετε σε σλόγκαν για την επικοινωνία της δράσης σας

60 λεπτά

από 4 μέχρι 30

μεγάλα λευκά φύλλα χαρτί, χαρτοταινία, μαρκαδόρους, στυλό, σλόγκαν από άλλες καμπάνιες

Οδηγίες:

- ζητείστε από τα παιδιά να αναζητήσουν από εφημερίδες, περιοδικά, φυλλάδια, διαφημίσεις, ιστοσελίδες ΜΚΟ ή ό τι άλλο σκεφτούν κάποια σλόγκαν που θεωρούν επιτυχημένα, να τα φέρουν στην τάξη και να τα γράψουν σε λευκές κόλλες χαρτί

- ξεκινήστε ρωτώντας τα παιδιά γιατί θεωρούν ότι τα σλόγκαν είναι σημαντικά για την επικοινωνία των σχεδίων τους και τι μπορούν να επιτύχουν με ένα καλό σλόγκαν, δίνοντάς τους χρόνο να το συζητήσουν για πέντε λεπτά με ένα συμμαθητή του, και καταγράψτε στον πίνακα τα όσα ειπωθούν

- τοποθετείστε όλα τα σλόγκαν στο κέντρο της τάξης και ζητείστε από τα παιδιά να περιηγηθούν γύρω από αυτά, να διαλέξουν αυτό που τους αρέσει περισσότερο και να σταθούν δίπλα του

- ζητείστε από το κάθε παιδί να διαβάσει το σλόγκαν που έχει επιλέξει και στη συνέχεια ρωτήστε γιατί επέλεξαν το συγκεκριμένο σλόγκαν, τι συναισθήματα τους προξένησε, γιατί τους ενέπνευσε

- γράψτε τις απαντήσεις τους στον πίνακα και συζητείστε με την υπόλοιπη ομάδα για το τι πιστεύουν
- στη συνέχεια εξηγήστε στην ομάδα ότι ο στόχος σας τώρα είναι να καταλήξετε σε ένα σλόγκαν για το δικό σας σχέδιο και αυτό θα πρέπει να είναι μια ομαδική διαδικασία και ίσως πάρει κάποιο χρόνο
- γράψτε την κεντρική ιδέα του σχεδίου σας στον πίνακα, χρησιμοποιείτε μεγάλες λευκές κόλλες χαρτί κολλημένες ή μια δίπλα στην άλλη σε ένα κεντρικό σημείο της αίθουσας και ζητείστε από τα παιδιά να γράψουν κάτι που σκέφτονται για το σχέδιό τους, μια λέξη, μια εικόνα, ένα σχήμα...
- επιτρέψτε τους να μιλάνε μεταξύ τους, να παίρνουν έμπνευση από τις ιδέες των συμμαθητών τους, να κάνουν ερωτήσεις, να αμφιβάλλουν....
- όταν οι λευκές κόλλες γεμίσουν ή τα παιδιά κουραστούν, ζητείστε τους με ένα στυλό να κυκλώσουν την ιδέα, λέξη ή σχέδιο που τους άρεσε περισσότερο ή να βάλουν ένα διακριτικό σήμα
- καθίστε πάλι σε κύκλο και διαβάστε δυνατά τις ιδέες που επιλέχθηκαν τις περισσότερες φορές και γράψτε τες ξανά σε άλλη λευκή κόλλα επιτρέποντας στα παιδιά να κάνουν αλλαγές ή τροποποιήσεις αν χρειάζεται
- καταλήξετε σε κάποιο σλόγκαν για το σχέδιό σας, ζωγραφίστε το και κολλήστε το σε εμφανές μέρος στην τάξη για να σας δίνει έμπνευση στην πορεία υλοποίησης του σχεδίου σας

Ερωτήσεις που βοηθούν την κατανόηση: Νιώθετε ότι το μήνυμά σας εκφράζει το σχέδιό μας; Γιατί; Πώς;

Συμβουλές για τον εμπυχωτή: Μην ξαφνιαστείτε από τις δημιουργικές ιδέες των παιδιών. Προσπαθήστε να τους εξηγήσετε τα βασικά χαρακτηριστικά ενός σλόγκαν πριν ξεκινήσετε: πρέπει να είναι σύντομο, να μένει στο μυαλό και να εκφράζει το νόημα του σχεδίου σας.

Προτάσεις για τη συνέχεια: Κολλήστε το σλόγκαν κάπου στην τάξη... δώστε ίσως την ιδέα στα παιδιά να φτιάξουν και ένα τραγούδι με αυτό το σλόγκαν για να νιώσουν το σχέδιο ακόμα πιο δικό τους.

Η δραστηριότητα είναι προσαρμογή της How to write a good slogan που περιλαμβάνεται στο Handbook for action against climate change, IfM SEI, 2012

Χρηματοδότηση

Η εξασφάλιση πόρων σε μια εθελοντική οργάνωση είναι αρμοδιότητα του υπευθύνου χρηματοδότησης (fundraising), αλλά και συχνά και των ίδιων των μελών. Συχνά τα μέλη καταβάλλουν μια οικονομική συμμετοχή στην οργάνωση στην οποία ανήκουν και αυτό αποτελεί πηγή εισοδήματος για την οργάνωση και επενδύεται στην διοργάνωση δράσεων. Στη δική σας περίπτωση καλό θα ήταν να μην υπάρχει οικονομική επιβάρυνση για τους μαθητές. Θα πρέπει λοιπόν να σκεφτείτε τι οικονομικούς πόρους χρειάζεστε για τη δράση σας, για την αγορά υλικών, για την υλοποίηση και την επικοινωνία του σχεδίου σας και να σκεφτείτε εναλλακτικούς τρόπους χρηματοδότησης.

Η διαμόρφωση του προϋπολογισμού του σχεδίου είναι το πρώτο βήμα. Ζητείστε από τα παιδιά να σκεφτούν τι έξοδα θα έχει η δράση και ποιοι είναι οι πιθανοί πόροι χρηματοδότησης. Χρειάζεστε κάποια συγκεκριμένα υλικά τα οποία πρέπει να αγοράσετε; Θα πρέπει να νοικιάσετε κάποιο χώρο ή κάποιον ειδικό εξοπλισμό; Υπάρχουν έξοδα για την επικοινωνία του σχεδίου σας; Προσπαθήστε να προσδιορίσετε τον προϋπολογισμό με ρεαλιστικούς όρους που να ανταποκρίνονται στις ανάγκες αλλά και στις δυνατότητές σας. Αλλά να είστε θαρραλέοι και να πιστεύετε στην αξία του σχεδίου σας!

Σκεφτείτε τις πιθανές πηγές εσόδων:

- Πώς θα μπορούσε το σχολείο να υποστηρίξει μια εθελοντική δράση; Υπάρχουν διαθέσιμοι πόροι; Μπορείτε να το συζητήσετε με το Διευθυντή, το σύλλογο καθηγητών ή και το σύλλογο γονέων και κηδεμόνων για να εξετάσετε τις διάφορες δυνατότητες.
- Ελέγξτε αν υπάρχει κάποιο χρηματοδοτικό πρόγραμμα το οποίο θα μπορούσε να υποστηρίξει τη δράση σας. Χρειάζεται μια καλή ιδέα και εμπιστοσύνη στις δυνάμεις σας! Είναι απαραίτητο να ελέγξετε τις απαιτήσεις του κάθε προγράμματος, να συντάξετε μια ολοκληρωμένη αίτηση και να ορίσετε ένα άτομο που θα είναι υπεύθυνο για την επικοινωνία με το χρηματοδοτικό φορέα. Προσέξτε να μη συμβιβάσετε το σχέδιό σας σύμφωνα με τα διαθέσιμα χρηματοδοτικά προγράμματα. Το πιο σημαντικό είναι να πιστεύετε στο σχέδιο που θέλετε να υλοποιήσετε, όχι να προσαρμόσετε ένα σχέδιο στις επιθυμίες των χρηματοδοτικών φορέων.
- Η Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς και διάφορα Υπουργεία καθώς και ΜΚΟ και ιδρύματα της κοινότητάς σας θα μπορούσαν να υποστηρίξουν τις δράσεις σας. Μπορείτε να επικοινωνήσετε μαζί τους και να δείτε τι επιλογές υπάρχουν, από το να το χρηματοδοτήσουν εξ' ολοκλήρου ή μέρος αυτού έως και το να προσφέρουν υποδομές και υλικό ώστε να μειωθεί το κόστος της δράσης σας.
- Μπορείτε να διοργανώσετε μια γιορτή ή ένα παζάρι στο σχολείο όπου θα πωλούνται αντικείμενα ή τρόφιμα που θα έχουν φέρει τα παιδιά. Καλό θα ήταν να είναι ξεκάθαρο ότι τα χρήματα που θα συγκεντρωθούν θα είναι για να καλύψουν τις ανάγκες του σχεδίου και ποιο είναι το σχέδιο αυτό. Αυτό θα ευνοήσει και την προβολή του σχεδίου σας και με αυτόν τον τρόπο εμπλέκετε και την τοπική κοινότητα, τις οικογένειες και φίλους των παιδιών.
- Μήπως θα μπορούσατε να αναζητήσετε χορηγούς; Θα μπορούσαν να σας προσφέρουν είτε σε είδος (για παράδειγμα τρόφιμα ή γραφική ύλη), που χρειάζεστε για το σχέδιό σας, ή ακόμα να χρηματοδοτήσουν μέρος του σχεδίου σας. Ζητείστε από τα παιδιά να σκεφτούν ποιοι φορείς ή ιδιωτικές εταιρείες θα μπορούσαν να βοηθήσουν, ετοιμάστε ένα φάκελο του σχεδίου και ελάτε σε επικοινωνία μαζί τους. Μην απογοητευτείτε από ένα αρχικό "όχι". Η περίοδος είναι δύσκολη και για τον ιδιωτικό τομέα, αλλά η πίστη σας στο σχέδιό σας μπορεί να είναι συνώνυμη της επιτυχίας με τους δυνητικούς χορηγούς. Βεβαιωθείτε ότι μπορείτε να προσφέρετε στους χορηγούς το "αντάλλαγμα" που ζητάνε (προβολή; συμμετοχή στη δράση;) και εξασφαλίστε ότι κάποιος από την ομάδα θα παρακολουθεί και θα ανατροφοδοτεί τις σχέσεις αυτές.

Η διοργάνωση εθελοντικού σχεδίου μπορεί να είναι ένας πολύ καλός τρόπος να εισάγετε τους μαθητές στις έννοιες της χορηγίας, της χρηματοδότησης, του προϋπολογισμού, έννοιες που θα είναι σημαντικές και στη συνέχεια της ζωής τους και της επαγγελματικής τους δραστηριότητας. Μπορείτε, μάλιστα, να σχηματίσετε ομάδες εργασίας και να αναθέσετε σε κάθε ομάδα έναν τομέα ευθύνης. Μια ομάδα μπορεί να είναι η ομάδα χρηματοδότησης που θα αναλάβει τη σύνταξη του φακέλου του σχεδίου και τον προσδιορισμό και προσέγγιση των διαφόρων φορέων και ιδιωτικών εταιρειών που θα μπορούσαν να χρηματοδοτήσουν το σχέδιο. Μια άλλη ομάδα παιδιών θα μπορούσε να είναι υπεύθυνη για την οικονομική διαχείριση του σχεδίου. Τονίστε τους, επίσης, ότι ο προϋπολογισμός είναι ένα "ζωντανό" εργαλείο και θα πρέπει να αναδιαμορφώνεται κατά την πορεία του σχεδίου ανάλογα με τις ανάγκες που προκύπτουν αλλά και την εξέλιξη του σχεδίου. Με αυτόν τον τρόπο θα δείξετε στα παιδιά ότι τα εμπιστεύεστε και ότι το σχέδιο είναι δικιά τους ευθύνη.

Πρέπει να υπογραμμίσετε ότι οποιοδήποτε εθελοντικό σχέδιο δεν μπορεί να έχει κέρδος. Όλα τα έσοδα πρέπει να επανεπενδύονται στο ίδιο το σχέδιο ή να προορίζονται για άλλες δράσεις. Αν δεν υπάρχουν διαθέσιμοι πόροι, μην απογοητευτείτε. Υπάρχουν τόσα πολλά που μπορεί να κάνει κανείς δίχως οικονομική επιβάρυνση για να προσφέρει στο κοινωνικό σύνολο. Ρίξτε μια ματιά στο τελευταίο κεφάλαιο για κάποιες ιδέες και σκεφτείτε πώς θα μπορούσατε να επιτύχετε τους στόχους σας με το λιγότερο δυνατό κόστος.

ΜΑΘΗΤΕΣ ΕΝ ΔΡΑΣΕΙ

Με αφορμή το Ευρωπαϊκό Έτος Εθελοντισμού 2011, η Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς ξεκίνησε το Πρόγραμμα Υποστήριξης Πρωτοβουλιών Μαθητών "Εντός, εκτός κι επί τα αυτά: Μαθητές εν δράσει!" με σκοπό να σηματοδοτήσει και να προωθήσει έμπρακτα τη σημασία της εθελοντικής προσφοράς των νέων ήδη από την εφηβική ηλικία και μέσω του εκπαιδευτικού συστήματος, στοχεύοντας στην παραγωγή προστιθέμενης αξίας προς όφελος του ίδιου του σχολικού περιβάλλοντος και κατ' επέκταση και της τοπικής κοινωνίας. Οι εν λόγω δράσεις μπορούν να πραγματοποιούνται εντός ή εκτός των σχολικών μονάδων και αφορούν στους εξής τομείς: α) περιβάλλον, β) υγεία, γ) παρεμβάσεις κοινωνικού χαρακτήρα και δ) καινοτομία και επιχειρηματικότητα.

Για περισσότερες πληροφορίες: Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς www.neagenia.gr

ΝΕΟΛΑΙΑ ΣΕ ΔΡΑΣΗ

Το πρόγραμμα ΝΕΟΛΑΙΑ ΣΕ ΔΡΑΣΗ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την περίοδο 2007- 2013 έχει ως σκοπό την ενεργό συμμετοχή των νέων στην κοινωνία ως πολιτών και αποσκοπεί στην ενίσχυση του αισθήματος ότι ανήκουν στην Ευρώπη. Στοχεύει στην ανάπτυξη της αλληλεγγύης των νέων ενθαρρύνοντάς τους να εκφράσουν την προσωπική τους δέσμευση μέσω δραστηριοτήτων εθελοντικής προσφοράς σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο. Η δράση "Νεολαία για την Ευρώπη" αποσκοπεί κυρίως στην ενθάρρυνση των νέων να συλλάβουν οι ίδιοι τα δικά τους σχέδια, υποστηρίζοντας έτσι το πνεύμα πρωτοβουλίας τους, την επιχειρηματικότητα και τη δημιουργικότητά τους. Τα σχέδια για συμμετοχή στη δημοκρατική ζωή που ενισχύουν την ιδιότητα του πολίτη και την αμοιβαία κατανόηση των νέων εντάσσονται, επίσης, στο πεδίο της ενέργειας αυτής. Υποστηρίζουν τη συμμετοχή των νέων σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό ή διεθνές επίπεδο καθώς και σχέδια και δραστηριότητες που βασίζονται σε διεθνείς εταιρικές σχέσεις προοριζόμενες για την ανταλλαγή ιδεών, εμπειριών και ορθών πρακτικών σε ευρωπαϊκό επίπεδο σχετικά με τοπικά και περιφερειακά σχέδια. Συγκεκριμένα μπορείτε να οργανώσετε τα εξής:

- ανταλλαγές νέων, οι οποίες απευθύνονται σε ομάδες νέων και οργανώσεις νέων και δίνουν τη δυνατότητα σε μία ή περισσότερες ομάδες νέων, ηλικίας 13 - 25 ετών, να φιλοξενήσουν ή να φιλοξενηθούν από ομάδα νέων άλλης χώρας, προκειμένου να συμμετάσχουν μαζί σε κοινό πρόγραμμα δραστηριοτήτων.
- πρωτοβουλίες νέων, οι οποίες απευθύνονται σε ομάδες νέων (18 - 30 ετών) που θέλουν να υλοποιήσουν ένα σχέδιο τοπικής, εθνικής ή και ευρωπαϊκής εμβέλειας προσφέροντας δικτύωση με νέους ανά την Ευρώπη
- δημοκρατικά σχέδια για νέους 13 - 30 ετών που θέλουν να συμμετάσχουν στην ενίσχυση της δημοκρατικής διαβίωσης σε τοπικό, περιφερειακό ή εθνικό, αλλά και σε διεθνές επίπεδο.

Προϋπόθεση για τη συμμετοχή ανηλίκων στο πρόγραμμα είναι να συνοδεύονται από ενήλικα και να κάνουν αίτηση ως άτυπη ομάδα. Περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να βρείτε: <http://www.neagenia.gr> και <http://www.ify.gr/>

Υλοποίηση

Μετά τον προγραμματισμό, έρχεται η στιγμή της εφαρμογής. Σε αυτή τη φάση πρέπει να διαχειριστείτε τους πόρους σας και να υλοποιήσετε τα όσα είχατε προβλέψει. Τι θα πρέπει να έχετε υπόψη:

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΧΡΟΝΟΥ

- προγραμματίστε τις δράσεις σας καλά
- προσπαθήστε να υπάρχει πάντα χρόνος για να "διασκεδάσετε", να απολαύσετε τη δράση
- προσπαθήστε να ισορροπήσετε το χρόνο που επενδύετε στο σχέδιο με όλες τις υπόλοιπες υποχρεώσεις (σχολικές και εξωσχολικές)
- φτιάξτε εβδομαδιαία πλάνα εργασίας (ή και ημερήσια αν χρειαστεί) όπου θα καταγράφεται ποιος κάνει τι και πότε
- φτιάξτε μια λίστα με τα πράγματα που πρέπει να γίνουν, θέστε προτεραιότητες και δώστε τη λίστα σε όλους όσους εμπλέκονται στο σχέδιο και τους επηρεάζει
- μάθετε να λέτε "όχι" σε πράγματα που βλέπετε ότι δεν προλαβαίνετε να κάνετε και βάλτε προτεραιότητες

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ

Η ομάδα παιδιών, που θα είναι υπεύθυνη για την οικονομική διαχείριση του σχεδίου, θα παρακολουθεί τον προϋπολογισμό, θα κάνει τις απαραίτητες πληρωμές και αγορές όπου και αν χρειάζεται, θα κρατάει τις αποδείξεις και τα παραστατικά. Τις περισσότερες φορές, για τα σχέδια που θα προγραμματίσετε στο σχολικό πλαίσιο, μπορεί να μη χρειαστεί να υπάρξει οικονομική συμμετοχή, αλλά σε περίπτωση που αυτό γίνει, είναι σημαντική εμπειρία και δεξιότητα αυτή που μπορούν να αναπτύξουν τα παιδιά μέσα από αυτή τη διαδικασία και την ευθύνη που θα αναλάβουν.

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΠΟΡΩΝ

Κάθε μέλος που συμμετέχει στο σχέδιο έχει αναλάβει κάποιες αρμοδιότητες. Κατά την πορεία της υλοποίησης θα πρέπει να αναλογιστείτε πώς τις διαχειρίζονται; Ποιοι είναι οι συντονιστές; Υπάρχουν ανάγκες ή προκύπτουν θέματα για τα οποία θα πρέπει να επαναπροσδιοριστούν οι ρόλοι στην ομάδα; Χρειάζεται κάποιος περισσότερη βοήθεια ή συμπαράσταση; Μήπως κάποια ειδική εκπαίδευση; Είναι κάποιος εξαντλημένος και χρειάζεται να αποσυρθεί ή να αντικατασταθεί για κάποιο χρονικό διάστημα; Πώς είναι οι σχέσεις μεταξύ της ομάδας; Υπάρχει κάποια σύγκρουση;

ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ

Η παρακολούθηση είναι εξίσου σημαντική ώστε να εξασφαλιστεί ότι οι δραστηριότητες θα εκτελεστούν όπως είχε προβλεφθεί. Αυτό βοηθάει ιδιαίτερα αυτούς που υλοποιούν το σχέδιο να καταμετρούν το βαθμό επιτυχίας των στόχων τους. Κάθε φορά που υλοποιείτε ένα βήμα, να αφιερώνετε λίγο χρόνο να σκεφτείτε πώς πήγε, αν κάτι θα μπορούσε να διορθωθεί ή αν μάθατε κάτι που θα μπορούσε να αξιοποιηθεί στο επόμενο βήμα.

Τι μπορεί να πάει στραβά;

Όλα τα σχέδια ενέχουν ένα ποσοστό αποτυχίας και ρίσκου και για αυτό το λόγο είναι απαραίτητο να έχουν γίνει οι απαραίτητες προβλέψεις. Βοηθήστε τα παιδιά να αναλογιστούν τι εμπόδια μπορεί να συναντήσουν ώστε να είναι προετοιμασμένα να δώσουν εναλλακτικές λύσεις.

Η παρακάτω δραστηριότητα μπορεί να σας βοηθήσει.

"ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΥΠΟ ΕΞΕΤΑΣΗ"

Ποια ζητήματα προσεγγίζει; Ποιοι είναι οι στόχοι;	εμπόδια στη διοργάνωση εθελοντικών δράσεων να κάνετε τις απαραίτητες υποθέσεις σχετικά με τα εμπόδια στην συγκεκριμένου σχεδίου
Χρόνος:	30 με 60 λεπτά
Για πόσα άτομα;	από 2 μέχρι 20
Τι θα χρειαστείτε;	ιδέα σχεδίου προς υλοποίηση, στυλό και αντίτυπα του φύλλου εργασίας (βλ. παρακάτω)

Οδηγίες:

- χωρίστε τα παιδιά σε ομάδες και μοιράστε τους τα φύλλα εργασίας με τις υπό εξέταση υποθέσεις αφού έχετε αποφασίσει το σχέδιο που θα επεξεργαστείτε και έχετε κάνει μια μικρή παρουσίαση (πχ. σχέδιο να "πρασινίσουν" το σχολικό κτίριο και τον προαύλιο χώρο)
- ζητείστε τους να καταγράψουν τις ανησυχίες τους σχετικά με τα άτομα ή τις καταστάσεις που μπορεί να σταθούν εμπόδιο στο σχέδιο (πχ. ο διευθυντής δε δίνει την έγκρισή του, δεν υπάρχουν χρήματα, δεν πιστεύουν στο σχέδιο όλα τα παιδιά κτλ). Θα πρέπει να συμπληρώσουν τις στήλες 2 έως 4 για να ανακαλύψουν αν αυτές οι ανησυχίες είναι υποθέσεις ή όχι και στη συνέχεια να μοιραστούν τις πληροφορίες, ιδέες που επιβεβαιώνουν ή ακυρώνουν τις υποθέσεις
- στη συνέχεια συζητήστε όλοι μαζί ποια βήματα χρειάζονται για να πετύχουν το σχέδιο (στήλη 5). Αν οι λύσεις στη στήλη 5 φαίνονται ανεπαρκείς, συζητήστε εναλλακτικούς τρόπους και συμπληρώστε τη στήλη 6.

Ερωτήσεις που βοηθούν την κατανόηση: Τι θα θέλατε να συμβεί; Ποιες προϋποθέσεις πρέπει να υπάρχουν ώστε οι υποθέσεις σας να διαψευστούν; Τι μπορείτε να κάνετε εσείς για αυτό; Τι μπορείτε να ζητήσετε από άλλους; Από ποιους;

Συμβουλές για τον εμπυχωτή: Θα πρέπει να έχετε συμφωνήσει σε ένα συγκεκριμένο σχέδιο που όλα τα παιδιά θα είναι σύμφωνα ότι θέλουν να υλοποιήσουν.

Προτάσεις για τη συνέχεια: Φτιάξτε ένα χρονοδιάγραμμα για το σχέδιό σας όπου θα συμπεριλάβετε και τις υποθέσεις που θα μπορούσαν να "μπλοκάρουν" το σχέδιό σας αλλά σκεφτείτε και τις εναλλακτικές που θα είχατε σε αυτή την περίπτωση. Πώς θα μπορούσατε να αντιμετωπίσετε μια αρνητική έκβαση στην υλοποίηση του σχεδίου;

Η δραστηριότητα είναι προσαρμογή της Examining Assumptions που περιλαμβάνεται στο Education For Sustainable Development Toolkit, Education for Sustainable Development in Action, Learning & Training Tools No1 - 2006, UNESCO Education Sector

Φύλλο Εργασίας: Υποθέσεις υπό εξέταση

Προτεινόμενο Σχέδιο :

1. Παράγοντες που θα μπορούσαν να εμποδίσουν το σχέδιο	2. Είναι αυτό μία υπόθεση;	3. Βάσεις αυτής της υπόθεσης	4. Πως αξιολογείτε αυτήν την υπόθεση;	5. Τι θα μπορούσε να γίνει ώστε να μη γίνει εμπόδιο στην πρόοδο του σχεδίου	6. Άλλοι τρόποι για να υλοποιήσετε το σχέδιο
1)					
2)					
3)					
4)					
5)					
6)					
7)					
8)					
9)					
10)					

Ανάμεσα στα **προβλήματα** που μπορεί να αντιμετωπίσετε είναι:

- δεν υπάρχει αρκετός χρόνος: σκεφτείτε καλά το χρονοδιάγραμμά σας και αναπροσδιορίστε το, αν χρειαστεί ανάλογα με νέα δεδομένα που προκύπτουν
- καταλήγουν να δουλεύουν λίγοι για τους πολλούς: προσδιορίστε καλά τις αρμοδιότητες και φροντίστε να μην "καούν" κάποια από τα μέλη της ομάδας επειδή έχουν περισσότερο φόρτο εργασίας
- δε βλέπετε τα αποτελέσματα της δράσης σας: προσδιορίστε καλά τους στόχους σας και φροντίστε να είναι μετρήσιμοι και ρεαλιστικοί
- δεν προβάλλεται επιτυχώς το σχέδιο: το πλάνο προβολής σας θα πρέπει να είναι έξυπνο και πρέπει να σκεφτείτε ποιοι θα μπορούσαν να είναι σύμμαχοι στην προβολή της δράσης σας

Σκεφτείτε, επίσης, καλά με ποιον τρόπο θα χειριστείτε την **απογοήτευση** των παιδιών σε περίπτωση που κάτι δεν πάει καλά. Να έχετε υπόψη σας ότι αυτό μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την αποφυγή εμπλοκής σε παρόμοια σχέδια στο μέλλον και αυτό θα ήταν κάτι εντελώς αντίθετο στους στόχους σας.

Η ύπαρξη ενός ισχυρού ηγέτη και καθοδηγητή, ο οποίος θα καταφέρει να πείσει ότι αξίζει η προσπάθεια είναι πολύ σημαντική σε αυτή την περίπτωση. Σε περίπτωση αποχώρησης κάποιων μελών από την ομάδα, η αναδιάρθρωση της ιεραρχίας και η αλλαγή της στρατηγικής είναι σημαντικά βήματα που θα πρέπει να κάνετε σε περίπτωση που κάτι δεν πάει καλά.

Απολογισμός- αξιολόγηση

Στο τέλος του σχεδίου σας αφιερώστε κάποιο χρόνο για να σκεφτείτε τη διαδικασία. Ο λόγος είναι διπλός: τόσο για να αξιολογήσετε το ίδιο το σχέδιο και τι πήγε καλά ή λιγότερο καλά, όσο και για να αξιολογήσετε την εκπαιδευτική διαδικασία. Πριν ξεκινήσετε την αξιολόγηση, σκεφτείτε τα παρακάτω:

- τι θα αξιολογήσετε και γιατί; ποιοι είναι οι στόχοι σας;
- ποιον θα αξιολογήσετε; τα παιδιά; τους συνεργάτες σας στο σχέδιο; τους υποστηρικτές; την κοινότητα;
- ποιος θα αξιολογήσει; τα παιδιά τους εαυτούς τους; η κοινότητα τα παιδιά; ο καθηγητής τα παιδιά;
- ποιοι τομείς θα πρέπει να αξιολογηθούν; πώς θα τους ομαδοποιήσετε; με τι προτεραιότητες;
- τι κριτήρια θα θέσετε; ποσοτικά; ποιοτικά;
- πότε θα κάνετε την αξιολόγηση; στη μέση και στο τέλος του σχεδίου σας; μόνο στο τέλος;
- τι θα κάνετε με τα αποτελέσματα της αξιολόγησης; σε ποιον θα τα κοινοποιήσετε;

Με ποιους τρόπους θα μπορούσατε να κάνετε μια αξιολόγηση:

- μπορείτε να χρησιμοποιήσετε ένα ερωτηματολόγιο και να το απευθύνετε στην κοινότητα για να αξιολογήσει τον αντίκτυπο της δράσης σας
- μπορείτε να κάνετε συνεντεύξεις με τα άτομα τα οποία ήταν δέκτες των αποτελεσμάτων της δράσης σας
- μπορείτε να ζητήσετε από τα παιδιά να γράψουν ένα γράμμα στον εαυτό τους και να καταγράψουν τα όσα έμαθαν, έζησαν και θα κρατήσουν από αυτή την εμπειρία, τι τους ευχαρίστησε, τι τους προβλημάτισε
- μπορείτε να κρατήσετε αυτά τα γράμματα και να τα δώσετε ξανά στα παιδιά μετά από κάποιο καιρό για να τα ξαναδιαβάσουν και να δουν σε ποιο σημείο βρίσκονται τώρα και τι νιώθουν ότι τους επέφερε αυτή η μαθησιακή διαδικασία

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΣΧΕΔΙΟΥ ΜΕ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΜΗ ΤΥΠΙΚΗΣ ΜΑΘΗΣΗΣ

Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το **"ΠΟΤΑΜΙ"** σαν μια μεταφορική έννοια πάνω στο οποίο θα "ζωγραφίσουν" οι μαθητές την εμπειρία τους: από πού ξεκινήσανε και πού καταλήξανε. Είναι μια μέθοδος που επιτρέπει τους μαθητές να αναλογιστούν πάνω στη διαδικασία και όχι τόσο στη διαχείριση των πόρων ή τα αποτελέσματα και μπορεί να γίνει ατομικά ή σε ομάδες και μετά να συζητήσετε στην τάξη τα αποτελέσματα.

Μπορείτε επίσης να χρησιμοποιήσετε τη μεταφορική έννοια του **"ΤΡΑΙΝΟΥ ΜΕ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΑ ΒΑΓΟΝΙΑ"** όπου κάθε βαγόνι αποτελεί ένα διαφορετικό συστατικό του σχεδίου (φάση προετοιμασίας, ομάδα, δράση 1, επικοινωνία κτλ) και τα παιδιά θα πρέπει να αναλογιστούν και να καταγράψουν τα όσα έμαθαν ή όσα θεωρούν ότι έγιναν λάθος ή θα μπορούσαν να διορθωθούν για κάθε τομέα. Το τρένο δίνει επίσης την αίσθηση ενός ταξιδιού που θα έχει μια συνέχεια. τα παιδιά θα πρέπει να μπορούν να αξιοποιήσουν όσα έμαθαν και να συνεχίσουν σε επόμενα σχέδια.

Μπορείτε να ζητήσετε από τα παιδιά να φτιάξουν **ένα τραγούδι ή μια θεατρική αναπαράσταση** με την αξιολόγησή τους. Χωρίστε τα παιδιά σε ομάδες και δώστε τους ένα χαρτάκι όπου θα έχετε γράψει πάνω με ποιον τρόπο θα παρουσιάσουν την αξιολόγησή τους, για παράδειγμα ένα τραγούδι ραπ, μια όπερα, μια αρχαία ελληνική τραγωδία και ό,τι άλλο δημιουργικό σκεφτείτε. Θα ξαφνιαστείτε από τη δημιουργικότητά τους!

Τι να θυμάστε όταν δουλεύετε με παιδιά σε εθελοντικά σχέδια

- Να είστε ανοιχτοί και να μην κρίνετε τις απόψεις και τις προτάσεις των παιδιών. Δώστε τους να καταλάβουν ότι η συμμετοχή τους είναι πολύ σημαντική.
- Αξιοποιείτε τις δεξιότητες που μπορούν να προσφέρουν τα παιδιά. Γνωρίζουν και μοιράζονται τις ίδιες ανάγκες μέσα στην κοινωνία όπως οι μεγαλύτεροι. Κάντε τα να το καταλάβουν.
- Βεβαιωθείτε ότι οι μαθητές συμμετέχουν με τρόπους που έχουν νόημα. Πρέπει να εμπλέκονται από την αρχή του σχεδίου, από τη στιγμή της λήψης αποφάσεων. Ζητείστε τις απόψεις τους με ενεργό τρόπο.
- Να είστε ειλικρινείς μαζί τους σχετικά με τις προσδοκίες τους από το σχέδιο. Τι ακριβώς περιμένετε από αυτούς και πώς θα μπορούσε να αξιοποιηθεί η συμβολή τους; Μην περιμένετε περισσότερο από τα παιδιά από ότι θα περιμένατε από ενήλικες. Βεβαιωθείτε ότι οι προσδοκίες είναι ρεαλιστικές.
- Κανονίστε τις συναντήσεις της ομάδας εργασίας σε ώρες εφικτές για τα παιδιά. Είναι ώρες σχολείου; Είναι εκτός σχολείου; Ποιες είναι οι απαραίτητες ενέργειες (άδειες, ενημέρωση γονέων) για να μπορέσετε να το κάνετε αυτό;
- Να φέρεστε στα παιδιά ως μονάδες. Προσπαθήστε να εμπλακούν όλα τα παιδιά στο σχέδιο και μη θεωρείτε ότι ένα από αυτά μιλάει εκ μέρους όλης της ομάδας.
- Να είστε έτοιμοι να τα υποστηρίξετε. Σκεφτείτε τι είδους υποστήριξη χρειάζονται (ηθική, οργανωτική, κατάρτισης, οικονομική κτλ) και πού θα μπορούσατε να την αναζητήσετε. Ζητείστε να το σκεφτούν και τα ίδια, αλλά να είστε προετοιμασμένοι να δώσετε λύσεις αν δείτε ότι κάπου "κολλάτε".
- Γιορτάστε τη συμμετοχή και αναγνωρίστε την ατομική προσπάθεια. Όλοι έχουν δυνατά σημεία και δεξιότητες, επομένως προσπαθήστε να εξασφαλίσετε ότι το σχέδιο θα αναπτυχθεί με τέτοιο τρόπο ώστε όλα τα παιδιά να έχουν τη δυνατότητα να συμμετέχουν.
- Κάποια παιδιά θα είναι πιο διστακτικά. Να ξέρετε ότι ίσως χρειαστείτε περισσότερο χρόνο και περισσότερη ενέργεια για να εξασφαλίσετε τη συμμετοχή τους.
- Μη θεωρείτε δεδομένο τι τους αρέσει και τι δεν τους αρέσει.
- Δώστε χρόνο στο να αναπτύξετε το σχέδιό σας αλλά και στο να εξηγήσετε τι συμβαίνει και γιατί.
- Θυμηθείτε ότι κάποιες φορές τα παιδιά έχουν το δικαίωμα να πουν "όχι". Μπορεί να νιώθουν φορτωμένα με άλλα προβλήματα, με κάποια μαθήματα, διαγωνίσματα ή με θέματα στο σπίτι ή στην προσωπική τους ζωή.
- Μην ξεχνάτε να περνάτε καλά και να γιορτάζετε την επιτυχία!!!!

Για να μάθετε περισσότερα:

Council of Europe, Training Kit 1: Organisational Management

Council of Europe, Training Kit 3 Project Management

Council of Europe, Training Kit 10: Educational Evaluation in Youth Work

διαθέσιμα στο http://youth-partnership-eu.coe.int/youth-partnership/publications/T-kits/T_kits (ημερομηνία ανάκτησης 14.04.2012)

Karl Frey Η "μέθοδος Project" Μία μορφή συλλογικής εργασίας στο σχολείο ως θεωρία και πράξη, Θεσσαλονίκη, Κυριακίδη, 1999

Κούκου Κ., Μάγου Κ., Ρουσάκη Ι, Η μέθοδος Σχεδίων (Μέθοδος Project) στο Σχολείο χωρίς σύνορα, Βιβλίο της καθηγήτριας και του καθηγητή, Κέντρο Μελετών και Τεκμηρίωσης ΟΛΜΕ, Αθήνα 2000.

Χρυσοφίδη Κ., Βιωματική-Επικοινωνιακή Διδασκαλία, Η Εισαγωγή της μεθόδου Project στο Σχολείο, Αθήνα 2002.

Η καθηγήτρια του Εσπερινού Γυμνασίου - Λύκειο Αργοστολίου, Μίνα Θεοφιλάτου, εξηγεί τα βήματα που ακολούθησε για την υλοποίηση σχεδίου γύρω από τον εθελοντισμό.

Ελπίζουμε να αποτελέσει πηγή έμπνευσης για εσάς.

«ΕΝΑ ΠΙΑΤΟ ΦΑΓΗΤΟ»

Αντικείμενο: Η εργασία εκπονήθηκε στα πλαίσια της καθιέρωσης των Ερευνητικών Εργασιών στην Α' τάξη Γενικού Λυκείου Αργοστολίου κατά το σχολ. έτος 2011-12.

Σκοπός:

- η ευαισθητοποίηση των μαθητών σε φλέγοντα κοινωνικά ζητήματα της εποχής, τα οποία έχουν οξυνθεί λόγω της οικονομικής κρίσης
- απάντηση στο ερώτημα «τι μπορούμε να κάνουμε;». Διερεύνηση λύσεων μέσω του εθελοντισμού (και σύνδεση με το Ευρωπαϊκό Έτος Εθελοντισμού 2011)
- δοκιμαστική λειτουργία και μελλοντική εφαρμογή στην πράξη εθελοντικής πρωτοβουλίας που θα δημιουργηθεί από τους ίδιους τους μαθητές: της πλατφόρμας διανομής γευμάτων σε άπορους «ΕΝΑ ΠΙΑΤΟ ΦΑΓΗΤΟ»

Μέθοδος εργασίας:

- Μέσω της διαδικασίας καταιγισμού ιδεών (brainstorming) καταγράψαμε στον πίνακα συγκεκριμένα θέματα που θα μπορούσαμε να αναπτύξουμε.
- Με στοχευμένα ερωτήματα στους μαθητές οδήγησα τη συζήτηση στο θέμα του Εθελοντισμού. Ανακαλύψαμε ότι αρκετοί μαθητές είχαν ήδη συμμετάσχει σε κάποια εθελοντική πρωτοβουλία (αιμοδοσία, δασοφυλάκηση κλπ.). Ενημέρωσα τους μαθητές ότι η χρονιά που διανύσαμε είχε ονομαστεί από την Ε.Ε. «Ευρωπαϊκό Έτος Εθελοντισμού 2011».
- Έχοντας υπόψη μου συγκεκριμένο περιστατικό από το περιβάλλον του σχολείου, ρώτησα τους μαθητές "τι θα μπορούσαμε να κάνουμε για εκείνους τους συνανθρώπους μας που δεν μπορούν να εξασφαλίσουν ούτε ένα πιάτο φαγητό για την οικογένειά τους". Αφού συζητήσαμε για σχετικές πρωτοβουλίες όπως συσσίτια, διανομή τροφών και ειδών πρώτης ανάγκης σε άπορους κλπ., κατεύθυνα τη συζήτηση στην αντίφαση μεταξύ του σπιτικού όπου περισσεύει καθημερινά το φαγητό, και του σπιτικού όπου αυτό το περίσσειμα θα ήταν «θεόστολο δώρο». Έθεσα το ερώτημα: μήπως μπορούμε να κάνουμε κάτι γι' αυτό, δηλαδή: μήπως υπάρχει τρόπος να φτάσει το περίσσειμά μας στο τραπέζι αυτού που το έχει ανάγκη;

- Έχοντας ολοκληρώσει την «προκαταρκτική διερεύνηση» του θέματος και διαισθανόμενη τον αντίκτυπο που θα είχε η εργασία αυτή στην τάξη της Α' Λυκείου (αλλά και ευρύτερα), έβαλα στόχο να εντοπίσω τις ιδιαίτερες προτιμήσεις/δεξιότητες/γνώσεις του κάθε μαθητή ώστε να τις εκμεταλλευτούμε στην κατεύθυνση της δημιουργίας ενός άρτιου αποτελέσματος, ενώ ταυτόχρονα να διατηρείται σε υψηλά επίπεδα η όρεξη και ο ενθουσιασμός. Η «ομάδα» μας λοιπόν έχει το «φωτογράφο», το «γραφίστα», τον «σχολιαστή», την «ερευνητρια παρόμοιων πρωτοβουλιών», την «ερευνητρια αγοράς» και τον «πιο συνεπή εθελοντή» της.

Το ζητούμενο ήταν να υλοποιήσουμε την ιδέα «Ένα Πιάτο Φαγητό για Όλους»:

«Όλα τα νοικοκυριά ετοιμάζουν καθημερινά το γεύμα για την οικογένειά τους. Πόσο δύσκολο θα ήταν να δωρίζουν ένα μόνο πιάτο από το φαγητό της οικογένειας - μαζί με ψωμί, τυρί και σαλάτα ή ό,τι άλλο θέλουν - ώστε να καλύψουν τις ανάγκες ενός μόνο ανθρώπου για μεσημεριανό γεύμα.»

Τα επιμέρους ερωτήματα που τέθηκαν ήταν:

Πώς θα μπορούσε να στηθεί ένας τρόπος, που το «πιάτο» αυτό να «αναρτηθεί» και να προωθηθεί στον κατάλληλο αποδέκτη;

Πώς θα γίνει η διανομή;

Πώς θα βρεθούν οι προσφέροντες;

Πώς θα βρεθούν οι αποδέκτες;

Το αποτέλεσμα:

Μετά από την ολοκλήρωση των ενδιάμεσων ενεργειών (έρευνα με ερωτηματολόγιο, επαφή με κοινωνική λειτουργό, εντοπισμό του κατάλληλου χώρου φιλοξενίας της ηλεκτρονικής πλατφόρμας, σχεδιασμό λογότυπου, δοκιμαστική λειτουργία) η πλατφόρμα μας με όλο το επιμέρους υλικό είναι έτοιμη στη διεύθυνση <http://enariatofaghto.wikispaces.com>

Επιπλέον όφελος:

Η άδεια Creative Commons CC-BY-SA-NC-3.0 που συνοδεύει το υλικό σημαίνει ότι η κάθε κοινότητα - σχολική ή μη - είναι ελεύθερη να το χρησιμοποιήσει ή/και να το εξελίξει και να δημιουργήσει τη δική της πλατφόρμα, αρκεί να αναφέρει τον αρχικό δημιουργό (Εσπερινό Γυμνάσιο - Λύκειο Αργοστολίου) και να διανείμει το δικό της έργο υπό την ίδια ή παρόμοια άδεια.

Δημοσιότητα:

- Παρουσίαση του συστήματος «ΕΝΑ ΠΙΑΤΟ ΦΑΓΗΤΟ» στο Φεστιβάλ Επιστήμης και Τεχνολογίας (FEST11), Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, 17-12-2011.
- Ευρωπαϊκό Έτος Εθελοντισμού 2011, δημοσίευση στην επίσημη ιστοσελίδα <http://europa.eu/volunteering/en/content/ena-riato-faghto-plate-food>
- Συνέντευξη στο ΒΗΜΑ-online το Σάββατο 10/3/2012 <http://www.tovima.gr/society/article/?aid=447806>
- Ραδιοφωνική συνέντευξη στην εκπομπή «Reservoir» του Γιάννη Δάρρα, Β' Πρόγραμμα, το Σάββατο 17/03/2012.
- Δείτε την πλατφόρμα και όλο το υλικό στο <http://enariatofaghto.wikispaces.com/>.
- Δείτε το βίντεο στο youtube: <http://www.youtube.com/watch?v=jjFYqfk-OnU>

"Αν αποφασίσετε να εφαρμόσετε το σύστημα «ΕΝΑ ΠΙΑΤΟ ΦΑΓΗΤΟ» σε κάποια κοινότητα όπου υπάρχει ανάγκη, θα θέλαμε να μοιραστείτε μαζί μας την εμπειρία σας... Και εννοείται ότι είμαστε πρόθυμοι να προσφέρουμε ό,τι βοήθεια χρειαστεί! Σχολείο σημαίνει γνώση, αλλά και ενεργή δράση για έναν καλύτερο κόσμο..."

Ευχαριστούμε.

Εσπερινό Γυμνάσιο - Λύκειο Αργοστολίου mail@gym-esp-argost.kef.sch.gr, Μίνα Θεοφιλάτου theo@otenet.gr

“ΚΟΥΤΙ ΙΔΕΩΝ” ΓΙΑ ΔΡΑΣΕΙΣ

Στις επόμενες σελίδες θα βρείτε ιδέες για θέματα γύρω από τα οποία θα μπορούσατε να σχεδιάσετε σχολικές δράσεις που να ευαισθητοποιούν τους μαθητές σχετικά με το θέμα του εθελοντισμού και τους τομείς δράσης του. Οι τομείς, όπου θα μπορούσαν να προσφέρουν οι μαθητές με την καθοδήγηση των καθηγητών τους, είναι πάρα πολλοί και δε θεωρούμε ότι σε λίγες σελίδες μπορούν να συμπεριληφθούν όλοι. Σκεφτείτε ότι οι επόμενες σελίδες είναι ένα “κουτί ιδεών”. Μπορείτε να γυρίζετε σε αυτές κάθε φορά που χρειάζεστε έμπνευση ή αφορμή για να ξεκινήσετε κάτι. Μπορείτε όμως να προσφέρετε σε αυτό το κουτί και τις δικές σας ιδέες αλλά κυρίως και τις ιδέες των μαθητών σας. Η φαντασία και η δημιουργικότητα των παιδιών σίγουρα θα σας εκπλήξουν και θα μπορέσετε να διοργανώσετε σχέδια που θα επιφέρουν αλλαγή και θα βοηθήσουν την κοινωνία.

Θα θέλαμε σε αυτό το σημείο να τονίσουμε ότι οι μαθητές δε θα πρέπει να ταυτίσουν αυτές τις δράσεις με το τι σημαίνει να είσαι εθελοντής. Άλλωστε, θα μπορούσε να αναρωτηθεί κανείς κατά πόσο είναι εθελοντική μια δράση που κατά βάση “καθοδηγείται” από το σχολείο; Και αυτό είναι αλήθεια. Στόχος αυτών των δράσεων είναι οι μαθητές να προβληματιστούν, να σκεφτούν για ποια θέματα στο γύρω περιβάλλον τους θα μπορούσαν να δώσουν λύσεις, να προβληματιστούν σχετικά με τους τρόπους ανάμειξης τους, να αναλάβουν πρωτοβουλίες, να νιώσουν την ικανοποίηση του να προσφέρεις, να συνεργάζεσαι και να μαθαίνεις, έτσι ώστε να ξεκινήσουν να είναι ενεργοί πολίτες, μια στάση που θα τους καθοδηγήσει και στην ενήλικη ζωή τους. Την ίδια στιγμή, μέσα από αυτές τις δράσεις, αναγνωρίζεται ο σημαντικός ρόλος που έχουν οι ίδιοι οι μαθητές για να γίνουν φορείς νέων ιδεών, να προβάλλουν στάσεις ζωής αλλά και να επηρεάσουν το κοινωνικό σύνολο.

Πολλές από τις προτάσεις που συμπεριλαμβάνονται σε αυτή την ενότητα προέρχονται από Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (ΜΚΟ) που ήδη αναπτύσσουν σχέδια και συχνά έρχονται σε επαφή και με τα σχολεία για την προώθηση των δράσεών τους με σκοπό την ευαισθητοποίηση των μαθητών γύρω από θέματα στα οποία εξειδικεύονται. Καταλαβαίνει κανείς ότι δε θα ήταν δυνατό να συμπεριληφθούν όλες οι δράσεις, ούτε όλες οι ΜΚΟ. Αυτό, φυσικά, δεν κάνει κάποιες δράσεις ή κάποιες ΜΚΟ καλύτερες ή χειρότερες από κάποιες άλλες.

Οι προτεινόμενες δράσεις χωρίζονται ανά θέμα και οι προτάσεις, αφορούν είτε συγκεκριμένες βιωματικές ασκήσεις - εργαλεία μη τυπικής εκπαίδευσης που θα μπορούσατε να χρησιμοποιήσετε με τους μαθητές πριν ξεκινήσετε μια δράση (ή όποτε νομίζετε εσείς ότι είναι πιο σκόπιμο για τη μαθησιακή διαδικασία) προκειμένου να προβληματιστούν σχετικά με ένα θέμα, είτε εκπαιδευτικά προγράμματα που πραγματοποιούν κάποιοι ΜΚΟ στα σχολεία είτε συμβουλές για το πού θα μπορούσατε να αναζητήσετε περισσότερες πληροφορίες.

Τα θέματα και τα πεδία δράσης δεν τελειώνουν, προφανώς, σε αυτές τις σελίδες. Η ίδια η ζωή μπορεί να δώσει πολλές ιδέες για δράση. Καλή αρχή!

Α) ΔΡΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΤΗΣ ΕΝΝΟΙΑΣ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΤΗΣ ΔΙΑΓΕΝΕΑΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ

Η σημασία της εφαρμογής της διαγενεακής αλληλεγγύης στον κοινωνικό τομέα αφορά σε παρεμβάσεις της έμπρακτης υποστήριξης μεταξύ γενεών, στην κατανόηση, το σεβασμό και τη βοήθεια προς στην τρίτη ηλικία. Το 2012 έχει ανακηρυχθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση ως Ευρωπαϊκό Έτος Ενεργού Γήρανης και Αλληλεγγύης μεταξύ των Γενεών. Στόχος αυτού του έτους είναι να αυξηθεί η ευαισθητοποίηση σχετικά με τη συμβολή των ατόμων μεγαλύτερης ηλικίας στην κοινωνία και η αξιοποίηση του τεράστιου δυναμικού που διαθέτουν οι άνθρωποι ακόμα και σε πιο προχωρημένη ηλικία. Ενεργός γήρανση σημαίνει για τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας το να έχουν περισσότερες ευκαιρίες να συμμετέχουν πλήρως στην κοινωνία, ευκαιρίες απασχόλησης, ενθάρρυνση να αναλαμβάνουν εθελοντική εργασία και μεγαλύτερη ανεξαρτησία

χάρη σε ειδικά προσαρμοσμένες κατοικίες, εφαρμογές νέων τεχνολογιών, υποδομές και μεταφορές. Σε αυτό το πλαίσιο, επιδιώκεται η ενθάρρυνση των φορέων χάραξης πολιτικής και των ενδιαφερόμενων μερών σε όλα τα επίπεδα να αναλάβουν δράση και υπογραμμίζεται ο σημαντικός ρόλος της συνεργασίας μεταξύ γενεών για την επίτευξη των παραπάνω στόχων.

Για περισσότερες πληροφορίες: <http://europa.eu/ey2012/>

Παρακάτω θα βρείτε δυο ενδιαφέρουσες προτάσεις για δράσεις μέσα στην τάξη σχετικά με το θέμα της Ενεργούς Γήρανσης και της Αλληλεγγύης μεταξύ γενεών.

ΠΡΟΤΑΣΗ από την οργάνωση 50και Ελλάς

Πρόγραμμα "ΕΘελοντές της Γνώσης/ Ψηφιακός Αναλφαβητισμός"

Το πρόγραμμα «ΕΘελοντές της Γνώσης» της 50και Ελλάς φέρνει τις γενιές πιο κοντά μέσα από τη γλώσσα των νέων τεχνολογιών. Οι νέοι γίνονται εθελοντές - δάσκαλοι και προσφέρουν τις γνώσεις τους στους μεγαλύτερους, ενώ οι μεγαλύτεροι παίρνουν το ρόλο του μαθητή στο σχολικό πλαίσιο με στόχο να μειωθεί το ψηφιακό χάσμα, η διαφορά στο επίπεδο των γνώσεων σχετικά με τις νέες τεχνολογίες μεταξύ γενεών. Έτσι οι μεγαλύτεροι έρχονται πιο κοντά στον τρόπο σκέψης των νεότερων και οι νεότεροι κατανοούν καλύτερα τις δυσκολίες των μεγαλύτερων στην προσαρμογή τους στη νέα κοινωνία της ψηφιακής πληροφορίας και συμμετοχής. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την καλύτερη συνύπαρξη των γενεών και την αλληλεγγύη τους για μια κοινωνία φιλική προς όλες τις γενιές. Το πρόγραμμα προτείνει μια ανεστραμμένη λογική: οι "μαθητές" μεγαλύτερης ηλικίας πηγαίνουν στο σχολείο, ενώ οι νεαροί μαθητές ενεργούν ως καθηγητές (υπό την επίβλεψη των εκπαιδευτικών). Εργαλεία (εγχειρίδια και οδηγίες) για την ενεργοποίηση περισσότερων «ΕΘελοντών της Γνώσης» σε σχολεία και άλλους φορείς μπορούν να αναζητηθούν στην ιστοσελίδα της οργάνωσης.

Λίγα λόγια για την οργάνωση: Η 50και Ελλάς (www.50plus.gr) είναι η μοναδική Μη Κερδοσκοπική Οργάνωση ΓΙΑ τα άτομα άνω των 50ετών και ΜΕ τα άτομα των 50ετών και άνω στην Ελλάδα. Σκοποί της είναι η προβολή της θετικής εικόνας της ενεργού γήρανσης σε αντίθεση με το παθολογικό γήρας ώστε να αλλάξουν τα στερεότυπα και οι προκαταλήψεις απέναντι στα μεγαλύτερα άτομα, η ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης για τα θέματα που απασχολούν τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας, η προσπάθεια επιρροής για εφαρμογή πολιτικών αποφάσεων που υπερασπίζονται τα συμφέροντα των μεγαλύτερων ατόμων στην Ελλάδα και η αλληλεγγύη και επικοινωνία μεταξύ των γενεών.

ΠΡΟΤΑΣΗ από την οργάνωση Τράπεζα Αναμνήσεων

Πρόγραμμα "Γίνε εξερευνητής αναμνήσεων"

Το πρόγραμμα Μεμορο- "Τράπεζα Αναμνήσεων" είναι μια μη κερδοσκοπική διαδικτυακή πρωτοβουλία, αφιερωμένη στη συλλογή και δημοσίευση βίντεο και αφηγήσεων ανθρώπων γεννημένων πριν το 1950 σε μορφή ιστοριών διάρκειας μερικών λεπτών. Η Ελληνική Τράπεζα Αναμνήσεων διοργανώνει εκπαιδευτικό σεμινάριο στα σχολεία με τίτλο "Γίνε εξερευνητής αναμνήσεων", όπου διδάσκεται η μεθοδολογία και δίνεται το έναυσμα για περαιτέρω δράση. Το μόνο που χρειάζεστε είναι σύνδεση στο Διαδίκτυο, κινητό ή βιντεοκάμερα για εγγραφή και το υλικό

για την εκπαιδευτική προσέγγιση, το οποίο διατίθεται από την Ελληνική Τράπεζα Αναμνήσεων. Το πρόγραμμα διαρκεί τρεις ώρες και περιλαμβάνει: εισαγωγή στις έννοιες της μνήμης, της ανάμνησης, του χάσματος γενεών, βιωματικές δραστηριότητες (παιχνίδι ρόλων, συζήτηση, άξονας χρόνου), παρουσίαση της Τράπεζας Αναμνήσεων και αξιοποίηση του εκπαιδευτικού υλικού της Τράπεζας, εγγραφή της τάξης και δημιουργία προφίλ στην ιστοσελίδα της Ελληνικής Τράπεζας Αναμνήσεων, προβολή βίντεο αρχείου και σχετική συζήτηση. Στη συνέχεια γίνονται συνεντεύξεις και καταγραφή αναμνήσεων ατόμων που επισκέπτονται την τάξη για αυτό το σκοπό. Μπορείτε να περιηγηθείτε στην ιστοσελίδα www.memo.org/gr-gr και να κατεβάσετε το εκπαιδευτικό υλικό. Μετά την εισαγωγή από την οργάνωση, μια εθελοντική πρωτοβουλία των μαθητών θα μπορούσε να είναι η καταγραφή αναμνήσεων ατόμων του οικογενειακού τους περιβάλλοντος αλλά και διαφόρων κατοίκων της περιοχής.

Λίγα λόγια για την οργάνωση: Η Ελληνική Τράπεζα Αναμνήσεων (www.bankofmemories.gr) είναι μια διαρκώς αναπτυσσόμενη συλλογή στην οποία μπορεί ο καθένας να συμμετέχει συλλέγοντας και καταγράφοντας τις εμπειρίες και τις αναμνήσεις ανθρώπων γεννημένων πριν το 1950. Αποτελεί μέλος ενός διεθνούς δικτύου που στόχος του είναι η διατήρηση και προώθηση της ιστορίας και του πολιτισμού μέσω της ανάδειξης της ατομικής και συλλογικής μνήμης.

Β) ΔΡΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Οι κοινωνικές και οικονομικές αλλαγές έχουν πολλαπλές επιπτώσεις στην προστασία του περιβάλλοντος, ειδικότερα σε τομείς όπως η κλιματική αλλαγή, η ποιότητα του αέρα και των υδάτων, η μείωση της "φέρουσας" ικανότητας των οικοσυστημάτων, η διαχείριση αποβλήτων και υδατινών πόρων, θέτοντας πολλές προκλήσεις σε εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο. Η δραστηριοποίηση των πολιτών είναι απαραίτητη για την επίτευξη των στόχων της προστασίας του περιβάλλοντος, καθώς με αυτόν τον τρόπο διασφαλίζεται ένα επιπλέον επίπεδο περιβαλλοντικού ελέγχου και δράσης.

Τα προγράμματα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης είναι ευρέως διαδεδομένα στα σχολεία και είναι από τα πρώτα θεματικά πεδία όπου χρησιμοποιούνται εργαλεία μη τυπικής μάθησης για την κατανόηση εννοιών και την ανάληψη δράσεων. Στόχος τους είναι να συνειδητοποιήσουν οι μαθητές τη σχέση του ανθρώπου με το φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον του, να ευαισθητοποιηθούν για τα περιβαλλοντικά προβλήματα και να δραστηριοποιηθούν με ειδικά προγράμματα ώστε να συμβάλλουν στη γενικότερη προσπάθεια αντιμετώπισής τους. Αρκετές ΜΚΟ δραστηριοποιούνται στον τομέα της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και μπορούν να σας υποστηρίξουν στο έργο σας. Τα επιμέρους θέματα που άπτονται της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης είναι επίσης πάρα πολλά. Η περιβαλλοντική εκπαίδευση μπορεί να δώσει αφορμή για δραστηριότητες εθελοντισμού που μπορείτε να σχεδιάσετε στην τάξη. Σε αυτό το σημείο, στόχος μας είναι να δώσουμε απλά μερικές ιδέες και δυστυχώς δεν μπορούμε να συμπεριλάβουμε εδώ όλα τα προγράμματα και τις οργανώσεις. Λυπούμαστε πολύ για τις τυχόν παραλείψεις.

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την περιβαλλοντική εκπαίδευση, μπορείτε (ενδεικτικά) να ρίξετε μια ματιά:

- Γεωργόπουλος, Α., Τσαλίκη, Ε. (1997). Περιβαλλοντική εκπαίδευση. Αρχές- Φιλοσοφία, Μεθοδολογία, Παιχνίδια & Ασκήσεις. Αθήνα: Gutenberg

- Καίλα, Μ., Θεοδοροπούλου, Ε., Δημητρίου, Α., Αναστασάτος, Ν., (επιμ.), (2005), Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, Ερευνητικά Δεδομένα & Εκπαιδευτικός Σχεδιασμός, Αθήνα: Ατραπός.

- Κούσουλας, Γ., (2008), Προσέγγιση στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών/ Ινστιτούτο Αστικής και Αγροτικής Κοινωνιολογίας/Ομάδα Περιβάλλοντος. Διαθέσιμο στον Ιστότοπο του ΕΚΚΕ

- Παρασκευόπουλος, Σ., & Κορφιάτης, Κ., (2003), Περιβαλλοντική Εκπαίδευση: Θεωρίες και μέθοδοι, Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Χριστοδουλίδη.

- Σιαμάγκας, Θ., (2010), Περιβαλλοντικός εγγραμματισμός. Η σημασία του στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, Κατερίνη: Εκδόσεις Μάτι

- Η WWF Ελλάς έχει επιμεληθεί την παραγωγή δέκα εγχειριδίων με γενικό τίτλο «Οδηγός για το Περιβάλλον», όπου μπορείτε να βρείτε περισσότερες πληροφορίες για θέματα σχετικά με το περιβάλλον. Συγκεκριμένα, οι τίτλοι των εγχειριδίων είναι: 1. Δασοπροστασία & δασοπυρόσβεση 2. Περιβαλλοντικό Δίκαιο 3. Οργάνωση και λειτουργία περιβαλλοντικών οργανώσεων 4. Εξεύρεση πόρων 5. Διαχείριση Απορριμμάτων 6. Νερό 7. Πράσινο & ελεύθεροι χώροι στη πόλη 8. Αέρας και ατμοσφαιρική ρύπανση 9. Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας 10. Τουρισμός & Περιβάλλον

Μπορείτε να αναλάβετε συντονισμένες δράσεις με στόχο την εξοικονόμηση ενέργειας

👉 Με πρωτοβουλία της WWF διοργανώνεται κάθε χρόνο το τελευταίο Σάββατο του Μαρτίου η ΩΡΑ ΤΗΣ ΓΗΣ. Γιατί να μην κάνετε κάποια δράση για το περιβάλλον κοντά σε εκείνες τις ημερομηνίες και να ενθαρρύνετε τους μαθητές να συμμετέχουν σε αυτή την πρωτοβουλία;

👉 Γιατί να μη διοργανώσετε μια δράση σχετικά με την προώθηση του ποδηλάτου ως μέσο μεταφοράς την Ημέρα της Ευρωπαϊκής Μέρας Χωρίς Αυτοκίνητο (22 Σεπτεμβρίου);

Μπορείτε να διοργανώσετε δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης για την κλιματική αλλαγή και τους τρόπους καταπολέμησής της

👉 Η ActionAid (www.actionaid.gr) έχει αναπτύξει εκπαιδευτικό υλικό για το θέμα της κλιματικής αλλαγής, που μπορεί να σας φανεί χρήσιμο αν θέλετε να ευαισθητοποιήσετε τα παιδιά γύρω από αυτό το θέμα ή θέλετε να κάνετε κάποια σχετική δράση. Λέγεται "ΚΟΣΜΟΒΙΒΛΙΟ- Κόντρα στο ρεύμα" και είναι ένα πρόγραμμα αναπτυξιακής εκπαίδευσης για τις κλιματικές αλλαγές και τη φτώχεια για μαθητές Γυμνασίου. Το βιβλίο χωρίζεται σε πέντε κεφάλαια (Παγκόσμιες συνδέσεις, Κλίμα και Κλιματικές Αλλαγές, Τι προκαλεί τις κλιματικές αλλαγές, Κλιματικές Αλλαγές και Ανθρώπινα Δικαιώματα και Πάμε Κόντρα στο Ρεύμα) τα οποία περιλαμβάνουν 2 - 3 δραστηριότητες το καθένα, ενώ συνοδεύονται από φύλλα εργασίας και υποστηρικτικό υλικό που είναι απαραίτητα για την υλοποίησή τους. Το πλήρες εκπαιδευτικό πακέτο ΚΟΝΤΡΑ ΣΤΟ ΡΕΥΜΑ μπορείτε να το βρείτε δωρεάν στο <http://education.actionaid.gr>

👉 Η Ελληνική Εταιρεία για την προστασία του περιβάλλοντος και της πολιτιστικής κληρονομιάς (www.ellinikietairia.gr) έχει σχεδιάσει υλικό με θέμα "Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και Βιώσιμες Πόλεις" το οποίο περιέχει 6 τεύχη για τον εκπαιδευτικό, ("Πόλεις και άνθρωποι", "Η φύση στην πόλη", "Το νερό στην πόλη", "Ατμόσφαιρα-Ρύπανση του αέρα", "Μεταφορές - Ηχορύπανση - Απορρίμματα", "Παιδαγωγικές και μεθοδολογικές κατευθύνσεις"), 30 διαφάνειες και μια σειρά από προτεινόμενες παιδαγωγικές δραστηριότητες. Απευθύνεται σε μαθητές Γυμνασίων-Λυκείων και στόχος του είναι να κατανοήσουν οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές την ανάγκη σύνδεσης της ποιότητας ζωής στην πόλη με τις αξίες που επιτρέπουν τη διαφύλαξη της κοινωνικής συνοχής και ευημερίας, τις λογικές σχεδιασμού των πόλεων, ανάπτυξης περιοχών, χρήσης γης και την ενεργοποίηση των πολιτών για την επίλυση των τοπικών προβλημάτων.

Μπορείτε να διοργανώσετε οικολογικές παρεμβάσεις, όπως δεντροφύτευση ή καθαρισμό της γειτονιάς ή μιας παραλίας

👍 Η **Ελληνική Εταιρία Προστασίας της Φύσης** (www.eerf.gr) συντονίζει το πρόγραμμα Οικολογικά Σχολεία. Ο αντικειμενικός στόχος του προγράμματος είναι η αλλαγή συμπεριφοράς όλων μέσα στη σχολική κοινότητα ώστε το σχολείο να γίνει ένα πραγματικό «Οικολογικό Σχολείο». Αυτό επιτυγχάνεται με την διαμόρφωση και την εφαρμογή του «Οικοκώδικα» (ένα σύνολο κανόνων περιβαλλοντικής συμπεριφοράς), καθώς και την εφαρμογή ενός Περιβαλλοντικού Σχεδίου Δράσης (αφορά τον περιβάλλοντα σχολικό χώρο και την μετατροπή του σε καθαρό, όμορφο, ανθρώπινο και φιλικό). Σε κάθε σχολείο συγκροτείται η Περιβαλλοντική Επιτροπή, από μαθητές και εκπαιδευτικούς, που επεξεργάζεται τα θέματα ενέργεια, απορρίμματα και νερό. (Αργότερα μπορούν να ασχοληθούν με τα θέματα: μεταφορές, υγιεινή διαβίωση, βιοποικιλότητα, καταναλωτισμός, κ.α.).

Παράλληλα, φροντίζει για την υλοποίηση του «Σχεδίου Δράσης» και του «Οικοκώδικα» με τη συμμετοχή όλης της σχολικής κοινότητας. Τέλος, για το άνοιγμα προς την τοπική κοινωνία και την ευαισθητοποίηση των πολιτών, οργανώνονται εκδηλώσεις και δράσεις σε συνεργασία και με την Τοπική Αυτοδιοίκηση.

👍 Το **Καθαρίζουμε την Ελλάδα σε μια μέρα- Let's do it Greece 2012** (www.letsdoitgreece.org) είναι μια διεθνής εθελοντική καμπάνια που στην Ελλάδα για πρώτη φορά διοργανώθηκε στις 29 Απριλίου 2012 από την Ελληνική Εταιρεία Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων "ΕΕΣΔΑ" και τον Περιβαλλοντικό Σύλλογο Αττικής "Ωρα για Δράση". Η καμπάνια ξεκίνησε για 1η φορά το 2008 στην Εσθονία με την ονομασία "Let's do it" και είχε σαν στόχο να καθαριστεί από εθελοντές μέσα σε μία μόνο μέρα ολόκληρη η χώρα από κάθε λογής σκουπίδια. Τελικά στις 3 Μαΐου του 2008, 50.000 εθελοντές καθάρισαν 10.000 τόνους σκουπιδιών από δασικές εκτάσεις. Από τότε το "Let's do it" έχει εξαπλωθεί παγκοσμίως και πλέον μία φορά κάθε χρόνο πολίτες από όλο τον κόσμο καθαρίζουν τις πόλεις τους περνώντας ένα μήνυμα αισιοδοξίας και αλtruισμού για το περιβάλλον αλλά και την ελπίδα για ένα καλύτερο μέλλον.

Μπορείτε να αναλάβετε δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης για την προστασία των ζώων

👍 Η παιδαγωγική ομάδα των εθελοντών του **ΑΡΚΤΟΥΡΟΥ** (www.arcturos.gr) επιμορφώνει κάθε σχολική χρονιά 100.000 παιδιά. Αποτελείται από εθελοντές και εθελόντριες οι οποίοι, αφού εκπαιδευτούν από την παιδαγωγική- επιστημονική ομάδα της οργάνωσης, υλοποιούν προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στα σχολεία αλλά και σε άλλους πολιτιστικούς και επιμορφωτικούς χώρους. Επίσης, έχει δημιουργηθεί μια ομάδα που λέγεται **Ο ΛΥΚΟΣ ΜΑΣ ΕΝΩΝΕΙ** με σκοπό να συγκεντρωθεί υλικό για το λύκο και να προωθούνται αυτές οι πληροφορίες σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες προκειμένου να συμβάλει η ομάδα στην αποδόμηση της εχθρικής στάσης των ανθρώπων απέναντι στον παρεξηγημένο κυνηγό των ελληνικών δασών.

👍 Οι Συμμαχούληδες είναι η Παιδική και Νεανική Ομάδα της **ΜΟm** (www.mom.gr), μιας οργάνωσης που δραστηριοποιείται από 1988 με στόχο την προστασία του φυσικού πλούτου της χώρας και της Μεσογειακής Φώκιας. Τα μέλη της ομάδας έχουν τη δυνατότητα να συμμετέχουν στις ενημερωτικές και εκπαιδευτικές δράσεις περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης που οργανώνει η Mom.

Μπορείτε να σχεδιάσετε δράσεις για την ανάδειξη και την προστασία της βιοποικιλότητας

👍 Η **Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς** (Γ.Γ.Ν.Γ), με αφορμή ότι το 2010 ανακηρύχθηκε από τον ΟΗΕ ως παγκόσμιο έτος αφιερωμένο στην προστασία της βιοποικιλότητας, έχει εκπονήσει ένα πρόγραμμα οικολογικής και περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης των νέων με κεντρικό άξονα τη σημασία της διατήρησης και προστασίας της βιοποικιλότητας, ως έκφραση της διαγενεακής αλληλεγγύης στον τομέα του περιβάλλοντος, σύμφωνα με την οποία, η κάθε γενιά οφείλει να παραδώσει στην επόμενη κατ' ελάχιστον το ίδιο επίπεδο φυσικού περιβάλλοντος με αυτό που έλαβε από την προηγούμενη. Ο σχεδιασμός

και εν μέρει η υλοποίηση του προγράμματος αποτελούν προϊόν συνδιαμόρφωσης και συνεργασίας της Γ.Γ.Ν.Γ. με 12 περιβαλλοντικές οργανώσεις και ειδικούς επιστήμονες.

Το πρόγραμμα περιλαμβάνει καμπάνια ενημέρωσης, δράσεις ευαισθητοποίησης και παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού.

Γιατί να μην είναι αυτό το πρόγραμμα αφετηρία για μια δικιά σας δράση με τα παιδιά;

Μπορείτε να σχεδιάσετε δράσεις για τη σωστή διαχείριση απορριμμάτων

 Για σχετικό υλικό, ρίξτε μια ματιά στο Γαβριλάκης, Κ. (2000). Απορρίματα: προβλήματα και η αντιμετώπισή τους- Οδηγός εκπαιδευτών. Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (www.enpedu.gr/Documents/Απορρίματα%20%20Προβλήματα%20και%20η%20αντιμετώπισή%20τους.pdf, ημερομηνία ανάκτησης 13.03.2012)

Γ) ΔΡΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΓΕΙΑ

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (WHO- World Health Organisation)²⁶ ορίζει την προώθηση της υγείας ως "...τη διαδικασία που επιτρέπει στους ανθρώπους να πάρουν στα χέρια τους τον έλεγχο και να βελτιώσουν την υγεία τους". Η προώθηση δράσεων για την υγεία περιλαμβάνει δραστηριότητες που στοχεύουν στο να ενισχύσουν τις δεξιότητες και τις ικανότητες των ατόμων γύρω από αυτό το θέμα, αλλά και δράσεις που στοχεύουν στην αλλαγή των κοινωνικών, περιβαλλοντικών και οικονομικών συνθηκών ώστε να μειωθεί η επίπτωση που έχουν στη δημόσια και ατομική υγεία.

Πέρα από το ότι η συμμετοχή σε εθελοντικές οργανώσεις προωθεί στάσεις ζωής που ευνοούν την υγιή ανάπτυξη των νέων, οι ίδιοι οι νέοι μπορούν να αναλάβουν πρωτοβουλίες μέσα σε αυτό το πλαίσιο. Οι δραστηριότητες μπορεί να περιλαμβάνουν:

Μπορείτε να σχεδιάσετε δράσεις για την παροχή βοήθειας υγείας σε ευπαθείς ομάδες

 ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΦΑΡΜΑΚΩΝ από την οργάνωση **ΓΙΑΤΡΟΙ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ**
Μέσα από αυτή τη δράση, ο εκπαιδευτικός μπορεί να ευαισθητοποιήσει τους μαθητές σχετικά με πληθυσμούς που έχουν ανάγκη. Σε συνεννόηση με την οργάνωση μπορεί να δημιουργηθεί μια εκστρατεία συγκέντρωσης φαρμάκων για ευπαθείς ομάδες. Απαιτείται συντονισμός από τους εκπαιδευτικούς, καθώς και επαρκής ενημέρωση των μαθητών ώστε να κατανοήσουν γιατί το κάνουν. Θα χρειαστείτε από την οργάνωση κάποιες αφίσες, λίστες αναγκαίων φαρμάκων και ανακοινώσεις που να εξηγούν για ποιους συλλέγονται τα φάρμακα και πώς χορηγούνται. Ιδανικά αυτή η δράση πρέπει να συνοδεύεται από ενημερώσεις γύρω από θέματα υγείας και υγιεινής. (www.mdmgreece.gr)

Μπορείτε να υλοποιήσετε δράσεις ενημέρωσης σχετικά με τη σεξουαλική υγεία των εφήβων

Μπορείτε να διοργανώσετε δράσεις ενημέρωσης και πρόληψης από εξαρτησιογόνες ουσίες (αλκοόλ, κάπνισμα, ναρκωτικά) ή άλλες εξαρτήσεις όπως το διαδίκτυο, τα κινητά τηλέφωνα, τα τυχερά παιχνίδια κα

Μπορείτε να σχεδιάσετε δράσεις σχετικά με την εθελοντική αιμοδοσία και τη δωρεά οργάνων

26. Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (1986). Η Χάρτα της Οτάβα για την Προώθηση της Υγείας

👍 Σχετικά με την εθελοντική αιμοδοσία μπορείτε να βρείτε πληροφορίες στο www.aimodosia.gr, την ιστοσελίδα του **Πανελληνίου Συλλόγου Εθελοντών Αιμοδοτών**. Για να γίνει κάποιος εθελοντής αιμοδότης μπορεί πάει σε κάποιον Σύλλογο Εθελοντών Αιμοδοτών, στο Δήμο, ή στην Ενορία του ή σε μία Υπηρεσία αιμοδοσίας κρατικού Νοσοκομείου. Όλα τα Κρατικά νοσοκομεία έχουν υπηρεσία αιμοδοσίας. Γιατί να μη δημιουργήσετε μια εκστρατεία ενημέρωσης με τα παιδιά ώστε να αντιληφθούν τα οφέλη της εθελοντικής αιμοδοσίας και να παροτρύνουν τα μέλη της κοινότητάς τους να προσφέρουν αίμα για να σώσουν ζωές;

👍 Ένας από τους σκοπούς του **Εθνικού Οργανισμού Μεταμοσχεύσεων** (www.eom.gr) είναι η ιδέα της δωρεάς οργάνων και ιστών να συνδεθεί με το ευρύτερο πνεύμα του εθελοντισμού και να καθιερωθεί ως πράξη ανθρωπιάς και πολιτισμού, καθώς η δωρεά οργάνων αποτελεί βασική προϋπόθεση για την πραγματοποίηση του ιατρικού θαύματος της μεταμόσχευσης. Σκεφτείτε πώς θα μπορούσατε μαζί με τους μαθητές να βοηθήσετε στην προώθηση αυτής της ιδέας, ενημερωθείτε για τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία και σκεφτείτε πώς αυτό θα μπορούσε να επηρεάσει τη ζωή των συνανθρώπων σας.

Μπορείτε να διοργανώσετε δράσεις ευαισθητοποίησης για τις διατροφικές διαταραχές

👍 Περισσότερες πληροφορίες για αυτό το θέμα μπορείτε να βρείτε από τη **ΜΚΟ ΑΝΑΣΑ** (www.anasa.com.gr) που δραστηριοποιείται στον τομέα των διατροφικών διαταραχών. Η ΑΝΑΣΑ είναι η πρώτη μη κερδοσκοπική εταιρεία στην Ελλάδα που δημιουργήθηκε με στόχο την ενημέρωση, πρόληψη και υποστήριξη των ανθρώπων που πάσχουν από Διαταραχές Πρόσληψης Τροφής. Στόχοι της ΑΝΑΣΑ είναι η ενημέρωση και αφύπνιση του κοινού για την ύπαρξη και τις διαστάσεις του προβλήματος, η προσφορά ολοκληρωμένων υπηρεσιών ενημέρωσης, κατεύθυνσης και στήριξης των ασθενών, η δημιουργία και εκτέλεση προγραμμάτων πρόληψης στο ευρύ κοινό, η ενημέρωση και υποστήριξη των οικογενειών και του περιβάλλοντος των ασθενών (τους εκπαιδευτικούς, τους φίλους κ.λπ.), η υποστήριξη των ερευνητικών προγραμμάτων στην Ελλάδα και η παροχή εξειδικευμένων υπηρεσιών υγείας και υποστήριξης. Από τον Οκτώβριο του 2008 εγκαινιάστηκε το 1ο Κέντρο Ημέρας για Διαταραχές Πρόσληψης Τροφής στην Ελλάδα παρέχοντας εντελώς δωρεάν, υπηρεσίες διάγνωσης, θεραπείας και συμβουλευτικής υποστήριξης των πασχόντων και των οικογενειών τους, μέσω μιας πολυκλαδικής ομάδας επαγγελματιών υγείας: ψυχίατρο, παιδοψυχίατρο, ψυχολόγους, γενικό ιατρό, διατροφολόγο, εργοθεραπευτή.

Μπορείτε να σχεδιάσετε δράσεις για την πρόληψη ατυχημάτων στα σχολεία και την κοινωνία

👍 Υλικό σχετικά με την πρόληψη ατυχημάτων μπορείτε να βρείτε στην ιστοσελίδα www.ethelontismos.gr του Εκπαιδευτικού Προγράμματος Εθελοντικής Δράσης για τη διαχείριση κινδύνων και κρίσεων και την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών. Το πρόγραμμα "Προστατεύω τον εαυτό μου και τους άλλους" έχει σχεδιαστεί και οργανωθεί από την Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης (Γ.Γ.Δ.Β.Μ.), υλοποιείται από το Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων (Ι.Δ.ΕΚ.Ε.) και αφορά την εκπαίδευση ομάδων εθελοντών για την αντιμετώπιση των φυσικών και τεχνολογικών καταστροφών, σε συνεργασία με την Τοπική Αυτοδιοίκηση, για την απόκτηση πιστοποιημένων δεξιοτήτων διαχείρισης κινδύνου και κρίσεων, καθώς και την αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών στο πλαίσιο της δια βίου μάθησης. Συγκεκριμένα θα βρείτε:

- Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός, Εισαγωγή στις πρώτες βοήθειες, Τεύχος πρώτο και δεύτερο
- Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός, Μαζί για την επόμενη αναπνοή, Διεύθυνση Σώματος Σαμαρειτών, Διασωστών και Ναυαγοσωστών
- PRAKSIS, Προγράμματα Ανάπτυξης, Κοινωνικής Στήριξης και Ιατρικής Συνεργασίας, Προστατεύω τον εαυτό μου και τους άλλους. Πράξεις για την οργάνωση και τη λειτουργία εθελοντικών ομάδων για τη διαχείριση καταστάσεων κρίσεων

Μπορείτε επίσης να κοιτάξετε το Πρόγραμμα Αγωγής Υγείας ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ (2007), Εθελοντισμός- Πρόληψη Ατυχημάτων- Πρώτες Βοήθειες. Οδηγός Εκπαιδευτικού Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης. <http://www.firstaid.gr/media/odigos.pdf> (ημερομηνία ανάκτησης 28.03.2012), το οποίο αν και απευθύνεται στον εκπαιδευτικό της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, μπορεί να σας δώσει κάποιες ιδέες.

Δ) ΔΡΑΣΕΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

Μπορείτε να διοργανώσετε δράσεις και παρεμβάσεις για την καταπολέμηση των διακρίσεων και του αποκλεισμού ευαίσθητων κοινωνικών ομάδων (μετανάστες, ΑμεΑ, άστεγοι κ.α.)

 Η οργάνωση **ΑΡΣΙΣ** (www.arsis.gr) έχει ως σκοπό την ανάπτυξη νέων πρακτικών και προτάσεων για την υποστήριξη των νέων που κινδυνεύουν από κοινωνικό αποκλεισμό, την κινητοποίηση των πολιτών και την προσαρμογή των θεσμών στην κατεύθυνση της πρόληψης της νεανικής περιθωριοποίησης και της κατοχύρωσης των νεανικών δικαιωμάτων. Απευθύνεται σε νέους και νέες ηλικίας άνω των 15 ετών που αντιμετωπίζουν κάποιες δυσκολίες στη ζωή τους (στέρση, φτώχεια, έλλειψη υποστήριξης και ασφάλειας από την οικογένεια, κακοποίηση, ρατσισμό κλπ) ή θέλουν απλά να πάρουν μέρος στις δραστηριότητες της οργάνωσης, συναντώντας άλλους συνομηλίκους τους.

"ΠΑΚΕΤΑΡΩ ΚΑΙ ΦΕΥΓΩ"

Ποια ζητήματα προσεγγίζει;	πρόσφυγες, μετανάστες, ρατσισμός, διακρίσεις
Ποιοι είναι οι στόχοι;	να κατανοηθούν τα αίτια της κατάστασης του πρόσφυγα και να αναπτυχθεί το αίσθημα συμπάθειας για την κατάστασή του (φυσική και ψυχολογική κατάσταση), να γίνει κατανοητή η διαφορά μεταξύ πρόσφυγα και μετανάστη ως προς το γεγονός ότι ο μετανάστης έχει προγραμματίσει τον ξενιτεμό του
Χρόνος:	30'-45'
Για πόσα άτομα;	μέχρι 30
Τι θα χρειαστείτε;	μολύβι και χαρτί

Οδηγίες:

Μια μέρα πριν από τη δραστηριότητα μπορείτε να ζητήσετε από την ομάδα να κάνει με την τεχνική του καταγισμού ιδεών έναν κατάλογο με όλα τα αντικείμενα που χρησιμοποιεί ένας σύγχρονος άνθρωπος ή ένα παιδί. Αν απευθύνεστε σε μικρές ηλικίες είναι προτιμότερο να ζητήσετε να βρουν φωτογραφίες και εικόνες από περιοδικά όπου φαίνονται όλα τα αντικείμενα που χρησιμοποιεί η οικογένεια. Ο τελικός κατάλογος μπορεί να μετατραπεί σε καρτέλες λέξεων ή φωτογραφίες ή εικόνες και να τοποθετηθεί σε ένα κουτί για την κυρίως δραστηριότητα.

■ διαβάστε την παρακάτω παράγραφο:

«Περπατούσαμε για μέρες, μήνες, χιλιάδες χιλιόμετρα. Κοιμόμασταν στο πάτωμα και έπρεπε να φάμε ακόμη και φύλλα για να επιβιώσουμε. Μας πυροβολούσαν. Πολλά αγόρια σκοτώθηκαν. Τι έγιναν οι γονείς μου; Δεν ξέρω. Τώρα όμως είμαστε εδώ, σε μια καινούρια ζωή. Και είδα για πρώτη φορά χιόνι!»

Από τα λόγια ενός από τα «Χαμένα Αγόρια του Σουδάν» που εγκαταστάθηκε στις ΗΠΑ.

Πηγή: www.unhcr.org

■ στη συνέχεια ζητήστε από τους συμμετέχοντες να μπουν στη θέση του αγοριού και να σκεφτούν από πού ξεκίνησε η περιπέτεια. Αυτό μπορεί να προκαλέσει μια σύντομη συζήτηση

για τα αιτία της προσφυγιάς

- χωρίστε τους συμμετέχοντες σε ολιγομελείς ομάδες (5-8 ατόμων)
- ανακοινώστε ότι έχουν στη διάθεση τους δύο λεπτά για να μαζέψουν τα πράγματα τους, ότι νομίζουν χρησιμότερο, γιατί φεύγουν δια της βίας από το σπίτι τους και την κοινότητα τους χωρίς προοπτική επιστροφής. Τα μέλη κάθε ομάδας θα πρέπει μέσα στα δύο αυτά λεπτά να καταγράψουν με την τεχνική του καταιγισμού ιδεών αυτά που θα έπαιρναν μαζί τους
- κατά τη διάρκεια αυτών των δύο λεπτών προκαλέστε διάσπαση προσοχής με το να κάνετε θόρυβο ή να αναβοσβήνετε τα φώτα ώστε να προκαλέσετε καταστάσεις πίεσης και πανικού
- συζητήστε πάνω στις λίστες που κατάρτισαν οι ομάδες και το περιεχόμενό τους

Ερωτήσεις που βοηθούν την κατανόηση: Τι πήρες μαζί σου και γιατί; Γιατί σκέφτηκες ότι μπορεί να χρειαστείς αυτά τα πράγματα; Γιατί αναβόσβηναν τα φώτα; Γιατί γινόταν φασαρία; Πηρές μαζί σου ταυτότητα, διαβατήριο και άλλα επίσημα έγγραφα; Γιατί νομίζεις ότι θα χρειαστούν; Αν δεν τα πήρες, πώς θα αποδείξεις ποιος είσαι; Τι προβλήματα μπορεί να αντιμετωπίσεις σε περίπτωση που έχεις πάρει πολλά πράγματα; Προσπάθησε να φανταστείς πόσο χρήσιμα θα είναι τα πράγματα που διάλεξες στις συνθήκες που περιγράφει το αγόρι του Σουδάν. Σκέψου για παράδειγμα πού θα πλένεις τα ρούχα σου ή πώς θα βουρτσίζεις τα δόντια σου;

Συμβουλές για τον εμπυχωτή: Θα πρέπει να "σκηνοθετήσετε" με μεγάλη παραστατικότητα και πειθώ τη δραστηριότητα, προκειμένου να μεταδώσετε την κατάσταση αγωνίας και πανικού που βιώνουν οι άνθρωποι όταν εξαναγκάζονται να εγκαταλείψουν τη χώρα τους άμεσα. Η διάσπαση της προσοχής μπορεί να εφαρμοστεί είτε κατά την καταγραφή είτε κατά τη φάση των ερωτήσεων. Αν υπάρχει η δυνατότητα και ο χρόνος μπορείτε να ζητήσετε από τα παιδιά να φέρουν μαζί τους μια ποικιλία προσωπικών αντικειμένων όπως ρούχα, κουβέρτα, οδοντόβουρτσα, ταυτότητα και άλλα έγγραφα, φάρμακα, γυαλιά, νερό, κονσέρβες, κοσμήματα, καπέλο, μπουφάν, φουλάρι, γραβάτα, εσώρουχα, βιβλία, οικογενειακές φωτογραφίες. Στην περίπτωση αυτή θα πρέπει να υπάρχει και ένας σάκος για κάθε ομάδα. Τα είδη μπορεί επίσης να αναπαρίστανται σε εικόνες, φωτογραφίες

Προτάσεις για τη συνέχεια: Μετά τη δραστηριότητα, μπορείτε να μοιράσετε στους συμμετέχοντες άρθρα για τους πρόσφυγες από εφημερίδες και περιοδικά για να τα μελετήσουν. Επίσης, οι συμμετέχοντες θα μπορούσαν να γράψουν σε μορφή έκθεσης τις σκέψεις τους απευθυνόμενοι σε έναν πρόσφυγα. Μπορείτε ακόμα να τους παροτρύνετε να συμμετάσχουν σε offline ακτιβιστικές δράσεις της Διεθνούς Αμνηστίας υπέρ των προσφύγων.

Τέλος, μπορείτε να επαναλάβετε την δραστηριότητα ζητώντας από τις ομάδες να φανταστούν ότι προγραμματίζουν να φύγουν μετανάστες σε άλλη χώρα για να δουλέψουν και να βοηθήσουν την οικογένεια. Σε αυτή την περίπτωση, προσθέστε τις ερωτήσεις: σε τι διαφέρει η ψυχολογική κατάσταση του μετανάστη από του πρόσφυγα; ποια είναι η διαφορά στη ζωή τους; Τι μπορεί να τους λείπει; Τι αισθάνονται;

Μπορείτε να επεκτείνετε τη δραστηριότητα με το Σχέδιο Μαθήματος «Τι σημαίνει πρόσφυγας και ποια τα δικαιώματά του» (www.amnesty.org.gr/edu/RefugeesAndRights.pdf).

Η δραστηριότητα προτείνεται από τη ΔΙΕΘΝΗ ΑΜΝΗΣΤΙΑ.

👍 Η Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς σε συνεργασία με την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες έχει σχεδιάσει ένα παιχνίδι προσομοίωσης για τους πρόσφυγες με το όνομα ΠΕΡΑΣΜΑΤΑ, το οποίο απευθύνεται κυρίως σε μαθητές και νέους από 12 ετών και άνω και τους επιτρέπει να μπουν στη θέση των προσφύγων και να βιώσουν μια μακρινή για εκείνους κατάσταση μέσα από τη διαδικασία αναπαράστασης της καθημερινότητας. Το παιχνίδι μπορεί να λάβει χώρα σε εσωτερικό ή εξωτερικό χώρο 500 τ.μ. περίπου και διαρκεί 2 ώρες ενώ είναι για περίπου 15 με 20 παίκτες. Τα σχολεία που ενδιαφέρονται να πάρουν μέρος στα «ΠΕΡΑΣΜΑΤΑ» καλούνται να το δηλώνουν στην ηλεκτρονική διεύθυνση h.andreou@ne-agenia.gr ή με φax στο 210-2599302.

"ΖΩΝΤΑΝΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ"

Η Ζωντανή Βιβλιοθήκη (human library) είναι μια μεθοδολογία που χρησιμοποιείται για να έρθουν σε επαφή άτομα από διαφορετικά περιβάλλοντα. Τα βιβλία αυτής της ιδιαίτερης βιβλιοθήκης είναι οι άνθρωποι, οι ιστορίες και οι εμπειρίες τους. Έτσι, οι "αναγνώστες"-κοινό, έχουν τη δυνατότητα να δανειστούν ένα "ανθρώπινο βιβλίο" για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα και "διαβάζοντας το", να επικοινωνήσουν και να κατανοήσουν τους ανθρώπους που αντιπροσωπεύουν ομάδες ανθρώπων που συχνά έρχονται αντιμέτωποι με συμπεριφορές βασισμένες στις διακρίσεις και στα στερεότυπα. Τα "ανθρώπινα βιβλία" μιλάνε, λένε τις ιστορίες τους, αλλά και απαντάνε στους "αναγνώστες".

Με την κατάλληλη καθοδήγηση και προετοιμασία μπορείτε να παροτρύνετε τα παιδιά να διοργανωθεί μια Ζωντανή Βιβλιοθήκη στην κοινότητά σας πάντα υπό την επίβλεψη ενηλίκων λόγω των λεπτών θεμάτων που διαπραγματεύονται. Είναι ένα εξαιρετικό μέσο άσκησης στη συνύπαρξη, ευαισθητοποίηση και εκπαίδευση στα ανθρώπινα δικαιώματα και στην καταπολέμηση των διακρίσεων

Στην Ελλάδα λειτουργεί από το 2009 η ομάδα Ζωντανής Βιβλιοθήκης- Εκεί που οι ιστορίες ζωντανεύουν (www.humanlibrary.gr) η οποία είναι μέλος του Διεθνούς Δικτύου Ζωντανών Βιβλιοθηκών και διοργανώνει δράσεις ανοιχτές σε όσους επιθυμούν να στηρίξουν έναν πολιτισμό που αναγνωρίζει και εκτιμά τη διαφορετικότητα.

Μπορείτε να βρείτε περισσότερο υλικό στο Council of Europe (2005). Don't judge a book by its cover. The Living Library Organiser's Guide, <http://humanlibrary.org/assets/files/guides/Living%20Lib%20Organisers%20Guide.pdf> (ανάκτηση 10.04.2012)

👍 Από τον Απρίλιο 2012 ξεκίνησε από την **ActionAid Ελλάς** (www.actionaid.gr), ένα Παγκόσμιο Δίκτυο Μαθητών Γυμνασίου-Λυκείου, μέσα από το οποίο συνομήλικοι από όλο τον κόσμο μπορούν να επικοινωνούν, να ενημερώνονται για δράσεις στις χώρες τους και να ευαισθητοποιούνται σχετικά με θέματα παγκόσμιας φτώχειας και ανισότητας. Η συμμετοχή στο δίκτυο αυτό είναι δωρεάν και το μόνο που προϋποθέτει είναι ζωηρό ενδιαφέρον και κέφι για δράση πάνω σε θέματα που αφορούν όλους μας, ως πολίτες του κόσμου. Το δίκτυο είναι ενεργό μέσω του facebook (όνομα fan page: ACTIONTEENS) και τα μέλη του προτείνουν λύσεις και δράσεις, εκφράζονται δημιουργικά, συμμετέχουν σε διαγωνισμούς (graffiti, βίντεο, φωτογραφίας κα) και βοηθούν ώστε οι συνομήλικοι στις αναπτυσσόμενες χώρες να έχουν πρόσβαση σε νερό, τροφή και εκπαίδευση.

Υλικό για δραστηριότητες μη τυπικής εκπαίδευσης γύρω από το θέμα των διακρίσεων μπορείτε να βρείτε:

- Συμβούλιο Ευρώπης (2007). *COMPASS* - Ένα εγχειρίδιο εκπαίδευσης στα ανθρώπινα δικαιώματα για νέους/ νέες. Μετάφραση στα ελληνικά από τη ΜΚΟ ΑΡΣΙΣ http://www.arsis.gr/2010_09_05%20compass.pdf (ημερομηνία ανάκτησης 23.03.2012)
- ΚΕΠΤΑΔ (2011). Μη τυπική εκπαίδευση για την καταπολέμηση των διακρίσεων σε παιδιά σχολικής ηλικίας. Οδηγός για δασκάλους.
- Council of Europe (2004). *Education pack. Ideas, resources, methods and activities for informal intercultural education with young people and adults*, http://eycb.coe.int/edupack/pdf/part_a.pdf (ημερομηνία ανάκτησης 23.03.2012)
- Council of Europe (2009). *Compassito. Manual on human rights education for children*
- Titley, G. (επιμ) (2007). *Gender matters. A manual on addressing gender- based violence affecting young people*. Budapest: Council of Europe

Μπορείτε να διοργανώσετε δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης για τα δικαιώματα των παιδιών και των νέων και την προάσπιση αυτών

👍 Η **ΜΚΟ PRAKSIS** (www.praxis.gr) λειτουργεί το πρόγραμμα “Τα παιδιά της διπλής πόρτας” με βασικό στόχο τη μείωση του φαινομένου της παιδικής εργασίας στη Θεσσαλονίκη, την ένταξη των παιδιών στις εκπαιδευτικές διαδικασίες καθώς και την ενδυνάμωση των οικογενειακών προκειμένου να αντιμετωπιστούν τα προβλήματα στη ρίζα τους και τα παιδιά να ξαναγυρίσουν στην παιδικότητά τους. Σε έναν ειδικά διαμορφωμένο χώρο υποδοχής και φιλοξενίας, καθημερινά, ειδικά εκπαιδευμένοι εθελοντές παρέχουν ψυχοκοινωνικές, ιατρικές, παιδαγωγικές και ψυχαγωγικές υπηρεσίες στα παιδιά. Η βασική φιλοσοφία του προγράμματος περιλαμβάνει την ενεργή υποστήριξη των οικογενειών τους ώστε να υπάρξει συνολική και ολόπλευρη αντιμετώπιση του προβλήματος της παιδικής εργασίας.

Σκεφτείτε πώς αντιμετωπίζεται αυτό το θέμα στην κοινότητά σας. Διαβάστε με τους μαθητές τη Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Παιδιού (ΟΗΕ) και σκεφτείτε με ποιους τρόπους θα μπορούσατε να συμβάλλετε ώστε όλα τα παιδιά να απολαμβάνουν ίσα δικαιώματα.

Μπορείτε να διοργανώσετε δράσεις και παρεμβάσεις για την καταπολέμηση της ενδοσχολικής βίας (bullying) και κυρίως της ασκούμενης βίας μέσω Διαδικτύου και κινητών τηλεφώνων

👍 Το 2010 ιδρύθηκε το “**Δίκτυο για την Πρόληψη και Αντιμέτωπιση της Βίας μεταξύ των Μαθητών στο Σχολείο**” στο οποίο συμμετέχει και η Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς. Το δίκτυο, αναγνωρίζοντας τις σοβαρές αρνητικές επιπτώσεις που έχει η βία μεταξύ των μαθητών για χιλιάδες παιδιά, εφήβους και νέους στη χώρα μας, αλλά και για την κοινωνία γενικότερα, καθώς και το έλλειμμα της συστηματικής αντιμετώπισης του φαινομένου, έθεσε ως κύριους σκοπούς του: α) την αποτελεσματική πρόληψη και αντιμετώπιση της εκδήλωσης βίας μεταξύ μαθητών στο σχολείο ή σε άλλους χώρους που συνδέονται με τη σχολική ζωή και καθημερινότητα, β) τη δημιουργία ενός πλαισίου επιστημονικού και κοινωνικού διαλόγου, γ) την προώθηση της επιστημονικής έρευνας στον τομέα αναγνώρισης, πρόληψης και αντιμετώπισης του φαινομένου, δ) τη συγκέντρωση και διάδοση δεδομένων που αφορούν την επιστημονική μελέτη, την ανάπτυξη μεθοδολογίας και καινοτόμων πρακτικών παρέμβασης σχετικά με το φαινόμενο, ε) την επιμόρφωση και υποστήριξη των εκπαιδευτικών και άλλων επαγγελματιών «πρώτης γραμμής» που ασχολούνται με παιδιά και εφήβους, στ) την ευαισθητοποίηση μαθητών, γονέων και ολόκληρης της κοινωνίας, σχετικά με το φαινόμενο και ζ) την ενθάρρυνση της συγκρότησης και λειτουργίας συναφών δικτύων στις τοπικές κοινωνίες.

Γιατί να μην αναλάβετε δράση με τους μαθητές για αυτό το θέμα που τόσο τους επηρεάζει;

Μπορείτε να διοργανώσετε δράσεις για την ανάπτυξη υγιούς και υπεύθυνης καταναλωτικής συνείδησης

👍 Η **GREENPEACE** δραστηριοποιείται στον τομέα της προώθησης υπεύθυνης καταναλωτικής συνείδησης μέσα από τη δράση της για τα μεταλλαγμένα προϊόντα και έχει συντάξει οδηγούς καταναλωτών

στους οποίους μπορείτε να βρείτε περισσότερες πληροφορίες.
<http://www.greenpeace.org/greece/metallagmena-greenpeace/>

Μπορείτε να διοργανώσετε εικαστικές παρεμβάσεις με στόχο τη βελτίωση και καλαισθησία της σχολικής μονάδας

👍 Θα μπορούσαν να είναι τοιχογραφίες μαθητών σε σχολικά κτίρια, δημιουργία και έκθεση έργων τέχνης των μαθητών γύρω από κάποιο κοινωνικό θέμα ή ό,τι άλλο σκεφτείτε. Μπορείτε να τις κάνετε μόνοι σας με τους μαθητές, αλλά μπορείτε να συνεργαστείτε και με άλλες κοινωνικές ομάδες. Για παράδειγμα η ομάδα **Kollektivemind** (<http://kollektivemind.blogspot.com>) συνεργάστηκε με σχολείο στα Χανιά της Κρήτης και με την πολύτιμη βοήθεια μαθητών και δασκάλων συγκεντρώθηκαν, καθαρίστηκαν, βάφτηκαν και τοποθετήθηκαν στην περίφραξη του σχολείου 2.100 ανακυκλώσιμα πλαστικά μπουκάλια, δημιουργώντας ένα πολύχρωμο κρητικό υφαντό. Μέσα από τη δημιουργική διαδικασία, κατασκευάστηκε πάνω στα όρια της παλιάς πόλης των Χανίων ένα δημόσιο τοπόσημο. Αυτό το πολύχρωμο ψηφιδωτό έλκει τα βλέμματα των περαστικών προς το σχολείο, δηλώνει την ευεργετική παρουσία των παιδιών στο δημόσιο χώρο και λειτουργεί ως φίλτρο οικειοποίησης του από τους κατοίκους της περιοχής.

Μπορείτε να σχεδιάσετε δράσεις για ευπαθείς ομάδες όπως άπορους, αστέγους, άτομα με ειδικές ανάγκες κτλ

👍 Το "**Μπορούμε**" (www.boroume.gr) είναι μια πρωτοβουλία εθελοντών και εταιρειών εστίασης που καταπολεμά τη σπατάλη του περισσευούμενου φαγητού και δρα υπέρ της αξιοποίησής του για κοινωνικά σκοπούς σε όλη την Ελλάδα. Το "**Μπορούμε**" μπορεί να μεσολαβήσει ώστε το φαγητό να διατεθεί σε Ιδρύματα και συσσίτια που πραγματικά το έχουν ανάγκη. Δημιουργούν μικρές ομάδες εθελοντών σε διάφορες πόλεις και οι οποίες μπορούν να βοηθήσουν κάνοντας επαφές με τοπικά καταστήματα και εταιρείες εστίασης ή συλλέγοντας πληροφορίες για συσσίτια ή ιδρύματα που έχουν ανάγκη και η οργάνωση δεν τα γνωρίζει. Θα μπορούσατε εσείς με την τάξη σας να βοηθήσετε; Είτε συγκεντρώνοντας συσκευασμένα τρόφιμα, είτε διοργανώνοντας δράσεις ενημέρωσης είτε κάνοντας κάποια έρευνα για τις ανάγκες της τοπικής σας κοινότητας;

👍 Οι **Γιατροί Χωρίς Σύνορα** (www.msf.gr) έχουν δημιουργήσει ένα διαδικτυακό, διαδραστικό παιχνίδι που προσκαλεί εκπαιδευτικούς και γονείς να παίξουν μαζί με τους μαθητές και τα παιδιά τους και να μάθουν με εύκολο και εποικοδομητικό τρόπο για το ζήτημα αλλά κυρίως για τους τρόπους αντιμετώπισης του υποσιτισμού, ενός ιατρικού προβλήματος που απειλεί τη ζωή 195 εκατομμυρίων παιδιών παγκοσμίως. Όλοι μαθαίνουν παίζοντας μέσα από βίντεο, εικόνες και πληροφορίες, ενημερώνονται και βοηθούν τους Γιατρούς Χωρίς Σύνορα να σώσουν ακόμη περισσότερες παιδικές ζωές. Το πρωτότυπο διαδικτυακό, εκπαιδευτικό παιχνίδι των Γιατρών Χωρίς Σύνορα «Και έφαγαν αυτοί καλύτερα» είναι διαθέσιμο σε όλους στη διεύθυνση www.msf.gr/playandlearn.

👍 Μπορείτε να ευαισθητοποιήσετε τα παιδιά γύρω από το θέμα του Δίκαιου Εμπορίου χρησιμοποιώντας τη δραστηριότητα που προτείνει η οργάνωση **Fair Trade Hellas**

“ΜΙΑ ΔΙΚΑΙΗ ΣΟΚΟΛΑΤΟΓΡΑΦΙΑ”

Ποια ζητήματα προσεγγίζει;	Δίκαιο εμπόριο, παιδική εργασία και εκμετάλλευση, κοινωνικές ανισότητες, ιδιότητα του πολίτη, υγεία, βιώσιμη ανάπτυξη
Ποιοι είναι οι στόχοι;	να συνειδητοποιήσουν τα παιδιά το ρόλο τους για την εξάλειψη κοινωνικών ανισοτήτων, να αναπτύξουν κριτική σκέψη και να μάθουν τη μεθοδολογία της έρευνας, αναπτύσσοντας δεξιότητες
Χρόνος:	ανάλογα πόσο θέλετε να εμβαθύνετε, από 1 ώρα μέχρι μέρες
Για πόσα άτομα;	από 10 μέχρι 30
Τι θα χρειαστείτε;	άρθρα και φωτογραφίες για το κακάο, τη σοκολάτα, το δίκαιο εμπόριο και την παιδική εργασία από το διαδίκτυο, εφημερίδες, περιοδικά, τοιχογραφίες διαφόρων muralistas (Rivera, Orozco, Siqueiros) και γκράφιτι/ μεγάλο χαρτί του μέτρου ή μουσαμά, βόπανο (2,5-2m X 4-5m) ή έναν μεγάλο τοίχο/ μολύβια, γόμες, χάρακες, κηρομπογιές, κόλλα, πινέλα και νερομπογιές/ χαρτί μιλιμετρέ/ ρούχα που δεν πειράζει να λερωθούν

Οδηγίες:

- μοιράστε στα παιδιά τις φωτογραφίες με τις τοιχογραφίες και συζητήστε για την τεχνική τους, το ρόλο που επιτελούσαν κλπ
- ενθαρρύνετε τα να βρουν τις διαφορές μεταξύ πίνακα και τοιχογραφίας (αφήγηση, πραγματικές διαστάσεις, συμβολισμοί).
- εστιάστε στην “πολιτική τοιχογραφία” αναφερόμενοι σε μεξικανούς muralistas, όπως ο Diego Rivera, και ρωτήστε τους ποιοι θα μπορούσαν να είναι οι σημερινοί muralistas
- μοιράστε φωτογραφίες με γκράφιτι, συζητήστε για τα γκράφιτι, τα μηνύματά τους, αν τα θεωρούν βανδαλισμό ή όχι, αν ομορφαίνουν ή ασχημαίνουν την πόλη
- ζητήστε από τα παιδιά να φτιάξουν το δικό τους γκράφιτι ή τη δική τους τοιχογραφία με θέμα το δίκαιο εμπόριο της σοκολάτας και ανοίξτε συζήτηση για το δίκαιο εμπόριο, τι νομίζουν ότι είναι κοκ
- δώστε χρόνο στα παιδιά να ψάξουν στο Διαδίκτυο για το δίκαιο εμπόριο, για την αλυσίδα της σοκολάτας, την παραγωγή της, την ανακάλυψή της, το εμπόριο της (δίκαιο ή μη), τις συνθήκες εργασίας.
- στο τέλος της αναζήτησης θα πρέπει να φτιάξουν μια δική τους ιστορία την οποία και θα αναπαράγουν σε τοιχογραφία ή γκράφιτι
- σε ομάδες των 2-3 ατόμων, ζητείστε από τα παιδιά να προσχεδιάσουν ένα κομμάτι της τοιχογραφίας/γκράφιτι σε μιλιμετρέ, ελέγξτε ομαδικά τη συνάφεια μεταξύ των κομματιών, αποφασίστε για τυχόν αλλαγές και καταλήξτε στο τελικό σχέδιο ενώνοντας τα επιμέρους τμήματα
- αποφασίστε ομαδικά τον τρόπο που θα μεταφερθεί στον τοίχο/μουσαμά/ χαρτί και ποιοι θα αναλάβουν το φόντο, ποιοι τα περιγράμματα, ποιοι τα χρώματα (καλύτερα η αναπαραγωγή - μεγέθυνση της εικόνας στον τοίχο/μουσαμά να γίνει με μολύβι ή κάρβουνο για να μπορείτε να κάνετε διορθώσεις)
- κάντε τα αποκαλυπτήρια του έργου σας

Ερωτήσεις που βοηθούν την κατανόηση: Σας άρεσε η δραστηριότητα και πώς νιώσατε; τι σημαίνει γενναιοδωρία και πώς μπορούμε να την εντάξουμε στην καθημερινότητά μας; πώς μπορούμε να ευαισθητοποιήσουμε και άλλους ανθρώπους να προσφέρουν στο κοινωνικό σύνολο;

Προτάσεις για τη συνέχεια: Οι μαθητές μπορούν να βιντεοσκοπήσουν τα “making of” της

δραστηριότητάς τους και να τα παρουσιάσουν μαζί με τα αποκαλυπτήρια. Επίσης, θα μπορούσε γίνει μια επιτροπή που θα κάνει παρουσίαση του προσχεδίου της τοιχογραφίας/γκράφιτι στο διευθυντή του Σχολείου ώστε να ζητηθεί η άδεια να κοσμήσουν με αυτό κάποιον από τους τοίχους του σχολείου τους. Τέλος, θα μπορούσατε να δώσετε "ζωή" στο δημιούργημά σας βάζοντας τα παιδιά να πάρουν ρόλους, να ζωντανέψουν τους ήρωες και να παρουσιάσουν το θέμα τους δραματουργικά (θεατρικό παιχνίδι, βιντεοσκόπηση κλπ).

Η δραστηριότητα προτείνεται από την οργάνωση **Fair Trade Hellas** (www.fairtrade.gr) και έχει βασιστεί σε μια δραστηριότητα του Equal Exchange.

 Θα μπορούσατε να διοργανώσετε μια δράση σχετικά με την ανεργία των νέων και τον εθελοντισμό

"ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ ΤΟΥ ΚΑΤΑΠΙΕΣΜΕΝΟΥ"

Ένας πολύ ιδιαίτερος τρόπος για να ευαισθητοποιήσετε τα παιδιά γύρω από ένα κοινωνικό θέμα (για παράδειγμα την ανεργία των νέων και την "εκμετάλλευση" της έννοιας του εθελοντισμού για να αντικατασταθούν θέσεις εργασίας οι οποίες θα έπρεπε να είναι επί πληρωμή, ή οποιοδήποτε άλλο κοινωνικό θέμα σκεφτείτε) είναι μέσω του **Θεάτρου του Καταπιεσμένου**, μια μεθοδολογία που ανέπτυξε ο Βραζιλιάνος σκηνοθέτης Augusto Boal στη δεκαετία του '60 και που βασίστηκε στην Αγωγή του Καταπιεσμένου του Paulo Freire. Η μεθοδολογία αυτή χρησιμοποιείται σε περιβάλλοντα μη τυπικής μάθησης ως εργαλείο συλλογικής κοινωνικής απελευθέρωσης και τοποθετεί το θεατή στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος της θεατρικής πράξης, καθιστώντας τον πρωταγωνιστή προκειμένου να αναλάβει ενεργό δράση και στην πραγματική ζωή του. Το Θέατρο του Καταπιεσμένου αποτελείται από τις εξής παραστατικές μορφές: το Θέατρο Φόρουμ, το Θέατρο Εικόνα, το Αόρατο Θέατρο, «Ο μπάτσος στο κεφάλι», «Το Ουράνιο τόξο των επιθυμιών» και το Νομοθετικό Θέατρο.

Το **Θέατρο Φόρουμ** βασίζεται σε αληθινές ιστορίες που διηγούνται οι συμμετέχοντες και που αναφέρονται σε μια έντονη σκηνή καταπίεσης και αδικίας που έζησαν και στην οποία δεν κατάφεραν να αντιδράσουν αν και το επιθυμούσαν. Το Θέατρο Φόρουμ ξεκινά από το προσωπικό για να ασχοληθεί με το κοινωνικό.

Στο Γκόβας, Ν., Ζώνιου, Χ. (επιμ). Θεατροπαιδαγωγικά προγράμματα με τεχνικές Θεάτρου Φόρουμ, Πανελλήνιο Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση και Ώσμωση- Κέντρο Τεχνών και Διαπολιτισμικής Αγωγής(http://www.osmosis-intercultural.gr/system/files/theatro%20forum21.5_low.pdf, ημερομηνία ανάκτησης 20.04.2012) μπορείτε να βρείτε δυο εκπαιδευτικά προγράμματα που χρησιμοποιούν αυτή τη μέθοδο καθώς και συμβουλές για την εφαρμογή των τεχνικών του Θεάτρου του Καταπιεσμένου στα θεατροπαιδαγωγικά προγράμματα. Το πρόγραμμα **Διαφυγές... από κάθε εξάρτηση** διαπραγματεύεται θέματα πρόληψης και λήψης αποφάσεων ενώ το **Μικρές Σκηνές Καθημερινής Βίας** αφορά σε θέματα κοινωνικής ενσωμάτωσης και ξενοφοβίας. Τα προγράμματα σχεδιάστηκαν από το Πανελλήνιο Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση, την Ώσμωση - Κέντρο Τεχνών & Διαπολιτισμικής Αγωγής και τη Διεθνή Αμνηστία - ελληνικό τμήμα. Στο βιβλίο καταγράφονται τα δυο προγράμματα όπως εφαρμόστηκαν το φθινόπωρο του 2010 και το χειμώνα του 2011 σε σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της Ανατολικής Αττικής με τη στήριξη της Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς.

Η μεθοδολογία, που προτείνεται στο παραπάνω εγχειρίδιο και βασίζεται στο Θέατρο του Καταπιεσμένου, αφορά τη συνεργασία του εκπαιδευτικού με θεατροπαιδαγωγική ομάδα για το σχεδιασμό σχεδίου με βάση τις ανάγκες των αναλυτικών προγραμμάτων ή άλλων προγραμμάτων σε μια προσπάθεια να αναπτυχθεί η επικοινωνία και η ενημέρωση των

συμμετεχόντων απέναντι σε κρίσιμα κοινωνικά θέματα, μετατρέποντας το θέατρο σε μέσο μια εναλλακτικής παιδαγωγικής. Η θεατροπαιδαγωγική ομάδα επισκέπτεται το σχολείο συνήθως για 2-3 ώρες και πάνω σε ένα θέμα που έχει προαποφασιστεί με τον εκπαιδευτικό, ετοιμάζει ένα σενάριο και μια μικρή παράσταση (πχ προβλήματα ένταξης, ανεργία κ.α.). Με κάποιο αρχικό ερέθισμα (φωτογραφία, ποίημα, απόσπασμα από εφημερίδα, τραγούδι ή άλλο) οι μαθητές καλούνται να διερευνήσουν ένα θέμα και τις επί μέρους διαστάσεις του. Σε αυτή τη φάση μπορεί να αξιοποιηθεί και το «πακέτο εξερεύνησης» 3 ως τεχνική για τη δημιουργία από τους μαθητές μικρών σκηνών/δρώμενων που τους εισάγουν στην ιστορία που θα παρουσιαστεί στην παράσταση που θα επακολουθήσει και η οποία τελειώνει χωρίς να δίνει λύσεις στα κρίσιμα ερωτήματα ή διλήμματα του ήρωα. Οι μαθητές στη συνέχεια εμβαθύνουν στους χαρακτήρες και στη συνέχεια μέσω του Θεάτρου Φόρουμ η παράσταση ξαναπαίζεται αλλά αυτή τη φορά οι μαθητές έχουν την ευκαιρία να σταματήσουν τη δράση, να αντικαταστήσουν τους πρωταγωνιστές και να οδηγήσουν την ιστορία σε ένα διαφορετικό τέλος. Σε αυτό το σημείο είναι σημαντικός ο ρόλος του "διαμεσολαβητή- εμπυχωτή" ο οποίος πέρα από τις μεθοδολογικές γνώσεις που κατέχει, διευκολύνει τη μαθησιακή διαδικασία. Με ομαδικά παιχνίδια, οι μαθητές οδηγούνται στην αποφόρτιση, στην καταγραφή των εντυπώσεων και των συναισθημάτων και στο να συνειδητοποιήσουν τι έμαθαν. Μετά από μια τέτοια έντονη δραστηριότητα, μπορείτε να συζητήσετε με τα παιδιά τι θα μπορούσατε να κάνετε γύρω από ένα συγκεκριμένο θέμα και να σχεδιάσετε μια εθελοντική δράση.

Για περισσότερες πληροφορίες, μπορείτε να διαβάσετε τα βιβλία:

-Boal Augusto, Το Θέατρο του Καταπιεσμένου. Μετάφραση: Ελπίδα Μπραουδάκη, Εκδόσεις Θεωρία Αθήνα 1981

-Boal, Augusto (1992): Games for Actors and Non-Actors. London: Routledge

-Freire, P. (1970). Pedagogy of the Oppressed. New York: Continuum

Μπορείτε τέλος να ρίξετε μια ματιά στην ιστοσελίδα <http://www.theatreoftheoppressed.org>

Μπορείτε να σχεδιάσετε δράσεις για την προώθηση του εθελοντισμού

Μια δραστηριότητα που θα μπορούσατε να αναλάβετε είναι η διοργάνωση εκδηλώσεων για την προώθηση του εθελοντισμού. Θα μπορούσατε να τις συνδυάσετε με την 5η Δεκεμβρίου που είναι η Παγκόσμια Ημέρα Εθελοντισμού.

👍 Το **Σώμα Ελλήνων Προσκόπων- ΣΕΠ** (www.sep.org.gr) συμμετείχε στην έκθεση "Περιοδεία" που διοργανώθηκε στο πλαίσιο του Διεθνούς Έτους Εθελοντισμού 2011 στο Γκάζι, στην Αθήνα. Σε αυτή τη διαδραστική έκθεση αφιερωμένη στον εθελοντισμό, παρουσιάστηκαν τα σημαντικότερα πεδία στα οποία εμπλέκεται ο εθελοντισμός και δόθηκε η ευκαιρία σε εθελοντές και φορείς να ανταλλάξουν εμπειρίες και απόψεις για τον τομέα στον οποίο δραστηριοποιούνται.

Το ΣΕΠ συμμετείχε με δραστηριότητες προώθησης του εθελοντισμού, παρουσιάσεις της κίνησης σε θέματα εθελοντικής συμμετοχής και διοργάνωσε ένα περίπτερο ενημέρωσης για τη δράση και το έργο της οργάνωσης. Στο πλαίσιο αυτό, διοργανώθηκαν στο περίπτερο ένα δημιουργικό εργαστήριο για παιδιά, ένα παιχνίδι με κορίνες (bowling) και κάρτες ερωτήσεων για τρία διαφορετικά επίπεδα γνώσεων, αλλά και ένα επιτραπέζιο παιχνίδι με συμβουλές για την προστασία του περιβάλλοντος όπου ο παίκτης αποτελεί και το πiónι και οι κινήσεις καθορίζονται από ένα γιγάντιο ζάρι.

Σας δίνει αυτό κάποιες ιδέες για το τι θα μπορούσε να περιλαμβάνει ένα περίπτερο ενημέρωσης για τον εθελοντισμό; Τι θα χρειαζόσασταν για να διοργανώσετε μια τέτοια δράση;

👍 Η **Παγκόσμια Ημέρα Εθελοντικής Υπηρεσίας Νέων- GYSD 2012** είναι μια εκστρατεία που πραγματοποιείται κάθε χρόνο με στόχο να γιορτάσει και να κινητοποιήσει εκατομμύρια παιδιά και νέους που προσφέρουν κοινωνικό έργο καθημερινά μέσα από την εθελοντική προσφορά. Η

εκστρατεία ξεκίνησε το 1988 και αποτελεί σήμερα τη μεγαλύτερη και μακροβιότερη δράση εθελοντικής προσφοράς παγκοσμίως αφιερωμένη στα παιδιά και στους νέους. Η Παγκόσμια Ημέρα Εθελοντικής Υπηρεσίας Νέων- GYSD γιορτάζεται κάθε χρόνο σε πάνω από 100 χώρες. Κάθε χρόνο, εκατομμύρια παιδιά και νέοι σε όλο τον κόσμο συνεργάζονται στο πλαίσιο της Παγκόσμιας Ημέρας Εθελοντικής Υπηρεσίας Νέων - GYSD με σχολεία, ομάδες νέων, μη κυβερνητικές οργανώσεις, τοπικούς συλλόγους και φορείς, κρατικούς φορείς και υπηρεσίες για να αντιμετωπίσουν κρίσιμα κοινωνικά και περιβαλλοντικά ζητήματα και να συμβάλουν στη δημιουργία ενός καλύτερου κόσμου.

Η **οργάνωση ΕΛΙΞ- Προγράμματα Εθελοντικής Εργασίας** (www.elix.org.gr) έχει επιλεγεί ως ο επίσημος εκπρόσωπος της Παγκόσμιας Ημέρας Εθελοντικής Υπηρεσίας Νέων- GYSD στην Ελλάδα και έχει αναλάβει τον συντονισμό και την προώθηση της εκστρατείας στην χώρα μας. Σε αυτό το πλαίσιο, η ΕΛΙΞ διοργάνωσε τον Απρίλιο του 2012 δυο δραστηριότητες: α) μια κοινωνική δράση σε έναν οίκο ευγηρίας με τη συμμετοχή περίπου 30 εθελοντών που περιελάμβανε και μια ανοιχτή συζήτηση στρογγυλής τραπέζης με στόχο την προώθηση της αλληλεγγύης μεταξύ των γενεών στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Έτους Ενεργούς Γήρανσης και Αλληλεγγύης μεταξύ γενεών 2012 και β) μια εκπαιδευτική δραστηριότητα από νεαρούς εθελοντές της ΕΛΙΞ που απευθυνόταν σε παιδιά ηλικίας 5-12 ετών με σκοπό να κινητοποιηθούν μέσω βιωματικών μεθόδων προκειμένου να αποκτήσουν το αίσθημα της ευθύνης απέναντι στο περιβάλλον, την κοινωνία και τον πολιτισμό και να εξοικειωθούν με την αξία του εθελοντισμού.

Η επιτυχία της Παγκόσμιας Ημέρας Εθελοντικής Υπηρεσίας Νέων - GYSD εξαρτάται από την συμμετοχή οργανώσεων που δραστηριοποιούνται σε τοπικό και εθνικό επίπεδο, για αυτό το λόγο η οργάνωση καλεί οργανώσεις, άτυπες ομάδες ή και πρωτοβουλίες νέων που θέλουν να εντάξουν κάποιες προγραμματισμένες εθελοντικές δράσεις ή να διοργανώσουν μια νέα στο πλαίσιο της εκστρατείας, να έρθουν σε επικοινωνία μαζί τους. Η επιλογή των δραστηριοτήτων είναι στο χέρι σας, από ζωγραφική τοίχων σχολείων, διανομή γευμάτων σε αστέγους, денδροφυτεύσεις και εργασίες φροντίδας της φύσης, υποστήριξη ευπαθών κοινωνικών ομάδων κτλ. Η δράση σας θα αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της ΕΛΙΞ (www.elix.org.gr) και θα καταχωρηθεί στην επίσημη ιστοσελίδα της εκστρατείας Global Youth Service Day 2012 (www.gysd.org)

 Ξέρετε τι είναι η Τράπεζα Χρόνου; Στην ιστοσελίδα του Ελληνικού Δικτύου Γυναϊκών της Ευρώπης (www.enow.gr) διαβάζουμε ότι είναι ένα σύστημα συναλλαγών κατά το οποίο προσφέρεις «1 ώρα» υπηρεσίας για να λάβεις «1 ώρα» άλλης υπηρεσίας. Ως εργαλείο κοινωνικοποίησης και ενδυνάμωσης του ατόμου είναι ένα δίκτυο ανταλλαγής υπηρεσιών που υποστηρίζεται από το δικό του εσωτερικό «νόμισμα - χρόνο» ή «νόμισμα - εργασία». Μία κεντρική μονάδα χρεώνει και πιστώνει τον λογαριασμό χρόνου κάθε μέλους. Η τράπεζα εθελοντικού χρόνου έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον καθώς δίνεται η δυνατότητα να στηριχθούν οικογένειες με προβλήματα αλλά και να αξιοποιηθεί η διάθεση προσφοράς των εθελοντών, ατόμων που θέλουν να συνδράμουν το κοινωνικό έργο των οργανώσεων με παροχή υπηρεσιών προς περιθωριοποιημένες οικογένειες σε διάφορα σημεία της Ελλάδας. Σε μια Τράπεζα Χρόνου, ένας γιατρός ή δικηγόρος που προσφέρει μια ώρα επαγγελματικών υπηρεσιών, δικαιούται μια ώρα άλλων υπηρεσιών, όπως βάψιμο, μαγειρέμα, φύλαξη ηλικιωμένου, πράγματα δηλαδή που μπορεί να προσφέρει κι ένα όχι ειδικευμένο άτομο. Έτσι και τα άτομα που βοηθούνται νοιώθουν καλύτερα με την οπτική πως έχουν κάτι ανταλλάξιμο με αξία, δηλαδή τον χρόνο τους, και παράλληλα βοηθούνται να επανενταχθούν, εφόσον η εργασία όλων στην τράπεζα αξιολογείται ποιοτικά και αυτό λειτουργεί ως ανταμοιβή αλλά κι ως κίνητρο αναβάθμισης προσόντων. Κάθε άτομο που γίνεται μέλος, πρέπει να νοιώθει την εμπιστοσύνη από και προς τους άλλους εταίρους. Δεν υποχρεώνεται να κάνει τίποτα που δεν έχει προσφερθεί το ίδιο να κάνει, αλλά πρέπει να προσπαθήσει να αποδώσει το καλύτερο που μπορεί. Κάθε άτομο περιγράφει τι θα μπορούσε να προσφέρει και τι υπηρεσίες είναι πιθανό να χρειαστεί. Τα πλεονεκτήματα της είναι ότι: 1) δημιουργούνται σταθερές - συνεχείς και πιστές σχέσεις αμοιβαιότητας που ενδυναμώνουν τα μέλη, 2) σε αντίθεση με τη μισθωτή εργασία βιώνονται

ως ελεύθερες και όχι αλλοτριωμένες δραστηριότητες, 3) είναι περισσότερο επικοινωνιακές συναναστροφές παρά «απασχόληση», 4) βοηθούν τα άτομα να αναπτύξουν νέες ικανότητες και δεξιότητες, 5) περιορίζουν τη σπατάλη και αναπτύσσουν τοπικούς πόρους, 6) ευνοούν την αξιοποίηση πόρων, 7) ενισχύουν την οικολογική συνείδηση και 8) ενισχύουν την αλληλεγγύη μεταξύ των δύο φύλων αλλά και μεταξύ των γενεών.

Θα μπορούσατε να ερευνήσετε αν υπάρχουν Τράπεζες Χρόνου στην κοινότητά σας. Τι θα μπορούσαν να προσφέρουν οι μαθητές; Αν δεν υπάρχει, θα μπορούσατε να δημιουργήσετε μια ως πρωτοβουλία δικιά σας και να σκεφτείτε πώς θα τη διοργανώνατε; Τι χρειάζεστε;

Ε) ΔΡΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ, ΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗ ΓΕΙΤΟΝΙΑ

Γιατί να μην σχεδιάσετε ένα πρόγραμμα πολιτιστικής- τουριστικής προώθησης της περιοχής σας; Μπορείτε να ζητήσετε από τα παιδιά να χωριστούν σε ομάδες και να κάνουν ένα μικρό διαγωνισμό ιδεών πάνω σ' ένα τέτοιο πρόγραμμα, το οποίο θα περιλαμβάνει στόχους, μεθοδολογία, σχέδιο δράσης και απολογισμό. Η καλύτερη ιδέα, που θα επιλεγεί από μια επιτροπή που θα έχετε προκαθορίσει, θα μπορούσε να γίνει πρόταση προς το δήμο σας ή ακόμα και να υλοποιηθεί, είτε από τα ίδια τα παιδιά (ανάλογα με την ηλικία τους), είτε σε συνεργασία με μια ΜΚΟ ώστε να την υλοποιήσουν εκείνοι με τη βοήθεια των παιδιών. Οι γενικότεροι στόχοι ενός τέτοιου προγράμματος, πέρα από την προσέλκυση νέων τουριστών, είναι επίσης η προώθηση και προστασία της φυσικής ομορφιάς και των ιστορικών χώρων της πόλης σας και η προώθηση των τοπικών παραδόσεων. Τα οφέλη όσων συμμετάσχουν είναι σημαντικά γιατί μπορούν να εξασκήσουν τις γλωσσικές τους δεξιότητες, να γνωρίσουν διαφορετικούς ανθρώπους και κουλτούρες και να τους δείξουν μέσα από τα δικά τους μάτια την πόλη τους, μεταδίδοντας την αγάπη που έχουν για τον τόπο τους. Παράλληλα, θα αυξήσουν τις γνώσεις τους για την ιστορία και τον πολιτισμό του τόπου τους, θα αποκτήσουν σημαντικές κοινωνικές δεξιότητες και όλα αυτά θα γίνουν διασκεδάζοντας!

Μπορείτε να βρείτε προτάσεις για δραστηριότητες μη τυπικής μάθησης γύρω από τον Βιώσιμο Τουρισμό στο εγχειρίδιο Ταμουτσέλη, Κ. (2009). Εκπαίδευση για Βιώσιμο Τουρισμό. Εκπαιδευτικές Δραστηριότητες Τουρισμός και Περιβάλλον. Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Αρχανών www.env-edu.gr/Documents/files/Books/Sustainable%20tourism.pdf (ημερομηνία ανάκτησης 29.03.2012)

👍 Γιατί δεν κάνετε κάτι για τη γειτονιά σας;

- Θα μπορούσατε να εξερευνήσετε και να ανακαλύψετε την ιστορία της γειτονιάς σας οργανώνοντας περιπάτους ξενάγησης προς την κοινότητα.
- Θα μπορούσατε να διοργανώσετε εθελοντικές λέσχες ανάγνωσης, καλλιεργώντας τη βιβλιοφιλία και ενισχύοντας την ανταλλαγή βιβλίων ή τη δωρεά παλιών βιβλίων σε παιδιά που θα το είχαν ανάγκη.
- Θα μπορούσατε να διοργανώσετε ένα εθελοντικό εργαστήριο ανακύκλωσης ρούχων και άλλων αντικειμένων ή ενός χαριστικού-ανταλλακτικού παζαριού στο σχολείο.

Οι εντυπώσεις σας από τη χρήση του παρόντος εγχειριδίου, το αν σας φάνηκε χρήσιμο και κατατοπιστικό στην προσπάθεια ευαισθητοποίησης των μαθητών στο θέμα του εθελοντισμού ή τι είδους άλλο ενδεχομένως σχετικό εκπαιδευτικό υλικό θα θέλατε ή θα προτεινάτε να υπάρξει, είναι ιδιαίτερα σημαντικές για τη Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς. Για το σκοπό αυτό μπορείτε να στείλετε τις απόψεις και τα σχόλιά σας σχετικά με την αξιολόγηση του έργου στις αρμόδιες υπηρεσίες της Γ.Γ.Ν.Γ: Δ/νση Αναπτυξιακών Πρωτοβουλιών Απασχόλησης (a.katsarou@neagenia.gr), και Δ/ση Πληροφόρησης, Εκδηλώσεων και Διεθνούς Συνεργασίας (b.dokou@neagenia.gr). Παράλληλα, μη διστάσετε να έρθετε σε επικοινωνία με τη συγγραφέα του εγχειριδίου, Ματίνα Μάγκου (mmagkou@gmail.com) για σχόλια, απορίες και προτάσεις ή απλώς για να μοιραστείτε τις εμπειρίες σας από τη χρήση των δραστηριοτήτων ή το σχεδιασμό εθελοντικών σχεδίων με τους μαθητές σας.

Καλή επιτυχία!

Ημερομηνίες- κλειδιά

Ήμερομηνία	Παγκόσμιες Ημέρες
20-Φεβ	Ημέρα Αντίστασης στη Βία
15 Μαρτίου	Παγκόσμια Ημέρα Προστασίας του Καταναλωτή
21 Μαρτίου	Παγκόσμια Ημέρα κατά του Ρατσισμού
7 Απριλίου	Παγκόσμια Ημέρα Υγείας
5 Μαΐου	Παγκόσμια Ημέρα για τον Πολιτισμό
8 Μαΐου	Παγκόσμια Ημέρα του Ερυθρού Σταυρού
9 Μαΐου	Ημέρα της Ευρώπης
15 Μαΐου	Παγκόσμια Ημέρα της Οικογένειας
17 Μαΐου	Παγκόσμια Ημέρα κατά της Ομοφυλοφοβίας
4 Ιουνίου	Παγκόσμια Ημέρα Αθύων Παιδιών Θυμάτων Επιθέσεων
5 Ιουνίου	Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος
12 Ιουνίου	Παγκόσμια Ημέρα κατά της Εργασίας των Παιδιών
15 Ιουνίου	Παγκόσμια Ημέρα Διατροφής
12 Αυγούστου	Παγκόσμια Ημέρα Νεολαίας
8 Σεπτεμβρίου	Παγκόσμια Ημέρα του Αλφαριθμητισμού
20 Σεπτεμβρίου	Παγκόσμια Ημέρα χωρίς Αυτοκίνητο
4 Οκτωβρίου	Παγκόσμια Ημέρα των Ζώων
1 Οκτωβρίου	Παγκόσμια Ημέρα Ηλικιωμένων
16 Οκτωβρίου	Παγκόσμια Ημέρα Διατροφής
17 Οκτωβρίου	Παγκόσμια Ημέρα για την Εξάλειψη της Φτώχειας
24 Οκτωβρίου	Παγκόσμια Ημέρα Ενημέρωσης για την Ανάπτυξη
16 Νοεμβρίου	Παγκόσμια Ημέρα για την Ανεκτικότητα
25 Νοεμβρίου	Παγκόσμια Ημέρα για την Εξάλειψη της Βίας κατά των Γυναικών
2 Δεκεμβρίου	Παγκόσμια Ημέρα για την Κατάργηση της Δουλείας
3 Δεκεμβρίου	Παγκόσμια Ημέρα των Ατόμων με Ειδικές ανάγκες
5 Δεκεμβρίου	Παγκόσμια Ημέρα Εθελοντισμού
10 Δεκεμβρίου	Ημέρα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων
11 Δεκεμβρίου	Παγκόσμια Ημέρα για τα Δικαιώματα του Παιδιού
18 Δεκεμβρίου	Παγκόσμια Ημέρα Μεταναστών

Ευρωπαϊκό Έτος Εθελοντισμού 2011

